

AGENDA

Bestuurscommissie Veiligheid

Datum	:	16 juni 2021
Tijdstip	:	14.30 – 16.30 uur
Locatie	:	Raadszaal Gemeente Heerenveen

Onderwerp	Bijlage	Doel
1. Opening en vaststellen van de agenda	1	Vaststellen
2. Besluitenlijst 11 februari 2021	1	Vaststellen
3. Mededelingen		Informerend
a) Zelfevaluatie COVID-19 voor Inspectie J&V	2	
b) Evaluatie Dekkingsplan Brandweer		
c) Stand van zaken taakdifferentiatie Brandweer		
d) Onderzoek beleving repressief brandweerpersoneel 2021		
e) Ontwikkelingen ongevallenverzekering		
f) Overdracht Meldkamer Noord-Nederland		
4. Zienswijzen op veiligheid jaarstukken en begroting	2	Vaststellen en adviseren aan DB/AB
5. Eerste bestuursrapportage 2021 - onderdeel veiligheid	2	Vaststellen en adviseren aan DB/AB
6. Benoemen lid agendacommissie veiligheid met portefeuille Brandweer	1	Vaststellen
7. Eindadvies brandweer in beweging <i>Presentatie door Wim Kleinhuis</i>	2	Informerend
8. Handreiking generieke maatregelen bluswatervoorzieningen	2	Vaststellen
9. Dienstverleningsconcept risicobeheersing brandweer Fryslân (omgevingswet)	2	Vaststellen
10. Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden	4	Informerend
11. Visiedocument spontane burgerinitiatieven <i>Presentatie door Martin Kool, programmaleider netwerksamenleving bij de VRF</i>	4	Vaststellen
12. Rondvraag en sluiting		

Besluitenlijst Bestuurscommissie veiligheid

Datum : 11 februari 2021

Locatie : Digitaal

Aanwezig:

S. van Haersma Buma (voorzitter)
J.A. de Vries (plv voorzitter)
W.R. Sluiter (pfh brandweer)
L.J. Gebben (lid agendacommissie)
J.G. Kramer
N.A. van de Nadort
L.P. Stoel
N.I. Agricola

C.M. van de Pol
M.C.M. Waanders
H. Oosterman
J. de Schepper (Politie Noord-Nederland)
L.M.B.C. Kroon (Wetterskip Fryslân)
P.H.S. van Rest (Openbaar Ministerie)
D.P. de Vries (Provincie Fryslân)

W. K. Kleinhuis (algemeen directeur/commandant brandweer Fryslân)
S. Weistra (directeur bedrijfsvoering a.i.)

A. de Vries (secretaris)

Afwezig:

J. Rijpstra (pfh crisisbeheersing en GHOR)
F. Veenstra
T.J. van der Zwan (pfh Zorg & Veiligheid)
C. Schokker - Strampel

O. Brouwer (digitaal via Teams)
E. van Selm
W. van Gent
M.I. de Graaf (directeur Publieke Gezondheid)

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.32 uur.

- *Op verzoek van Dhr Kleinhuis worden de agendapunten 4 en 5 omgewisseld. De agenda wordt vastgesteld.*

2. Besluitenlijst 18 november 2020

- *De bestuurscommissie stelt de besluitenlijst ongewijzigd vast.*

3. Mededelingen en ingekomen stukken

Ingekomen stukken

Zienswijzen Kaderbrief 2022 – 2025 Programma Veiligheid

De laatste stand van zaken wordt gemeld door dhr Kleinhuis. De zienswijzen gaan door naar het DB. Dhr Stoel geeft aan dat op het stuk dat is bijgevoegd alleen het besluit van de raad relevant is en verzoekt het voorstel van het college niet meer weer te geven.

- *De bestuurscommissie veiligheid neemt kennis van het overzicht en de ingekomen zienswijzen tot nu toe op de Kaderbrief 2022-2025 (Programma Veiligheid).*

4. Voorziening tweede loopbaanbeleid Brandweer

Deze notitie ligt ter informatie voor bij de bestuurscommissie veiligheid omdat de te nemen voorziening voor het tweede loopbaanbeleid Brandweer in de jaarstukken naar voren komt. Dhr Kleinhuis geeft een inhoudelijke toelichting op deze voorziening, afkomstig uit CAO afspraken in 2006.

Mw Waanders meldt vanuit de auditcommissie dat het bedrag dat in de oplegnotitie genoemd staat niet juist is. Mw Weistra bevestigt dit en geeft aan dat het in de jaarrekening wordt aangepast.

- *De bestuurscommissie veiligheid neemt kennis van de te nemen voorziening voor het tweede loopbaanbeleid Brandweer, als onderdeel van de jaarrekening 2020.*

5. Jaarrekening 2020 programma Veiligheid

Dhr Gebben introduceert de jaarstukken 2020. Het voorlopig resultaat en de bestemming worden toegelicht aan de hand van een korte presentatie door mw Weistra.

Als eerste wordt stilgestaan bij het bijzondere jaar voor de gehele VRF. Veel reguliere taken zijn blijven liggen en dat is terug te zien in de cijfers. Voor gezondheid is een declaratie ingediend bij VWS voor Coronakosten.

Voorstel resultaatbestemming is zoveel mogelijk middelen (circa €2 miljoen) door te schuiven, en de activiteiten dit jaar in te halen. Voor Crisisbeheersing gaat dit bijvoorbeeld om de waterportefeuille en vakbekwaamheidsactiviteiten. Bij de Brandweer betreft het o.a. vakbekwaamheid en projecten. Dhr Kleinhuis gaat dieper in op oplossingsrichtingen voor een aantal uitdagingen in het meerjarenbeeld van de Brandweer. Met een herschikking in de brandweerorganisatie en nieuwe afspraken in het kader van de omgevingswet is het tekort in 2022 structureel opgelost binnen de begroting. Het DB wordt gevraagd €300.000 te bestemmen voor de brandweer in 2021.

Ontwikkeling egalisereserve

Conform besluitvorming in AB wordt de algemene egalisereserve op orde gebracht. Saldo egalisereserve 2021 na begrotingswijziging 1,7 %.

De voorzitter geeft zijn complimenten en refereert aan de grote druk waaronder de vorige kaderbrief is vastgesteld. En ondanks het onvoorspelbare jaar is het toch mogelijk om iets aan de egalisereserve te doen.

Ook dhr Agricola geeft zijn complimenten. En vraagt of de bij VWS gedeclareerde kosten nog verrekend kunnen worden met het resultaat. Dhr Kleinhuis geeft aan dat de coronadeclaratie heeft plaatsgevonden conform het landelijk afgesproken protocol. Er worden geen problemen verwacht, maar er is uiteraard geen garantie.

Dhr Stoel ziet in de stukken dat in 2020 niet het volledige vakbekwaamheidsprogramma heeft kunnen plaatsvinden. Dit overschot gaat naar 2021, en dhr Stoel vraagt zich af of het programma überhaupt in te halen is? Het is onzeker volgens dhr Kleinhuis. Bij het opstellen van de stukken, begin dit jaar, leek het te kunnen. Maar we zitten nog steeds in een lockdown en de opleidingen van de brandweer liggen nog steeds stil. Maar de behoefte blijft om mensen wel naar de opleiding te sturen, dat komt ook voort uit de strategische personeelsplanning.

Dhr van de Nadort heeft een inhoudelijke opmerking over het jaarverslag Brandweer. En vraagt om aanscherping van de alinea over de organisatieontwikkeling. Dhr Kleinhuis neemt deze opmerking mee.

De stukken moeten naar de raad voor zienswijze en dhr Kleinhuis vraagt of daar hulp bij nodig is. Het is een bijzonder jaar en een bijzondere jaarrekening. Mw Waanders geeft aan dat de raden goed meegenomen moeten worden. Mw Waanders doet de suggestie voor een klein webinar. Het Webinar in het kader van de verantwoording over de GRIP 4 is ook goed bevallen. Dhr van de Nadort sluit zich hierbij aan. Dhr Kleinhuis neemt de suggestie mee.

- *De commissie is aan de hand van een presentatie geïnformeerd over het voorlopig saldo en resultaat 2020. En het voorstel voor resultaatbestemming.*
- *De conceptteksten voor het programma Veiligheid voor het jaarverslag 2020 worden onderschreven en het DB/AB wordt geadviseerd deze vast te stellen.*

6. Begroting 2022 programma Veiligheid

De ambities voor de komende beleidsperiode benoemd zijn door zowel Crisisbeheersing als Brandweer in één programma Veiligheid uitgewerkt naar speerpunten in de programmabegroting 2022. De concept teksten liggen nu voor. De financiën zullen conform de Kaderbrief 2022 in de begroting worden uitgewerkt.

Dhr Stoel merkt op dat in de begroting bij Crisisbeheersing wordt gesproken over het voorspellen van bosbranden, heeft dit ook betrekking op natuurbranden? Dhr Kleinhuis geeft aan dat deze teksten interviews zijn ter onderbouwing van de begroting. En de strekking van dit artikel is dat er mogelijk

voorspellende waarden uit analyses te halen zijn.

- *De bestuurscommissie veiligheid onderschrijft de conceptteksten voor het programma Veiligheid voor de begroting 2022 en adviseert het DB/AB deze vast te stellen.*

7. Beleidsvoorstellen Toekomstbestendige Bedrijfsvoering

Als onderdeel van het project Toekomstbestendige bedrijfsvoering zijn voor de brandweer diverse beleidsvoorstellen beschreven gericht op verdere verbetering van de brandweerbzorg in relatie tot bedrijfsvoering. Het gaat hier om beleidsvoorstellen met een zogeheten I-component. In de kaderbrief 2021 is aangekondigd dat twee van deze voorstellen uitgewerkt worden als businesscase en voorgelegd worden aan het algemeen bestuur. Het gaat om de beleidsvoorstellen Paraatheid en alarmering, de basis op orde en Navigatie en statussen, de basis op orde.

Aan de bestuurscommissie de vraag om een keuze te maken uit de scenario's in de beleidsvoorstellen en hiervoor de bijbehorende middelen in de begroting op te laten nemen.

Dhr Kramer vraagt nav het beleidsvoorstel paraatheid en alarmering naar de slimme pager. Worden deze alsnog verwacht en vervangen de pagers dan dit voorstel? Dhr Kleinhuis laat weten dat als er pagers beschikbaar zijn die aan de wensen voldoen, er opnieuw onderzoek moet plaatsvinden. Voorlopig worden er geen pagers verwacht die aan de eisen en wensen voldoen. Overigens is de investering niet weg, de pagers kunnen aan het systeem in dit beleidsvoorstel gekoppeld worden. Hiermee is ook de vraag van dhr van de Nadort beantwoord; op welke termijn worden pagers verwacht die aan de wensen voldoen.

Dhr Agricola vindt de navigatie een verdedigbaar voorstel, maar waarom nu pas. Dhr Kleinhuis geeft aan dat de Brandweer alle verbetervoorstellen inzichtelijk heeft gemaakt, je kan het niet allemaal behappen in de organisatie. Dit voorstel is nu aan de beurt en de infrastructuur in de organisatie er nu ook aan toe.

Dhr Stoel vraagt of in de ontwikkeling met de navigatie wordt opgetrokken met andere regio's en zitten daar voordelen in? Volgens dhr Kleinhuis maken er meerdere regio's gebruik van dit systeem. Maar dat levert niet direct een financieel voordeel op.

Dhr Gebben geeft aan deze beleidsvoorstellen voortkomen uit het rapport Berenschot. En vraagt of het klopt dat deze voorstellen niet terug te vinden zijn in de reguliere begroting. Dit wordt bevestigd, de voorstellen zitten niet in de reguliere begroting. Daar past deze ontwikkeling volgens dhr Kleinhuis echt niet meer in, dan zou een takendiscussie noodzakelijk zijn.

a) Beleidsvoorstel - Navigatie en statussen, de basis op orde (Brandweer)

- *De bestuurscommissie kiest voor optie 1 (aanschaf brandweer specifieke navigatie in combinatie met automatisch statussen) uit het beleidsvoorstel Navigatie en automatisch statussen, de basis op orde. En verzoekt het dagelijks bestuur de kosten van het beleidsvoorstel (€ 40.500) op te nemen in de begroting, inclusief een voorstel hoe deze kosten te dekken. En tot slot de kosten voor het eerste jaar (implementatiekosten van € 20.500 en de licentiekosten voor 2021 (€ 40.500) te dekken uit de vrijval kapitaallasten 2021.*

b) Beleidsvoorstel - Paraatheid en alarmering, de basis op orde (Brandweer)

- *De bestuurscommissie kiest voor optie 1 (alleen investeren op beschikbaarheidssystemen) uit het beleidsvoorstel Paraatheid en alarmeren, de basis op orde. En verzoekt het dagelijks bestuur de kosten van het beleidsvoorstel (€ 50.000) op te nemen in de begroting, inclusief een voorstel hoe deze kosten te dekken. En tot slot de kosten voor de uitvoering (€ 50.000) in 2021 te dekken uit de vrijval kapitaallasten 2021.*

8. Leerevaluatie RBT Coronacrisis

Het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement heeft in opdracht van het Regionaal Beleidsteam (RBT) van Veiligheidsregio Fryslân een leerevaluatie van het RBT in de GRIP 4 structuur tijdens de COVID-19 crisis uitgevoerd. Het betreft de periode van begin maart tot 1 december 2020.

- *De bestuurscommissie veiligheid neemt kennis van het evaluatierapport over de rol en werking van het RBT tijdens de GRIP 4 opschaling voor de COVID-19 crisis. Er wordt vastgesteld dat het*

- COT Instituut voor Veiligheids-en Crisismanagement heeft voldaan aan de opdracht van het RBT.*
- *Er wordt besloten de aanbevelingen uit het evaluatierapport te borgen in het kwaliteitsdashboard van de afdeling Crisisbeheersing. En het evaluatierapport beschikbaar te stellen voor de landelijke en bovenregionale evaluaties.*

10. Rondvraag en sluiting

Dhr Kleinhuis geeft aan dat dit de laatste bestuurscommissie veiligheid is van dhr Sluiter. Er wordt nog geen afscheid genomen omdat dhr Sluiter nog 3,5 maand in functie is. Maar het betekent dat er opvolging moet komen voor de portefeuille Brandweer. Belangstellenden voor de portefeuille Brandweer kunnen zich kenbaar maken bij dhr Kleinhuis. Er is een wegingskader opgenomen in de Gemeenschappelijke Regeling en dat wordt gebruikt om te komen tot een benoeming.

Dhr Sluiter geeft aan dat hij zich nog niet heeft gerealiseerd dat dit alweer de laatste bestuurscommissie was. Dhr Sluiter heeft genoten van de tijd en het portefeuillehouderschap voor de Brandweer. 28 mei staat het afscheid formeel gepland.

De voorzitter sluit de vergadering om 11:40 uur

Vastgesteld in de vergadering van de bestuurscommissie Veiligheid van 16 juni 2021

Voorzitter

Secretaris

S. van Haersma Buma

W.K. Kleinhuis

OPLEGNOTITIE INFORMEREND

Onderwerp	Zelfevaluatie aanpak COVID-19
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr Rijpstra
Auteur	Dhr Kleinhuis
Bijlagen	1. Zelfevaluatie aanpak COVID-19 VRF
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	3 a
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Afdeling Crisisbeheersing
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Kennisnemen van

De zelfevaluatie van de VRF over de aanpak COVID-19 in de periode 11 maart 2020 – 1 december 2020

Inleiding

In juli 2020 heeft de Raad Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's de Inspectie van J&V verzocht om de verplichte jaarlijks systeemtest voor alle veiligheidsregio's te laten vervallen voor 2020 wegens de aanpak van COVID-19 pandemie.

Omdat alle veiligheidsregio's tijdens de COVID-19 pandemie zijn opgeschaald naar GRIP-4, zijn belangrijke onderdelen van de hoofdstructuur getoetst. De Inspectie heeft namens het Ministerie van J & V medegedeeld dat de jaarlijkse systeemtest kan vervallen onder de voorwaarde van het uitvoeren van een evaluatie per veiligheidsregio.

Het Ministerie vraagt in haar brief om bij de evaluatie zoveel mogelijk de elementen van de systeemtest te betrekken, maar bij voorkeur een bredere scope te hanteren. Conform dit verzoek bestaat onze zelfevaluatie uit:

- Vijf basisvereisten van het crisismanagement
- Vijf thema's zoals benoemd door het netwerk Hoofden Crisisbeheersing
- Eén aanvullend thema: impact van de coronacrisis op de inwoners van Fryslân

De scope heeft betrekking op de periode 11 maart 2020 (opschaling Veiligheidsregio naar GRIP-4) tot 1 december 2020 (inwerking Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19).

Kernboodschap

Hiermee voldoet de VRF aan het verzoek van de Inspectie J&V om een evaluatie uit te voeren over de aanpak COVID-19 met zoveel mogelijk elementen van de systeemtest.

Consequenties

Geeft inzicht in de grote inspanning die de veiligheidsregio en de crisisorganisatie in de afgelopen maanden hebben gepleegd om de COVID-19 pandemie te beheersen.

Het uitvoeren van de zelfevaluatie heeft de afdeling Crisisbeheersing veel tijd gekost. Daar staat tegenover dat het een volledig en nuttig overzicht geeft van alle elementen in ons crisisbeheersingssysteem en de inspanning die de afgelopen periode door de crisisorganisatie is gepleegd.

In de zelfevaluatie van de VRF wordt een brede scope van 11 thema's gehanteerd.

Hiermee voldoen we aan het verzoek van de Inspectie om in plaats van de jaarlijkse systeemtest - die in 2020 is komen te vervallen - een zelfevaluatie van de aanpak COVID-19 uit te voeren en deze evaluatierapportage uiterlijk 12 maart 2021 toe te sturen. Het Ministerie vraagt in haar brief om bij de evaluatie zoveel mogelijk de elementen van de systeemtest te betrekken, maar bij voorkeur een bredere scope te hanteren.

Bijdragen aan het delen van ervaringen en daarmee het leren binnen de VRF en veiligheidsregio's onderling.

Het delen van onze ervaringen die tijdens de opschaling zijn opgedaan en daarmee het leren zowel binnen de veiligheidsregio's als tussen de veiligheidsregio's onderling, mogelijk te maken ter verdere versterking van crisisbeheersing.

Communicatie

n.v.t.

Evaluatierapportage COVID-19

11 maart 2020 - 1 december 2020

Voorwoord

Op 1 december 2020 heeft de Inspectie Justitie & Veiligheid alle Veiligheidsregio's gevraagd om in plaats van de jaarlijkse systeemtest - die in 2020 is komen te vervallen - een zelfevaluatie van de aanpak COVID-19 uit te voeren.

In dit document kunt u de zelfevaluatie van Veiligheidsregio Fryslân lezen. De evaluatie heeft betrekking op de periode 11 maart 2020 (opschaling Veiligheidsregio's naar GRIP-4) tot 1 december 2020 (inwerking Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19) en bestaat uit de volgende 11 thema's:

1. Opschaling crisisorganisatie
2. Leiding en Coördinatie
3. Informatiemanagement
4. Crisiscommunicatie
5. Nazorg (Personeel)
6. Samenwerking tussen veiligheidsregio's en tussen Rijk en regio
7. Samenwerking tussen algemene en functionele kolom
8. Veiligheidsregio + gemeenten
9. Crisisstructuur/ GRIP-4
10. Voorbereiding – hoe bereiden we ons optimaal voor?
11. Impact van de coronacrisis op de inwoners van Fryslân

Bij de thema's 1, 2, 3, 5 en 11 geven wij aan wat onze bevindingen zijn. Bij de thema's 4 en 6 t/m 10 beantwoorden wij alle vragen die de Inspectie bij deze thema's heeft gesteld.

Deze zelfevaluatie geeft een goed beeld van de inspanningen die Veiligheidsregio Fryslân, haar crisisorganisatie en partners het afgelopen jaar heeft gepleegd in het kader van COVID-19. Ik ben trots op de crisisorganisatie die vanuit een robuuste basis invulling geeft aan de ongekende opgaven die de coronacrisis met zich meebrengt. Ook ben ik trots op de rol van de veiligheidsregio als netwerkinitiator en -verbinder in zowel de algemene én de functionele keten.

Tijdens deze crisis is gebleken dat Veiligheidsregio Fryslân in staat is flexibel in te spelen op ontwikkelingen en behoeften. Daarbij blijven we innoveren en leren. Deze ervaringen en noviteiten houden we vast, verbeteren en borgen we en daarmee blijven we een organisatie die "zich aanpast" aan nieuwe dreigingen.

Hoogachtend,

W.K. Kleinhuis,
Algemeen directeur Veiligheidsregio Fryslân

1. Opschaling crisisorganisatie

Start GRIP- 4 fase in Fryslân

Op 11 maart om 15:50 uur besloot de voorzitter VRF – na raadpleging van de Friese burgemeesters – op te schalen naar GRIP-4 en een RBT bijeen te roepen; vanaf die datum is de complete Friese crisisorganisatie actief geweest.

Flexibele crisisorganisatie

- Er is flexibel omgegaan met de crisisorganisatie. Teams zijn aangepast of toegevoegd zoals het informatieknooppunt, het scenarioteam en de juristenpool.
- Onze crisisorganisatie is naast corona ook actief geweest voor reguliere inzetten (12 GRIP-inzetten; geen GRIP-inzetten zoals boerenprotesten, vogelgriep)
- Naast een volledige corona-crisis organisatie was er ook een crisisorganisatie paraat voor reguliere inzetten.

Extreme tijdsduur opschaling crisisorganisatie:

De lange duur van deze crisis ("met bijna wekelijks een ROT en RBT") was niet voorzien; dit gaf bijzondere uitdagingen zoals continuïteit en prioritering.

Veerkracht crisisfunctionarissen

Wij zijn trots op onze crisisfunctionarissen door betrokkenheid en inzet, de kennis en kunde, het aanpassingsvermogen, de creativiteit die vrijkomt en nieuwe oplossingen – verbindingen – werkwijzen die ontstaan.

Bijlagen

Voor meer informatie over dit thema, zie:

- Tussentijdse evaluatie ROT, hoofdstuk 1: Melden en Alarmeren (bijlage 1)

2. Leiding en coördinatie

Voorzitter VRF bevoegd gezag

- De voorzitter VRF nam besluiten over de periode 11 maart tot 1 december 2020. Dit betrof in belangrijke mate het vaststellen van de noodverordening of specifieke besluiten in de handhaving of rond demonstraties. Graag verwijzen wij u naar de bijlage met daarin een gedetailleerd overzicht van alle door de voorzitter genomen besluiten;
- De voorzitter VRF heeft zeer beperkt afgeweken van de bepalingen in de noodverordening (bestuurlijke lijn in Fryslân was: "wij volgen de landelijke lijn").

Afstemming in het Friese Regionale Beleidsteam

- Het Friese RBT was geen klassiek crisisteam maar fungeerde tevens als een afstemmingsoverleg van de 18 burgemeesters. Het met alle burgemeesters afstemmen heeft goed gewerkt waar het ging om informeren, het komen tot een gedeeld beeld en het komen tot een gezamenlijk (gedragen) aanpak. Net als in de andere regio's was het RBT in belangrijke mate volgend op landelijke ontwikkelingen en keuzes: het ging meer over uitvoering en het omgaan met de impact van maatregelen dan over zelfstandige keuzes in de crisisbeheersing.
- De voorzitter nam zoals gezegd de besluiten; echter, besluiten die over lokale situaties gingen (die onder de bevoegdheid van de voorzitter vielen) werden steeds genomen in nauwe onderlinge afstemming met de betreffende burgemeester.
- Graag verwijzen wij u naar de evaluatie van het RBT; hieruit blijkt dat de burgemeesters tevreden waren over de bestuurlijke samenwerking welke tot een Friese lijn leidde, de regionale aanpak stond tijdens de crisis steeds centraal. Tevens was er een helder onderscheid tussen de bestuurlijke afstemming en het nemen van besluiten.

Democratische verantwoording aan gemeenteraden

De voorzitter VRF heeft de Friese gemeenteraden tijdens twee informatiesessies (in webinar-vorm) geïnformeerd over de door hem genomen besluiten; graag verwijzen wij u naar de betreffende brieven aan de raden van de Friese gemeenten. Daarnaast heeft de voorzitter formeel verantwoording afgelegd aan de Friese gemeenteraden over de genomen besluiten.

Bijlagen

Voor meer informatie over dit thema, zie:

- Overzicht besluiten COVID-19 door voorzitter VRF van 11 maart – 1 december (bijlage 2)
- Tijdslijn corona in Fryslân op hoofdlijnen (bijlage 3)
- Brief voorzitter VRF 7 september 2020 aan griffiers gemeenten in Friesland: "Tussentijds informeren verloop coronacrisis in Fryslân" (bijlage 4)
- Brief voorzitter VRF 3 december 2020 aan de raden van de Friese gemeenten: "Verantwoording GRIP-4 Covid-19" (bijlage 5)
- Tussentijdse evaluatie ROT: hoofdstuk 2, Leiding en Coördinatie (bijlage 6)
- COT-evaluatie RBT 4 februari: "Coronacrisis: reflectie RBT-VRF, opbrengsten leerevaluatie + factsheet van de evaluatie (bijlage 7)

3. Informatiemanagement

Netcentrisch informatie gedeeld

Vanaf het begin is door VRF op netcentrische wijze informatie gedeeld en actueel gehouden in LCMS. Het LCMS is ingericht op basis van de landelijke thema's die spelen bij deze crisis. Meerdere Veiligheidsregio's hebben de opzet van VRF als standaard overgenomen omdat het overzichtelijk was. Vanuit het ROT werd het totaalbeeld voor VRF gevuld.

Informatieknoppunt

- In de aanloop naar deze crisis is op de afdeling Crisisbeheersing een Informatieknoppunt (IKP) ingericht dat is gegroeid tot het "informatiehart" van de crisisorganisatie. Het IKP is de verbindende schakel tussen gemeenten en de crisisorganisatie, beantwoordt vragen van gemeenten, inwoners én van crisispartners, verzorgt wekelijks een actueel beeld en een informatiemonitor (ook voor partners die niet zijn aangesloten op het LCMS); het IKP is het 1e loket voor meldingen van manifestaties en voor aanwijzingsverzoeken voor het afsluiten van gebieden en levert een bijdrage aan de landelijke coronanalevingsmonitor ("het IKP is nauw verbonden met het LOT-C; zie bij thema 6").
- Het IKP is als absolute meerwaarde ervaren, ons streven is erop gericht om het IKP verder te professionaliseren en te borgen binnen de crisisorganisatie van VRF.

Gehele crisisorganisatie is continu voorzien van een actueel totaalbeeld

- Het komen tot een gedeeld totaalbeeld (met partners in de algemene- en functionele kolom) is goed gelukt.
- Uit de evaluatie van het RBT blijkt dat de RBT-leden zich goed geïnformeerd en ondersteund hebben gevoeld.
- De voorzitter VRF is wekelijks door de algemeen directeur en operationeel leider voorzien van een actueel beeld zodat hij tijdens de vergaderingen van het Veiligheidsberaad de actuele situatie in Fryslân onder de aandacht kon brengen.

Bijlagen

Voor meer informatie over dit thema, zie:

- Tussentijdse evaluatie ROT, hoofdstuk 3, Informatiemanagement (bijlage 8)
- Een voorbeeld van "een actueel beeld" (bijlage 9)
- Een voorbeeld van de "Informatiemonitor IKP" (bijlage 10)

IK BOUW SAMEN MET PAKE MIJN TINY HOUSE

HOUD AFSTAND & DENK OM ELKAAR

DOCHITGEWOAN.FRL

VEILIGHEIDSGEGEBENDE
FRYSLÂN

GGD
FRYSLÂN

4. Crisiscommunicatie

Crisiscommunicatie ligt vaak bij de gemeenten. Gedurende de Covid19-crisis is de crisiscommunicatie een belangrijk thema. Op verschillende niveaus (rijk, regio, lokaal) wordt gecommuniceerd. Hoe zorgen we dat dit optimaal afgestemd is en synergie creëert?

Regionaal Crisiscommunicatieteam én een regionale communicatiestrategie

- Het regionale crisiscommunicatieteam, waaraan de gemeenten capaciteit beschikbaar hebben gesteld, verbindt sinds het begin van de coronacrisis de communicatie vanuit het Rijk (NKC), de Veiligheidsregio, de Friese gemeenten en betrokken crisispartners met elkaar. Dit doet het team middels het delen van landelijke- en regionale informatie, communicatiemiddelen en Friese omgevingsanalyses. Dat zorgt voor synergie.
- Het regionale communicatieteam bestaat uit een stabiele bezetting met onder andere "vaste perswoordvoerders" en werkt intensief samen met de woordvoerders van de GGD.

Regionale communicatiestrategie

In de communicatiestrategie is de verbinding gelegd tussen rollen en taken van de crisisorganisatie (GRIP), de gemeenten en GGD (GROP). Zo is er afstemming geweest over de communicatie bij de eerste Friese coronapatiënt, maar ook over de aanpak van de communicatie in de crisis die daarna volgde. In de loop van de crisis is de strategie meegegaan met de veranderende situatie.

Bij een langlopende crisis als Covid19 gaan risicocommunicatie en crisiscommunicatie op zeker moment ook door elkaar lopen. Hoe gaan we daar mee om?

Reguliere risicocommunicatie uitgebreid met corona

- Daar gaan we op een natuurlijke manier mee om. Risicocommunicatie is altijd al een taak van de veiligheidsregio's. Op www.vrfryslan.nl/laatjenietverrassen en met een jaarlijkse communicatieplanning voor onder andere social media en perswoordvoering geven we daar structureel invulling aan.
- Deze reguliere risicocommunicatie hebben we uitge-

breid met risicocommunicatie over corona; waar van toepassing hebben we corona en andere risico's qua communicatie met elkaar verbonden (o.a. vuurwerk en carbidschieten (de BOCK-campagne), cybercriminaliteit, eenzaamheid, vogelgriep).

- Via perswoordvoering is hier doorlopend aandacht aan geschonken, o.a. via de voorzitter VRF, de DPG, de directeur VRF, IZB-artsen van GGD Fryslân en de perswoordvoerders.

Communicatie is een belangrijk instrument om gedragsbeïnvloeding te bewerkstelligen. Hoe organiseren we dit op een optimale manier in een vloeiend samenspel van actoren?

Relatie met de communicatiestrategie

- Hiervoor hebben we onze bovengenoemde communicatiestrategie ontwikkeld. In het begin van de coronacrisis hebben we er bewust voor gekozen om enkel de landelijke communicatiemiddelen te delen op onze communicatiekanalen (o.a. www.vrfryslan.nl/coronacrisis) en geen eigen aanvullende communicatiemiddelen te ontwikkelen. In deze fase van de crisis was het belangrijk om de boodschap zo herkenbaar mogelijk op zoveel kanalen in te zetten voor een maximale gedragsbeïnvloeding.
- Om het gedrag van jongeren te beïnvloeden hebben we van 27 maart tot 1 september 2020 de campagne #slimmerchillen gehouden, aanvullend op de landelijke campagne.
- In het najaar van 2020 zijn we met de aanvullende Friese campagne #dochitgewoan gestart. Bij de inwoners van Fryslân was een verzadiging qua coronanieuws merkbaar. Landelijke informatie werd niet goed meer gelezen en met name jongeren waren moeilijk te bereiken; de landelijke campagnes sloten niet goed aan bij de Friese jeugd. Daarom hebben we, in aanvulling op de landelijke communicatie, een Friese campagne ontwikkeld. Daarin laten we vooral zien wat nog wél kan. Dat werkt qua gedragsbeïnvloeding beter dan enkel het wijzen op de regels. Het eerste deel van de campagne heeft bovengemiddeld gescoord.

5. Nazorg (personeel)

Mentale frisheid crisisfunctionarissen; samen veerkrachtig blijven

- Bij "reguliere GRIP-incidenten" is er tijdens de nafase direct aandacht voor het welbevinden van de crisisfunctionarissen. Bij COVID-19 is dat totaal anders omdat de crisisorganisatie nog steeds niet is afgeschaald. Vanwege de extreme duur van deze crisis besteedt VRF al vanaf medio 2020 aandacht aan de mentale frisheid van de medewerkers én crisisfunctionarissen van VRF.
- Graag verwijzen wij u naar de bijgevoegde praatplaat "Hoe gaat het met jou?". Onze organisatiebrede werkgroep "Nazorg Personeel" heeft een divers pakket aan faciliteiten opgesteld (invullen zelfscreeners, gesprek met leidinggevende, zoek een buddy of praatmaatje, maak een afspraak met de bedrijfsarts of maatschappelijk werk voor een preventief advies) waar alle medewerkers en crisisfunctionarissen gebruik van kunnen maken.
- De Werkgroep "Nazorg Personeel" heeft tevens een e-learning module ("Nazorg, klaarstaan als het nodig is") opgesteld voor leidinggevers, ploegleiders Brandweer en voor de zogenoemde aandachtscrisisfunctionarissen. Daarnaast zijn in januari 2021 drie bijeenkomsten georganiseerd met een psychotraumadeskundige ("hoe kun je klachten signaleren bij medewerkers en hoe kun je vervolgens handelen").

Bijlagen

Voor meer informatie over dit thema, zie:

- Praatplaat "Hoe gaat het met jou? Onze zorg voor jou in tijden van crisis" (bijlage 11)

6. Samenwerking tussen veiligheidsregio's en tussen Rijk en regio

De Veiligheidsregio is een vorm van verlengd lokaal bestuur; regionale autonomie is hier een belangrijk onderdeel van. In de Corona-crisis zijn veel maatregelen centraal opgelegd en was afstemming (en overeenstemming) tussen de regio's belangrijk. Het Veiligheidsberaad en de RCDV hebben hier een belangrijke rol in gespeeld. Hoe is dit gegaan en hoe kan dit nog beter?

VRF is tevreden over de wijze waarop de afstemming tussen enerzijds Rijk en Veiligheidsregio's en anderzijds de afstemming tussen de Veiligheidsregio's onderling is verlopen. Het Veiligheidsberaad kreeg voor de eerste keer een plek in de nationale crisisstructuur; via onze voorzitter was VRF vertegenwoordigd in het Veiligheidsberaad. De samenwerking in het Veiligheidsberaad is in de kern als positief ervaren ("denk hierbij aan het doorvertalen van de landelijke aanwijzingen naar de modelverordeningen, de afstemming over velerlei onderwerpen"). De Directeur VRF heeft een "warme rol" vervuld in het ondersteunen en faciliteren van de voorzitter VRF richting landelijke overleggen en afspraken. De afstemming tussen directeurs Veiligheidsregio onderling droeg tevens bij aan de totale aanpak en was dan ook van meerwaarde voor de regio's c.q. voor onze regio.

Hoe kan dit nog beter? Zoals wij hierboven hebben geschetst, zijn wij tevreden over de werkwijze zoals deze op hoofdlijnen wordt gehanteerd. Onze suggestie is om deze werkwijze ("de gezamenlijke opgave van Rijk en Veiligheidsregio's bij crises met bovenregionaal of landelijk karakter") vast te gaan leggen in de herziene Wet Veiligheidsregio's.

Als schakel tussen het nationale en het regionale niveau is ad hoc het LOT-C opgericht. Wat hebben we geleerd van het oprichten van het LOT-C? Waar liggen de regionale behoeften? Welke organisatie moet in de koude fase beschikbaar zijn?

VRF is van mening dat het LOT-C tijdens deze crisis van meerwaarde is geweest voor de regio's. Denk hierbij aan de centrale coördinatie en informatievoorziening rondom de aanpak van de coronacrisis (Voorbeelden: het algemene landelijke beeld en de bijbehorende scenario's, het delen van best practices tussen de regio's, de juridische helpdesk rondom de noodverordeningen, de operationele verbinding tussen de operationeel leiders van de Veiligheidsregio's etc.). VRF heeft tijdens de coronacrisis personele bijdrage geleverd aan het LOT-C (met name het informatiemanagement en scenario's).

Bij crises met een bovenregionaal of landelijk karakter hebben wij als regio behoefte aan een gezamenlijke operationele early watch functie, het in verbinding zijn met de andere Veiligheidsregio's, het Rijk en met de betreffende functionele keten. De wijze waarop dit het beste kan worden georganiseerd, zou landelijk nader dienen te worden verkend. Het document "Vervolgopdracht LOT-C" dat voor de RCDV van 14 augustus 2020 is geagendeerd, kan hierbij mogelijk als vertrekpunt dienen.

7. Samenwerking tussen algemene en functionele kolom

De bestrijding van een pandemie (A-ziekte) valt onder twee wetten, namelijk de Wvr en de WPG. De voorzitter van de Veiligheidsregio heeft in het geheel een spilfunctie. Hoe hebben we dit in het algemeen ervaren? En in het bijzonder m.b.t. rol van de voorzitter?

GGD Fryslân maakt onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân. De samenwerking tussen Crisisbeheersing (Wvr) en GGD (Wpg) is vanwege de korte lijnen ("beide partijen zijn in één gebouw gehuisvest, de algemeen directeur VRF en de directeur publieke gezondheid maken beiden deel uit van het Directieteam van VRF) goed tot stand gekomen. Bij uitbraken van clusterbesmettingen in Fryslân werken GGD en Crisisbeheersing bijvoorbeeld nauw samen in het zogenaamde "multidisciplinaire adviesteam clusterbesmettingen". Er is brede waardering voor de verbindende rol van de voorzitter VRF die als bevoegd gezag ("Tegengaan verdere verspreiding COVID-19, Wet Publieke Gezondheid, artikel 47") onder andere heeft besloten om het asielzoekerscentrum in Sneek tijdelijk te sluiten voor een periode van 72 uur.

De GHOR is onderdeel van de Veiligheidsregio, maar is op veel verschillende manieren gepositioneerd (al dan niet bij de GGD, of juist bij crisisbeheersing, of weer anders). Wat is het effect van deze verschillende positionering geweest tijdens de Corona-crisis?

Binnen de gemeenschappelijke regeling VRF is de GHOR gepositioneerd binnen de afdeling Crisisbeheersing. De afdeling Crisisbeheersing werkt met een zogenaamde backoffice waarin "medewerkers multi nauw samenwerken met medewerkers GHOR". Bij de bovengenoemde vraag is al meegedeeld dat er korte lijnen zijn tussen de voorzitter VRF, de algemeen directeur VRF en de directeur publieke gezondheid. Het effect van de positionering van de GHOR binnen de afdeling Crisisbeheersing is dat de GHOR goed in verbinding is met de algemene kolom (multi/gemeenten/openbaar bestuur) maar ook met de functionele kolom (GGD / IZB). De GHOR- en GGD-collega's werken nauw samen met de niet-acute zorgpartners in het RONAZ (Regionaal Overleg Niet Acute Zorg); met de niet-acute zorgpartners wordt invulling gegeven aan de opdracht van VWS om een coronacentrum en QIF-locatie (Quarantaine locatie) operationeel te hebben en te houden.

De verbinding met het acute zorgnetwerk Noord-Nederland verloopt op ambtelijk niveau via de DPG; de DPG van Veiligheidsregio Groningen maakt deel uit van het Strategisch Kernteam van het ROAZ; op bestuurlijk niveau overleggen de voorzitters van de drie Veiligheidsregio's met de DPG-en en voorzitter van het acute zorgnetwerk over de stand van zaken in de opgeschaalde zorg.

8. Veiligheidsregio + gemeenten

Doordat gedurende een groot gedeelte van de Corona-crisis opgeschaald is (GRIP 4), ligt veel macht en bevoegdheid bij de Veiligheidsregio en de voorzitter Veiligheidsregio. Dit wringt wel eens met lokale autonomie en bevoegdheid van de lokale burgemeester. Een voorbeeld hiervan wordt gezien met evenementen; er kan druk liggen op een lokale burgemeester om een evenement door te laten gaan, wat dan kan wringen met de rol van de voorzitter Veiligheidsregio in het kader van infectieziektebestrijding. Hoe kijken we aan tegen de verhouding tussen gemeenten en de Veiligheidsregio?

In het RBT zijn discussies gevoerd over het al dan niet door kunnen laten gaan van evenementen; dit heeft echter niet tot problemen geleid tussen Voorzitter VR en lokale burgemeester omdat er continu sprake is geweest van het hanteren van een uniforme regionale aanpak van de COVID-crisis. Graag verwijzen wij u naar thema 2 (Leiding en Coördinatie) waar wij het volgende hebben meegedeeld:

“Het Friese RBT was geen klassiek crisisteam maar fungeerde tevens als een afstemmingsoverleg van de 18 burgemeesters. Het met alle burgemeesters afstemmen heeft goed gewerkt waar het ging om informeren, het komen tot een gedeeld beeld en het komen tot een gezamenlijk (gedragen) aanpak. De voorzitter nam zoals gezegd de besluiten; echter, besluiten die over lokale situaties gingen (die onder de bevoegdheid van de voorzitter vielen) werden steeds genomen in nauwe onderlinge afstemming met de betrokken burgemeester. De Friese burgemeesters waren tevreden over de bestuurlijke samenwerking welke tot een Friese lijn leidde, de regionale aanpak stond tijdens de crisis steeds centraal. Tevens was er een helder onderscheid tussen de bestuurlijke afstemming en het nemen van besluiten”.

9. Crisisstructuur/ GRIP-4

De Veiligheidsregio's zijn lang opgeschaald naar GRIP 4 (GRIP-opstapelingen zijn eigenlijk meer gericht zijn op flitsrampen). Het is de vraag of de klassieke GRIP 4 past bij de huidige (creeping) crisis.

Tijdens deze COVID-crisis heeft VRF grotendeels vastgehouden aan de organisatiestructuur zoals beschreven in ons Crisisplan. De "basis van onze crisisorganisatie" (met onder andere een ROT en een RBT) vormt een stevig fundament voor het "aankunnen van langdurige crises". Echter, ook in onze crisisorganisatie zijn nu werkwijzen (Backoffice, Informatieknooppunt, scenariowerkgroep, Friese juristenpool, warme rol Directeur VRF etc.) ontwikkeld die nog nooit zijn toegepast bij flitsincidenten maar die hun meerwaarde tijdens deze COVID-crisis inmiddels ruimschoots hebben bewezen. Deze nieuwe werkwijzen gaan wij dan ook opnemen in ons Crisisplan dat we in 2021 opnieuw gaan vaststellen.

Samengevat luidt ons antwoord: de klassieke GRIP-structuur is ook geschikt voor langdurige crises mits deze wordt geactualiseerd met de noviteiten waar we nu (regionaal en landelijk) positieve ervaringen mee opdoen en flexibel wordt ingezet.

We zien dat er veel informele structuren (werkgroepen, taakgroepen, etc.) om de crisisstructuur heen georganiseerd zijn. Het is belangrijk om bij een langsepende crisis helder te hebben hoe de informele structuren (die horen bij 'regulier' werk) zich verhouden tot de crisisstructuur. De rol van ROL en die van algemeen directeur Veilig-

heidsregio zijn in deze dynamiek interessant.

De informele structuren (behorend bij het reguliere werk) hebben niet op gespannen voet gestaan met de crisisstructuur maar hebben deze juist versterkt. De Directeur VRF heeft zijn reguliere netwerken (secretaris van het bestuur, annotaties aan voorzitter VR t.b.v. het Veiligheidsberaad, lid RCDV) benut en hiermee de "koude kant" (het reguliere werk) verbonden met de "warme kant" (o.a. secretaris RBT, ondersteuning voorzitter Veiligheidsberaad, adviseerend Hoofd Crisisbeheersing). De Operationeel Leider heeft op vergelijkbare wijze gebruikt gemaakt van zijn c.q. haar reguliere netwerken ("Call Ol'n")

We zien dat de Corona-crisis momenteel in een andere fase is. Hoe richt je die transitiefase goed in en kom je van een crisisorganisatie naar projectorganisatie?

Bij de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (Twm) zijn de speciale bevoegdheden van de voorzitter Veiligheidsregio die gelden bij GRIP4 teruggelegd bij de burgemeesters. De burgemeesters hebben afgesproken dat zowel op tactisch c.q. operationeel niveau als bestuurlijk en strategisch niveau regionale afstemming blijft plaatsvinden. Besloten is dit getript te doen. In januari is het RBT vervangen door het bestuurlijk afstemmingsoverleg en in februari is het ROT vervangen door een operationeel afstemmingsoverleg. Graag verwijzen u naar de bijlagen genummerd 12 en 13 (Bestuurlijke afstemming COVID-19 de dato 12 januari 2021 en Operationele afstemming CO-

VID-19 de dato 4 februari 2021); in het laatste document is een organogram van de bestuurlijke- en operationele afstemming opgenomen.

Hebben de Veiligheidsregio's voldoende (bestuursrechtelijke) expertise in huis om de voorzitter Veiligheidsregio te adviseren gedurende de Corona-crisis?

De voorzitter VRF heeft sinds 11 maart besluiten genomen op basis van de noodverordening die vatbaar zijn voor bezwaar- en beroep; en dat is nieuw voor de Veiligheidsregio's die normaliter een adviesfunctie aan gemeenten hebben en geen voor bezwaar en beroep vatbare besluiten nemen. Direct na de GRIP-opstapeling is de Friese juristenpool in het leven geroepen om de voorzitter VRF/Backoffice Crisisbeheersing te ondersteuning bij juridische aangelegenheden. Daarnaast is ook regelmatig afstemming gezocht met het LOT-C omtrent uitleg en interpretatie van bepalingen uit de noodverordening(en). Samengevat is onze conclusie dat wij (tezamen met de gemeentelijke juristen, onze "huisadvocaat" en in afstemming met het LOT-C) over uitstekende bestuursrechtelijke expertise beschikken.

De VR heeft ook een rol gepakt in de dreigingsfase. Hoe zien we die rol van de VR in een dreigingsfase? Hoe hadden we dit ook/ anders kunnen doen als we niet allemaal naar GRIP 4 waren gegaan? En daarbij: op welk moment is de crisis niet meer zo acuut dat je kan besluiten om af te schalen, en op een andere manier toch dezelfde bevoegdheden kan houden.

In januari 2020 heeft de minister van VWS de Tweede Kamer geïnformeerd over een uitbraak van een nieuw coronavirus in de Chinese stad Wuhan. Op 28 januari 2020 heeft de minister besloten om COVID-19 aan te merken als een A-ziekte. Gelet op deze dreigende situatie ("er gingen geen piepers af zoals bij flitsincidenten") heeft VRF haar rol gepakt ("in februari twee keer een informatie ROT, begin maart twee keer een voorbereidend ROT waarbij expliciet is stilgestaan bij de voorbereiding op de eerste besmetting in Fryslân") omdat dit onze corebusiness is; hier is de Friese Veiligheidsregio van, hiervoor zijn wij in het leven geroepen!

Wij waren al gewend aan de werkwijze met voorbereidende ROT's omdat deze ook gehanteerd zijn bij eerdere sluimerende crises ("van vluchtelingen, droogte tot de boerenprotesten"). Bij deze COVID-crisis is het niet aan de VRF om te bepalen wanneer de crisis niet meer zo acuut is dat we af kunnen schalen. Het Veiligheidsberaad heeft na de inwerkingtreding van de Twm besloten dat alle regio's in GRIP-4 blijven. De wettelijke bevoegdheden zijn weliswaar overgegaan van voorzitter VRF naar de lokale burgemeesters maar de crisis is nog steeds zo acuut ("met een tweede lockdown vanaf 15 december 2020 tot op heden") dat van afschaling ("versoepeling van maatregelen") nog geen sprake kan zijn. Kenmerk van deze sluimerende crisis is dat deze met golven komt met bijbehorende opschalings- en afschalingsmomenten ("van een 1e lockdown, versoepeling maatregelen tot een 2e lockdown").

De veiligheidsregio's hebben met een veelheid aan verschillende partners te maken gehad. Gemeenten en de politie (SGBO) waren hier prominent voorbeelden van. De verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden is hierbij steeds een aandachtspunt.

VRF heeft tijdens de COVID-crisis regelmatig overleg met partijen uit de algemene- en functionele kolom. Bij deze afstemmingsoverleggen hanteren wij, als het om de verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden gaat, altijd het adagium "schoenmaker blijf bij je leest". VRF stemt af met gemeenten en Politie af maar treedt niet in hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

10. Voorbereiding – hoe bereiden we ons optimaal voor

Op een crisis als de Corona-crisis is moeilijk goed te prepareren. Het is interessant om te onderzoeken hoe de voorbereiding geoptimaliseerd kan worden. Voldoet bestaande wetgeving als referentiekader? Is de maatschappelijke verwachting reëel? Moet er een maatschappelijke risico-dialogoog plaats vinden?

In 2018, ten tijde van het opstellen van het nieuwe risicoprofiel voor de periode 2019-2022, realiseerde VRF zich dat het nodig was om zich voor te bereiden op nieuwe typen crises ("het begrip ongekende crisis werd toen ook voor het eerst genoemd en is nu één van de prioritaire thema's van het Veiligheidsberaad").

In ons risicoprofiel 2019-2022 heeft VRF nieuwe typen risico's opgenomen (uitval ICT/Data met als oorzaak cyber, personen met verward gedrag, terrorisme/ernstige geweldpleging en overstroming vaste wal/eiland) ten opzichte van het vorige risicoprofiel (2015-2018). VRF heeft zich in 2019 daadwerkelijk voorbereid op deze nieuwe c.q. prioritaire risico's (middels bestuurlijke- en operationele oefeningen, middels de Impactanalyse etc.). Een grootschalige infectieziekte hebben wij als risico wel opgenomen in ons risicoprofiel maar is niet als prioritair benoemd ("impact: kleine kans, grote gevolgen").

VRF bereidt zich op (het vervolg van) de coronacrisis voor door evaluaties uit te voeren en de verbeterpunten direct te implementeren in onze denk- en werkwijze; graag verwijzen wij u naar de evaluaties van het ROT, RBT en AZC Sneek (zie bijlage 14). Tevens gaan wij aan de hand van deze nieuwe leerervaringen in 2021 ons Crisisplan aanscherpen.

De huidige Wet Veiligheidsregio's voldoet op hoofdlijnen als kader maar dient wel te worden aangescherpt aan de nieuwe typen crises. Zo hebben het Rijk en Veiligheidsregio's een gezamenlijke opgave bij crises met bovenregionaal en landelijk karakter, dit dient onder andere in de nieuwe Wvr te worden opgenomen. Graag verwijzen wij u naar het advies van de Evaluatiecommissie Wvr.

Een maatschappelijke risico-dialogoog kan wat VRF betreft van meerwaarde zijn als input voor het nieuwe risicoprofiel; middels de samenwerking met het Fries Sociaal Planbureau (zie thema 11) zetten wij hierin de eerste stappen. Ons beleid is erop gericht om het meer statische vierjaarlijkse risicoprofiel door te ontwikkelen naar een dynamischer risicoprofiel.

De Corona-crisis is de langste opschaling die de veiligheidsregio's sinds hun bestaan hebben mee gemaakt. Het is dan ook een groot continuïteitsvraagstuk. Hoe kunnen de veiligheidsregio's zich optimaal op zulke langslappende creeping crises voorbereiden?

Het beleid van VRF is erop gericht om de komende jaren door te groeien naar een adaptieve Friese crisisorganisatie; een organisatie die "zich aanpast" aan de nieuwe – complexere – dreigingen, de wijzigende schaal van de dreigingen en aan de uitkomsten van de evaluatie van de Wet Veiligheidsregio's.

Dankzij de coronacrisis werken wij inmiddels met een Informatieknooppunt en een Backoffice Crisisbeheersing; wij willen zowel het IKP als de Backoffice graag door ontwikkelen omdat zij beiden hun meerwaarde hebben bewezen. Onze uitdagingen voor de komende jaren liggen met name bij het versterken van onze informatiepositie, bij het creëren van flexibiliteit en maatwerk in de standaardstructuur van onze crisisorganisatie en bij de vakbekwaamheid van onze crisisfunctionarissen.

Verschillende regio's hebben gewerkt met scenario-teams; sommige doen dat nog steeds, anderen zijn op zeker moment gestopt. Het is interessant om te kijken naar de taken en verantwoordelijkheden van zulke teams, en hoe deze zich verhouden tot het ROT. Immers in het ROT wordt ook al aan scenario denken gedaan.

Het Informatieknooppunt (IKP) verzamelt vanaf maart 2020 actief informatie en levert wekelijks (op dinsdag) een concept-coronamonitor op, welke op woensdagen wordt besproken door de – nieuwe - multidisciplinaire scenariowergroep van VRF. Deze scenariowergroep faciliteert de Operationeel Leider bij de voorbereiding van de ROT- en RBT-vergaderingen middels duiding van de coronamonitor ("zitten we in het goede scenario - mede gelet op de landelijke scenario's vanuit het LOT-C -, kunnen we blijven inzetten op bestaande acties, moeten acties worden aangescherpt etc.?). Op donderdagen vindt vervolgens, aan de hand van de definitieve coronamonitor en het advies van de scenariowergroep/OL, de besluitvorming plaats, eerst in het ROT (op ochtend) en daarna in het RBT (op middag).

VRF is voornemens om deze werkwijze, die inmiddels haar meerwaarde heeft bewezen, op te nemen in de herziening van het Crisisplan.

Een goede informatiepositie is essentieel voor een slagvaardige en veerkrachtige crisisbeheersing. Hoe kun je in de voorbereiding al realiseren dat er een adequate structuur staat voor informatievoorziening en duiding? Deze structuur moet borgen dat de veiligheidsregio's steeds een optimale informatiepositie hebben.

VRF wil de opgedane positieve ervaringen met het Informatieknooppunt graag bestendigen in de toekomstige crisisstructuur ("zie beantwoording van de tweede vraag van dit thema").

11. Impact coronacrisis op inwoners Fryslân

Project monitoring netwerksamenleving

In april 2020 is VRF gestart met het project 'monitoring netwerksamenleving', een project dat erop is gericht om inzicht te krijgen in de sociaal maatschappelijke impact van de coronacrisis op de Friese samenleving. Wij werken hiervoor nauw samen met het Fries Sociaal Planbureau; zij hebben een representatief burgerpanel en benutten dit hiervoor aan de hand van een afgestemde vragenlijst toegespitst op sociaal maatschappelijke thema's.

Twee onderzoeksrapporten

In respectievelijk juni en november 2020 zijn de resultaten van twee onderzoeksrapporten ("Corona in Fryslân" en "Ongelijkheid verdeeld") gepresenteerd aan onze crisisorganisatie (ROT/RBT) en daarna breder – aan de media – bekendgemaakt. Conclusie uit het laatste rapport is dat de gevolgen van de coronacrisis ongelijk zijn verdeeld voor de inwoners van Fryslân. Zo staat de sociale samenhang onder druk, is er een dalend vertrouwen in overheid en aanpak coronacrisis, zijn er zorgen over werk en inkomen en is er sprake van eenzaamheid onder senioren.

Onderzoeksresultaten gebruiken bij vervolgaanpak coronacrisis

De onderzoeksresultaten geven de crisisorganisatie inzicht om in te kunnen spelen op de gevolgen van de coronacrisis. De resultaten van dit project passen in onze bredere proces van informatieverzameling, analyse en advies en geven invulling aan het thema burgerschap/maatschappelijke impact. In onze bij thema 10 genoemde multidisciplinaire scenariowerkgroep staan we wekelijks stil bij de monitoring en komen we tot concrete adviezen voor onze crisisorganisatie.

Bijlagen

Voor meer informatie over dit thema, zie:

- Factsheet project monitoring netwerksamenleving (bijlage 15)
- FSP-onderzoek Corona in Fryslân juni 2020 (bijlage 16)
- FSP-onderzoek Ongelijk Verdeeld november 2020 (bijlage 17)
- Infographic gevolgen corona in Fryslân november 2020 (bijlage 18)

Bijlagen & websites

Bijlagen

- 1) Tussentijdse evaluatie ROT; zie hoofdstuk 1: Melden en Alarmeren
- 2) Overzicht besluiten COVID-19 door voorzitter VRF van 11 maart – 1 december 2020
- 3) Tijdslijn corona in Fryslân op hoofdlijnen (2 december 2020)
- 4) Brief voorzitter VRF 7 september 2020 aan griffiers gemeenten in Friesland: "Tussentijds informeren verloop coronacrisis in Fryslân"
- 5) Brief voorzitter VRF 3 december 2020 aan de gemeenteraden van de Friese gemeenten: "Verantwoording GRIP-4 Covid-19"
- 6) Tussentijdse evaluatie ROT: hoofdstuk 2, Leiding en Coördinatie
- 7) COT-evaluatie RBT 4 februari: "Coronacrisis: reflectie RBT-VRF, opbrengsten leerevaluatie (incl. factsheet van de evaluatie)
- 8) Tussentijdse evaluatie ROT, hoofdstuk 3, Informatiemanagement
- 9) Voorbeeld van "een actueel beeld" (versie 3 november 2020)
- 10) Voorbeeld van de "Coronamonitor" (versie 3 november 2020)
- 11) Praatplaat "Hoe gaat het met jou? Onze zorg voor jou in tijden van crisis"
- 12) Bestuurlijke afstemming COVID-19 (12 januari 2021)
- 13) Operationele afstemming COVID-19 (4 februari 2021)
- 14) COT-Evaluatie Coronabesmettingen AZC Sneek (september 2020)
- 15) Factsheet project monitoring netwerksamenleving
- 16) FSP-onderzoek Corona in Fryslân juni 2020
- 17) FSP-onderzoek Ongelijk Verdeeld november 2020
- 18) Infographic gevolgen corona in Fryslân november 2020

Websites

- Crisiscommunicatie, thema 4, zie de websites www.vrfryslan.nl/laatjenietverrassen, www.vrfryslan.nl/coronacrisis en www.dochitgewoan.fr met informatie over de BOCK-campagne, de campagne #slimmerchillen en de campagne #dochitgewoan.
- Impact coronacrisis op inwoners Fryslân, thema 11, zie video's c.q. filmpjes over het project (<https://www.veiligheidsregiofryslan.nl/coronavirus/onderzoek-naar-de-gevolgen-in-frysl%C3%A2n/>), het eerste onderzoeksrapport (Video 'Corona in Fryslân', met in het kort de belangrijkste resultaten van het onderzoek) en het tweede onderzoeksrapport (Corona in Fryslân - De gevolgen van de coronacrisis voor de inwoners van Fryslân).

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr Gebben
Auteur	Dhr Knoll
Bijlagen	1. Overzicht zienswijzen begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	4
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	[de auteur geeft hier aan met welke afdelingen/medewerkers is afgestemd]
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Het dagelijks bestuur te adviseren om de begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020, wat betreft het programma Veiligheid, ongewijzigd voor te leggen aan het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân

Inleiding

Na behandeling van de concept documenten in de Agendacommissies, Bestuurscommissies en de Audit Commissie heeft het Dagelijks Bestuur de begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020 aangeboden aan de colleges van b&w en de gemeenteraden van de Friese Gemeenten.

De gemeenten zijn gevraagd hierop hun zienswijze te geven. Veiligheidsregio Fryslân is van en voor de gemeenten: het is daarom belangrijk dat de inhoudelijke en financiële doelen aansluiten bij die van de gemeenten. In de bijlage vindt u het overzicht van de ingediende zienswijzen tot nu toe.

Veertien van de achttien gemeenten is voornemens geen zienswijze in te dienen. Wel geven drie gemeenten een algemene opmerking. Van een gemeente komt het verzoek om in een volgende aanbestedingsbrief ook een uitvoerige toelichting te geven op de jaren volgend op het begrotingjaar. Bij de volgende cyclus zullen wij hier gehoor aan geven. Twee gemeenten geven aan zorg te hebben over de verdere uitzettingen van de begroting, in relatie tot de financiële situatie van de gemeenten. Zij roepen ons op om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.

Drie gemeenten zijn voornemens een zienswijze in te dienen ten aanzien van de begroting 2022. Twee gemeenten willen dat de bijdrage aan de Veiligheidsregio in de begroting 2022-2025 niet wordt geïndexeerd. Een gemeente verzoekt om het saldo boven de minimale omvang van de egalisereserve, verminderd met de benodigde middelen voor de tweede fase van toekomstbestendige bedrijfsvoering, in mindering te brengen op de gemeentelijke bijdragen vanaf 2022.

Wij zijn ons bewust van de financiële posities bij de gemeenten en in dit kader zijn de reacties dan ook

goed te begrijpen. Veiligheidsregio Fryslân is daarom kritisch op kostenontwikkelingen en waar mogelijk worden uitzettingen zelf opgelost. Het indexeren van de begroting voor de jaren 2022-2025 is bedoeld om de verwachte effecten van de Cao-onderhandelingen te dekken, alsook de stijgende werkgeverlasten en de ontwikkeling van de consumentenprijzen. Het verzoek om de begroting voor de jaren 2022-2025 niet te indexeren heeft dan ook een zeer grote financiële impact en is daarmee direct van invloed op het takenpakket van de organisatie.

Naar onze mening bieden de voorliggende stukken een goed perspectief voor de gemeenten: de gemeentelijke bijdrage kan voor de komende jaren op hetzelfde niveau blijven als eerder aangekondigd in de kaderbrief 2022-2025. Ook wordt de egalisatiereserve aangevuld zodat de omvang weer binnen de gestelde bandbreedte zit. Bovendien kan met ingang van 2023 de bekostiging van de eerder afgesproken noodzakelijke investering in toekomstbestendige bedrijfsvoering (in totaal € 1,2 miljoen structureel) plaatsvinden zonder verhoging van de gemeentelijke bijdragen. De egalisatiereserve is bedoeld om toekomstige schommelingen op te vangen. Als de toekomstige resultaten daar aanleiding toe geven zullen wij met u het gesprek aangaan en de mogelijkheden verkennen om de gemeentelijke bijdrage naar beneden bij te stellen.

Bovenstaande in acht nemende, vraag ik u om het dagelijks bestuur te adviseren alle documenten zonder wijziging voor te leggen aan het algemeen bestuur.

Beoogd effect

Bestuurlijk goedkeuring over de te behalen resultaten voor 2022, de aangepaste middelen voor 2021 en de verantwoording over 2020.

Argumenten

1.1 De meeste gemeenten stemmen in met de stukken zoals ze voorliggen

Van de achttien gemeenten kiest een ruime meerderheid ervoor om geen zienswijze in te dienen voor alle stukken. Dit wil zeggen dat zij het bestuur mee willen geven om de stukken zoals ze aan de gemeenten zijn voorgelegd ongewijzigd vast te stellen.

1.2 Dit maakt het mogelijk om de beschreven resultaten voor een veilig en gezond Fryslân de komende jaren te realiseren

De begroting beschrijft welke resultaten de organisatie het komende jaar wil realiseren. Door de stukken ongewijzigd vast te stellen kan Veiligheidsregio Fryslân de lijn voortzetten van de afgelopen jaren en zich maximaal inzetten voor een veilig en gezond Fryslân.

1.3 Met vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2021 en de begroting 2022 zal de gemeentelijke bijdrage niet worden verhoogd.

Door het vaststellen van de eerste begrotingswijziging 2021 stemt het bestuur in met het toevoegen van € 0,73 miljoen aan de egalisatiereserve. Bij het vaststellen van de begroting 2022 wordt ook een toevoeging aan de egalisatiereserve gedaan voor een bedrag van € 0,39 miljoen.

De gemeentelijke bijdrage kan daardoor op hetzelfde niveau blijven, ook voor de volgende jaren zoals aangekondigd in de kaderbrief 2022-2025.

1.4 Met vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2021 en de begroting 2022 wordt de egalisatiereserve aangevuld zodat de omvang weer binnen de gestelde bandbreedte zit

Door het vaststellen van de eerste begrotingswijziging 2021 stemt het bestuur in met het toevoegen van € 0,73 miljoen aan de egalisatiereserve. Bij het vaststellen van de begroting 2022 wordt ook een toevoeging aan de egalisatiereserve gedaan voor een bedrag van € 0,39 miljoen. Per 01-01-2022 heeft de reserve daarmee een omvang van € 2,1 miljoen (%), wat oploopt tot € 2,49 (%) per 31.12.2022.

Kanttekeningen/risico's

1.1 Ondanks dat maar drie van de achttien gemeenten een zienswijze hebben ingediend, leggen wij deze zienswijzen niet naast ons neer leggen maar kijken we wat we ervan kunnen overnemen

Wij vinden het belangrijk om voor iedere zienswijze en opmerking te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om gemeenten hierin tegemoet te komen. Zoals u in de inleiding hebt kunnen lezen, spant Veiligheidsregio Fryslân zich maximaal in om kostenstijgingen te voorkomen. Met het voorstel in de voorliggende stukken komen wij ook tegemoet aan eerder ingediende zienswijzen om de egalisatiereserve weer op peil te brengen.

Financiële consequenties

Over het jaar 2020 presenteren wij een resultaat van € 3,79 miljoen. Dit is te verklaren doordat veel regulier werk is blijven liggen vanwege de inzet voor de coronacrisis. Het voorstel is om dit resultaat te reserveren voor met name het inhalen van werk (€ 2,31 miljoen) en voor de toekomstige kosten van het verplichte zogenaamde 2^e loopbaanbeleid bij de brandweer (€ 0,54 miljoen). Voorstel is om het restant van € 0,94 miljoen toe te voegen aan de egalisatiereserve.

De aanpassingen van de begroting 2021 leidt tot een voordeel van € 0,73 miljoen. Dit betreft het saldo van de uitzettingen voor de beleidsvoorstellen IM, een hogere Bdur, de vrijval van kapitaallasten en lagere rentelasten. Wij stellen voor om dit voordeel toe te voegen aan de egalisatiereserve.

De begroting 2022 leidt tot een resultaat van € 0,39 miljoen. Dit betreft het saldo van de uitzettingen voor de beleidsvoorstellen IM en lagere rentelasten. Wij stellen voor om dit voordeel toe te voegen aan de egalisatiereserve.

Vervolgaanpak/uitvoering

Het dagelijks bestuur verzamelt de adviezen van alle commissies en bepaalt op basis hiervan of zij de stukken wel of niet ongewijzigd voorlegt aan het algemeen bestuur.

Het algemeen bestuur besluit hierover op 8 juli aanstaande.

Communicatie

Geen.

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Overzicht zienswijzen jaarrekening 2020, begrotingswijziging 2021 en begroting 2022

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Voorstel college aan raad	Besluit van de raad
Achtkarspelen	3 juni 2021	Zienswijze: Jaarlijks draagt onze gemeente een fors bedrag bij aan diverse gemeenschappelijke regelingen waaronder de uwe. Keer op keer wordt de gemeente daarbij geconfronteerd met stijgende bijdragen, ook in tijden dat gemeenten het juist zwaar hebben. We zijn van mening dat wanneer onze gemeente door middel van diverse vergaande ombuigingen de broekriem moet aanhalen, dat dan de gemeenschappelijke regelingen niet kunnen achterblijven. Daarom willen wij dat de bijdrage aan Veiligheidsregio Fryslân in de begroting 2022-2025 niet wordt geïndexeerd.	
Ameland	17 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
Dantumadiel	25 mei 2021	Geen zienswijze. Wel een algemene opmerking over de stijging van de gemeentelijke bijdrage in relatie tot de financiële situatie van de gemeente. Zorgen over de verdere uitzettingen van de begroting. Verzoek om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.	Geen zienswijze. Wel een algemene opmerking over de stijging van de gemeentelijke bijdrage in relatie tot de financiële situatie van de gemeente. Zorgen over de verdere uitzettingen van de begroting. Verzoek om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.
Harlingen	19 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
Heerenveen	20 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
Leeuwarden	2 juni 2021	Geen zienswijze. Verzoek om in de volgende aanbestedingsbrief ook een uitvoerige toelichting te geven op de financiële ontwikkeling voor de jaren volgend op het begrotingsjaar.	
Ooststellingwerf	29 juni 2021	Geen zienswijze.	
Opsterland	7 juni 2021	Geen zienswijze.	
Noardeast Fryslân	27 mei 2021	Geen zienswijze. Wel een algemene opmerking over de stijging van de gemeentelijke bijdrage in relatie tot de financiële situatie van de gemeente. Zorgen over de verdere uitzettingen van de begroting. Verzoek om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.	Geen zienswijze. Wel een algemene opmerking over de stijging van de gemeentelijke bijdrage in relatie tot de financiële situatie van de gemeente. Zorgen over de verdere uitzettingen van de begroting. Verzoek om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.
Schiermonnikoog	18 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
De Fryske Marren	2 juni 2021	Zienswijze: Eind 2021 bereikt de egalisereserve al de gewenste minimale omvang. Verdere toevoegingen zijn dus niet nodig. Wij verzoeken u daarom de genoemde bedragen, verminderd met de nog benodigde middelen voor de tweede fase van de toekomstgerichte bedrijfsvoering, in mindering te brengen op de gemeentelijke bijdragen vanaf 2022.	
Smallingerland	8 juni 2021	Geen zienswijze. Vraagt aandacht voor het volgende: Gebleken is dat met name in de jeugdgezondheidszorg de kwaliteit van het werk als gevolg van corona helaas niet het gewenste niveau heeft gehaald. Om verdere achteruitgang te voorkomen willen we u vragen na te gaan of werkzaamheden die in 2020 zijn blijven liggen allemaal ingehaald dienen te worden. Wij denken dat het beter is de inzet te richten op hetgeen wat echt nodig is om de kwaliteit van de uitvoering weer snel op het juiste niveau te hebben.	Gemeente Smallingerland heeft de concept zienswijze gedeeld zodat deze meegenomen kon worden richting de bestuurscommissies Gezondheid en Veiligheid.
Súdwest Fryslân	3 juni 2021	Geen zienswijze.	
Terschelling	9 juni 2021	Geen zienswijze.	
Tytsjerksteradiel	3 juni 2021	Zienswijze: Jaarlijks draagt onze gemeente een fors bedrag bij aan diverse gemeenschappelijke regelingen waaronder de uwe. Keer op keer wordt de gemeente daarbij geconfronteerd met stijgende bijdragen, ook in tijden dat gemeenten het juist zwaar hebben. We zijn van mening dat wanneer onze gemeente door middel van diverse vergaande ombuigingen de broekriem moet aanhalen, dat dan de gemeenschappelijke regelingen niet kunnen achterblijven. Daarom willen wij dat de bijdrage aan Veiligheidsregio Fryslân in de begroting 2022-2025 niet wordt geïndexeerd.	
Vlieland	31 mei 2021	Geen zienswijze.	
Waadhoeke	20 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
Weststellingwerf	28 april 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.

Samenvatting	Voorstel aantal gemeenten	Besluit aantal gemeenten
Zienswijze	3	0
Geen zienswijze/instemmen	15	8
Nog niet binnen	0	10
Totaal	18	18

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Eerste bestuursrapportage 2021
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☐ Openbaar ☒ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Gebben
Auteur	Dhr. Knoll
Bijlagen	1. Eerste bestuursrapportage 2021
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is een co-productie van alle kolommen
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Het dagelijks bestuur te adviseren de inhoudelijke verantwoording van het programma Brandweer conform bijgevoegd concept op te nemen in de eerste bestuursrapportage van 2021.
2. Het dagelijks bestuur te adviseren de inhoudelijke verantwoording van het programma Crisisbeheersing conform bijgevoegd concept op te nemen in de eerste bestuursrapportage van 2021.

Inleiding

Middels de bestuursrapportage wordt het Algemeen Bestuur geïnformeerd over de stand van zaken van de afgesproken resultaten in de begroting. Het Dagelijk Bestuur legt daarbij verantwoording af over de afwijkingen ten opzichte van de begroting, zowel inhoudelijk als financieel.

Nog steeds bepaalt corona het dagelijkse leven. Bij de uitbraak heeft niemand ooit kunnen vermoeden dat dit zo'n impact zou hebben. De coronacrisis en de effecten daarvan op de Veiligheidsregio spelen dan ook een grote rol in deze bestuursrapportage. De onvoorspelbaarheid en onzekerheid over het verloop maken dat het afgeven van een resultaat op dit moment erg lastig is.

Omdat voor alle kolommen geldt dat het op dit moment lastig is om een prognose af te geven, is ervoor gekozen hierover in de inleidende tekst een toelichting op te geven. In de kolomteksten wordt daarom niet meer ingegaan op de financiën. Ook zijn in de inleidende tekst de toelichtingen opgenomen inzake de programma overstijgende onderwerpen omgevingswet en evaluatie wet veiligheidsregio's.

De bestuurscommissie Veiligheid adviseert het dagelijks bestuur over de inhoud van het programma's Brandweer en Crisisbeheersing.

Beoogd effect

Het algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen.

Argumenten

1.1 De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren

Om het algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.

Kanttekeningen/risico's

1.1. De coronacrisis en ingestelde maatregelen maken het resultaat van Veiligheidsregio Fryslân onvoorspelbaar en onzeker

Bij de tweede bestuursrapportage hopen we meer duidelijkheid te kunnen geven over de financiële resultaten.

Financiële consequenties

Door de extreme onzekerheid van de duur en de impact van de coronacrisis is het voor nu ondoenlijk om een prognose af te geven over het te verwachten financieel resultaat aan het einde van het jaar.

De gemaakte meerkosten in het kader van het bestrijden en beheersen van de coronacrisis, waarvoor op basis van de wet Publieke Gezondheid extra taken en opdrachten zijn gekregen van de minister, worden ook in 2021 volledig vergoed door het ministerie van VWS.

Vervolgaanpak/uitvoering

Het bestuurlijk proces ziet er als volgt uit:

Agendacommissie veiligheid – 2 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing

Agendacommissie gezondheid – 2 juni, programma Gezondheid

Auditcommissie – 9 juni, gehele bestuursrapportage

Bestuurscommissie veiligheid – 16 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing

Bestuurscommissie gezondheid – 17 juni, programma Gezondheid

Dagelijks Bestuur – 24 juni, gehele bestuursrapportage

Algemeen bestuur – 8 juli, gehele bestuursrapportage

Communicatie

Voorlopig alleen schriftelijk.

Besluit:

niet vastgesteld

ongewijzigd vastgesteld

gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Bestuursrapportage

Januari - april 2021

1. Inleiding

Programmaoverstijgende onderwerpen

Een aantal thema's speelt in meerdere of alle programma's. In deze rapportage vindt u hiervan een overzicht van de stand van zaken.

Financiële effecten

De coronacrisis en ingestelde maatregelen maken het resultaat van Veiligheidsregio Fryslân onvoorspelbaar en onzeker. Gelet op de ervaring van het afgelopen jaar heeft de crisis ongetwijfeld effect op de reguliere exploitatie. De impact op de rest van het jaar is op dit moment nog lastig in te schatten.

Voor de brandweer heeft de huidige situatie vooral effect op de vakbekwaamheid en vrijwilligersvergoedingen. Crisisbeheersing heeft in januari en februari hoofdzakelijk de crisisorganisatie ondersteund, daarna hadden medewerkers weer een beetje ruimte voor de reguliere werkzaamheden. Bij Organisatie zien we dat een aantal projecten vertraging oploopt, we verwachten in de loop van het jaar werk in te kunnen halen. Ook voor Gezondheid voorspellen we nu een nihil saldo voor onze activiteiten. Voor een aantal taken, zoals reizigersvaccinaties hebben we nog steeds (veel) minder inkomsten dan we begrootten. Het Ministerie van VWS compenseert dit financieel.

Op een aantal onderdelen verwachten we door de coronacrisis een lagere besteding, op andere onderdelen maken we meer kosten. Op totaalniveau zien wij op dit moment geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Het Ministerie van VWS vergoedt ook de gemaakte meerkosten van 2021 vanwege het bestrijden en beheersen van de coronacrisis. Voor dit werk gaf de minister ons op basis van de wet Publieke Gezondheid extra taken en opdrachten.

Overige, externe ontwikkelingen

Omgevingswet

De coronacrisis zorgde er vorig jaar voor dat de overheid de invoering van de Omgevingswet een jaar uitstelde. Nu, een jaar later, zijn we steeds nog niet uit de coronacrisis. Daardoor weten we niet of de Omgevingswet per 1 januari 2022 ingaat. Als Veiligheidsregio Fryslân koersen wij nog steeds op die datum. We verwachten dat het ons gaat lukken om dan klaar te zijn voor toepassing. We werken hierin samen met de Friese gemeenten via De Friese Aanpak.

De precieze impact op de afname van diensten voor Veiligheidsregio Fryslân is nog onzeker. We verwachten dat we vooral meer advies moeten gaan geven over gezondheid. Dit verwachten we door de prominente plek die het thema (terecht) krijgt in alle omgevingsvisies en -plannen.

Gezondheid betrekken in het ontwikkelen van de woon- en werkomgeving vraagt een nieuwe manier van denken en vakkundig en betrouwbaar advies. Uit een vraag aan onze gemeenten blijkt dat de kans groot is dat het aantal vragen aan GGD Fryslân toeneemt. Het werk dat uit deze vraag voortkomt, vraagt om een uitbreiding van de huidige formatie. Wij leggen de bestuurscommissie Gezondheid een aantal opties voor, waarna verwerking plaatsvindt in de kaderbrief 2023.

De Omgevingswet heeft ook impact op de manier van werken binnen Brandweer Fryslân en Crisisbeheersing. In het eerste kwartaal is de impact voor Brandweer Fryslân tot in detail in beeld gebracht. Dit heeft geleid tot een vernieuwde producten- en dienstencatalogus, die de bestuurscommissie in juni gepresenteerd krijgt. Onzeker is nog welke diensten meer of minder zullen worden gevraagd, waardoor we voorstellen om de komende twee jaren met hetzelfde budget te werken als er nu beschikbaar is. Ondertussen kijken we welke aanpassingen in de vraag er zijn. Zodat we op basis daarvan tot een gericht advies te komen over de middelen die nodig zijn en welke prijs daarbij past.

Op dit moment maken we voor bepaalde maatwerkpakketten meer kosten dan we in rekening brengen. Gelet op het uitgangspunt om de komende jaren met hetzelfde budget te blijven werken, stellen we voor om het tekort wat hierdoor ontstaat (€ 300.000 in totaal voor de jaren 2022, 2023, 2024) incidenteel te dekken. Dit verwoorden we in juni in een los voorstel aan de bestuurscommissie Veiligheid.

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)

Door deze wet vallen de meeste ambtenaren per 1 januari 2020 onder het private arbeidsrecht. personeel in dienst van veiligheidsregio's zijn hiervan voorlopig uitgezonderd, mede door de onduidelijkheid over de rechtspositie van brandweervrijwilligers. We verwachten dat we ook komend jaar nog gebruik moeten maken van deze uitzonderingspositie. Mede hierdoor hoeven wij dit jaar geen voorbereidend werk uit te voeren. De incidenteel beschikbare middelen van € 100.000 kunnen blijven staan tot volgend jaar.

Ondertussen startte Veiligheidsregio Fryslân met de oprichting van een werkgeversvereniging. Deze is nodig om straks tot arbeidsvoorwaarden te komen die passen bij de nieuwe wet. We verwachten dat de vereniging per 1 januari 2022 een feit is. Zodat de veiligheidsregio's snel kunnen handelen wanneer het personeel van de veiligheidsregio's onder de Wnra valt.

De evaluatie van de Wet veiligheidsregio's

Afgelopen jaar heeft de minister van Justitie en Veiligheid de Wet veiligheidsregio's geëvalueerd en het evaluatierapport en kabinetsstandpunt naar de Tweede Kamer gestuurd. Deze bestempelde het onderwerp in februari van dit jaar als controversieel (met andere woorden: geen lopende zaak). Dit betekent dat een nieuw kabinet straks met de conclusies en aanbevelingen aan de slag gaat. Dan wordt ook duidelijk welke veranderingen dit voor Veiligheidsregio Fryslân met zich meebrengt. We verwachten dat deze beperkt zijn; dankzij aanpassingen in onze organisatiestructuur voldoen wij voor een deel al aan de aanbevelingen.

2. Programma Gezondheid

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

De coronapandemie is niet voorbij. De GGD staat daarom nog steeds voor een dubbele operatie: de bestrijding van het coronavirus en het herschikken en aanpassen van de bestaande vitale functies. Door meer technologie in te zetten hebben we de vitale dienstverlening zoveel mogelijk kunnen laten doorgaan. Door alle coronagerelateerde taken in een apart organisatieonderdeel onder te brengen, hebben we meer ruimte voor de reguliere processen. Waar nodig hebben we werkwijzen aangepast om het preventiewerk zoveel mogelijk te stimuleren; gezonde mensen zijn beter bestand tegen een virus.

Zoals vermeld in de vorige bestuursrapportage, staat door de dubbele operatie het personeel nog wel onder druk. Dit is onder andere voelbaar bij de eerder al als (potentieel) schaars gesignaleerde functies bij Forensische Geneeskunde, Jeugdgezondheidszorg, Medische Milieukunde en PGA. Wij proberen met goede arbeidsmarktcommunicatie hiervoor extra personeel aan te trekken.

Stand van zaken overige resultaten

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Covid-19 heeft nog steeds invloed op zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de JGZ. Inmiddels kunnen we vaker fysiek contact hebben met cliënten, een deel van contacten blijft digitaal verlopen. Momenteel zien we dat relatief veel afspraken worden uitgesteld. Ook is de opkomst bij consulten lager. In het derde en vierde kwartaal willen we deze consulten inhalen. De keuze van het bestuur om middelen van 2020 door te schuiven naar 2021 om inhaalwerkzaamheden te kunnen verrichten, helpt ons daarbij. Op scholen zien we dat klassen regelmatig in quarantaine moeten worden gesteld en dat wij als GGD het werk niet op de scholen kunnen uitvoeren. Hierdoor moeten we extra inspanning leveren om alle kinderen in beeld te krijgen. Onderzoeken laten daarnaast zien dat met name de kwetsbare gezinnen, kinderen en jongeren extra zwaar zijn getroffen door corona. Het is daarom belangrijk dat we deze groepen in beeld krijgen en bereiken met extra ondersteuning. De huidige werkwijzen worden op dit moment geëvalueerd. Onze prognose is dat we nog een jaar met aangepaste werkwijzen moeten werken.

Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Op dit moment kunnen we nog geen harde cijfers presenteren, maar de uitvoering van het RVP lijkt goed te verlopen. We verwachten begin juni weer nieuwe cijfers en zullen deze uiteraard met het bestuur delen.

Stevig ouderschap

Tijdens de eerste coronagolf leken mensen huiverig om hieraan mee te doen. Uit de huidige cijfers blijkt dat de huiverigheid vermindert. Er zijn signalen van toenemende problematiek waardoor de behoefte aan de steun van Stevig ouderschap mogelijk toeneemt, maar dit zal de komende tijd moeten uitwijzen.

Kansrijke start

Met name de lokale borging van de initiatieven is een punt van zorg. Het programma Kansrijke Start is één van de vele aandachtsgebieden die lokale coalitieleiders (beleidsadviseurs gemeente) hebben. Dit vertraagt de voortgang van Kansrijke Start op een aantal onderwerpen. Ook het verloop van lokale coalitieleiders binnen gemeenten is een aandachtspunt. Dit is overigens ook een landelijk signaal. Wanneer er voor dit programma geen blijvende aanjager is, zien wij het risico dat resultaten die we tot nu toe samen hebben bereikt niet worden bestendigd. We onderzoeken daarom of een koppeling met de Friese Preventie Aanpak mogelijk is. Bijvoorbeeld door de groep lokale coalitieleiders aan dit platform te verbinden. We voorzien een langere doorlooptijd voor dit programma. Hiervoor zullen we in het najaar een advies aan de Bestuurscommissie Gezondheid voorleggen.

Nu Niet Zwanger

Het project Nu Niet Zwanger verloopt goed. Het heeft door de uitbraak van corona wel vertraging opgelopen. Dit melden we ook in eerdere bestuursrapportages en bestuurlijke mededelingen. Ook voor dit project voorzien we daarom een langere looptijd. Een advies hierover leggen we voor aan de Bestuurscommissie Gezondheid.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Voor de coördinatie van de voor- en vroegschoolse educatie hebben we te maken met hogere kosten. De reden hiervan: meer kinderen zonder JGZ-indicatie maken gebruik van het programma. Wij evalueren na de zomer.

Friese Preventie Aanpak (FPA)

De FPA verloopt volgens planning en is in lijn met de subsidieaanvraag die het ministerie van VWS honoreerde. Hiermee heeft de FPA tot 2024 € 690.000,- ter beschikking. Het Bestuurlijk Platform is gestart en heeft inmiddels 2 vergaderingen gehad. Het Programmteam startte in januari. Dit komt tweewekelijks bijeen. Het concept programmaplan is klaar en het Bestuurlijk Platform stelt dit op 4 juni vast. Alle partners leverden input voor het plan.

De VNG Lokale Preventieakkoorden heeft een positief advies gegeven over de Friese Preventieaanpak. Het regionale preventieakkoord voldoet aan de gestelde eisen. Alle Friese gemeenten kunnen dankzij dit advies en een lokale vertaling van de FPA het uitvoeringsbudget aanvragen. Zes gemeenten deden dit al.

Er is veel draagvlak en enthousiasme om gezamenlijk met FPA aan de slag te gaan, nieuwe partners melden zich aan en FPA geniet inmiddels al veel naamsbekendheid.

Epidemiologie

Inmiddels zijn analyses voor de Monitor Volwassenen en Ouderen afgerond. Voor de zomer ontvangen de gemeenten hiervan de eerste resultaten. Binnen de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid (AWPG) zijn momenteel 9 onderzoeken afgerond en 8 onderzoeken lopen nog.

TBC

De in eerdere rapportages aangekondigde inhaalslag van BCG-vaccinaties is inmiddels in volle gang. Onze verwachting is dat we voor de zomer weer op schema liggen. Ook hier pakt de keuze van het bestuur om middelen voor inhaalwerkzaamheden door te schuiven goed uit. We zien wel dat de opkomst bij oproepen te wensen over laat. Dit vraagt veel tijd en inspanning.

Bestrijding van het coronavirus

Onze bijdrage aan de bestrijding van het coronavirus verloopt goed. We hebben alle landelijke opschalingseisen gehaald. Vooruitlopend op de afbouw van dit werk zien we al wel een aantal

personele uitdagingen. Hiervoor stellen we momenteel scenario's op. Wij zullen het bestuur hier uiteraard over informeren.

Overige Infectieziekten bestrijding

Door de Covid-19 maatregelen zien we landelijk dat de overige infectieziekten veel minder vaak voorkomen. Dit is een positieve bijkomstigheid van de maatregelen.

Samenwerking 3Noord

Naast de Forensische geneeskunde kijken we naar mogelijkheden om samen te werken op de onderdelen TBC, MMK (Milieu & Gezondheid) en Sense (herstructurering samenwerking).

De medische arrestantenzorg wordt in een aparte overeenkomst vastgelegd. Dit wordt mogelijk een aanbesteding waarop de partners binnen 3Noord zich conform landelijke afspraken gezamenlijk gaan inschrijven.

Zorg en Veiligheid

Er wordt gewerkt aan een structurele borging van de taken voor de Wet verplichte ggz (Wvvgz).

Voor het meldpunt niet-acute hulpvraag is voorgesteld om de lopende pilot te verlengen. Dit doen we in afwachting van een vastgestelde dienstverleningsovereenkomst en een randvoorwaardelijke data protection impact assessment (dpia). Daarnaast onderzoeken we de dossiervoering voor de Rapid Reponder GGZ.

Stand van zaken overige resultaten

Klant Contact Centrum (KCC)

Onze KCC-medewerkers ervaren een hoge werkdruk. Hierdoor staat ook de kanttevredenheid onder druk. Onze telefonie is niet volledig berekend op huidige taak, nu er door de uitbraak van corona meer werkzaamheden zijn. Het door de Bestuurscommissie gehonoreerde investeringsvoorstel voor contentintegratie zal hier naar verwachting een oplossing voor bieden.

3. Programma Crisisbeheersing

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Sinds de uitbraak van het coronavirus in maart 2020 heeft de afdeling Crisisbeheersing zich volledig gefocust op de continuïteit en ondersteuning van de crisisorganisatie. De medewerkers van de afdeling Crisisbeheersing zijn nauw betrokken en voelen zich sterk verantwoordelijk. Het werk is voor iedereen anders dan voor de coronacrisis. Na ruim een jaar begint dit "zijn tol te eisen". Ofschoon er nog niet direct sprake is van een risico (dat kan leiden tot afwijkingen), houden wij de vinger aan de pols als het gaat om het waarborgen van de mentale frisheid van de medewerkers van de afdeling; in veel gevallen gaat het hierbij om maatwerk.

Stand van zaken overige resultaten

In ons Jaarplan 2021 hebben wij aangegeven dat we – afhankelijk van de fase waarin de coronacrisis zich bevindt – balans willen aanbrengen tussen het coronawerk, wettelijk verplichte werkzaamheden en overige taken. Op dit moment zijn er geen inhoudelijke afwijkingen in onze jaarplanning.

Coronawerkzaamheden

Naar aanleiding van het ingaan van de wet Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 (1 december 2020) heeft VRF in januari 2021 op zowel bestuurlijk (Bestuurlijk Afstemmingsoverleg) als operationeel niveau (Operationeel Afstemmingsoverleg en Dedicated Team Bevolkingszorg) een nieuwe coördinatie- en afstemmingsstructuur ingericht.

In het BAO heeft afstemming plaatsgevonden over de volgende zaken:

- Consequenties van het kabinetsbeleid ("van avondklok, routekaart tot een openingsplan").
- Openbare orde en veiligheid ("Regionaal Handelingskader voor toezicht en handhaving").
- De positie van de Waddeneilanden, de maatschappelijke impact van de coronacrisis ("ruimte voor ondernemers").
- Evenementen ("vliegende start zodra het weer mag, afstemming over evenementenkalender").
- Geneeskundig ("in verbinding met partners in witte kolom v.w.b. voorbereiding op zwart scenario in de zorg").

Reguliere werkzaamheden ("op hoofdlijnen")

Risico's in beeld

- Het Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden is in concept gereed en wordt binnenkort ter inzage gelegd; we stellen het Algemeen Bestuur in de vergadering van 8 juli 2021 voor om het herziene Rampbestrijdingsplan vast te stellen.
- Op dit moment wordt gewerkt aan een Plan van Aanpak voor het opstellen van het risicoprofiel. We streven ernaar om de Bestuurscommissie Veiligheid het risicoprofiel op 25 november 2021 – voorlopig - te laten vaststellen. Het risicoprofiel kan dienen als input voor het opstellen van het nieuwe Beleidsplan Veiligheid 2023-2026.
- Risicocommunicatie: inwoners zijn proactief geïnformeerd over corona, veilig schaatsen op natuurijs, cybercriminaliteit en online veiligheid, NL-Alert en WaarshuwingsAlarmSysteem(WAS)-palen.

Crisisorganisatie (24/7 paraat)

- Vakbekwame crisisfunctionarissen
 - Oefeningen en praktijksimulaties georganiseerd voor het CoPi, ROT en CoWa.
 - Doorontwikkelen van het nieuwe leren: op 16 december 2020 heeft uw Algemeen Bestuur het generieke rampbestrijdingsplan voor de BRZO-bedrijven in Fryslân vastgesteld. In april 2021 hebben de crisisfunctionarissen de eerste e-learning, die betrekking heeft op dit RBP, ontvangen.
- Inzetten van de Crisisorganisatie
 - GRIP-inzetten (branden in Dronrijp en Drachten, gaslekkage in Sneek, verward persoon met vuurwapen in Oosterwolde).
 - Geen GRIP (langdurige vorstperiode, vogelgriep, containers overboord geslagen op de Noordzee, stroomuitval Ameland, brand in machinekamer Koegelwieck).
- Overdracht Meldkamer Noord-Nederland en RCC aan Politie.

- In het eerste kwartaal 2021 is de Meldkamer Noord-Nederland formeel overgedragen aan de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) van de Politie. Daarnaast heeft VRF haar 2/3 aandeel in het eigendomsrecht van het RCC verkocht aan de Politie (“sindsdien huurt VRF deze ruimte van de Politie”).

Evalueren

- COT “Leerevaluatie RBT Coronacrisis” (afgesteld en besproken in het BAO).
- Op 1 december 2020 heeft de Inspectie Justitie & Veiligheid alle Veiligheidsregio’s gevraagd om in plaats van de jaarlijkse systeemtest – die in 2020 verviel – een zelfevaluatie van de aanpak COVID-19 uit te voeren over de periode 11 maart 2020 (Opschaling Veiligheidsregio’s naar GRIP-4) tot 1 december 2020 (inwerkingtreding Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19). We hebben de zelfevaluatie in maart in het BAO besproken en vervolgens aangeleverd bij de Inspectie.

4. Programma Brandweer

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

- Vakbekwaamheid

Het oefenen (vakbekwaam blijven) heeft vanwege de coronamaatregelen in de afgelopen maanden beperkt en vooral digitaal plaatsgevonden. Bijvoorbeeld in de vorm van e-modules en webinars. Later is er ook weer gestart met fysiek oefenen in kleine groepen. Brandweer Fryslân gebruikte hiervoor als uitgangspunt de landelijke richtlijnen en brancheafspraken. Zo hebben we bijvoorbeeld de richtlijn 'Vakbekwaam blijven' in maart van dit jaar aangepast aan de huidige omstandigheden. Vanaf mei starten we weer met realistisch oefenen. Na de zomer staat dit voor het merendeel van de posten gepland. Aandachtspunt is dat we vorig jaar verwachtten dat oefeningen dit jaar ingehaald konden worden. Nu het coronavirus langer aanhoudt weten we dat van inhalen geen sprake is. We zetten volop in op het reguliere oefenprogramma.

In het eerste kwartaal is de eerste manschapopleiding van het jaar gestart (vakbekwaam worden). De werving en selectie van nieuwe vrijwilligers is tijdens de coronacrisis achtergebleven. We speelden hierop in door het werving- en selectieproces te bespoedigen. Dit deden we door tijdelijk op een andere manier de drie-maandenstage van nieuwe vrijwilligers invulling te geven. Het is nog de vraag welk effect de verminderde aanwas heeft de komende kwartalen heeft voor de manschapopleidingen. Wellicht kunnen we opleidingsklassen niet vullen en het is nog onduidelijk of de BON voldoende capaciteit heeft om de doorgeschoven klassen te kunnen aanbieden. Onder de huidige omstandigheden is de verwachting dat op de posten vrijwilligersvergoeding en vakbekwaamheid ruimte zal ontstaan.

- Brandweeropleidingen Noord (BON)

De BON is hard geraakt door de coronacrisis en heeft een aantal maanden de planning voor opleidingen en oefeningen stil moeten leggen. Gevolg is dat een deel van de inkomsten zijn komen te vervallen. Door fors te snijden in de kosten hebben ze het verlies weten te beperken. Tevens wordt waar mogelijk geprobeerd de vervallen opleidingen en oefeningen opnieuw aan te bieden. De BON heeft binnenkort een KAB (Kwaliteit Aanbieders Brandweeropleidingen) heraudit van het Instituut Fysieke Veiligheid gepland, omdat de eerste audit niet is gehaald. Mocht de heraudit niet gehaald worden, dan heeft dat op meerdere vlakken (financiële) gevolgen voor ons. Het resultaat voor de BON is eveneens zeer onvoorspelbaar. Dit hangt samen met de afhankelijkheid van de versoepelingen van de coronamaatregelen. Indien noodzakelijk zullen tegenvallende resultaten in overleg worden verrekend met de veiligheidsregio's van de drie noordelijke provincies.

- Lange en onbetrouwbare levertijden

Door het coronavirus staan (voertuig)leveranciers onder druk. Daardoor hebben we te maken met lange en onbetrouwbare levertijden van onderdelen en voertuigen. Onze investeringsplanning is daardoor ongewis. Onder de huidige omstandigheden is de verwachting dat hierop ruimte zal ontstaan.

- Taakdifferentiatie

Het huidige systeem van een aparte rechtspositie voor brandweervrijwilligers is in strijd met Europese wet- en regelgeving. Om fundamenteel onderscheid tussen vrijwilligers en beroepskrachten te maken heeft de Denktank Taakdifferentiatie een denkrichting uitgewerkt. Hiervan is eind vorig jaar een impactanalyse van gemaakt, nadat veiligheidsregio's input leverden. In vergelijking met andere veiligheidsregio's heeft de voorgestelde denkrichting voor Fryslân beperkt impact. Voor de Waddeneilanden is gevraagd om maatwerk vanwege hun bijzondere positie. Nu het huidige kabinet demissionair is en we in afwachting zijn van hoe dit zich voltrekt in nieuwe formatie, verwachten wij dat op zijn vroegst in oktober nieuwe stappen worden gezet. De uitkomst van dit proces is ongewis. De raden van de Friese gemeenten zijn in maart van dit jaar via een brief over dit thema geïnformeerd.

Stand van zaken overige resultaten

- Evaluatie Dekkingsplan 2.0

Het huidige Dekkingsplan 2.0 gaan we evalueren. Een projectgroep is hier onlangs mee gestart. Het Dekkingsplan 2.0 is in oktober 2017 vastgesteld door het bestuur van Veiligheidsregio Fryslân. In de Wet Veiligheidsregio's staat, dat iedere vier jaar een nieuw dekkingsplan vastgesteld dient te worden en dit is ook zo met het bestuur afgesproken. De evaluatie moet uitwijzen of, en zo ja in welke hoedanigheid, het Dekkingsplan 2.0 verlengd zou kunnen worden.

- Natuurbrandbeheersing – gebiedsgerichte aanpak

De uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing heeft vorig jaar door de coronacrisis verder vertraging opgelopen. Dit geldt tevens voor de uitvoering van de Risico Index Natuurbrand (RIN), dat onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak is en gebruikt wordt om bij de opstart van nieuwe natuurgebieden de risico's in kaart te brengen. De planning die oorspronkelijk in 2018 is opgesteld, hebben we in maart van dit jaar herzien om te anticiperen op de huidige situatie rond corona. Het bestuur wordt via de Bestuurscommissie Veiligheid geïnformeerd over de herziene planning en op de hoogte gehouden van de voortgang.

- Bluswatervoorziening

De Bestuurscommissie Veiligheid heeft in juni 2018 opdracht gegeven een kader te ontwikkelen voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân. Een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van diverse gemeenten, natuurbeheerders, LTO, Vitens, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân, heeft zich over dit vraagstuk gebogen en het rapport Fjoer en Wetter opgeleverd. In het rapport zijn drie sporen uitgewerkt om de bluswatervoorziening te optimaliseren en restrisico's terug te dringen. In de bestuurscommissie van juni a.s. praten we het bestuur bij over de voortgang van het project. Ook vragen we daarnaast om de "Handreiking generieke maatregelen" vast te stellen, zodat de implementatie en borging kan starten.

- Bouwagenda – adequate huisvesting

Met de besluitvorming over taakdifferentiatie in het verschiet, hebben we het bestuur vorig jaar geïnformeerd over het bevroren van grootschalige nieuwbouw- en verbouwplannen. Nu we verwachten dat het proces rondom taakdifferentiatie op zijn vroegst in het najaar vervolg krijgt, zijn we van plan de bouwagenda weer op te starten. Vanwege de verminderde staat van een aantal brandweerposten is dit onontkoombaar. We informeren het bestuur over de herziene planning via de Bestuurscommissie Veiligheid.

- Resultaten begroting 2021

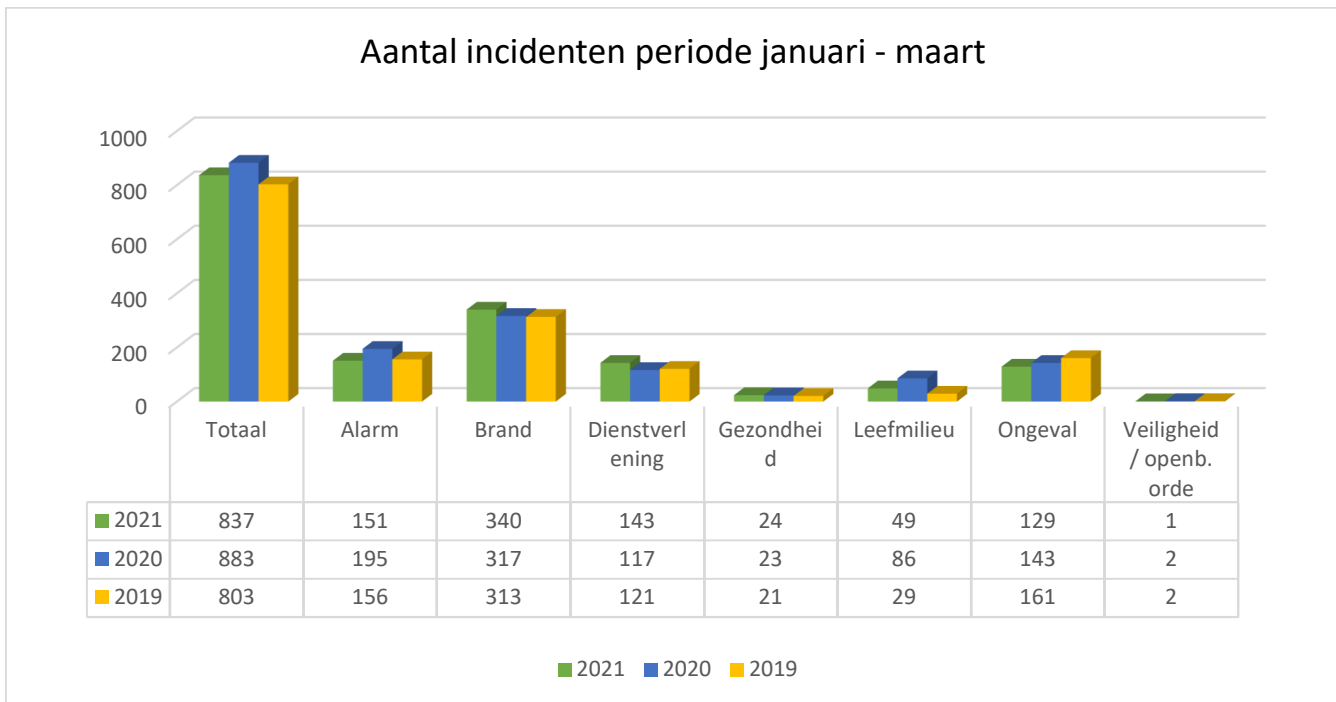
In aanvulling op de hiervoor genoemde onderwerpen liggen we ten aanzien van de gestelde resultaten voor 2021 grotendeels op koers. Er zijn een aantal uitzonderingen:

- De implementatie van het besluit over taakdifferentiatie wordt opgeschort. Zie de toelichting hierboven.
- De verbetering van datakwaliteit en concretisering van het informatiebeleidsplan is in afwachting van het Veiligheidsregio Fryslân-brede informatiebeleidsplan. De beoogde oplevering hiervan is begin 2022. Van daaruit kijken we verder naar (gezamenlijke) resultaten en prioriteiten.

- De strategische personeelsplanning vrijwilligers is afhankelijk van het project kernregistratie personeel. Dit wordt in 2022 opgeleverd. Daarmee schuiven de resultaten door naar volgend jaar.

• Repressieve cijfers

Het aantal incidenten van januari tot en met maart dit jaar, waarvoor een Friese brandweereenheid is gealarmeerd, bedraagt in totaal 837. Ten opzichte van voorgaande jaren is dit geen afwijking. De classificaties brand en dienstverlening tonen een lichte stijging in vergelijking met 2019 en 2020. De oorzaak daarvan is niet bekend.

Bron: kerncijfers incidenten IFV

5. Programma Organisatie

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Toekomstbestendige Bedrijfsvoering

2021 is het eerste volledige jaar waar middelen beschikbaar zijn in het kader van Toekomstbestendige Bedrijfsvoering. Deze middelen zetten we in om de kwaliteit van de ondersteunende diensten en vooral het informatiemanagement op orde te brengen.

Naast de structurele middelen van € 1,2 miljoen zijn er incidentele middelen beschikbaar. Ook is er een bedrag overgeheveld van vorig jaar. Al met al hebben we dit jaar bijna € 2,3 miljoen te besteden. Een substantieel bedrag waarmee we hopelijk grote en noodzakelijke stappen kunnen zetten om de bedrijfsvoering te verbeteren.

Vanwege dit grote belang doen we er alles aan om de middelen snel en effectief in te zetten. Ondanks de coronacrisis verwachten we dat we een groot deel van de beschikbare middelen kunnen omzetten in kennis, nieuwe systemen of extra formatie. Met als doel: de basis op orde krijgen. Voorlopig gaan we ervan uit dat we alle middelen aan het einde van het jaar grotendeels besteed hebben. Bij de volgende bestuursrapportage kunnen we hiervan een betere indicatie geven.

Begroting 3.0

2022 is het laatste jaar van de beleidsplannen die opgesteld zijn. Dat houdt in dat er voor 2023 een nieuw beleidsplan opgesteld moet worden. We werken nu met drie beleidsplannen: Veiligheid, Gezondheid en Organisatie. Het is de vraag of deze opzet nog steeds voldoet aan de wensen van het bestuur.

Daarom gaan we dit jaar een traject 'Begroting 3.0' starten. We onderzoeken hoe wij het bestuur in de toekomst het beste kunnen informeren en welke inrichting van de begroting daarbij past. De auditcommissie speelt hierin een belangrijke rol. De uitkomsten vormen de basis voor de opzet van de beleidsplannen en passen we daarna toe in de toekomstige kaderbrieven, begrotingen en jaarverslagen.

Stand van zaken overige resultaten

Digitale dienstverlening

In de begroting hebben we vermeld dat opleveren van de eerste resultaten mogelijk is wanneer het Informatiemanagement-plan (IM-plan) concreet is. Dit proces heeft door de coronacrisis wat vertraging opgelopen. Zo stonden de eerste beleidsvoorstellen niet in de kaderbrief 2022, maar in de begroting 2022. De oorspronkelijke planning ging ervan uit dat de complete inventarisatie van projecten en verbetervoorstellen in de kaderbrief 2023 opgenomen zou worden. We verwachten nu dat in de kaderbrief de eerste voorstellen staan en dat de totale inventarisatie bekend is als we de begroting van 2023 opstellen.

Duurzaamheid

Door de coronacrisis is er het afgelopen jaar minder aandacht geweest voor de duurzame ambities van de veiligheidsregio. Toen er weer wat ruimte ontstond, is het thema opgepakt. In december heeft het dagelijks bestuur de ambities vastgesteld die Veiligheidsregio Fryslân wil bereiken om haar bijdrage te leveren aan de Sustainable Development Goals. Deze ambities bestaan uit: mobiliteit, energie en anders organiseren.

Uitstekend werkgeverschap

Wij hebben de ambitie om een Great Place to Work te zijn. In 2019 kregen we dit certificaat al, een jaar eerder dan gehoopt. In 2020 hebben we vervolgens geen uitvoering gegeven aan de certificering. Omdat de prioriteit binnen de organisatie volledig lag op de centrale rol in de coronacrisis. Voor 2021 pakken we de draad weer op en gaan we opnieuw voor een beoordeling als Great Place to Work.

Tevredenheid bestuur

In de periode van november 2020 tot februari 2021 hielden we een bestuurderstevredenheidsonderzoek. De uitkomsten hiervan waren positief. Bestuurders stemden positief over zaken als de bestuurlijke inrichting, de wijze van overleggen, de behandeling van de onderwerpen en de voorbereiding van de onderwerpen. Uiteraard zijn er ook een aantal verbeterverzoeken, zoals meer voorbereidingstijd voor de ambtelijke ondersteuning van gemeentes en meer digitaal vergaderen.

Een bestuurlijke begeleidingscommissie gaat nu de aanbevelingen bespreken en daar mogelijk acties aan koppelen. Zij doen op 8 juli een voorstel aan het Algemeen Bestuur.

Betaaltermijn

Veiligheidsregio Fryslân streeft er al jaren naar om facturen snel te betalen. In de beginjaren van de organisatie was de betaaltermijn lang. Omdat wij veel gebruik maken van kleine, lokale ondernemers en zij ons aanspraken op het te lang uitblijven van betaling van hun facturen, is de ambitie uitgesproken om de betaaltermijn te verbeteren. Dit is de afgelopen jaren goed gelukt.

Ook in de begroting 2021 stond een ambitie. Namelijk om, net als voorgaande jaren, 95% van de facturen binnen 14 dagen te betalen. In de eerste vier maanden zijn 89% van de facturen binnen deze termijn betaald. Dit is een flinke verbetering ten opzichte van vorig jaar. Toen betaalden wij in de eerste vier maanden 77% van de facturen binnen 14 dagen. Ook is de gemiddelde betaaltermijn fors gedaald van gemiddeld 11 dagen in 2020 naar 8 dagen in 2021.

O P L E G N O T I T I E I N F O R M E R E N D

Onderwerp	Eindadvies Brandweer in Beweging
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Vacature
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. Eindadvies Brandweer in Beweging
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	7

Kennisnemen van

De logische herinrichting van de Brandweerorganisatie (eindadvies Brandweer in Beweging)

Inleiding

Brandweer Fryslân is in 2014 ontstaan vanuit een samenvoeging van 31 Friese gemeentelijke brandweerkorpsen. Het organisatiemodel dat destijds is gekozen, is een zogeheten matrixmodel, waarbij aansturing zowel geografisch als functioneel plaatsvindt. Een model dat op papier ontstaan is, en waar we vooraf geen zekerheid over hadden of dat in de praktijk goed uit zou pakken.

Vandaar dat twee jaar terug besloten is om de brandweerorganisatie tegen het licht te houden. Hiervoor is het project 'Organisatieontwikkeling Brandweer Fryslân 2020 – 2024' in het leven geroepen. Na een uitgebreide organisatieanalyse zijn een aantal deelprojecten vormgegeven die op een aantal thema's onderzochten waar doorontwikkeling mogelijk is om de beheersmatige organisatie toekomstbestendiger te maken. Denk hierbij aan het optimaliseren van de samenwerking tussen functionele gebieden en de positionering van belangrijke thema's als incidentbestrijding en informatiemanagement.

Eind 2020 kwam daar een nieuwe ontwikkeling bij. Door de coronacrisis werd het merk Veiligheidsregio Fryslân veel zichtbaarder voor publiek, overheden en ketenpartners. Dit bracht een verzwaring van de rol directeur Veiligheidsregio met zich mee. Daarnaast liet de concept evaluatie van de wet veiligheidsregio's zien dat de rol van directeur Veiligheidsregio meer gescheiden zou moeten zijn van die van directeur Brandweer. Beide ontwikkelingen leidden tot de wens om een organisatiemodel te ontwikkelen dat aan te sturen was door een adjunct-commandant, zonder uitbreiding van het aantal afdelingshoofden.

Omdat het aantal afdelingshoofden randvoorwaardelijk is voor de deelprojecten die al gestart waren binnen het project Organisatieontwikkeling, en omdat de uitkomsten van de deelprojecten randvoorwaardelijk zijn voor de inrichting van de wijze van aansturing was het noodzakelijk om beide sporen bij elkaar te brengen. Dit leidde tot de deelprojectopdracht Brandweer in Beweging. Opdracht was om te komen tot een logische herschikking van de organisatie.

Via deze oplegnotitie informeren wij de bestuurscommissie Veiligheid over het opgeleverde eindresultaat.

Kernboodschap

Herkenbaar voor de inwoners van Fryslân

Voor de inwoners van Fryslân is Brandweer Fryslân op twee manier zichtbaar: preventief en repressief. Bij de logische herschikking van de organisatie is verder gebouwd op dit fundament, zodat de nieuwe organisatie-inrichting herkenbaar blijft voor de inwoners van Fryslân. Tegelijkertijd is er gekeken waar kansen liggen om suboptimale oplossingen die er de afgelopen jaren zijn ingeslopen weer recht te trekken. Zo komen we tot een inrichting die herkenbaar is, die werkbaar is en die het goede behoudt.

Logische herschikking

De belangrijkste aanpassing is om de regio in te delen in twee geografische gebieden, in plaats van de huidige vier. In deze twee afdelingen, Noord en Zuid, wordt integraal invulling gegeven aan de uit te voeren taken op het gebied van brandweertzorg. Daarnaast blijft het afdelingshoofd verantwoordelijk voor het ontwikkelen van beleid voor de hele regio op het functionele gebied van Materieelbeheer of Vakbekwaamheid.

De functionele gebieden Risicobeheersing en Planvorming worden aangestuurd door het derde afdelingshoofd, die daarmee geen geografisch gebied aanstuurt. De drie afdelingshoofden worden vervolgens weer aangestuurd door een adjunct-commandant. Zo ontstaat er een hybride aansturingmodel: niet alle leidinggevendenden hebben eenzelfde escalatielijijn.

Wegingsfactoren

Aan de voorkant van het proces zijn een tiental wegingsfactoren benoemd die belangrijk zijn bij het wegen van het eindadvies. Hieruit komt de logica van de nieuwe inrichting naar voren. Zo helpt de nieuwe organisatie-inrichting dat de sterke lijn met de repressieve dienst behouden blijft. Alle clusterhoofden behouden een hiërarchische lijn met een aantal vrijwillige posten.

De structuur is duidelijk en werkbaar voor de medewerkers. De twee functionele gebieden die veelvuldig de posten praktisch ondersteunen (Materieelbeheer en Vakbekwaamheid) zijn duidelijk belegd binnen de geografische gebieden, terwijl de functionele gebieden die meer regionaal werken (Risicobeheersing en Planvorming) in één afdeling belegd zijn. Ook is er balans tussen de afdelingen, met twee vergelijkbare geografische gebieden en één functioneel zwaardere portefeuille Risicobeheersing en Planvorming.

Verder sluit de nieuwe organisatie-inrichting aan op de bestaande gemeentegrenzen, en zijn de Waddeneilanden gezamenlijk ondergebracht in één geografische afdeling.

Toekomstbestendige inrichting

In dit advies is verder gekeken dan de huidige situatie. Niet alleen zit er bij het advies een inventarisatie van de taken die gedaan moeten worden voor de praktische implementatie, maar ook een aantal ontwikkelopgaven die nodig zijn om de nieuwe organisatie-inrichting goed te laten landen en op termijn nog efficiënter en effectiever te maken. Deze ontwikkelopgaven completeren en verrijken het eindadvies.

Uiteindelijk ligt er een organisatie-inrichting die toekomstbestendig is, en die ons gaat helpen de volgende stap te zetten naar een nog betere brandweerorganisatie.

Consequenties

De brandweerorganisatie wordt als gevolg van dit eindadvies logischer ingericht. De werkelijke inwerkingtreding van de nieuwe organisatie-inrichting zal 1 september zijn, zodat de organisatie niet midden in een zomervakantie zal wijzigen qua structuur.

Ondanks dat we ons uiterste best doen om bestaande relaties zoveel mogelijk intact te houden, kan het zijn dat gemeenten te maken krijgen met een ander afdelingshoofd. Dit geldt ook voor posten, zowel voor hun eerste aanspreekpunt (het clusterhoofd) als het afdelingshoofd daarboven.

Verder is goed om te weten dat de nieuwe organisatie-inrichting aan te sturen is met het huidige aantal leidinggevenden. Dit aantal ligt lager dan de beschikbare formatie die begroot is tijdens de regionalisering. Deze al langer openstaande vacatureruimte wordt daarmee definitief niet ingevuld en kan gebruikt worden om zelf financiële uitdagingen op het gebied van OMS en IOV-gelden op te lossen.

Communicatie

De medewerkers binnen de brandweerorganisatie zijn volop meegenomen in dit proces. Zij worden blijvend geïnformeerd over nieuwe ontwikkelingen via de digitale terugkoppelingen, via nieuwsbrieven en via het personeelsblad van de Brandweer. Daarnaast vindt er gerichte communicatie plaats richting de vrijwilligers.

Deelproject Brandweer in Beweging

– Eindadvies –

Organisatieontwikkeling Brandweer Fryslân 2020-2024

Project Organisatieontwikkeling BRW FRL 2020-2024

Inhoud

Samenvatting eindadvies	3
1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding Organisatieontwikkeling Brandweer Fryslân 2020-2024	5
1.2. Aanleiding en doel Brandweer in Beweging	5
1.3. Koppeling tussen Organisatieontwikkeling & Brandweer in Beweging	5
1.4. Proces en besluitvormingstraject Brandweer in Beweging	6
2. Brandweer in Beweging.....	7
2.1 Inleiding en doelstelling deelproject.....	7
2.2 Onderzoeksvragen	7
2.3 Beoogd eindresultaat.....	7
2.4 Kaders en uitgangspunten.....	7
2.5 Wegingsfactoren.....	8
3. Inrichting van de nieuwe organisatie	9
3.1 Mogelijkheden voor de primaire indeling van de organisatie	9
3.2 Huidige situatie	10
3.3 Geadviseerde situatie	11
3.4 Positionering van portefeuilles.....	15
4. Proces na vaststelling advies Brandweer in Beweging	17
4.1 Inleiding	17
4.2 Consequenties.....	17
4.3 Medezeggenschap, bestuur en directie.....	18
4.4 Praktische uitwerking.....	18
4.5 Ontwikkelopgaven	18
4.6 Evaluatie	19
BIJLAGE 1 – Schets profiel adjunct-commandant Brandweer	20
BIJLAGE 2 – Organogram (uitvergroet)	21

Voorblad: TS van Burgum op het Elfstedenmonument 'It Sil Heve', tussen Oudkerk en Leeuwarden.

Document historie

Versie	Status	Datum	Omschrijving	Auteur
1.1	Definitief	14-04-2021	DT & OR	Dijkstra, Plantinga, Velde
1.0	Definitief	12-04-2021	Besluitv. MT-B	Dijkstra, Plantinga, Velde
0.3	Concept	08-04-2021	3 ^e concept	Dijkstra, Plantinga, Velde
0.2	Concept	06-04-2021	2 ^e concept	Dijkstra, Plantinga, Velde
0.1	Concept	22-03-2021	1 ^e concept	Dijkstra

Versie geschiedenis

Versie	Status	Gelezen en beoordeeld door:
1.0	Ter vaststelling	MT Brandweer
0.3	Concept	Deelprojectgroep

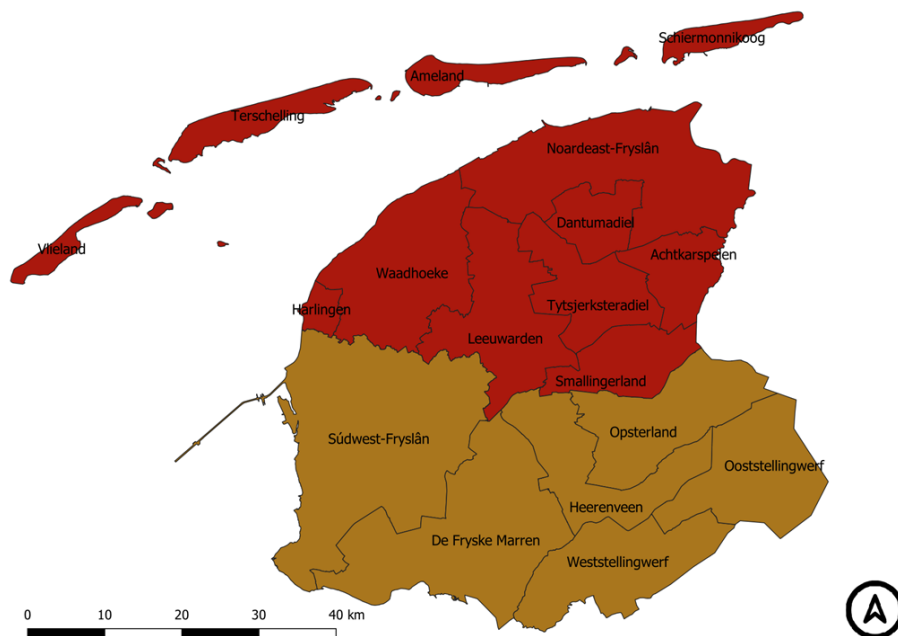
Samenvatting eindadvies

In opdracht van het MT Brandweer is in januari 2021 het deelproject 'Brandweer in Beweging' gestart met als doel om te komen tot een herschikking van de topstructuur van de brandweerorganisatie, waarbij een adjunct-commandant positie krijgt voor brandweer-brede taken terwijl de slagkracht binnen het managementteam (MT) niet verloren gaat. De focus hierbij lag op de inrichting van de beroepsondersteuning; de repressieve organisatie bleef buiten de scope van dit deelproject.

Via een intensief traject van bouwdagen en talrijke communicatiemomenten met de betrokken beroepscollega's is de deelprojectgroep tot het advies gekomen om de regio in te delen in twee geografische gebieden (zgn. 'afdelingen'), in plaats van de huidige vier. In deze twee afdelingen wordt integraal invulling gegeven aan de uit te voeren taken op het gebied van brandweezorg.

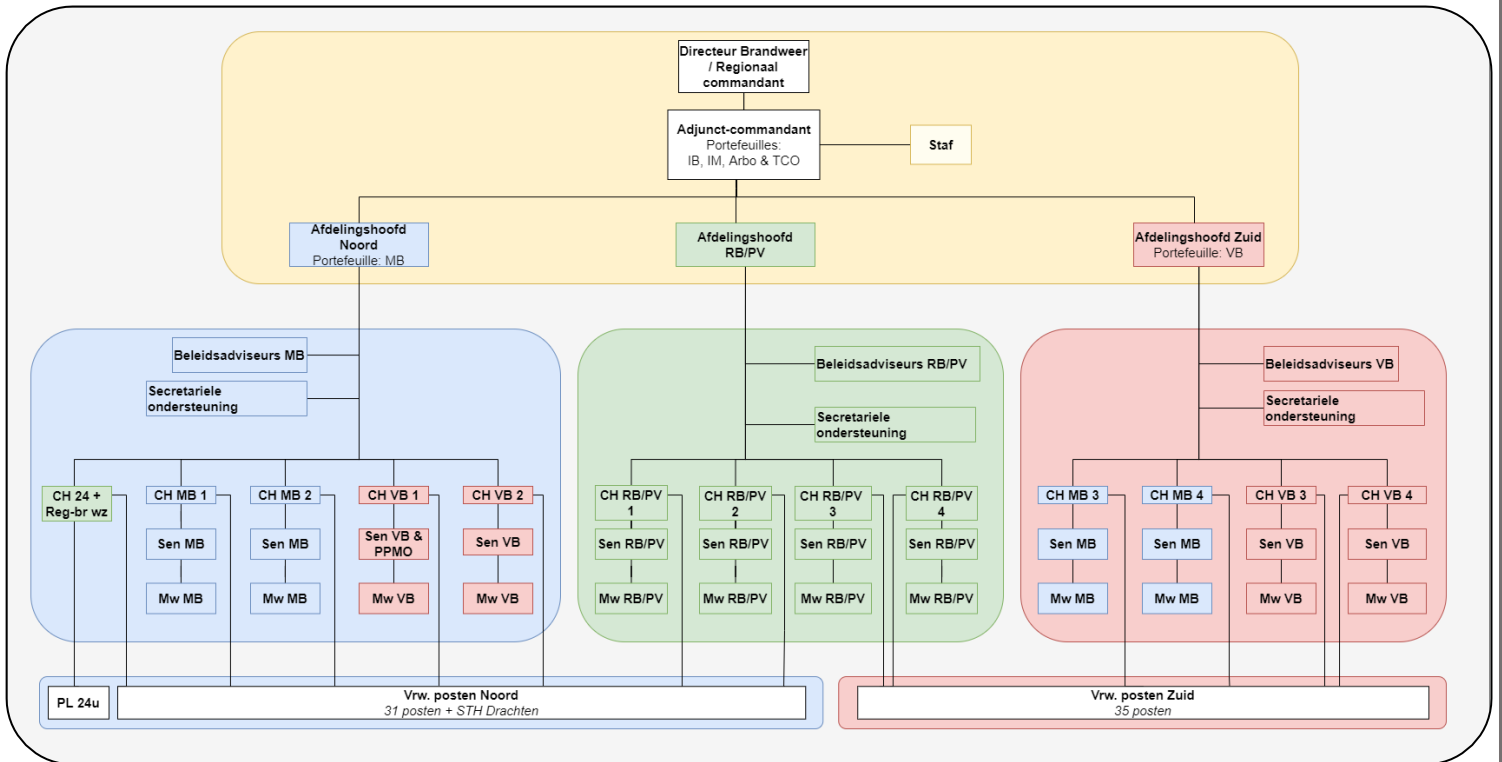
Om de nadelen van (alleen een) geografische indeling te ondervangen en gebruik te maken van de voordelen van de functionele structuur, wordt een functionele hulpstructuur voorgesteld waarbij het afdelingshoofd verantwoordelijk is voor het ontwikkelen van beleid op één (of een combinatie) van de vier taakvelden voor de hele regio. Bij het inrichten van deze structuur is goed gekeken naar de twee producten die bij de samenleving het bekendst zijn: het leveren van hulp bij brand en ongevallen (incidentbestrijding) en het adviseren over (brand-) veiligheid. In de nieuwe inrichting van de brandweerorganisatie zijn beide producten duidelijk gepositioneerd.

Waar brandweer Fryslân momenteel is ingedeeld in vier geografische afdelingen met geografische aansturing (waarbinnen de functionele gebieden werkzaam zijn onder aansturing van een portefeuillehouder), wordt in het herschikte model een indeling met twee geografische afdelingen en een functionele afdeling Risicobeheersing en Planvorming geadviseerd. Hiermee is het een hybride aansturingsmodel: niet alle leidinggevendenden hebben eenzelfde escalatielijijn. Boven de drie afdelingshoofden voor deze afdelingen krijgt een adjunct-commandant positie in het MT Brandweer.

Figuur 1: Indeling in geografische gebieden

In het onderstaand organogram wordt de geadviseerde structuur van de brandweerorganisatie visueel weergegeven. In bijlage 2 is hetzelfde organogram (vergroot) opgenomen.

Figuur 2: Organogram op hoofdlijnen

Brandweezorg: incidentbestrijding en advisering (brand)-veiligheid

In deze structuur zijn de twee producten die bij de samenleving het bekendst zijn herkenbaar gepositioneerd. De incidentbestrijding wordt verzorgd vanuit de twee geografische gebieden, en voor het leveren van advisering over (brand)-veiligheid is het functionele gebied Risicobeheersing en Planvorming ingericht.

Geografische indeling (is gedeeltelijk ook hiërarchisch)

Binnen elke geografische afdeling geeft een afdelingshoofd hiërarchisch leiding aan 4 clusterhoofden: twee clusterhoofden Materieelbeheer en twee clusterhoofden Vakbekwaamheid. De afdeling Noord kent nog een verbijzondering, namelijk de 24-uursdienst. Hiervoor is een specifiek (vijfde) clusterhoofd, welke naast aanvullende vrijwillige posities ook regio-brede werkzaamheden verricht.

Daarnaast zal het afdelingshoofd Noord of Zuid ook indirect de clusterhoofden Risicobeheersing en Planvorming aansturen die werkzaam zijn in zijn/haar geografisch gebied. Dit komt omdat deze clusterhoofden ook verantwoordelijk zijn voor een aantal posities binnen dit gebied.

Functionele indeling (is gedeeltelijk ook hiërarchisch)

Binnen de afdeling Risicobeheersing en Planvorming geeft het afdelingshoofd hiërarchisch leiding aan 4 clusterhoofden Risicobeheersing en Planvorming die werkzaam zijn in de geografische afdeling Noord (Noordwest/Noordoost) of Zuid (Zuidwest/Zuidoost). Aangezien het afdelingshoofd Risicobeheersing en Planvorming geen geografisch gebied in portefeuille heeft, zal het clusterhoofd bij repressieve vraagstukken met betrekking tot de posities schakelen met het afdelingshoofd Noord of Zuid.

Het afdelingshoofd Noord of Zuid heeft tevens het vakgebied Materieelbeheer of Vakbekwaamheid in portefeuille. Hij/zij geeft dus ook indirect leiding aan twee clusterhoofden met hetzelfde vakgebied maar die werkzaam zijn in een ander geografisch gebied.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding Organisatieontwikkeling Brandweer Fryslân 2020-2024

Medio 2019, ruim vijf jaar na de regionalisering in 2014, heeft het MT Brandweer besloten om de brandweerorganisatie tegen het licht te houden, naar aanleiding van de intern ontstane behoefte om te ontdekken welke processen en/of organisatievormen verbeterd konden worden. Hiervoor is in september 2019 het project 'Organisatieontwikkeling Brandweer Fryslân 2020-2024' van start gegaan. Na een uitgebreide organisatieanalyse heeft de projectgroep in mei 2020 een advies aan het MT Brandweer gegeven om via een opvolgend aantal deelprojecten gericht op een aantal thema's verder te gaan ontwikkelen om de beheersmatige organisatie op deze manier toekomstbestendiger te maken. In september 2020 zijn de eerste deelprojecten van start gegaan.

1.2. Aanleiding en doel Brandweer in Beweging

Aanvullend op de analyse vanuit het project Organisatieontwikkeling werd eind 2020 duidelijk dat de publieke aandacht voor Veiligheidsregio Fryslân veranderde. De coronacrisis zorgde ervoor dat het voorheen relatief anonieme merk Veiligheidsregio Fryslân ineens prominent zichtbaar werd voor het publiek, overheden en ketenpartners. Dit zorgde ervoor dat er van buitenaf een zwaarder beroep op de rol van directeur Veiligheidsregio werd gedaan. Omdat deze rol in onze organisatie gecombineerd wordt met de rol van Directeur Brandweer/Regionaal Commandant heeft dit een directe impact op de wijze waarop de brandweerorganisatie wordt aangestuurd.

Ook de (concept) evaluatie van de Wet veiligheidsregio's werd van invloed op het structuurvraagstuk. Uit de eerste contouren van de evaluatie kwam de analyse dat de rol van directeur Veiligheidsregio meer gescheiden zou moeten zijn van die van Directeur Brandweer.

Beide ontwikkelingen waren de aanleiding om binnen het project Organisatieontwikkeling ook te kijken naar de wijze waarop de aansturing van de brandweerorganisatie wordt vormgegeven. De insteek was om een organisatie-model te ontwikkelen met plek voor een adjunct-commandant, zonder uitbreiding van het aantal afdelingshoofden maar met behoud van slagkracht in het MT Brandweer. 13 januari is hiervoor vanuit het MT Brandweer de deelprojectopdracht vastgesteld.

1.3. Koppeling tussen Organisatieontwikkeling & Brandweer in Beweging

In september 2020 zijn een aantal deelprojecten gestart naar aanleiding van het advies vanuit het project Organisatieontwikkeling Brandweer Fryslân. Deze deelprojecten gingen onder andere over de samenwerking tussen verschillende functionele gebieden. Omdat het aantal afdelingshoofden randvoorwaardelijk is voor het aantal functionele en/of geografische gebieden, was het noodzakelijk om een koppeling aan te brengen tussen de bestaande projectstructuur met deelprojectgroepen en de op te richten projectstructuur voor Brandweer in Beweging.

Daarom is gekozen om de opdracht binnen Brandweer in Beweging onder te brengen in een nieuw te vormen deelprojectgroep binnen de projectstructuur van Organisatieontwikkeling, en om de lopende deelprojecten qua inhoud en (gedeeltelijke) bemensing te gebruiken als input voor Brandweer in Beweging. Zo komen we tot een integraal advies voor een logische herschikking die gefundeerd is op de adviezen van de deelprojecten en recht doet aan de wens voor een aangepaste topstructuur.

1.4. Proces en besluitvormingstraject Brandweer in Beweging

In deze paragraaf wordt beschreven in welke processtappen *Brandweer in Beweging* ontworpen is:

Periode	Processtap	Betrokken partijen
Januari '21	Opdrachtformulering BiB	MT Brandweer
Januari – Februari '21	Formeren deelprojectgroep en communicatie	Deelprojectgroep
Februari – Maart '21	4 á 5 Bouwdagen deelprojectgroep	Deelprojectgroep
Februari – April '21	30+ Communicatiemomenten	Gehele brandweer
Begin April '21	MT-Breed: gezamenlijke afstemming over concept eindresultaat	MT Brandweer, clusterhoofden & beleidsadviseurs
13 April '21	Voorgenomen besluitvorming	MT Brandweer
April – Mei '21	Verdere uitwerking besluitvorming + vertaling naar praktijk (plaatsingsproces & praktische aanpassingen)	DT, OR, Bedrijfsvoering
1 Juli '21	Formele ingangsdatum herschikt organisatiemodel	Gehele brandweer
1 September '21	Praktische ingangsdatum herschikt organisatiemodel	Gehele brandweer

2. Brandweer in Beweging

2.1 Inleiding en doelstelling deelproject

Zoals eerder benoemd was de aanleiding om te kijken naar de wijze van aansturing van de organisatie tweeledig. Enerzijds de dubbelrol van de directeur Veiligheidsregio / Regionaal Commandant Brandweer en het effect hierop van crisis (zowel de containercalamiteit in 2019, als de coronacrisis in 2020) op de Veiligheidsregio en anderzijds de contouren van de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's.

Het doel van het deelproject was om een organisatiemodel te ontwikkelen met plek voor een adjunct-commandant, zonder uitbreiding van het aantal afdelingshoofden maar met behoud van slagkracht in het MT Brandweer. Op 13 januari 2021 is hiervoor vanuit het MT Brandweer de deelprojectopdracht vastgesteld. De doelstelling van het deelproject *Brandweer in Beweging* werd kernachtig geformuleerd: om uiterlijk 13 april 2021 te komen tot een voorstel voor een herschikt organisatiemodel.

2.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die hierbij zijn geformuleerd zijn:

- Hoeveel en welke geografische gebieden bevat het nieuwe organisatiemodel?
- Hoeveel en welke functionele gebieden bevat het nieuwe organisatiemodel?
- Hoe ziet de aansturing en ondersteuning eruit in het nieuwe organisatiemodel?

2.3 Beoogd eindresultaat

Het beoogde eindresultaat van het deelproject is een voorstel voor een logische herschikking van het organisatiemodel, waarin voor iedere medewerker duidelijk is waar in de nieuwe organisatie hij/zij een plek heeft.

2.4 Kaders en uitgangspunten

Vanuit het MT Brandweer zijn de volgende kaders meegegeven aan de deelprojectgroep:

- Iedere medewerker krijgt een plaats in het nieuwe organisatiemodel; er zijn geen gedwongen ontslagen
- Een bezuinigingstaakstelling is geen doel van dit deelproject
- In het herschikte organisatiemodel is een plek voor een adjunct-commandant
- In het herschikte organisatiemodel is plek voor maximaal drie afdelingshoofden en 13 leidinggevenden
- De uitkomsten van de andere deelprojecten (*vanuit project Organisatieontwikkeling*) over de structuur zijn mede input voor dit deelproject.

Qua uitgangspunten zijn de volgende zaken meegegeven:

- De betrokkenheid van de achterban is erg belangrijk. Iedereen moet de mogelijkheid krijgen zijn/haar input te geven.
- De ondernemingsraad wordt nauw betrokken in het ontwerpproces.

Buiten de scope van het deelproject vallen:

- De bezetting van de (vrijwillige) posten. Dekkingsplan 2.0 blijft van kracht en staat binnen dit deelproject niet ter discussie.
- Lopende functiewaarderingen of het inrichten van een nieuw functiehuis.
- De aanpassing van operationele piketten.

2.5 Wegingsfactoren

Omdat tijdens de bouwdagen voorzien werd dat er verschillende varianten denkbaar waren voor het structuurvraagstuk, is aanvullend op de kaders en uitgangspunten gewerkt aan zogenaamde wegingsfactoren. Op basis van input van de vrijwillige achterban, beroepsmedewerkers en de deelprojectgroepleden zijn factoren benoemd die belangrijk geacht werden bij het beschouwen van varianten.

De uiteindelijke varianten kennen een mate van prioritering, maar zijn tegelijk niet interpreteerbaar als harde criteria. Ze zijn subjectief van karakter, en eveneens wisselend van impact. Dat maakt de wegingsfactoren tot een ondersteunende factor bij het komen tot een advies ten aanzien van het herschikte organisatie-model.

De onderstaande wegingsfactoren zijn benoemd:

1. Een sterke lijn met de repressieve dienst
2. Een duidelijke en werkbare structuur voor medewerkers
3. Integraal als één brandweer kunnen werken
4. Het jouw leidinggevende in staat stellen om goed leiding te kunnen geven
5. Een bijdrage leveren aan onze kerntaken
6. De mate waarin medewerkers eigenaarschap kunnen tonen
7. Span of attention voor leidinggevendenden
8. Balans tussen de afdelingen
9. Een sterke lijn met het bestuur en het gebied
10. Verbinding met de andere kolommen binnen de VRF

Deze wegingsfactoren zijn gedurende het proces gebruikt om een afweging te maken tussen de drie mogelijke varianten van aansturing: geografisch, functioneel of een gemengde variant. Daarnaast is het eindadvies op iedere wegingsfactor beoordeeld en gekeken welke ontwikkelopgaven er zijn om in de toekomst een verdere verbetering te realiseren op dit onderwerp. Deze ontwikkelopgaven zijn beschreven in het laatste hoofdstuk van dit advies.

3. Inrichting van de nieuwe organisatie

3.1 Mogelijkheden voor de primaire indeling van de organisatie

Bij het beschouwen van een brandweerorganisatie vallen twee perspectieven op: het perspectief van de samenleving, en het perspectief vanuit de organisatie. Waar de organisatie in zichzelf een veelvoud kent van verschillende taken en processen, ziet de samenleving er doorgaans twee: het leveren van hulp bij brand en ongevallen (incidentbestrijding) en het adviseren over (brand-) veiligheid. Herkenbaarheid en afbakening van deze twee producten in de organisatie vergroten de eenvoud en duidelijkheid in interne processen en het eigenaarschap hiervan.

In aanloop naar de regionalisering per 1 januari 2014 is (binnen de kaders en uitgangspunten destijds) gekeken op welke wijze taken en processen konden worden geclusterd. Hierbij kwamen twee manieren naar voren: geografisch en functioneel. Deze manieren worden hieronder toegelicht.

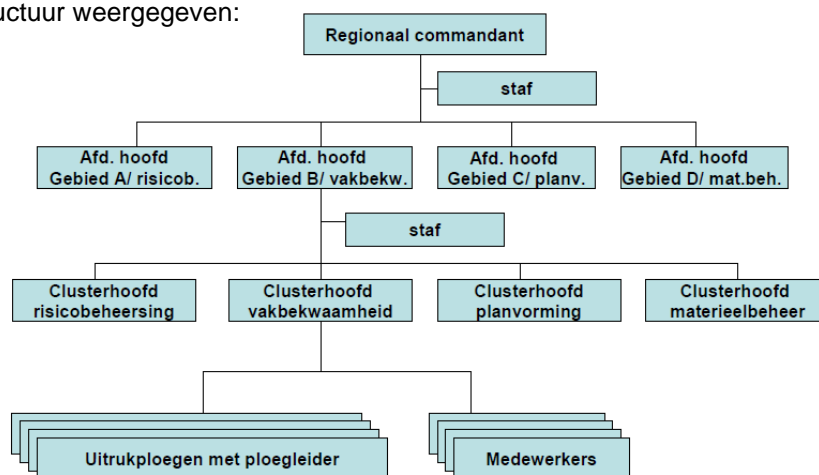
Een eerste manier is het indelen van de regio in verschillende geografische gebieden. Binnen deze gebieden worden de brandweertaken integraal uitgevoerd. Voordeel hiervan is dat dit herkenbaar is, en nauw aansluit bij de (ook anno 2021) huidige werkwijze. De verschillende brandweertaken worden fysiek dicht bij elkaar uitgevoerd en kunnen gemakkelijk op elkaar worden afgestemd. Mogelijk nadeel kan zijn dat de afzonderlijke geografische gebieden te weinig kwaliteit en capaciteit bundelen om effectief en efficiënt samen te werken. Een risico daarvan zou dan zijn dat er sub-regio's kunnen ontstaan waarmee de koppeling tussen beleid en uitvoering niet optimaal is.

Een tweede manier is om werkzaamheden te beleggen binnen functionele gebieden. Zodoende ontstaat er voor de hele regio één afdeling die zich bezighoudt met een functioneel gebied. Op deze manier worden kennis en kwaliteit van afzonderlijke vakgebieden gebundeld en kan efficiënter gewerkt worden door het uitwisselen van producten en afstemmen van werkwijzen. Een aandachtspunt bij deze werkwijze is dat het minder efficiënt en effectief kan zijn om al deze medewerkers fysiek bij elkaar te plaatsen, dan wel vanaf verschillende locaties maar onder centrale aansturing te laten werken. Het organiseren van oefeningen, het onderhouden van materieel, het houden van controles en afstemming met de gemeenten vindt lokaal plaats. Dit zou met zich meebrengen dat medewerkers van één afdeling vanaf verschillende locaties hun werkzaamheden moeten verrichten of genoodzaakt zijn om veel te reizen. Ook de contacten met de vrijwilligers / de vrijwillige posten zijn op deze wijze moeilijker vorm te geven en zullen in de praktijk een meer bureaucratisch karakter krijgen.

3.2. Huidige situatie

In 2014, tijdens de regionalisering van Brandweer Fryslân, is de huidige organisatievorm ontstaan. De organisatievorm lijkt op een matrixorganisatie waarbij zowel geografisch als functioneel wordt aangestuurd.

Brandweer Fryslân bestaat (naast de Staf) uit de volgende vier geografische afdelingen: Noordwest (incl. 24-uurs dienst), Noordoost, Zuidwest en Zuidoost. Eveneens zijn er vier vakgebieden: Risicobeheersing, Vakbekwaamheid, Planvorming en Materieelbeheer. In de onderstaande afbeelding wordt deze structuur weergegeven:

Geografisch (is tevens hiërarchisch)

Binnen elke geografische afdeling geeft ein afdelingshoofd hiërarchisch leiding aan (oorspronkelijk) 4 clusterhoofden, vanuit elk vakgebied één. Die afdeling Noordwest kent noch ein extra cluster, nämlich die 24-uursdienst.

Functioneel

Ein afdelingshoofd heeft naast ein geografisch gebied auch ein vakgebied in portefeuille waar hij/zij functioneel sturing aan geeft. Dit betekent dat ein afdelingshoofd naast geografische sturing auch functionele sturing geeft aan vier clusterhoofden die hetzelfde vakgebied in portefeuille hebben. Hiervan sitzen 3 clusterhoofden in ein ander geografisch gebied und die vallen auch nicht hiërarchisch onder dit afdelingshoofd.

Overzicht clusterindeling (17 clusterhoofden)

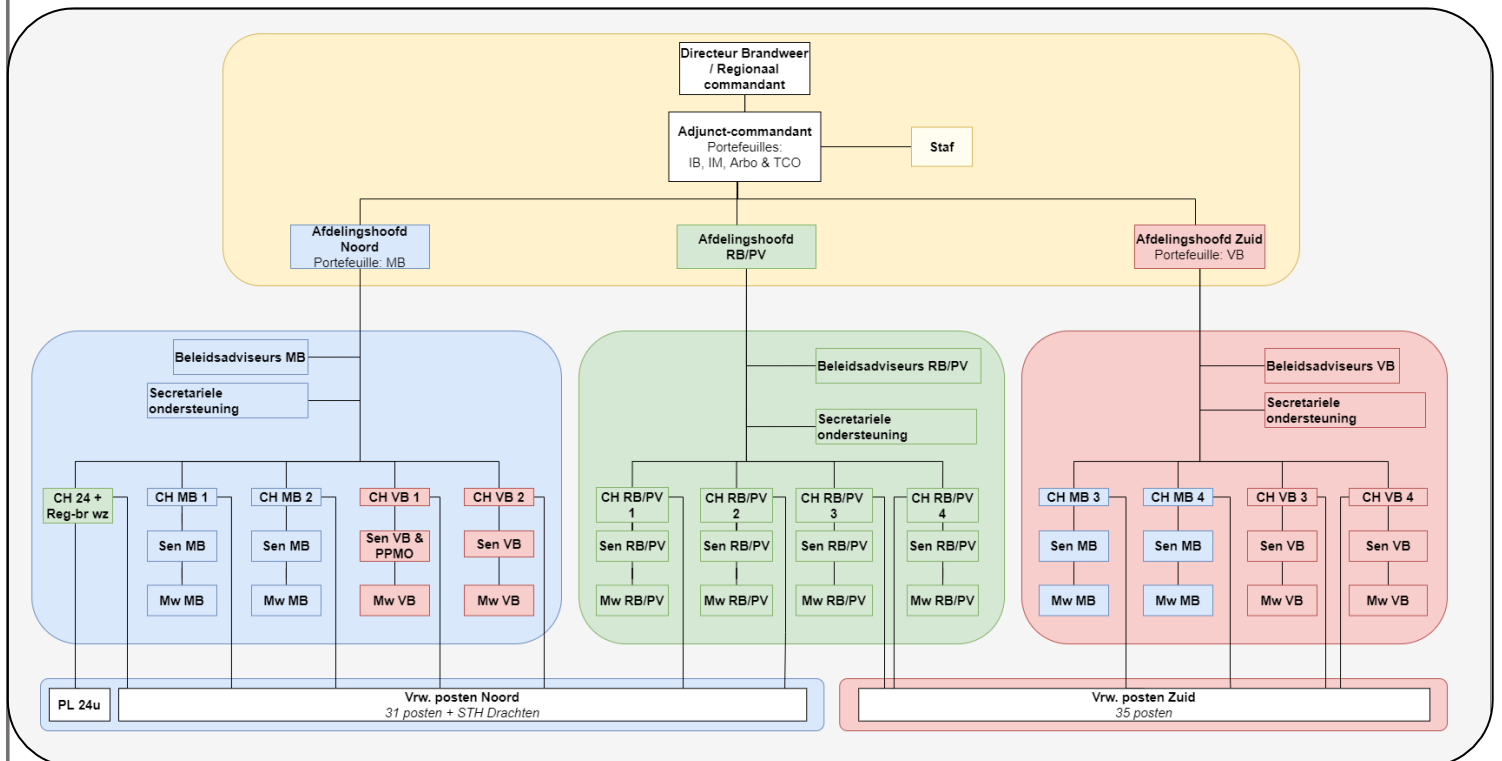
Afdeling	Noordwest	Noordoost	Zuidwest	Zuidoost
Risicobeheersing	1	1	1	1
Vakbekwaamheid	1	1	1	1
Planvorming	1	1	1	1
Materieelbeheer	1	1	1	1
24 uursdienst	1			

Bij die start van die regionalisering bestond het aantal leidinggevendenden uit 4 afdelingshoofden und 17 clusterhoofden. In die loop der tijd zijn nicht alle vacatures van clusterhoofden ingevuld, und is begin 2021 door het MT Brandweer vastgesteld dat er structureel 13 clusterhoofden zijn. Ein aantal daarvan heeft ein extra vakgebied in portefeuille, te weten Planvorming plus Risicobeheersing.

3.3. Geadviseerde situatie

Om de voordelen van schaalvergroting optimaal te benutten en tegelijk de lokale binding en integrale uitvoering van taken te behouden is (vergelijkbaar als bij de regionalisering in 2014) gekozen voor een matrixorganisatie waarin de voordelen van beide modellen zoveel als mogelijk worden verenigd. Aanvullend zijn de twee producten die bij de samenleving het bekendst zijn herkenbaar gepositioneerd. De incidentbestrijding wordt verzorgd vanuit de twee geografische gebieden, en voor het leveren van advisering over (brand)-veiligheid is het functionele gebied Risicobeheersing / Planvorming ingericht.

De onderstaande afbeelding toont het voorgestelde model. In bijlage 2 is hetzelfde organogram (vergroot) opgenomen.

Om een optimale invulling van de lokale taken te kunnen waarborgen is primair gekozen voor een indeling in twee geografische gebieden. Binnen elk van deze gebieden wordt integraal uitvoering gegeven aan het vastgestelde regionale beleid op het gebied van de integrale brandweezorg. Om de nadelen van (alleen een) geografische indeling te ondervangen en gebruik te maken van de voordelen van de functionele structuur, wordt een functionele hulpstructuur voorgesteld waarbij het afdelingshoofd verantwoordelijk is voor het ontwikkelen van beleid op één (of een combinatie van) de vier taakvelden voor de hele regio.

Waar brandweer Fryslân momenteel is ingedeeld in vier geografische afdelingen met geografische aansturing (waarbinnen de functionele gebieden werkzaam zijn onder aansturing van een portefeuillehouder), wordt in het herschikte model een indeling met twee geografische afdelingen (waarbinnen de functionele gebieden Materieelbeheer en Vakbekwaamheid belegd worden) en een functionele afdeling Risicobeheersing en Planvorming geadviseerd. Hiermee is het een hybride aansturingsmodel: niet alle leidinggevenden hebben eenzelfde escalatielij. De verdere uitwerking van de geografische indeling staat in paragraaf 3.2. De hiërarchische indeling wordt besproken in paragraaf 3.3, en de functionele structuur staat verder uitgewerkt in paragraaf 3.4.

3.3.1. Indeling in geografische gebieden

De geografische afdelingen zijn Noord en Zuid, waarbij de huidige afdelingen Noordwest en Noordoost samen Noord vormen en de afdelingen Zuidwest en Zuidoost samen de afdeling Zuid vormen. In beide geografische afdelingen werken clusterhoofden die zowel een functioneel gebied aansturen, alsook een aantal brandweerposten. Deze afdelingen worden geografisch aangestuurd.

De afdeling Risicobeheersing en Planvorming (RB/PV) is de derde afdeling, zonder geografisch gebied. Dit betekent dat het afdelingshoofd met deze portefeuille geen geografisch gebied aanstuurt. De reden hiervoor is dat de portefeuille RB/PV inhoudelijk een zware is, waar bovendien op functionele thema's ook een forse ontwikkelopgave ligt. De clusterhoofden RB/PV werken met een thematische portefeuille, waarbij zij wel fysiek in een van de twee geografische afdelingen zitting hebben. Daarmee zijn ze een soort 'accounthouder' en worden ze hiërarchisch aangestuurd door het afdelingshoofd RB/PV. Daarnaast sturen zij wel, in meer of mindere mate (naar gelang de zwaarte van hun thematische portefeuille) posten aan in Noord of Zuid. Voor dit gedeelte van de taak leggen zij verantwoording af aan het betreffende geografische afdelingshoofd.

Brandweer Fryslân zal in de nieuwe situatie bestaan (naast de staf) uit de volgende twee geografische afdelingen: Noord en Zuid en één functionele afdeling Risicobeheersing en Planvorming.

Overzicht verdeling clusterhoofden (13)

Afdeling	Noord	Zuid	Risicobeheersing/ Planvorming (NW + NO + ZW + ZO)
	(NW+NO)	(ZW+ZO)	
Vakbekwaamheid	2	2	
Materieelbeheer	2	2	
24 uursdienst	1		
Risicobeheersing/ Planvorming			4

Bij het komen tot deze indeling is gekeken naar de wegingsfactoren:

- Het behouden van een sterke lijn met de repressieve dienst: alle clusterhoofden behouden een hiërarchische lijn met een aantal vrijwillige posten. Ook de behoefte vanuit de posten om een duidelijk aanspreekpunt te hebben is hiermee vervuld.
- Een duidelijke structuur: zowel grafisch als praktisch is duidelijk hoe de regio verdeeld is. Ook de twee functionele gebieden die veelvuldig de posten praktisch ondersteunen (materieelbeheer en vakbekwaamheid) zijn duidelijk belegd binnen de geografische gebieden.
- Een duidelijke structuur (kijkend naar geografische aspecten): de vier Waddeneilanden vallen binnen hetzelfde geografische gebied.
- Balans tussen afdelingen: beide geografische gebieden kennen een vergelijkbare zwaarte. Omdat de functionele portefeuille RB/PV zwaarder van aard is, is deze niet primair verbonden aan een geografisch gebied.

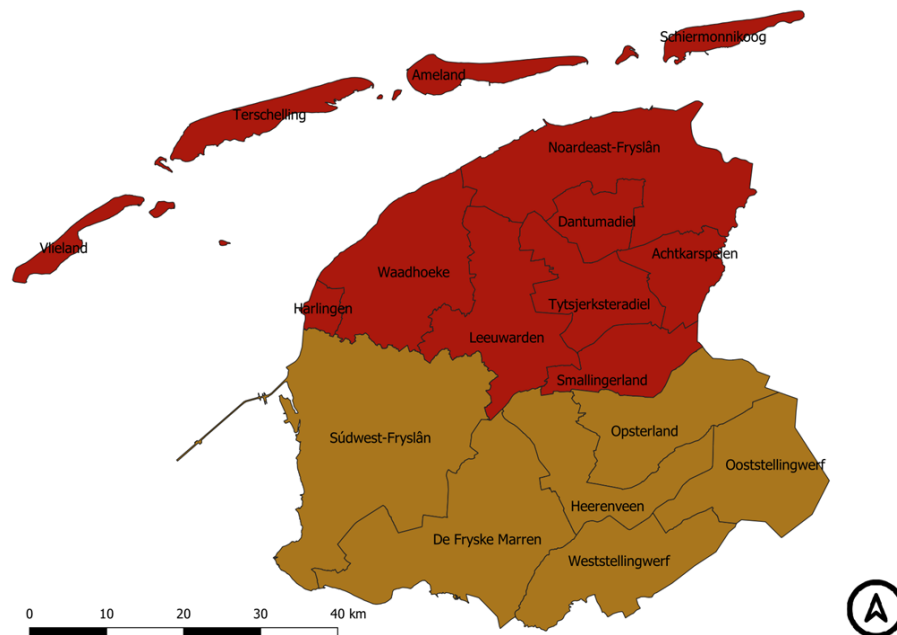
Bij de indeling in geografische gebieden is ook geredeneerd vanuit het gemeentelijk perspectief. De geografische gebieden:

- Sluiten aan op de bestaande gemeentegrenzen. Alle kazernes binnen één gemeente vallen binnen hetzelfde geografische gebied;
- Sluiten (zo veel mogelijk) aan bij bestaande en/of toekomstige samenwerkingsverbanden tussen gemeenten (ook onderling) en brandweer.

Op basis van de bovenstaande genoemde punten is gekozen voor een indeling in de onderstaande twee geografische gebieden (figuur 3):

- Leeuwarden, Waadhoeke, Harlingen, Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog, Noardeast-Fryslân, Dantumadiel, Achtkarspelen, Tytjerksteradiel en Smallingerland
- Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren, Heerenveen, Opsterland, Ooststellingwerf en Weststellingwerf

Afdeling Noord bestaat daarmee uit twaalf gemeenten en heeft 31 brandweerposten, afdeling Zuid bestaat uit zes gemeenten en heeft 35 brandweerposten.

Figuur 3: Indeling in geografische gebieden

3.3.2. Hiërarchische structuur

Het doel van het project Brandweer in Beweging was een logische herschikking van de organisatie, waarbij het uitgangspunt aanvankelijk was dat de organisatie wordt aangestuurd door een adjunct-commandant met (maximaal) drie afdelingshoofden en 13 clusterhoofden. In deze paragraaf wordt de hiërarchische structuur van de geadviseerde situatie toegelicht.

Aansturing door adjunct-commandant

De dubbelfunctie van regionaal commandant Brandweer en algemeen directeur Veiligheidsregio levert een hoge werkbelasting op, zo is in de huidige (crisis)periode gebleken. Daarom is er gekozen voor het benoemen van een adjunct-commandant, die de interne dagelijkse aansturing van Brandweer Fryslân (grotendeels) van de commandant overneemt (zie bijlage voor concept functieomschrijving). Hij of zij legt daarbij verantwoording af aan de regionaal commandant. De adjunct-commandant geeft leiding aan de hoofden van de brandweerafdelingen en de medewerkers van de Staf brandweer. Daarnaast heeft de adjunct-commandant enkele regionale thema's in portefeuille en is hij/zij verantwoordelijk voor enkele regionale teams en commissies. Het profiel voor deze functie zal nader worden uitgewerkt. De vacature voor deze functie zal aanvankelijk intern worden uitgezet.

Geografisch (is gedeeltelijk ook hiërarchisch)

Binnen elke geografische afdeling geeft een afdelingshoofd hiërarchisch leiding aan 4 clusterhoofden: twee clusterhoofden materieelbeheer en twee clusterhoofden vakbekwaamheid. De afdeling Noord kent nog een extra clusterhoofd die voornamelijk de 24-uursdienst aanstuurt, en daarnaast een aantal andere vrijwillige posten coördineert en regiobrede werkzaamheden uitvoert.

Daarnaast zal het afdelingshoofd Noord of Zuid ook indirect de clusterhoofden Risicobeheersing en Planvorming aansturen die werkzaam zijn in zijn/haar geografisch gebied, aangezien deze clusterhoofden ook verantwoordelijk zijn voor een aantal posten binnen dit gebied.

Functioneel (is gedeeltelijk ook hiërarchisch)

Binnen de afdeling Risicobeheersing & Planvorming geeft het afdelingshoofd hiërarchisch leiding aan 4 clusterhoofden Risicobeheersing & Planvorming, die tevens werkzaam zijn in de geografische afdeling Noord of Zuid. Hoewel de clusterhoofden Risicobeheersing & Planvorming ook verantwoordelijk zijn voor repressieve posten, ligt de focus meer op het functionele gebied.

Het afdelingshoofd Noord heeft tevens het vakgebied Materieelbeheer in portefeuille, terwijl het afdelingshoofd Zuid Vakbekwaamheid in portefeuille heeft. Hij/zij geeft dus ook functioneel leiding aan twee clusterhoofden met hetzelfde vakgebied die echter werkzaam zijn in het andere geografisch gebied. Het toekennen van functionele portefeuilles kan bij de profileren van afdelingshoofden nog onderwerp van gesprek zijn.

3.3.3. Indeling in functionele gebieden

Brandweer Fryslân kent sinds de regionalisering vier functionele gebieden: Materieelbeheer, Vakbekwaamheid, Risicobeheersing en Planvorming. Voor elk functioneel gebied is een afdelingshoofd (portefeuillehouder) verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling op het betreffende taakveld en voor de verbinding met landelijke ontwikkelingen.

In de herschikte organisatie blijven de functionele gebieden en portefeuilles bestaan. Voor Risicobeheersing en Planvorming geldt dat de aansturing in het vervolg gezamenlijk wordt gedaan: één afdelingshoofd stuurt als portefeuillehouder beide inhoudelijke vakgebieden aan. De clusterhoofden in deze vakgebieden verdelen de inhoud en aansturing op thema's binnen Risicobeheersing en Planvorming. Het aantal clusterhoofden voor beide vakgebieden in zijn totaliteit is vier. Aanvullend op deze vier clusterhoofden schuift het clusterhoofd CH24 aan bij het functionele overleg RB/PV, om aansluiting te houden bij een functioneel gebied.

De twee geografische afdelingshoofden hebben elk een inhoudelijke portefeuille; Vakbekwaamheid en Materieelbeheer. Daarbij worden ze ondersteund door clusterhoofden die zowel een functioneel team aansturen, alsook posten. Vakbekwaamheid kent 4 clusterhoofden en Materieelbeheer kent 4 clusterhoofden, die samen de inhoudelijke portefeuilles (incl. budgetten) verdelen.

3.3.4. Aanspreekpunt per post

Een van de kenmerken van Brandweer Fryslân na de regionalisering, is dat de organisatie dicht bij haar posten staat. Dit wordt als één van haar grootste krachten ervaren. Dit komt onder andere door een duidelijk aanspreekpunt per post: elk clusterhoofd is primair aanspreekpunt voor een aantal posten. Dit blijft in de herschikte organisatie het geval.

Waar nodig kan een clusterhoofd voor 'de eerste afvang van vragen' worden ondersteund door een (senior)medewerker. Dit gebeurt nu ook. Wat hierin wel verandert, is dat deze inzet middels een formele vastlegging in het PD van de (senior)medewerker wordt vastgelegd.

3.3.5. *Bijzondere positie 24-uurs beroepsbezetting Leeuwarden*

In Fryslân kennen we één beroepskorps: Cluster 24 in Leeuwarden, welke bestaat uit drie 24-uursploegen en een dagdienst. Samen zorgen zij in de dag situatie voor een beroepsbezetting in de gehele stad (Hoofdpost en post Noord). De Hoofdpost wordt daarbij 24 uur per dag door beroepsbrandweer bemest.

De aansturing van een beroepskorps (ongeveer 40 medewerkers) is anders dan van een vrijwillige post. Dit komt grotendeels door de personeel gerelateerde zaken, zoals het tweede loopbaanbeleid dat geldt voor medewerkers in de 24-uurs dienst. Dit loopbaanbeleid betekent voor de betreffende medewerkers extra opleidingen, loopbaanbegeleiding en het kunnen volgen van stages om door te kunnen stromen naar een niet-bezwarende functie. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de medewerker en de direct leidinggevende (clusterhoofd). Vanaf 2014 geldt daarom dat er een *dedicated* clusterhoofd op de 24-uurs dienst is geplaatst, met een kleine functionele verantwoordelijkheid erbij.

In de nieuwe organisatiestructuur geldt dat de 24-uursdienst nog steeds wordt gezien als een 'post' waar extra aandacht voor is benodigd. Wat hierin wel nieuw is, is dat twee zaken worden geformaliseerd. Het clusterhoofd dat de aansturing van de 24-uursdienst in het takenpakket heeft, heeft ook een of meer vrijwillige posten onder de hoede. Daarnaast zal dit clusterhoofd een aantal inhoudelijke thema's, bijvoorbeeld op het gebied van Incidentbestrijding, gaan doen en schuift hij aan bij het functioneel overleg RB/PV. Dit wordt ook vastgelegd, met evt. bijbehorende mandaten.

3.4. Positionering van portefeuilles

Naast geografische en functionele gebieden zijn door de jaren heen een aantal portefeuilles herkend en belegd, zoals Nazorg, Arbo, Incidentbestrijding (IB) en Informatiemanagement (IM). Deze portefeuilles zijn niet per definitie verbonden aan een functioneel gebied. In deze paragraaf wordt geschetst waar de portefeuilles in de herschikte organisatie gepositioneerd zijn.

3.4.1. *Incidentbestrijding*

Binnen het deelproject 'Positionering Incidentbestrijding' is advies uitgebracht over het beter borgen van dit thema. Concreet wordt o.a. geadviseerd om één MT-lid aan te wijzen als portefeuillehouder IB. In opvolging van dit advies wordt in de herschikte structuur voorgesteld om deze portefeuille te beleggen bij de adjunct-commandant. Voorstellen vanuit de programmaraad IB worden door de portefeuillehouder ingebracht in het MT Brandweer, waarna het MT Brandweer als geheel hierover een besluit kan nemen.

3.4.2. *Informatiemanagement*

Informatiemanagement is een proces dat de brandweer (en VRF als geheel) steeds meer leert beheersen. Het deelproject 'Positionering Informatiemanagement' heeft als voorlopige conclusie dat de brandweer hierin nog een grote ontwikkelopgave heeft. Hoewel alle vier functionele gebieden in

verschillende mate input en/of capaciteit voor dit proces zullen leveren, ligt de verwachting dat het zwaartepunt hierin bij het huidige functionele gebied Planvorming zal liggen.

Het is duidelijk dat Informatiemanagement de komende jaren een grotere rol binnen de brandweer zal krijgen. Dat zal ongetwijfeld resulteren in het toekennen van extra capaciteit en in wijzigingen van werkzaamheden op dat gebied. Met deze reden adviseert de deelprojectgroep om deze portefeuille te beleggen bij de adjunct-commandant, welke een overstijgende positie heeft ten opzichte van de drie afdelingshoofden.

3.4.3. Nazorg

Om repressief personeel ondersteuning te kunnen bieden na ingrijpende gebeurtenissen is er het Team Collegiale Opvang (voorheen bekend als BOT: Bedrijfsopvangteam). Dit team van ongeveer 12 (vrijwillig) brandweercollega's stelt zich beschikbaar als opvangteam na ingrijpende gebeurtenissen. Het TCO kan meteen na een inzet ondersteuning bieden door de inzet gezamenlijk met de betrokken hulpverleners te doorlopen. Het TCO wordt ondersteund door een senior medewerker nazorg, welke voor 0,25 fte beroepsmatig is aangesteld, en valt als team onder een MT-lid welke optreedt als portefeuillehouder. De deelprojectgroep stelt voor om deze portefeuille in de herschikte structuur te beleggen bij de adjunct-commandant, gelet op de sterke link met repressie.

3.4.4. Arbo

Binnen Brandweer Fryslân is, vanwege het risicovolle karakter van de repressieve werkzaamheden, een aparte arbocommissie ingesteld. Deze commissie heeft een onafhankelijke rol: vanuit een overstijgende positie wordt gekeken naar wat zich afspeelt binnen repressief Brandweer Fryslân op het gebied van veilig en gezond werken. Vanuit alle functionele en geografische gebieden zit daarom vertegenwoordiging in deze commissie. De werkzaamheden van de commissie zijn onder andere het beschouwen en wegen van incidenten, benoemen en/of implementeren van verbetermaatregelen, gevraagd en ongevraagd adviseren op het gebied van veilig werken. De deelprojectgroep stelt voor om deze portefeuille in de herschikte structuur te beleggen bij de adjunct-commandant.

4 Proces na vaststelling advies Brandweer in Beweging

4.1 Inleiding

Het MT Brandweer neemt op 13 april een voorgenomen besluit voor het wijzigen van de organisatie. Daarna is het proces nog niet afgelopen, want dan zijn er nog veel stappen te zetten tot de definitieve inwerkingtreding van de herschikte organisatie-inrichting. In dit hoofdstuk worden de consequenties van de organisatiewijziging, en de door het MT Brandweer te nemen vervolgstappen die ervoor moeten zorgen dat het besluit ook daadwerkelijk zijn beslag krijgt, beschreven.

4.2 Consequenties

In deze paragraaf worden voor een viertal functiegroepen de consequenties van de organisatiewijziging geschetst. Voor alle functiegroepen (ook de hieronder niet-genoemde) geldt, dat de aanpassingen vanuit Brandweer in Beweging niet zullen leiden tot functieherwaarderingstrajecten, conform de eerder gestelde kaders.

Afdelingshoofden

De afdelingshoofden vallen hiërarchisch onder de adjunct-commandant. De drie afdelingen Noord, Zuid en Risicobeheersing & Planvorming zullen onder de afdelingshoofden verdeeld worden. Afhankelijk van de verdeling kan mogelijk de standplaats van een afdelingshoofd wijzigen. Ook zullen de verantwoordelijkheden voor een aantal regionale thema's verdeeld worden onder de afdelingshoofden en de adjunct-commandant.

Clusterhoofden

Voor de clusterhoofden kan het zijn dat zij in de nieuwe situatie hiërarchisch vallen onder een ander afdelingshoofd. De functie-inhoud van een clusterhoofd zal niet veranderen. Het kan zijn dat een clusterhoofd thema's in twee portefeuilles heeft (Risicobeheersing en Planvorming) maar hij/zij zal dan ook minder repressieve posten in portefeuille krijgen. De verdeling van repressieve posten kan dus mogelijk wijzigen. Voor een clusterhoofd heeft deze herschikking vooralsnog geen consequenties voor zijn of haar standplaats.

Medewerkers

Bij de herschikking van de organisatie zijn de huidige functionele gebieden zoveel als mogelijk intact gehouden en is er geschoven met complete functionele gebieden. In de nieuwe situatie betekent het voor de medewerkers, dat hun functionele gebied komt te vallen onder een andere afdeling. Medewerkers die werkzaam zijn in een staf van een afdeling, komen rechtstreeks onder het afdelingshoofd te vallen van de nieuwe (staf) afdeling.

Vrijwilligers

Voor de vrijwillige medewerkers zal de herschikking van de organisatie als gevolg kunnen hebben dat zij een ander cluster- en afdelingshoofd toegewezen krijgen voor hun post. Ook zal, door een toename van het aantal posten in een geografisch gebied, het afdelingshoofd op een relatief grotere afstand komen te staan.

4.3 Medezeggenschap, bestuur en directie

Een dergelijke organisatiewijziging vraagt om een adviesaanvraag van de ondernemingsraad. Daarnaast is het wenselijk dat bestuur en directie worden geïnformeerd over de wijziging van de organisatie. Dit leidt tot de volgende vervolgacties die nodig zijn in het kader van medezeggenschap, en het informeren van bestuur en directie:

Actie	Directie	Ondernemingsraad	Bestuur
Eindadvies ter informatie DT	19 april 2021		
Stukken op route naar OR		22 april 2021	
Adviesaanvraag ondernemingsraad		27 mei 2021	
Stukken op route naar agendacommissie veiligheid			25 mei 2021
Eindadvies ter informatie AcV			2 juni 2021
Eindadvies ter informatie BcV			16 juni 2021
Eindadvies ter informatie DB			24 juni 2021

4.4 Praktische uitwerking

De praktische uitwerking van het wijzigen van de organisatie-inrichting vindt op meerdere fronten en momenten plaats. Insteek is dat alle belangrijke praktische zaken zoveel mogelijk voor de zomervakantie geregeld zijn. Hiervoor wordt als streefdatum 1 juli gehanteerd (wat in de praktijk 9 juli zal zijn), wanneer de zomervakantie officieel start. De werkelijke inwerkingtreding van de nieuwe organisatie-inrichting zal 1 september zijn, zodat de organisatie niet midden in een zomervakantie zal wijzigen qua structuur.

Voor de adviesaanvraag van de ondernemingsraad vinden een aantal voorbereidende zaken plaats, zodat er bij een positief advies snel gehandeld kan worden. Denk aan het voorbereiden van de inrichting in Profit en Veiligheidspaspoort en het plannen van de sollicitatieprocedure. Ook staat in de maand mei communicatie richting vrijwilligers op de actielijst.

Bij een positief advies van de ondernemingsraad begint de opbouw van de nieuwe organisatie van bovenaf. Dit houdt in dat eerst de vacature voor adjunct-commandant gepubliceerd wordt, en dat daarna de plaatsing van afdelingshoofden en clusterhoofden volgt.

4.5 Ontwikkelopgaven

Naast de praktische uitwerking zijn er ook ontwikkelopgaven beschreven. Deels betreft dit een aantal thema's waarvan het van belang is dat die voor de inwerkingtreding van de nieuwe structuur verder uitgewerkt worden. Zo is het nodig om voor 1 september te onderzoeken hoe de werkzaamheden en werkverdeling van de secretariaten het beste passend in de nieuwe inrichting te organiseren zijn. Eenzelfde traject moet gestart worden voor de werkzaamheden en werkverdeling van de beleidsadviseurs. En tenslotte is het zeer wenselijk om de budgetten en mandaten te synchroniseren met de nieuwe inrichting.

Deze ontwikkelopgaven vragen meer tijd, aandacht en verdieping, waarbij het van belang is dat de betrokken medewerkers hier nauw bij betrokken worden. Voor iedere opgave wordt een bestaand lid van het MT Brandweer benoemd als actiehouder om er zorg voor te dragen dat deze opgaven voor 1 september zijn afgerond.

Verder zijn er een drietal ontwikkelopgaven benoemd die kunnen starten zodra de nieuwe topstructuur is ingeregeld. Het gaat hierbij allereerst om het opstarten van de doorontwikkeling van de functionele gebieden. Zodra de portefeuillehouders en clusterhoofden van de functionele gebieden bekend zijn, is het zaak dat zij (met de adviezen vanuit de deelprojecten vanuit Organisatieontwikkeling als vertrekpunt) de opgaven, speerpunten en bijbehorende inspanningen in beeld brengen en opstarten. Hieraan gekoppeld is de tweede ontwikkelopgave: het beschouwen van de (functionele) balans tussen FTE over de twee geografische gebieden.

Een derde ontwikkelopgave betreft het samen met senior medewerkers te kijken naar hun werkzaamheden en werkverdeling, ook in relatie tot de waardering van deze functie. Deze ontwikkelopgave komt niet vanuit Brandweer in Beweging, maar dient om een al langer bestaand aandachtspunt af te hechten.

De bovenstaande opgaven worden zichtbaar gemaakt in de volgende tabel:

Ontwikkelopgave	Actiehouder	Termijn
Budgetten & mandaten synchroniseren met organogram	Marinus	Jun - Sept
Secretariaten: werkzaamheden & verdeling (ook i.r.t. functiewaardering)	Margriet	Jun - Sept
Beleidsadviseurs: werkzaamheden & verdeling	Margreet	Jun - Sept
Inhoudelijke doorontwikkeling functionele gebieden: benoemen, planning technisch borgen en opstarten benodigde activiteiten	Nieuw MT Brandweer	Sept-Dec
Beschouwen van balans tussen FTE op geografische gebieden	Nieuw MT Brandweer	Sept-Dec
Senioren: werkzaamheden & verdeling (ook i.r.t. functiewaardering)	Nieuw MT Brandweer	Sept-Dec

Naast deze ontwikkelopgaven zijn er ook een aantal processen te benoemen die ‘zachter’ van aard zijn; processen die meer organisch lopen. Hierbij valt te denken aan: het (thematisch) samenwerken, de verantwoordelijkheidsverdeling tussen aanspreekpunt v/e post (clusterhoofd) & functioneel gebied en de verbinding met andere kolommen binnen Veiligheidsregio Fryslân. Deze processen worden waar mogelijk binnen het vervolgtraject van Organisatieontwikkeling verder opgepakt.

4.6 Evaluatie

De deelprojectgroep is van mening dat ze een zorgvuldig proces doorlopen heeft om te komen tot dit eindadvies. Toch garandeert geen enkel proces dat de nieuwe organisatie-inrichting in de praktijk net zo goed uitpakt als vooraf bedacht. Vandaar dat in het advies is opgenomen om in het eerste kwartaal van 2023 de uitwerking van dit advies te evalueren. De organisatie heeft tegen die tijd een vol jaar gewerkt in de nieuwe organisatie-inrichting en is dan goed in staat om een oordeel te vellen over de werkbaarheid van de organisatie-inrichting en mogelijke verbeterpunten.

BIJLAGE 1 – Schets profiel adjunct-commandant Brandweer

Regionaal adjunct-commandant brandweer*

Globale taakomschrijving:

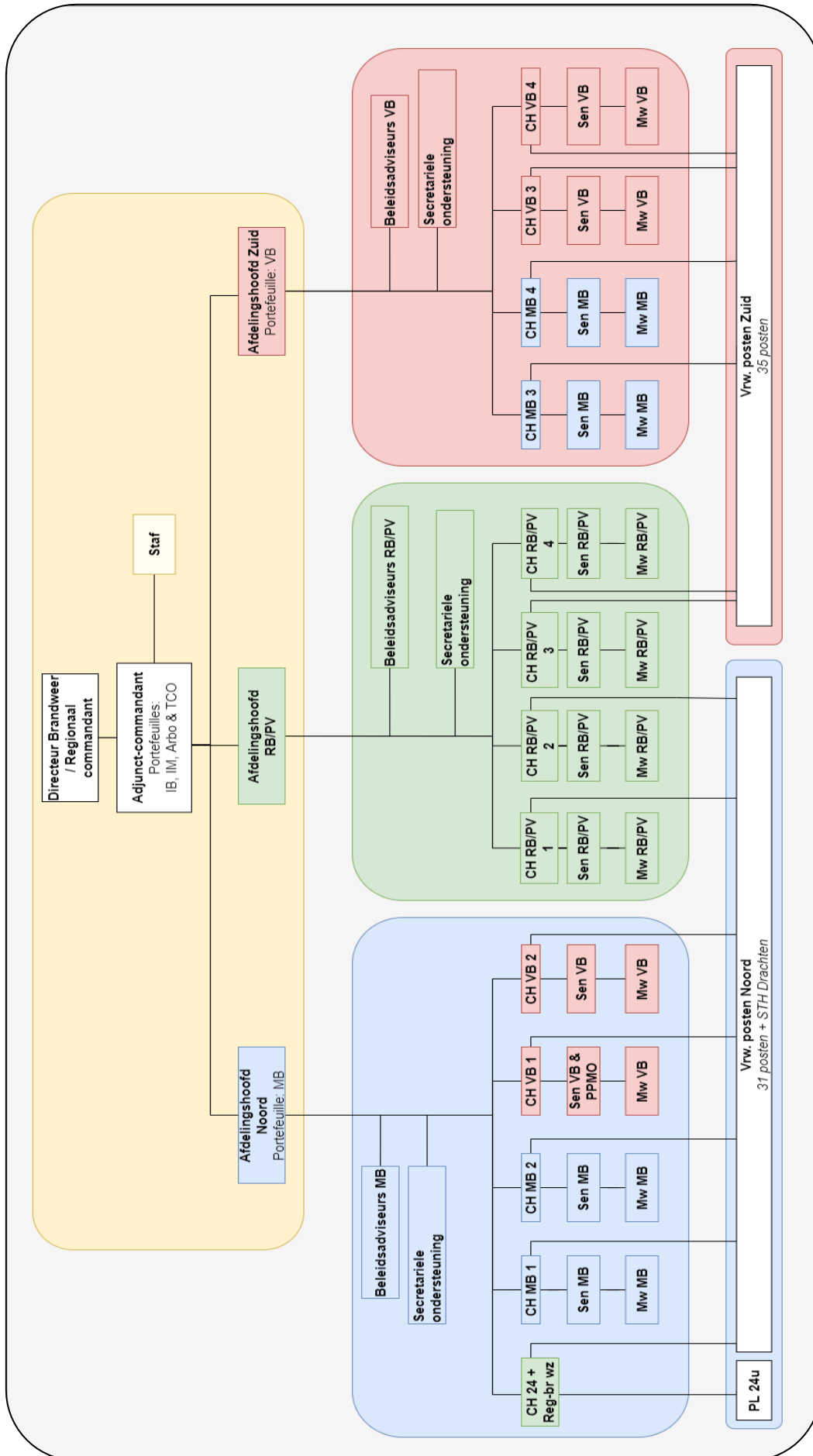
- Fungeert als adjunct-commandant van de regionale brandweer.
- Legt verantwoording af aan de regionaal commandant.
- Geeft leiding aan de hoofden van de brandweerafdelingen.
- Geeft leiding aan de medewerkers van de Staf brandweer.
- Is gedelegeerd verantwoordelijk voor het beheer (financieel, personeel en materieel) van de regionale brandweer en de wijze van aanwending van de aan de eenheid toegewezen middelen op basis van gemandateerde bevoegdheden.
- Is gedelegeerd verantwoordelijk voor de regionale brandweer met betrekking tot de ontwikkeling en uitvoering van het beleid, de ontwikkeling en uitvoering van het jaarplan en -budget en het managen van de bedrijfsvoering.
- Ziet toe op de integraliteit van de beleidsprogramma's, stelt in overleg met de regionaal commandant prioriteiten en stelt hiertoe de kaders vast.
- Is verantwoordelijk voor de incidentbestrijding op regionaal niveau.
- Is verantwoordelijk voor het informatiemanagement binnen de brandweer.
- Is verantwoordelijk voor regionale teams en commissies, zoals het Team Collegiale Opvang en de Arbocommissie Brandweer.

Globale functie-eisen:

- academisch werk- en denkniveau;
- wettelijk verplichte opleidingen m.b.t. repressieve taken;
- recente en ruime ervaring met het managen van een grotere organisatorische eenheid (bij voorkeur een brandweerafdeling);
- kennis van bestuurlijke aangelegenheden, het takenpakket van de organisatie en ontwikkelingen op dit terrein;
- inzicht in complexe, maatschappelijke, bestuurlijke en politieke verhoudingen;
- commitment aan de visie op leiderschap van Veiligheidsregio Fryslân: voorbeeldgedrag, vertrouwen, luisteren, richting geven, verbinden;
- het vermogen om invulling te geven aan de kernwaarden van Veiligheidsregio Fryslân: samenwerkend, nieuwsgierig, met eigenaarschap en klantgericht.

*) Deze functienaam is in lijn met de situatie bij GGD, d.w.z. de recente benoeming van een adjunct-directeur die de interne taken van de Directeur Publieke Gezondheid heeft overgenomen.

BIJLAGE 2 – Organogram (uitvergroot)

O P L E G N O T I T I E B E S L U I T V O R M E N D

Onderwerp	Bluswatervoorziening
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Vacature
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. Handreiking aan Gemeenten voor generieke maatregelen bluswatervoorzieningen
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	8

Conceptbesluit

1. De handreiking aan Gemeenten voor “generieke maatregelen bluswatervoorzieningen” vast te stellen

Inleiding

De bestuurscommissie Veiligheid heeft in juni 2018 opdracht gegeven een kader te ontwikkelen voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân. Een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van diverse gemeenten, natuurbeheerders, LTO, Vitens, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân, heeft zich over dit vraagstuk gebogen en heeft het rapport Fjoer en Wetter opgeleverd. In de bestuurscommissie van juni 2019 is het rapport vastgesteld.

In het rapport zijn drie sporen uitgewerkt om de bluswatervoorziening te optimaliseren en restrisico's terug te dringen. Inmiddels zijn we twee jaar verder en is het tijd de bestuurscommissie mee te nemen in de voortgang van deze drie sporen. Als onderdeel van het eerste spoor leggen we met genoegen de “handreiking generieke maatregelen” ter vaststelling aan u voor.

Spoor 1. Generieke maatregelen

Het eerste spoor uit het actieprogramma is de generieke aanpak. Hierbij ligt de focus op goede borging van bestaande bluswatervoorzieningen, een effectieve samenwerking tussen actoren en het borgen van goede bluswatervoorziening in de toekomst. Een werkgroep heeft hiervoor een handreiking generieke maatregelen opgesteld. De handreiking spitst zich enerzijds toe op het beheer en onderhoud van de huidige bluswatervoorzieningen en gaat anderzijds over RO-processen en -vergunningen ten aanzien van bluswatervoorziening. Het zijn maatregelen met een generiek karakter, die gelden voor het hele verzorgingsgebied. Deze maatregelen zijn een advies aan de gemeenten die de uiteindelijk verantwoordelijk dragen voor bluswater. De maatregelen zijn toekomstbestendig want ze sluiten aan op de aankomende omgevingswet.

Spoor 2. Categoriegerichte maatregelen

In dit tweede spoor is de afgelopen periode gewerkt aan het inzichtelijk brengen van alle bluswatervoorzieningen in Fryslân. De bluswatervoorzieningen zijn verwerkt in een geo-kaart en aan deze kaart worden later dit jaar de normen voor benodigd bluswater toegevoegd. Tezamen ontstaat dan een kaart met zogeheten “witte vlekken” waarmee de hiaten in beschikbaar bluswater inzichtelijk worden

gemaakt. Deze informatie is het vertrekpunt om met grondeigenaren in gesprek te gaan over het knelpunt aan beschikbaar bluswater. Er kunnen dan preventieve maatregelen worden getroffen; fysieke maatregelen of via voorlichting.

In het rapport Fjoer en Wetter uit 2019 is destijds gerekend met de Friese normen voor bluswater, maar sinds begin vorig jaar is vanuit Brandweer Nederland een rapport opgeleverd met landelijke normen. Omdat deze niet wezenlijk van elkaar verschillen kiest Brandweer Fryslân ervoor om de landelijke normen te hanteren.

Naast de geo-kaart is er de in de categorie “natuur” afgelopen maanden gewerkt aan een bestuurlijke Intentieverklaring Natuurbrandbestrijding als onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak. Deze intentieverklaring is naar verwachting najaar 2021 gereed zijn.

Spoor 3. Repressieve maatregelen

In dit spoor zijn de maatregelen benoemd die zich richten op de brandweer zelf. Bijvoorbeeld hoe het materieel verdeeld zal worden over de risico-gebieden. Hiervoor is -net als in spoor 2- de kaart met “witte vlekken” benodigd zodat de juiste verdeling kan worden gemaakt. Hiermee wordt later dit jaar aangevangen.

Via deze oplegnotitie wordt aan de bestuurscommissie gevraagd te besluiten om de handreiking generieke maatregelen vast te stellen waarna de borging en implementatie van spoor 1 kan starten.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de handreiking wordt de gewenste werkwijze rondom bluswater gemarkeerd. Het biedt ambtelijk richting en er wordt een effectieve samenwerking tussen actoren bewerkstelligd. Hiermee wordt de veiligheid in Fryslân verder vergroot.

Argumenten

1.1 Door het vaststellen van de handreiking kan bluswatervoorziening de gewenste positie krijgen in de gemeentelijke werkprocessen.

Door het vaststellen van de handreiking wordt de gewenste werkwijze rondom bluswater gemarkeerd. Zo kan bluswater aan het begin van een adviseringstraject van ruimtelijke ontwikkelingen meegenomen worden. Maar de handreiking geldt ook voor het beheer en onderhoud. Wanneer de brandweer voor brandbestrijding bluswater nodig heeft, moet dit acuut te gebruiken zijn. De brandblussing komt in het geding wanneer door slecht onderhoud bluswatervoorzieningen niet gebruikt kunnen worden, bijvoorbeeld wanneer een brandkraan overgroeid is.

1.2 De handreiking is een advies aan gemeenten en biedt ruimte aan de afzonderlijke gemeenten om het op hun eigen wijze te implementeren.

Geen één gemeente is hetzelfde. Vanuit dat perspectief is de handreiking dan ook geschreven. De handreiking biedt ruimte aan de verscheidenheid van gemeenten en geeft tegelijkertijd genoeg richting aan het belang van goede bluswatervoorzieningen en de verantwoordelijkheid die de gemeenten en andere actoren hierop hebben.

Kanttekeningen/risico's

1.1 De handreiking generieke maatregelen zijn een advies aan gemeenten.

Het zijn hiermee geen afspraken met een verplichtend karakter. Echter, hiermee wordt wel rechtgedaan aan verschillende werkwijzen bij individuele gemeenten, en bovendien wordt de handreiking breed gedeeld en regelmatig onder de aandacht gebracht bij contactpersonen van gemeenten.

Financiële consequenties

Het vaststellen van de handreiking is een advies en heeft daarom op zichzelf geen financiële effecten. De impact van het borgen van de handreiking kan per gemeente verschillen. De gemeenten blijven altijd zelf aan zet voor inbedding van de handreiking binnen eigen ontwikkelingen, tijdshorizon en beschikbare financiële middelen.

Vervolgaanpak/uitvoering

De uitkomst wordt gecommuniceerd bij de regiegroep en projectgroep Fjoer en Wetter. Daarnaast agenderen de accounthouders van de brandweer de handreiking periodiek tijdens hun overleggen met gemeenten, en zal binnen de regiegroep worden bekeken hoe het onderwerp op managementniveau binnen de gemeenten geborgd zal worden.

Communicatie

De uitkomsten worden gecommuniceerd binnen de brandweer en de regie- en projectgroep Fjoer en Wetter.

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Handreiking generieke maatregelen bluswatervoorzieningen

Borging van toekomstige en bestaande bluswatervoorzieningen

- april 2021 -

Opstellers:

Otto Veenstra
Bert van Kalsbeek
Hilbert Jan Groen
Eeltje Bakker
Jan Yde van der Kooi
Alexander van der Veen
Albert Hulshoff
Sido Smit
Martin Bakker
Harm Kooistra
Hillebrand Tanja
Grietje Oldersma

Vitens
Wetterskip Fryslân
Brandweer
Brandweer
Brandweer
gemeente Smallingerland
gemeente Opsterland
gemeente Waadhoeke
gemeente De Fryske Marren
gemeente Leeuwarden
gemeente Leeuwarden
gemeente Noardeast-Fryslân

Voorwoord

Met de regionalisering per 1 januari 2014 zijn de gemeentelijke brandweerkorpsen opgegaan in één Brandweer Fryslân. Brandweer Fryslân is onderdeel van de Veiligheidsregio Fryslân. De brandweezorg zoals genoemd in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) is echter een verantwoordelijkheid voor burgemeester en wethouders. De taken voor brandbestrijding worden uitgevoerd door Brandweer Fryslân. De zorg voor de bluswatervoorziening is – in lijn met het landelijk beleid – onderdeel van de brandweezorg waar gemeentes verantwoordelijk voor zijn. Omdat bluswater een cruciaal onderdeel is van brandbestrijding komen brandweer, gemeenten en andere partijen elkaar hier tegen. Bluswater is dus niet alleen een verantwoordelijkheid van de brandweer. Sterker nog, de gemeenten staan aan de lat als het gaat om het bieden van voldoende bluswatervoorzieningen.

Binnen Fryslân is erkend dat het bij bluswater om een gemeenschappelijk vraagstuk gaat en partijen hebben zich bereid getoond om de handen in een te slaan. De opdracht van de bestuurscommissie Veiligheid om op dit vlak tot beleidskaders te komen is in gezamenlijkheid opgepakt.

Er wordt gewerkt aan inzicht in de gedeelde zorg en verantwoordelijkheid, de ontwikkeling van een normenkader voor bluswater (hoeveel is wanneer nodig en met welk doel), het in kaart brengen van de bestaande situatie en de risico's en het opstellen van een actieprogramma. Het actieprogramma is opgebouwd uit drie sporen van maatregelen die tot de gewenste borging en optimalisering moeten leiden:

1. generieke maatregelen gericht op de borging van bestaande en nieuwe voorzieningen;
2. categoriegebonden maatregelen met in het bijzonder aandacht voor natuur, agrarische bebouwing en industrie/bedrijventerreinen;
3. repressieve maatregelen.

In deze handreiking is spoor 1 uitgewerkt en wordt een advies gegeven over hoe bepaalde acties, processen kunnen worden opgepakt c.q. worden ingericht. De primaire verantwoordelijkheid voor de generieke maatregelen ligt bij de gemeente. De adviezen in de handreiking kunnen gebruikt worden om eenduidig beleid op te stellen over de borging van toekomstige en bestaande bluswatervoorzieningen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Inleiding	3
2. Verantwoordelijkheid bluswatervoorziening	5
3. Definities bluswatervoorzieningen	7
4. Processen gemeente (algemeen)	9
4.1 Ideaalbeeld binnen gemeente (toekomst)	10
4.2 Proces borging	11
4.3 Samenwerking continueren	11
5. Borgen processen bij ruimtelijke ontwikkelingen	12
5.1 Toekomstig wettelijk kader	12
5.2 Overgangperiode 2021 – 2029	13
5.3 Bruidsschat	14
5.4 Bouwstenen (advies)	15
5.5 Omgevingsvergunning	15
6 Gis Systeem/ Database	18
7 Beheer bestaande bluswatervoorziening	21
7.1 Brandkranen	22
7.2 Geboorde put	22
7.3 Open water/ brandweeropstelplaatsen	22
7.4 Bluswaterriolen	23
7.5 Bluswatervoorzieningen - Niet openbaar/ Risicobedrijf	23

1. Inleiding

Aanleiding

De afgelopen jaren zijn er een aantal incidenten geweest die aanleiding gaven om vragen te stellen over de bluswatervoorziening. Om inzicht te krijgen in de bestaande situatie, de behoefte van bluswater en welke maatregelen noodzakelijk zijn is het rapport “Fjoer en Wetter, bluswatervoorziening in Fryslân”, opgesteld. Dit rapport is vastgesteld door de bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân. In het rapport worden de kaders voor de aanpak (proces) en inhoud vertaald naar concrete acties in het actieprogramma (hoofdstuk 9 van het rapport Fjoer en Wetter). Eén van de sporen in dit actieprogramma is het generieke spoor. Verder is uitgebreid aandacht besteed aan de verantwoordelijkheden van de diverse betrokken partijen zoals gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, Brandweer Fryslân LTO-Noord en natuurbeheerorganisaties.

Dit rapport is eind 2019 aangeboden aan de gemeentes, Wetterskip, Vitens, provincie, LTO en de natuurbeheerorganisaties. Om de gestelde doelen te behalen uit het rapport is een actieprogramma opgenomen. Dit actieprogramma kent drie sporen. Dit gaat uit van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en zet in op het bewaken van het bestaande kwaliteitsniveau en het terugdringen van restrisico's. De drie sporen (generiek, categoriegebonden en repressief) zijn uitgewerkt in concrete, haalbare en met elkaar samenhangende maatregelen.

Probleemstelling

In Fryslân hebben we verschillende gemeenten die allemaal samenwerken met de brandweer Fryslân, met het Wetterskip en met Vitens. Toch blijkt dat gemeenten processen en verantwoordelijkheden ten aanzien van de bluswatervoorziening ieder op een eigen manier hebben geregeld. Een gebrek aan eenduidigheid leidt tot onwenselijke situaties, verschil in verwachtingen tussen brandweer, gemeenten, Vitens, land(-bouw) en natuurorganisaties en verkeerde beeldvorming bij burgers en bedrijven.

Omdat er behoefte is aan meer eenduidigheid over het inrichten van processen, het afstemmen van beleid en uitvoeringsafspraken over de bluswatervoorziening is gevraagd hiervoor een handreiking op te stellen. In die handreiking wordt geadviseerd hoe gemeenten het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen kunnen borgen (dit in combinatie met een nog te realiseren GEO-voorziening van de Brandweer) en hoe de processen Ruimtelijke Ordening (RO)/ vergunningen in relatie naar Omgevingswet geborgd kunnen worden. Gemeenten en andere partners kunnen de handreiking gebruiken om hun processen in te richten en verbeteren, keuzes te maken over beleid en de inzet van personeel voor het borgen van nieuwe en bestaande brandkranen in combinatie met bestaande en toekomstige wetgeving.

Doelstelling

In deze handreiking worden adviezen gegeven hoe gemeenten het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen kunnen borgen (dit in combinatie met een nog te realiseren GEO-voorziening van de Brandweer) en hoe de processen RO/ vergunningen in relatie naar Omgevingswet geborgd kunnen worden. Gemeenten en andere partners kunnen de handreiking gebruiken om hun processen in te richten en verbeteren.

Het doel van deze handreiking is gemeenten te adviseren hoe zij de bluswatervoorziening in de basis goed kunnen regelen. Hierbij is aandacht voor:

- de invulling van de verantwoordelijkheden van de gemeenten (algemene verantwoordelijkheid op grond van de Wvr, realisatie, beheer en onderhoud);
- het gericht borgen van de bluswatervoorziening binnen de gemeentelijke processen mede in relatie tot de veranderingen die de invoering van de Omgevingswet met zich meebrengt;
- Sluitende informatievoorziening tussen alle partners zoals gemeenten, Wetterskip, Vitens en brandweer;

- Omdat niet uitgegaan wordt van volledige risicoafdekking is er aandacht nodig voor risicobewustzijn en communicatie/voorlichting gericht op eigen verantwoordelijkheid burger.

Deelvragen

De verantwoordelijkheid van de bluswatervoorziening ligt primair bij de gemeente. De gemeente heeft hier meerdere partners bij nodig. In gezamenlijkheid met de brandweer, Vitens en Wetterskip Fryslân is getracht inzicht te krijgen in de verschillende opvattingen en werkwijzen van de verschillende organisaties. Op grond van de beschikbare informatie en expertises zal een advies worden gegeven over hoe gemeenten het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen kunnen borgen en hoe de processen RO/ vergunningen in relatie naar Omgevingswet geborgd kunnen worden. Aan de hand van de volgende deelvragen zal een advies worden uitgewerkt:

- 1) Hoe kunnen gemeenten, gelet op het integrale karakter van de bluswatervoorziening, vormgeven aan regie en afstemming?
- 2) Hoe kunnen de bestaande bluswatervoorzieningen worden geborgd?
- 3) Hoe kunnen de toekomstige bluswatervoorzieningen worden geborgd?

De werkgroep

Op 20 november 2019 is een vertegenwoordiging van diverse gemeentes, Vitens, Wetterskip en Brandweer Fryslân bij elkaar gekomen om tot verdere uitwerking te komen van de generieke maatregelen uit het actieprogramma. De concrete, generieke maatregelen zijn al benoemd onder 9.1 van het rapport Fjoer en Wetter.

Leeswijzer

Dit advies bestaat in hoofdzaak uit twee delen, namelijk het borgen van toekomstige bluswatervoorzieningen i.c.m. wet- en regelgeving (hoofdstuk 5) en borging beheer en onderhoud van bestaande bluswatervoorzieningen (hoofdstuk 6 en 7). Om dit goed vast te leggen is het belangrijk om de processen binnen de gemeente in beeld te hebben en waar het bluswater hierin voorkomt (hoofdstuk 4). Dit alles kan niet plaatsvinden zonder een goede verantwoordelijkheidsverdeling (hoofdstuk 2) en begripsbepalingen (hoofdstuk 3).

2. Verantwoordelijkheid bluswatervoorziening

Wie is waar verantwoordelijk voor

Met de regionalisering per 1 januari 2014 zijn de gemeentelijke brandweerkorpsen opgegaan in één Brandweer Fryslân. De brandweezorg zoals genoemd in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) is echter een verantwoordelijkheid voor burgemeester en wethouders. De taken voor brandbestrijding worden uitgevoerd door Brandweer Fryslân. De zorg voor de bluswatervoorziening is – in lijn met het landelijk beleid – onderdeel van de brandweezorg waar gemeentes verantwoordelijk voor zijn. Omdat bluswater een cruciaal onderdeel is van brandbestrijding komen brandweer, gemeenten en andere partijen elkaar hier tegen, met ieder eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen. De rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn gezamenlijk verkend en beschreven in het rapport Fjoer en Wetter onder hoofdstuk 2 en 8, zodat de actoren op basis van samenwerking invulling kunnen geven aan het optimaliseren van de bluswatervoorziening in Fryslân. Eigenaren (waaronder eigenaren van natuurgebieden), gemeenten en brandweer hebben hierin een centrale rol. De waterleveranciers Vitens en het Wetterskip Fryslân faciliteren de beschikbaarheid van bluswater. Brancheorganisaties zoals LTO, VNO-NCW en lokale ondernemersverenigingen kunnen een ondersteunende rol hebben bij de risicobewustwording van eigenaren en de concretisering van de eigen verantwoordelijkheid door eigenaren.

Bluswater is dus niet alleen een verantwoordelijkheid van de brandweer. Binnen Fryslân is erkend dat het bij bluswater om een gemeenschappelijk vraagstuk gaat en betrokkenen hebben zich bereid getoond om de handen in een te slaan. De opdracht van de bestuurscommissie Veiligheid om op dit vlak tot beleidskaders te komen is in gezamenlijkheid opgepakt. De brandweer heeft primair een rol als adviseur.

Wet- en regelgeving

De zorg voor (openbare) bluswatervoorziening ligt hoofdzakelijk bij de gemeente. Volgens de Wet veiligheidsregio's zijn burgemeester en wethouders namelijk belast met de organisatie van de brandweezorg (artikel 2). Impliciet betekent dit ook dat zij de zorg hebben voor de voorwaarden om een brand te kunnen bestrijden. Hierbij hoort ook de zorg voor bluswatervoorziening, waar bereikbaarheid, beschikbaarheid en capaciteit onderdeel van uitmaakt. Voor de eisen t.a.v. bluswatervoorziening is het Bouwbesluit 2012 het uitgangspunt. Het advies bluswatervoorziening voorziet in een praktische uitwerking van de wet- en regelgeving.

Bovendien zijn bereikbaarheid, beschikbaarheid en capaciteit van bluswater thema's die een directe relatie hebben met ruimtelijke ordening. Daarom zijn bestemmingsplannen en de toekomstige Omgevingswet bij uitstek documenten waarin deze thema's aan bod kunnen komen. Voor het handhaven van de bereikbaarheid, biedt de Wegenverkeerswet (en in sommige gevallen een Algemene Plaatselijke Verordening) aanknopingspunten, maar ook het Bouwbesluit en de Woningwet (hierover later meer)

Naast het feit dat de gemeente de zorg heeft voor de openbare bluswatervoorziening, kan de gemeente in specifieke gevallen (zie Bouwbesluit 2012) een niet-openbare bluswatervoorziening op eigen terrein eisen. Deze eis kan gesteld worden afhankelijk van meerdere factoren, zoals wanneer de openbare bluswatervoorziening niet voldoet voor het benodigde specifieke gebruik, of wanneer de openbare bluswatervoorziening niet aanwezig is. Dit verschilt van geval tot geval en betreft maatwerk en wordt veelal in een omgevingsvergunning gerealiseerd. Het onderhouden van die voorziening wordt ook geëist via het Bouwbesluit en betreft een verantwoordelijkheid van de eigenaar. Wanneer een niet openbare bluswatervoorziening op eigen terrein geëist wordt, kan eventueel ook de mogelijkheid van publiek-private samenwerking onderzocht worden.

Wet Veiligheidsregio's

Artikel 2	<i>Verantwoordelijkheid College B&W</i>
Artikel 3	<i>Artikel 3 Brandweezorg</i>

Relevante selectie uit bouwbesluit 2012

Artikel 6.27	<i>Aansturingsartikel</i>
Artikel 6.27	<i>Brandslanghaspels</i>
Artikel 6.29	<i>Droge blusleiding</i>
Artikel 6.30	<i>Bluswatervoorziening</i>
Artikel 6.31	<i>Blustoestellen</i>
Artikel 6.32	<i>Automatische brandblusinstallatie en rookbeheersingssysteem</i>
Artikel 6.33	<i>Aanduiding blusmiddelen</i>
Artikel 6.34	<i>Tijdelijke bouw</i>
Artikel 6.35	<i>Aansturingsartikel</i>
Artikel 6.36	<i>Brandweeringang</i>
Artikel 6.37	<i>Bereikbaarheid bouwwerk voor hulpverleningsdiensten</i>
Artikel 6.38	<i>Opstelplaatsen voor brandweervoertuigen</i>
Artikel 6.39	<i>Brandweerlift</i>
Artikel 6.40	<i>Mobiele radiocommunicatie hulpverleningsdiensten</i>

3. Definities bluswatervoorzieningen

In dit hoofdstuk worden alleen de niet mobiele bluswatervoorzieningen beschreven die zich buiten een pand/ gebouw bevinden. De definities komen van de “Alternatieven voor primaire bluswatervoorziening” opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (thans Brandweer Nederland) en van Vitens.

1. Brandkraan op drinkwaterleidingnet

Onder een ‘brandkraan op drinkwaterleidingnet’ wordt de traditionele primaire bluswatervoorziening verstaan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een bovengrondse of ondergrondse brandkraan, die rechtstreeks gevoed wordt vanuit het drinkwaterleidingnet.

Waarbij we onderscheid moeten maken in de “belanghebbende”:

- Gemeentelijk: brandkraan bedoelt voor openbare bluswatervoorziening (ondergronds/bovengronds)
- Particulier: brandkraan wel of niet op het openbare leidingnet voor een specifiek gebouw/particulier
- Vitens: In eerste instantie bedoeld voor het reinigen van het waterleidingnet, mag gebruikt worden als blusvoorziening maar hierbij wordt de opbrengst/ druk niet gegarandeerd.

2a. Geboorde put (met pomp)

Onder een geboorde put wordt verstaan een verticale buis/pijp die speciaal voor de brandweer is aangelegd, tot onder het niveau van het grondwater, en waaruit grondwater kan worden opgepompt. Hierbij wordt een pomp gerealiseerd omdat het grondwater te diep is om dit alleen op de zuigkracht van de pomp op de tankautospuit van de brandweer omhoog te krijgen.

2b. Geboorde put (zonder pomp)

Onder een geboorde put wordt verstaan een open of gesloten verticale buis/pijp die speciaal voor de brandweer is aangelegd, tot onder het niveau van het grondwater, en waaruit grondwater kan worden opgepompt.

3. Open water/ opstelplaatsen brandweer

Onder open water wordt verstaan het beschikbare oppervlaktewater in de vorm van sloten, kanalen, rivieren, plassen e.d. Hoewel er veel oppervlaktewater in Nederland is vormt de toegankelijkheid ervan vaak een probleem en zijn speciale voorzieningen zoals een opstelplaats (of bijvoorbeeld verlaging van de kade of het preparatief plaatsen van zuigbuizen) nodig.

4. Bluswaterriool

Onder een bluswaterriool wordt verstaan een stelsel van buizen en leidingen dat in verbinding staat met het oppervlaktewater. Door middel van openingen (putten) in dit buizenstelsel kan de brandweer bluswater betrekken.

Bluswatervoorzieningen Risicobedrijven/ Niet openbaar

Voor alle soorten bluswatervoorzieningen dient er ook aandacht te zijn voor bluswatervoorzieningen die niet in de openbare ruimte liggen en die eigendom zijn en/of gebruikt worden door “derden” De meest voorkomende niet openbare bluswatervoorzieningen zijn hierboven al genoemd. Een aanvulling hierop staat hieronder.

5a. Bluswatervijver

Een bluswatervijver is een bassin dat speciaal is aangelegd om te dienen als extra watervoorraad. De hemelwaterafvoer is vaak aangesloten op de vijver om zodoende het tekort dat ontstaat door verdamping weer aan te kunnen vullen. Soms worden bluswatervijvers aangelegd met andere voorzieningen, zoals een sprinklerinstallatie, die daar dan het water van betreft. Een speciale vorm van een bluswatervijver is een bluswaterkelder. Ook retentiebossins worden als bluswatervijvers beschouwd.

5b. Natte Bluswaterleiding

Onder een bluswaterleiding wordt verstaan een leidingstelsel dat speciaal voor brandweerdoeleinden is aangelegd en waarin het bluswater onder druk beschikbaar is. Dit systeem is dus onafhankelijk van het waterleidingnet. De bluswaterleiding wordt veelal aangelegd op die plaatsen waar primaire bluswatervoorzieningen, zoals brandkranen op het waterleidingnet, niet of in onvoldoende mate aanwezig zijn. Voor de toepassing wordt verwezen naar het boek 'Brandbeveiligingsinstallaties' van de NVBR (2002).

5c. Droge Bluswaterleiding

Onder een droge bluswaterleiding wordt verstaan een leidingstelsel met brandkranen, dat speciaal voor brandweerdoeleinden is aangelegd. Deze worden bij een calamiteit gevoed (onder druk gezet) door een koppeling open te zetten in het reguliere waterleidingnet.

5d. Beregeningsbron

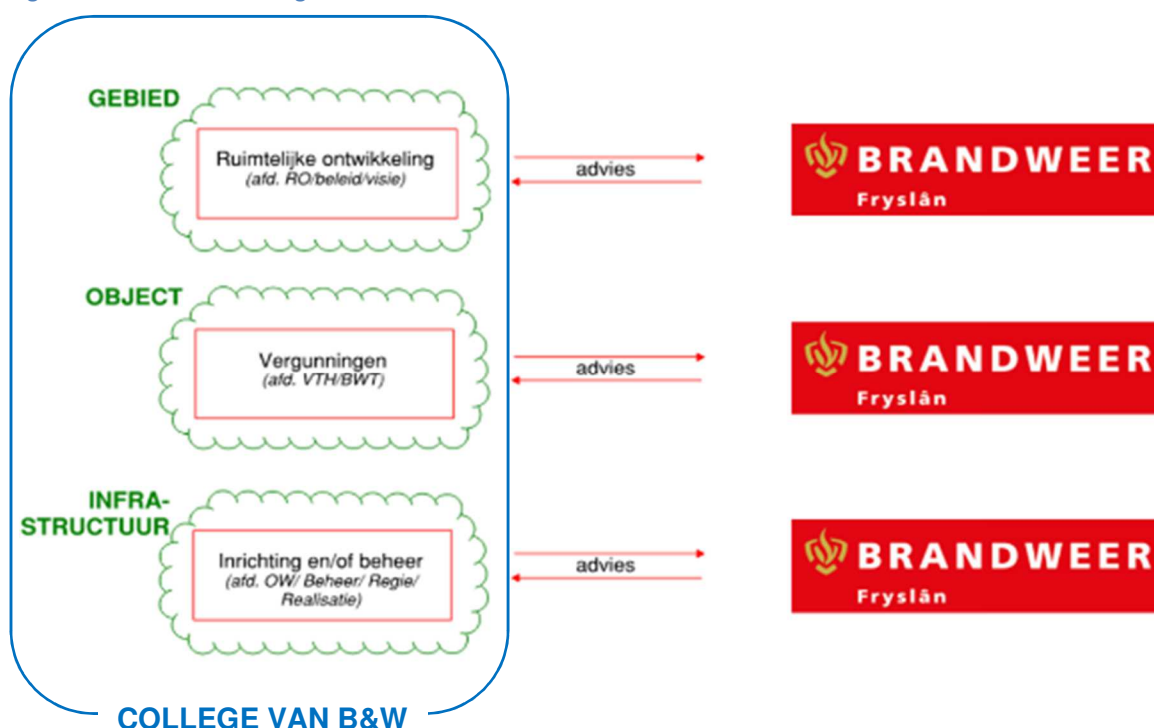
Onder een beregeningsbron wordt verstaan een verticale buis/pijp die tot onder het niveau van het grondwater is aangelegd (veelal door particulieren) en waaruit grondwater kan worden opgepompt voor het beregenen van gewassen, boomgaarden, tuinen e.d. De beregeningsbron kent geen gegarandeerde opbrengst en kent geen specifieke brandweeraansluiting.

4. Processen gemeente (algemeen)

Het vraagstuk bluswatervoorziening raakt verschillende gemeentelijke afdelingen. Borging van het interne proces is persoonsafhankelijk en dit vindt veelal gefragmenteerd plaats. Het is niet duidelijk herleidbaar binnen de gemeentelijke processen hoe het onderdeel bluswater geborgd is. Veelal werken de gemeentelijke afdelingen samen met de brandweer, maar vindt de consultatie van de brandweer niet altijd structureel plaats. De brandweer wordt als adviesorgaan beschouwd voor het vraagstuk bluswater.

Voor elke afdeling is de invulling over bluswater verschillend qua niveau. Dit heeft te maken met de diverse rollen die de afdelingen hebben en waar het onderdeel bluswater in verschillende vormen voorkomt. Onderstaand figuur geeft weer per onderdeel waar het bluswater raakvlak mee heeft bij welke afdelingen. Daarnaast vindt al dan niet structureel overleg en advisering plaats met Brandweer Fryslân.

Figuur 1 Onderdelen binnen gemeente

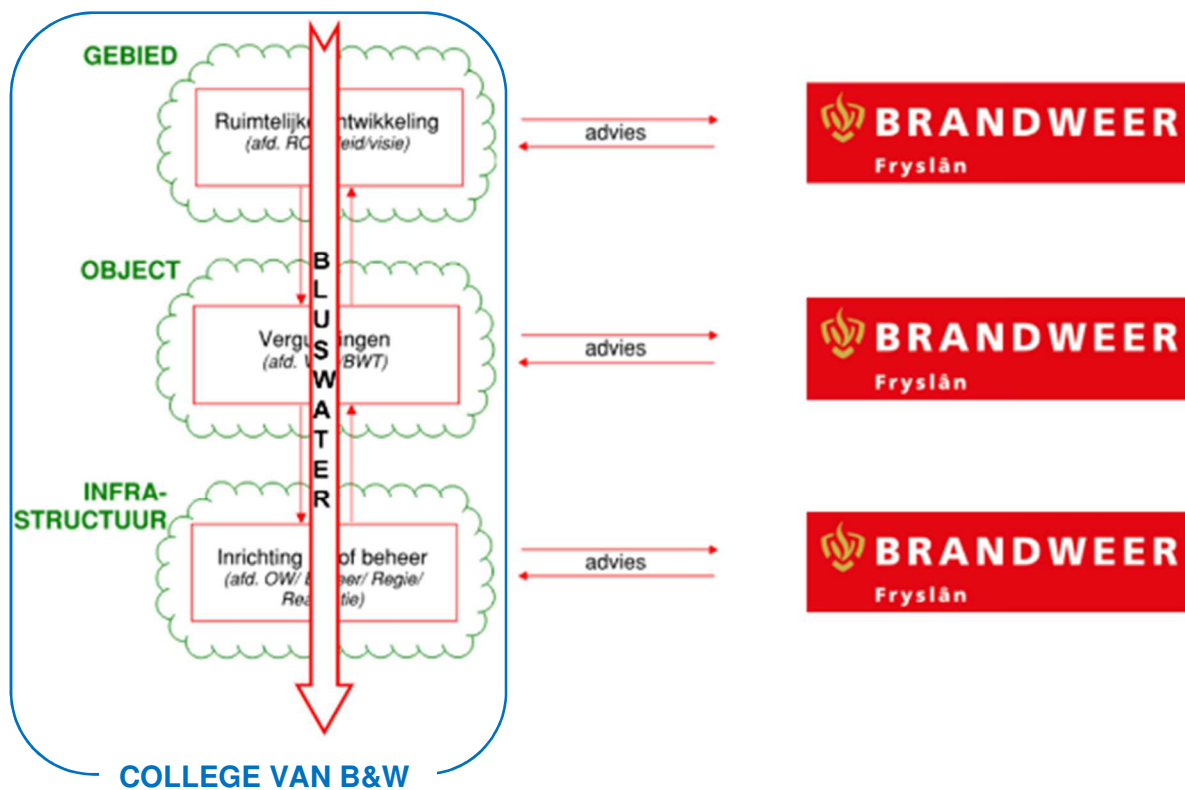
Wanneer het gaat om ontwikkelen van gebieden gaat het vooral om ruimtelijke ontwikkelingen, onder andere de vorming van bestemmingsplannen. De realisatie van een object of gebouw vindt veelal in een afdeling vergunningen en toezicht plaats. De aangebrachte bluswatervoorzieningen in het openbaar gebied hebben relatie met de afdeling die gaat over de openbare werken.

Ten aanzien van bluswater wordt in diverse vormen advies gevraagd. Een object in een vergunningsfase kent alleen een beschouwing op het object zelf. Een advies op bluswater in het bestemmingsplan bestaat uit een beschouwing op het gebied in zijn geheel, maar hoeft nog niet voldoende te zijn voor een object dat (later) geplaatst gaat worden in dat gebied. Een nieuw gebied kan qua infrastructuur worden aangelegd onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, waarbij ook bluswatervoorziening onderdeel is van de openbare werken.

4.1 Ideaalbeeld binnen gemeente (toekomst)

Wanneer ad-hoc of structureel advies gevraagd wordt aan Brandweer Fryslân is dat nog geen garantie voor borging van de bluswatervoorziening binnen de gemeentelijke processen. Het is raadzaam de borging intern te laten plaatsvinden, van ontwerp tot uiteindelijke uitvoering. Zo kunnen uitgangspunten bepaald worden bij de gebiedsontwikkeling, vindt totstandkoming van een object plaats in onderlinge afstemming met de uitgangspunten bepaald bij de gebiedsontwikkeling en tegelijk met (evt. bestaande) openbare voorzieningen in de infrastructuur en/ of wordt de infrastructuur afgestemd op een te realiseren object. Zo kan uiteindelijk borging plaatsvinden en kan de gemeente aan de hand van haar vooraf opgestelde uitgangspunten (beleid) bepalen of de realisatie (uitvoering) overeenkomt.

Figuur 2 Samenhang onderdelen

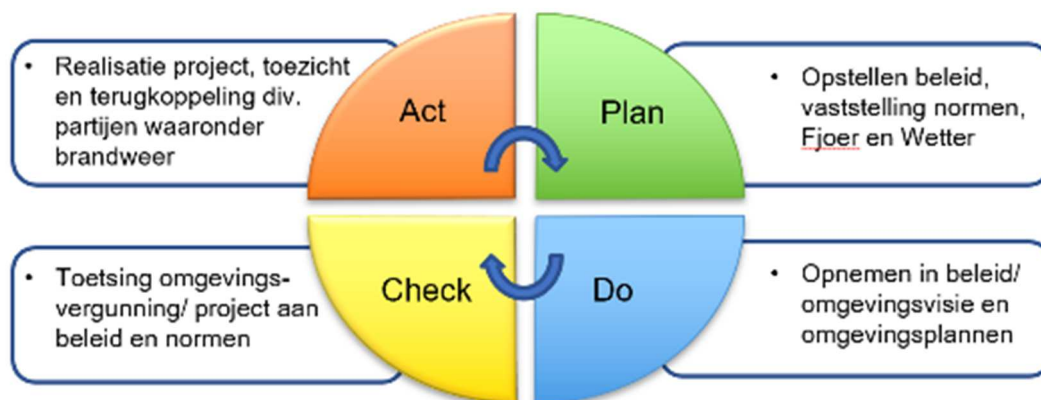

Dit vergt een procesbeschrijving binnen de gemeentelijke organisatie, om te borgen dat elke afdeling zijn rollen, taken en verantwoordelijkheden hierin kent.

4.2 Proces borging

Met de Plan, Do, Check, Act cyclus (PDCA-cyclus) is het mogelijk de kwaliteit te bewaken van het proces binnen de organisatie. Het PDCA-model heeft een cyclisch karakter, waardoor borging plaats kan vinden, maar ook evaluatie en bijstelling. In lijn met eerdergenoemd proces binnen de gemeentelijke afdelingen kan de PDCA-cyclus voor het onderdeel bluswatervoorziening er als volgt uitzien:

Figuur 3 PDCA-cyclus bluswater

4.3 Samenwerking continueren

Om de samenwerking voor nu en in de toekomst te kunnen borgen is het wenselijk om een *gemeentelijke werkgroep per gemeente* samen te stellen met daarin alle disciplines die te maken hebben met de bluswatervoorziening. De regie kan worden neergelegd bij team veiligheid van de verschillende gemeenten. Deze integrale werkgroep stemt zaken af en maakt werkafspraken over beheer, onderhoud, vergunningverlening, ICT, aanbestedingen, omgevingsplannen en ruimtelijke plannen, toezicht op vergunningen, etc.. Zij legt dit vast in een uitvoeringsprogramma dat wordt vastgesteld.

ADVIES

1. *Stel een gemeentelijke werkgroep samen.*
2. *Laat Brandweer en Vitens als adviseur deelnemen aan de werkgroep.*
3. *Beschrijf het werkproces en leg dit vast. Borg dit werkproces bij bestuur en management.*
4. *Ondersteun de werkzaamheden met de beschikbare ICT-mogelijkheden.*
5. *De werkgroep is verantwoordelijk voor de monitoring van de voortgang.*
6. *De werkgroep analyseert het aangeleverde gemeentelijk risicobeeld (is nog niet beschikbaar, wordt aangeleverd door brandweer). Per risico/ knelpunt wordt een mogelijke oplossing uitgewerkt. Bijvoorbeeld het realiseren van een extra opstelplek, het aanmerken van een blusvijver, etc.*

5. Borgen processen bij ruimtelijke ontwikkelingen

Dit hoofdstuk gaat specifiek in op het borgen van het proces bij ruimtelijke ontwikkelingen en het proces binnen de gemeente. Dit onderdeel is genoemd in 9.1 van het rapport Fjoer en Wetter en valt uiteen in drie onderdelen:

- Inrichten proces zodat veiligheid met inbegrip van bluswatervoorziening bij omgevingsontwikkelingen goed is geborgd;
- Handreiking voor gemeenten;
- Breed gebruik digitaal omgevingsstelsel.

Het betreft hier het proces dat begint bij een ontwikkeling of nieuwbouw, dit kan vanuit een gebiedsontwikkeling zijn of een plan/ object in een gebied. Het bluswater heeft zijn positie in de fysieke leefomgeving. Het gaat dus om de borging van het proces dat relatie heeft met het ontwikkelen, van begin tot eind, tot dit gerealiseerd is. Na realisatie wordt overgegaan naar een beheersmatige situatie en is sprake van gebruik, beheer en onderhoud. Dit laatste wordt beschreven in hoofdstuk 7.

In de cyclus van totstandkoming tot uiteindelijk gebruik van bluswater door de brandweer betreft de scope het omcirkelde deel van onderstaand proces:

Figuur 3 raakvlakken bluswater van bron tot gebruik

Daar waar het gaat om het deel na realisatie, zoals beheer, toezicht en handhaving evenals vastlegging is overlap naar de beheersmatige situatie en blijft het van belang dat deze stappen naadloos in elkaar overgaan.

5.1 Toekomstig wettelijk kader

In het kader van de Omgevingswet maken de gemeenten een Omgevingsvisie (abstract niveau - *wat*) en Omgevingsplannen (*hoe*) op. Het Omgevingsplan komt in plaats van het huidige bestemmingsplan.

Ten aanzien van het borgen van bluswatervoorziening wordt het volgende voorgesteld:

1. Iedere gemeente dient in de toekomstige situatie een vastgestelde Omgevingsvisie te hebben. Een Omgevingsvisie zal naar verwachting over het algemeen op een hoog abstractieniveau worden beschreven. Borgen van 'veiligheid' op dit abstractieniveau is wenselijk.

2. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de gemeentelijke bestemmingsplannen automatisch gemeentelijke Omgevingsplannen. Aan het Omgevingsplan is vervolgens een Omgevingsvergunning gekoppeld. Het is advies is om bluswatervoorziening, brandweezorg, voor alle Friese gemeenten op een uniforme wijze, op te nemen in zogenoemde ‘planregels’, het uitgewerkte normatief kader biedt houvast om de planregels invulling te geven.¹

5.2 Overgangperiode 2021 – 2029

Bestemmingsplannen worden bij inwerkingtreding van de Omgevingswet automatisch omgevingsplannen. Om van de ‘omgevingsplannen van rechtswege’ volwaardige omgevingsplannen te maken, is er een transitieperiode tot eind 2029. De huidige regels voor bluswatervoorziening zijn geregeld in het Bouwbesluit, maar met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (waarschijnlijk per 1 januari 2022) vervallen deze voorschriften. Deze zogenoemde rijksregels kunnen worden opgenomen in het omgevingsplan van de gemeente en staan bekend als de ‘bruidsschat’². Gemeenten krijgen dankzij de bruidsschat de tijd om zelf een afweging te maken hoe ze deze onderwerpen willen regelen in het omgevingsplan.

In de tijd tussen inwerkingtreding Omgevingswet en vaststelling omgevingsplan bestaat er geen juridische leemte. De bruidsschat bevat de juridische regels ten aanzien van bluswatervoorziening en blijft vigerend ten tijde van deze periode.

Naast de regels voor bluswatervoorziening gaat het ook om de hieraan gekoppelde voorschriften voor bereikbaarheid en opstelplaatsen brandweervoertuigen. In de huidige situatie (het Bouwbesluit) zijn de regels onder andere als volgt geformuleerd (niet uitputtend):

Figuur 4 Huidige voorschriften Bouwbesluit

- Art. 6.30 lid 1

Een bouwwerk heeft een toereikende bluswatervoorziening.

- Art. 6.30 lid 3

De afstand tussen een bluswatervoorziening [...] en een brandweeringang als bedoeld in 6.36 lid 1 is ten hoogste 40 m.

- Art. 6.36 lid 1

Een bouwwerk voor het verblijven van personen heeft een brandweeringang.

- Art. 6.36 lid 2

Indien een bouwwerk dat op grond van het eerste lid een brandweeringang moet hebben, meerdere toegangen heeft, worden in overleg met de brandweer een of meer van de toegangen als brandweeringang aangewezen.

- Art. 6.38 lid 1

Bij een bouwwerk voor het verblijven van personen zijn zodanige opstelplaatsen voor brandweervoertuigen dat een doeltreffende verbinding tussen die voertuigen en de bluswatervoorziening kan worden gelegd.

- Art. 6.38 lid 3

De afstand tussen een opstelplaats [...] en een brandweeringang als bedoeld in 6.36 lid 1 is ten hoogste 40 m.

¹ Bijlage 6 rapport Fjoer en Wetter, sub 3

² Artikel 7.1 Invoeringsbesluit Omgevingswet

5.3 Bruidsschat

De genoemde bruidsschat bevat bij de inwerkingtreding Omgevingswet de genoemde voorschriften, zodat er geen leemte ontstaat voor het onderdeel bluswater.

Figuur 5 Onderdelen bruidsschat

Artikel 2.2.3.7 Bluswatervoorziening

1. Met het oog op het waarborgen van de veiligheid heeft een bouwwerk een toereikende bluswatervoorziening, tenzij de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk dat niet vereist.
2. De afstand tussen de bluswatervoorziening en een brandweeringang als bedoeld in artikel 3.129 of 4.226 van het Besluit bouwwerken leefomgeving of als deze niet aanwezig is een toegang van het bouwwerk is ten hoogste 40 m.
3. De bluswatervoorziening is onbeperkt toegankelijk voor bluswerkzaamheden.

Artikel 2.2.3.8 Bereikbaarheid bouwwerk voor hulpverleningsdiensten

1. Met het oog op het waarborgen van de veiligheid ligt tussen de openbare weg en ten minste een toegang van een gebouw of ander bouwwerk voor het verblijven van personen een verbindingsweg die geschikt is voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
2. Het eerste lid is niet van toepassing:
 - a. op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - b. op een bouwwerk met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m²;
 - c. op een lichte industrie functie alleen voor het bedrijfsmatig telen, kweken of opslaan van gewassen of daarmee vergelijkbare producten, met een permanente vuurbelasting van ten hoogste 150 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - d. als de toegang van het bouwwerk op ten hoogste 10 m van een openbare weg ligt; of
 - e. als de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk geen verbindingsweg vereist.
3. Tenzij elders in dit omgevingsplan of een gemeentelijke verordening anders bepaald, heeft een verbindingsweg:
 - a. een breedte van ten minste 4,5 m;
 - b. een verharding over een breedte van ten minste 3,25 m, die geschikt is voor motorvoertuigen met een massa van ten minste 14.600 kilogram;
 - c. een vrijgehouden hoogte boven de kruin van de weg van ten minste 4,2 m; en
 - d. een doeltreffende afwatering.
4. Een verbindingsweg is over de in het derde lid voorgeschreven hoogte en breedte vrijgehouden voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
5. Hekwerken die een verbindingsweg afsluiten, kunnen door hulpdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met het bevoegd gezag is bepaald.

Artikel 2.2.3.9 Opstelplaatsen voor brandweervoertuigen

1. Met het oog op het waarborgen van de veiligheid zijn bij een bouwwerk voor het verblijven van personen zodanige opstelplaatsen voor brandweervoertuigen dat een doeltreffende verbinding tussen die voertuigen en de bluswatervoorziening kan worden gelegd.
2. Het eerste lid is niet van toepassing:
 - a. op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - b. op een bouwwerk met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m²;
 - c. een lichte industrie functie alleen voor het bedrijfsmatig telen, kweken of opslaan van gewassen of daarmee vergelijkbare producten, met een permanente vuurbelasting van ten hoogste 150 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090; of

- d. als de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk geen opstelplaatsen vereist.
3. De afstand tussen een opstelplaats en een brandweeringang als bedoeld in artikel 3.129 of 4.226 van het Besluit bouwwerken leefomgeving of als deze niet aanwezig is een toegang van het bouwwerk is ten hoogste 40 m.
4. Een opstelplaats voor brandweervoertuigen is over de voorgeschreven hoogte en breedte als bedoeld in artikel 2.2.3.7, derde lid, vrijgehouden voor brandweervoertuigen.
5. Hekwerken die een opstelplaats afsluiten, kunnen door hulpdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met het bevoegd gezag is bepaald.

5.4 Bouwstenen (advies)

In 2019 en 2020 heeft de Coördinatiegroep Omgevingsplannen (COP) van Brandweer Nederland gewerkt aan de handreiking 'Bouwstenen fysieke veiligheid voor het omgevingsplan'. De handreiking geeft de adviseurs van de veiligheidsregio's inspiratie voor het overleg met gemeenten om regels voor of afspraken over fysieke veiligheid in het omgevingsplan op te nemen.

De veiligheidsregio's vinden het belangrijk dat het aspect fysieke veiligheid een goede plek krijgt binnen omgevingsvisies, omgevingsplannen en omgevingsvergunningen en onderdeel is van de integrale afweging van initiatieven. Zij willen gemeenten hierin ondersteunen om samen hiervoor zorg te dragen. Voor de onderwerpen die relevant zijn, waarvoor het rijk geen regels (meer) stelt en gemeenten regels kunnen opnemen in het omgevingsplan zijn in de handreiking bouwstenen opgenomen. Het zijn voorbeelden van regels die gemeenten kunnen inspireren om regels ten aanzien van de fysieke leefomgeving in hun omgevingsplannen te kunnen opnemen.

De handreiking gaat niet alleen over regels in het omgevingsplan. De veiligheidsregio's achten het ook van belang om met gemeenten in gesprek te gaan en hen te adviseren over de fysieke veiligheid. De veiligheidsregio's zien het als een belangrijke taak om gemeenten te adviseren op het terrein van de veiligheid. Deze taak vloeit voort uit de Wet veiligheidsregio's en is ook opgenomen in de beleidsplannen van de Veiligheidsregio.

Wanneer het gaat om het aspect veiligheid gaat dit verder dan alleen bluswater. In de handreiking worden planregels per veiligheidsthema weergegeven, zo ook ten aanzien van bluswater.

Het staat de gemeente vrij om eigen beleidsregels voor bluswater, bereikbaarheid en opstelplaatsen op te nemen. Omdat deze handreiking nu borging wil bieden in het proces en dit uniform aanreikt naar alle gemeentes in Fryslân, is ook dringend het advies om uniform planregels op te stellen in de omgevingsplannen. Het is uiteindelijk één en dezelfde eindgebruiker (brandweer) die gebruik maakt van de bluswatervoorziening. Voor de invulling van deze planregels is het dan ook raadzaam Brandweer Fryslân te betrekken. In het kader van de Omgevingswet vinden diverse samenwerkingen plaats. Brandweer Fryslân stelt zich beschikbaar om mee te denken bij de totstandkoming van de regels en te adviseren over de uitvoering hiervan.

5.5 Omgevingsvergunning

Daar waar het gaat om objectgerichte maatregelen ten aanzien van bluswater is de omgevingsvergunning het instrument om dit te borgen, bijvoorbeeld wanneer de openbare bluswatervoorziening tekortschiet of er aanvullend maatregelen vereist zijn op eigen terrein van een object.

Het is niet in alle gevallen duidelijk hoe de borging van bluswater exact in de omgevingsvergunning plaatsvindt. Door deze situaties te beschrijven ontstaat het volgende beeld met actiepunten die nodig zijn:

Situaties

1. Openbare bluswatervoorziening in infrastructuur
2. Openbare bluswatervoorziening op privéterrein of terrein van derden
3. Particuliere bluswatervoorziening
4. Overgaan van openbare voorziening naar particulier bezit

1. Openbare bluswatervoorziening in infrastructuur

Deze situatie is de meest gangbare situatie waarbij de gemeente in openbaar gebied de nutsvoorzieningen laat aanleggen c.q. aangelegd heeft. Wanneer het gaat om de waterleiding kan de gemeente zorg dragen voor het stelsel van brandkranen.³ Het bluswater van de brandkranen kan in de meeste gevallen volstaan voor de te realiseren objecten.

2. Openbare bluswatervoorziening op privaat gebied of terrein van derden

Het kan bij realisatie van een waterleidingtracé met opgenomen brandkranen voorkomen dat deze zich bevinden op particuliere gronden, bijvoorbeeld wanneer een leiding door tuinen heen gaat of brandkranen zich in tuinen bevinden. De nutsvoorziening blijft een 'openbare' voorziening en dient dus ook gebruikt te kunnen worden voor de brandweer in geval van calamiteiten.

Het moet worden geborgd dat de bluswatervoorziening ook bereikbaar is bij calamiteiten en onderhoud. Hiervoor geldt het publiekrecht vanuit het Bouwbesluit art. 6.30 lid 4 maar wellicht ook andere wettelijke bepalingen, zoals Burgerlijk Wetboek of borging in kadastrale aktes. Het kan een optie zijn om na gereedkoming of kadastrale overdracht een bepaling op te stellen.

3. Particuliere bluswatervoorziening

Naast een systematische borging in de omgevingsplannen t.a.v. planregels over bluswater zal dit niet de enige borging zijn voor het bluswater. De planregels bevatten de algemene regels en uitgangspunten en regelen ook de betrokkenheid van de brandweer in die gevallen waar het gaat om bluswater bij objecten en bouwwerken. Het gaat dan nog niet om de inrichting van bluswater in een gebied of terrein.

Het omgevingsplan is niet de plek om specifieke gevallen of gevallen per object te regelen. Dit werpt de vraag of handhavingstechnisch het omgevingsplan onderdelen moet bevatten om juridisch te kunnen aanschrijven wanneer een eigenaar in gebreke blijft ten aanzien van de bluswatervoorziening.

Een goede manier om dit juridisch te borgen is door middel van de omgevingsvergunning. Deze beschrijft het van rechts verkregen niveau waarmee de publiekrechtelijke eisen vastgelegd kunnen worden ten aanzien van het aspect bluswatervoorziening (denk aan locatie, bereikbaarheid en capaciteit maar ook onderhoud (zorgplicht)).

Het is de vraag hoe dit plaats gaat vinden wanneer de publiekrechtelijke eis voor bluswater uit het Bouwbesluit verdwijnt en al dan niet opgenomen wordt in het omgevingsplan. De wettelijke basis voor het aanschrijven hierop zal wijzigen waarbij niet kan worden teruggegrepen op de verleende vergunning, als het hierin geborgd is. Het is zaak om voor zowel de huidige vergunningen als toekomstige vergunningen dusdanig het onderdeel bluswater te borgen zodat de basis voor het aanwezig hebben van bluswater voldoende grond heeft om hier in het uiterste geval op te kunnen aanschrijven.

³ Rapport Fjoer en Wetter, paragraaf 2.1 sub c

4. Overgaan van openbare voorziening naar particulier bezit

In bepaalde gevallen kan het voorkomen dat een verandering plaatsvindt in eigendomssituatie, waarbij een waterleiding of brandkraan al aanwezig is in de bestaande situatie. Daarbij verandert het eigendom, maar blijft de nutsvoorziening onveranderd. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een leiding of kraan die ligt in een tuin, die in handen komt van een andere eigenaar (van openbare grond naar particulier bezit).

Deze situatie komt min of meer overeen met de tweede situatie. Het Burgerlijk Wetboek (BW) speelt hier een rol in: In BW is in 2007 een aanpassing geweest. Sindsdien behoort het eigendom van een net, bestaande uit een of meer kabels of leidingen, dat in, op of boven de grond van een ander is aangelegd, toe aan de bevoegde aanlegger van dat net (artikel 5:20 lid 2 BW). Deze nieuwe regeling is ook van toepassing op netten die vóór 2007 zijn aangelegd (artikel 155 lid 1 Overgangswet Nieuw Burgerlijk Wetboek). Op deze wijze wordt voorkomen dat de eigendom van kabels of leidingen van een net door middel van natrekking bij een grondeigenaar komt te liggen⁴.

Ook hier moet worden geborgd dat de bluswatervoorziening bereikbaar en beschikbaar is voor calamiteiten, beheer en onderhoud.

Concluderend is het advies ten gevolge van de omgevingsvergunningen:

- Borg de bereikbaarheid van openbare bluswatervoorzieningen gelegen op privaat gebied, zoek uit hoe dit juridisch met de juiste wetgeving en artikelen is geregeld en leg dit vast.
- Onderzoek (al dan niet met een fictieve casus) hoe gehandhaafd moet/ kan worden op grond van de toekomstige wetgeving en leg dit bijvoorbeeld in een stroomschema vast.

ADVIES

1. Borg "veiligheid" (waaronder bluswater) in de omgevingsvisie.
2. Borg bluswatervoorziening, brandweertzorg, voor alle Friese gemeenten op een uniforme wijze, in de zogenoemde 'planregels' van het omgevingsplan.
3. Betrek de Brandweer bij het opstellen van planregels voor bluswater in het omgevingsplan.
4. Borg juridisch en adequaat de vereiste bluswatervoorziening in de omgevingsvergunningen.
5. Onderzoek de handhaafbaarheid op grond van toekomstige wetgeving en leg dit vast.

⁴ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/kennispartners/hekkelman-advocaten-notarissen/verplaatsing-van-kabels-en-leidingen-kan-dat.8080130.lynkx>

6 Gis Systeem/ Database

Focus in de generieke maatregelen van het actieprogramma ligt op goede borging van bestaande bluswatervoorzieningen. Het gaat hierbij om goed ingerichte processen gericht op taken, rollen en verantwoordelijkheden voor iedere betrokkene, alsmede normen en afspraken over schouwen en controles, melden gebreken en terugkoppeling.

Om te werken vanuit de bestaande situatie is het noodzakelijk een juiste nulsituatie te hebben. Correcte gegevens bieden een solide basis om vanuit te werken.

Om een eenduidig systeem te creëren stellen wij voor om één provinciale database op te stellen. Deze database kan doordat het een GIS systeem is, gegevens uitwisselen met de reeds bestaande GIS systemen van de verschillende gemeenten.

Werkgroep

Ons advies is een aparte werkgroep voor het maken van de database op te richten. Deze werkgroep houdt zich bezig met het inrichten van het GIS systeem/ database. Na het inrichten is het aan de verschillende partijen om het systeem te vullen met de gevraagd informatie.

De database moet minimaal de volgende onderdelen bevatten ten aanzien de benodigde informatie:

Proces

Wie zijn de deelnemers / welke organisaties zijn hierbij betrokken?

Wie haalt de gegevens op?

Wie bewerkt / verrijkt de gegevens?

Hoe worden de gegevens opgeslagen?

Hoe worden de gegevens gedeeld?

Wie krijgt welke rechten en rollen?

Algemeen

Locatie van de voorziening in x en y coördinaat

Type bluswatervoorziening

Op advies brandweer aangebracht wel/niet?

Wie is de beheerder/wie muteert? (Wie houdt wijzigingen bij)

Vergunning

Vergunning wel/niet aanwezig? (bij WEL => toevoegen als PDF)

Waar moet de voorziening aan voldoen? Opbrengst/dimensionering

Wie is vergunninghouder/eigenaar van de voorziening?

Wie is bevoegd gezag?

Controle

Wie is bevoegd gezag van de voorziening?

Wie controleert de voorziening? (Wie is hier verantwoordelijk voor)

Wat is de controle frequentie?

Wat zijn de opmerkingen na controle? Voldoende/herstellen (bij herstellen naar onderhoud)

Onderhoud

Per voorziening onderhoudsregels opstellen.

Wie moet het onderhoud uitvoeren?

Wat moet er hersteld worden?

Wanneer moet het onderhoud uitgevoerd zijn?
Borging van aanvoer, zoals dammen, duikers stuwen enz.

Beheerder van de database

De werkgroep dient nader te bepalen hoe de invulling van het beheer van deze database plaats gaat vinden. De input wordt geleverd door de gemeentes en/ of betrokken partijen (n.t.b.), zij hebben al de nodige GIS-informatie. Het is wel noodzakelijk dat gekoppeld kan worden aan deze database en dat de koppeling ook beschikbaar komt voor de brandweer als gebruiker. Brandweer heeft de meeste baat bij een actueel, overzichtelijk systeem en adequate bluswatervoorzieningen. De verschillende gebruikers/beheerders moeten voor hun deel in kunnen loggen om wijzigingen, aanpassingen en/of aanvullingen in de database aan te kunnen brengen.

Registreren

Elk object moet middels een keuze formulier worden geregistreerd. Voor elk type object moet daarom een formulier gemaakt worden zodat registratie efficiënt en laagdrempelig ingevuld kan worden. Na invulling wordt de status van een object gewijzigd.

Planning voor controle

Van elk te onderhouden object wordt op basis van aanvaardbaar risico de controlefrequentie en controlepunten van de verschillende objecten bepaald. Zo wordt voor alle objecten een planning gegenereerd. Indien er geen controles uit zijn gevoerd moet de database een waarschuwing genereren om de betreffende beheerder/eigenaar te informeren.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Borging van bluswatervoorziening in één programma heeft dus de voorkeur. Het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) zal in de toekomst informatie met betrekking tot de fysieke omgeving ontsluiten voor burger en bedrijf, iedereen zal de beschikking moeten krijgen over dezelfde, meest recente informatie die de overheid ook ter beschikking heeft. Vanzelfsprekend zou de informatie over bluswater, brandkranen, bereikbaarheid enz. dan voor een ieder, dus ook de brandweer beschikbaar moeten zijn. Het gebruik en vullen van het DSO in bijvoorbeeld een (aparte) kaartlaag heeft de voorkeur, waarbij uitwisseling van gegevens met brandweer van belang is. Het is nu nog niet bekend in hoeverre het DSO eruit komt te zien.

DSO – wat is het DSO

De Omgevingswet zet in op een verdere digitalisering en het gebruik van geo-informatie. Alleen als de juiste informatie tijdig aanwezig is kan er immers een integrale afweging plaatsvinden en kan er binnen de wettelijke termijnen een omgevingsvergunning worden verleend. Geo-informatie kan ook een belangrijke rol spelen bij een soepel verloop van het participatieproces. In dit kader wordt gewerkt aan een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO is een doorontwikkeling van de websites www.ruimtelijkeplannen.nl, het omgevingsloket online (olo) en de activiteitenbesluit internet module (aim). Via het Omgevingsloket van het DSO kunnen aanvragen om vergunningen worden ingediend, meldingen worden gedaan en kunnen besluiten op basis van de Omgevingswet worden geraadpleegd.

ADVIES

1. *Stel een werkgroep (Fryslân-breed) samen met als taak de inrichting van de database.**
2. *Stel de betrokken partijen vast en laat deze deelnemen aan de werkgroep.*
3. *Zorg dat de input voor de database op uniforme wijze plaatsvindt en dat de brandweer te allen tijde over de meest recente informatie beschikt.*
4. *Per onderdeel van de database dient voldoende informatie beschikbaar te zijn zoals onderhoud, capaciteit, controlefrequentie en verantwoordelijkheden.*

*5

⁵ Brandweer Fryslân is intern gestart met een GEO-omgeving voor onder andere bluswater, maar ook voor digitale bereikbaarheidskaarten. Deze zou een rol kunnen spelen bij de te vormen database.

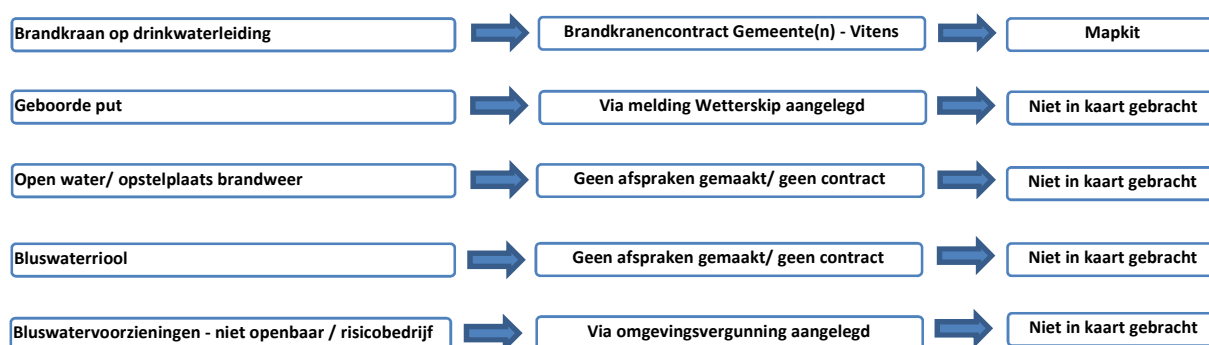
7 Beheer bestaande bluswatervoorziening

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het beheren van de bestaande bluswatervoorziening. Al in het vorige hoofdstuk is gesproken over een GIS systeem, waarin het mogelijk moet zijn de afspraken en resultaten van controles van bluswatervoorzieningen in te zien. Het gaat hier vooral om het beheer en het soort onderhoud van die voorziening, maar ook over het maken van afspraken hierover met de ketenpartners en bijvoorbeeld welk soort onderhoud vereist is.

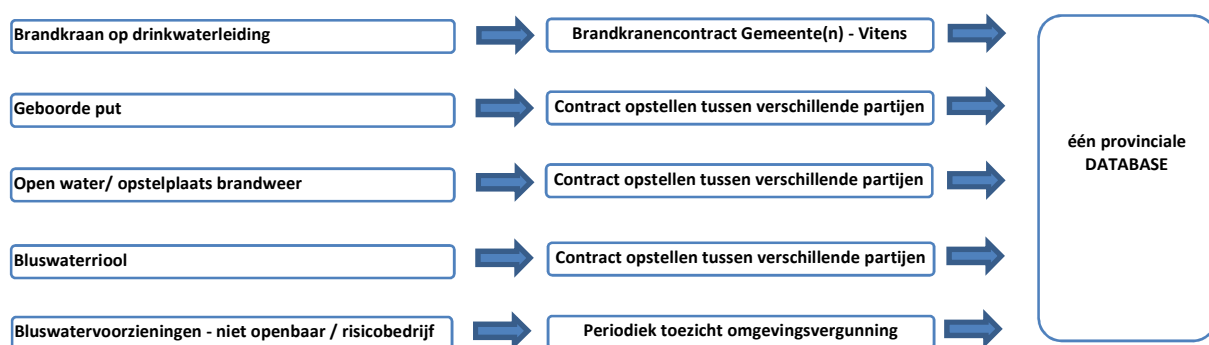
Het is belangrijk om duidelijkheid te krijgen welke voorzieningen als bluswater worden gebruikt. Daarom moet per voorziening, ook open water, aangewezen worden dat ze als blusvoorziening gebruikt kunnen of moeten worden. Alleen hiermee kan geborgd worden dat de blusvoorzieningen ook in de toekomst bruikbaar zijn. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt in a) een verplichting (bijv. vanuit een vergunning) of b) een mogelijkheid tot gebruiken. Zo kan water in veel gevallen aanwezig zijn, maar hoeft dit niet altijd als verplicht bluswater beschikbaar te zijn, de brandweer kan van geval tot geval besluiten dit water als bluswater in te zetten bij calamiteit.

Voordat op een verdere inrichting van beheer en onderhoud wordt ingegaan, wordt eerst inzicht gegeven in de huidige situatie en de gewenste situatie, omdat niet altijd duidelijk is in welke vorm dit geregeld is:

Huidige situatie

Gewenste situatie

Bij het inrichten van het beheer van de verschillende typen bluswatervoorziening wordt onderstaand voorstel per type gedaan om de vereiste voorzieningen adequaat te kunnen borgen:

7.1 Brandkranen

- Dit conform huidige contract burgering tussen Vitens en gemeenten en afsprakendocument Risicobeheersing Brandweer Fryslân – Friese gemeenten paragraaf 1.14
- Aanscherpen met:
 - 1 x per 4 jaar controle door gemeente, elk jaar een kwart van de brandkranen in de gemeente
 - 1 x per 4 jaar controle door Vitens op de werking van de brandkraan. Dit zo plannen dat er om de 2 jaar afwisselende controle is van gemeente of Vitens (het éne jaar controle gemeente en dan na 2 jaar controle werking)
 - Controle Vitens bestaat uit werkzaamheden om de brandkraan inzetbaar te houden
 - Controle gemeente bestaat uit schouwen/ visueel inspecteren op ligging, bereikbaarheid en bebording
 - Herstel gemeente zogenaamde droge gemeentelijke meldingen binnen 4 weken
 - Herstel gemeente zogenaamde natte gemeentelijke meldingen binnen 2 weken
 - Herstel meldingen Vitens binnen 10 werkdagen?
 - Gemeentelijke toezichthouder/beheerder toekennen

7.2 Geboorde put

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database*
- Capaciteitstest toevoegen
- Onderhoudsregels opstellen
- Aantonen dat capaciteit voldoende is
- Eigenaar is verantwoordelijk voor de dimensionering en onderhoud
 - *Eigenaar kan particulier of gemeente zijn*
- Controle door eigenaar (voorstel 2x per 1 jaar)
- Gemeentelijke toezichthouder/ beheerder toekennen

7.3 Open water/ brandweeropstelplaatsen

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database*
- Dimensionering opstelplaats
- Dimensionering van de aanliggende watergang
- Borging van aanvoer water i.v.m. dammen, duikers, stuwen enz.
- Onderhoudsregels opstellen
- Eigenaar is verantwoordelijk voor de dimensionering en onderhoud
 - *Eigenaar kan bedrijf of gemeente zijn*
- Controle door gemeente (voorstel 1x per 2 jaar)
- Gemeentelijke toezichthouder/beheerder toekennen

7.4 Bluswaterriolen

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database*
- Dimensionering bluswaterriolen
- Dimensionering van de aanliggende watergang
- Borging van aanvoer water i.v.m. dammen, duikers, stuwen enz.
- Onderhoudsregels opstellen
- Gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud
- Controle door gemeente (voorstel 1x per 2 jaar)
- Gemeentelijke toezichthouder/beheerder toekennen

7.5 Bluswatervoorzieningen - Niet openbaar/ Risicobedrijf

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database (indien deze gemakkelijk zijn te vinden, het is niet de bedoeling om alle vergunningen op te diepen uit archieven)*
- Vergunning toevoegen
- In beschikking(en) vergunning/ voorwaarden waarborgen vereiste bluswatervoorziening
- Onderhoudsregels aan de bluswatervoorziening opstellen
- Eigenaar/ vergunninghouder is verantwoordelijk voor de dimensionering en onderhoud
- Controle door eigenaar
- Gemeentelijke/ Provinciale toezichthouder/ beheerder toekennen met periodiek toezicht

ADVIES

1. *Maak afspraken met de verschillende partijen waar bluswater is belegd en borg de afspraken hierover in de te vormen database.*
2. *Leg alle types bluswatervoorziening vast in de database.*
3. *Stel het soort onderhoud vast in een onderhoudsplan inclusief controlefrequentie*

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Dienstverleningsconcept risicobeheersing onder de Omgevingswet.
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Vacature
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. Omgevingswet - Dienstverleningsconcept risicobeheersing voor een veilige leefomgeving
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	9
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Risicobeheersing, Bedrijfsvoering/financiën.
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit
<ol style="list-style-type: none"> 1. In te stemmen met bijgevoegd dienstverleningsconcept 'Omgevingswet - Risicobeheersing voor een veilige leefomgeving'. 2. Bijgevoegd dienstverleningsconcept op 16 juni 2021 te agenderen bij de Bestuurscommissie Veiligheid waarbij het bestuur wordt voorgesteld: <ul style="list-style-type: none"> - In te stemmen met bijgevoegd dienstverleningsconcept 'Omgevingswet - Risicobeheersing voor een veilige leefomgeving'; - Te besluiten om bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet de huidige wijze van de financiering van de plustaken (nu nog genoemd maatwerkpakketten) en het hiermee gemoeide eindbedrag, gedurende 2 jaar vast te houden en te hanteren als minimum uitgangsniveau; - Gedurende deze 2 jaar (2022 en 2023) de personele inzet door Brandweer Fryslân nauwlettend te monitoren; - Twee jaar (in 2024 red.) na inwerkingtreding van de Omgevingswet, in samenspraak met de Friese gemeenten de dienstverlening in zowel de basis- als plustaken, inclusief de financiering hiervan, te evalueren en waar nodig bij te stellen. 3. Na instemming door de Bestuurscommissie Veiligheid, over te gaan tot het vaststellen van een nieuw afspraken document voor de basistaken en nieuwe dienstverleningsovereenkomsten voor de plustaken tussen Brandweer Fryslân en gemeenten. 4. In te stemmen met een reservering van 300.000 euro uit het dit jaar te verwachten incidentele voordeel. Deze reservering geldt voor de jaren 2022 – 2024 (periode van evaluatie en uitwerking nieuwe financiering).

Inleiding
<p>Op 1 januari 2022 treedt naar verwachting de Omgevingswet en aanverwante wet- en regelgeving (waaronder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen) in werking. Dit aangepaste wettelijke kader brengt een omvangrijke stelselherziening van het omgevingsrecht met zich mee en is van invloed op de werkzaamheden van Risicobeheersing, zowel ten aanzien van onze basistaken als voor de optioneel aangeboden plustaken (de huidige maatwerkpakketten).</p> <p>Risicobeheersing levert - tegen de achtergrond van de Wet veiligheidsregio's - via verschillende producten en diensten een belangrijke bijdrage aan een veilige fysieke leefomgeving. Deze taken richten</p>

zich op brand- en omgevingsveiligheid. Risicobewust en risicogericht samenwerken is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Door proactief voor te sorteren op de komst van de Omgevingswet en aanverwante wet- en regelgeving kunnen wij een professionele samenwerkingspartner en adviseur van het bevoegd gezag blijven. Passend bij het gedachtengoed van de Omgevingswet en het beleidsplan 2019-2022 van Veiligheidsregio Fryslân, is gewerkt aan een aangepast toekomstgericht dienstverleningsconcept vanuit Risicobeheersing richting Friese gemeenten.

De gedachtelijn met betrekking tot voorgesteld dienstverleningsconcept is de afgelopen maanden via gespreksrondes bij alle Friese gemeenten (programmamanagers OW, hoofden VTH/RO en de AOV'ers) gesondeerd. Hieruit is gebleken dat voorliggend dienstverleningsconcept, met daarbij het gedachtengoed om ten aanzien van de plustaken de eerste twee jaar kostenneutraal over te gaan als werkbaar en realistisch wordt ontvangen bij onze afnemers.

Beoogd effect

Een toekomstbestendig dienstverleningsconcept vanuit Risicobeheersing richting Friese gemeenten om zo een goede bijdrage te kunnen (blijven) leveren aan een veilige fysieke leefomgeving en daarmee invulling te geven aan onze (wettelijke) taken op het gebied van brand- en omgevingsveiligheid.

Argumenten

- 1.1. Vroegtijdige betrokkenheid van de brandweer in de planfase van een ruimtelijke ontwikkeling is belangrijk; zowel voor de veiligheid van de Friese inwoners als voor onze medewerkers tijdens het brandweeroptreden op straat.
- 1.2. De kracht van de brandweer ligt in de kennis over het totale systeem van brand- en omgevingsveiligheid; de 'gesloten veiligheidsketen'. Het is van belang deze veiligheidsketen gesloten te houden.
- 1.3. De medewerkers voldoen aan de landelijke VTH kwaliteitscriteria.
- 1.4. Door (blijvende) betrokkenheid van Brandweer Fryslân bij alle schakels van de veiligheidsketen kan passend invulling worden gegeven aan de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet. Het niveau van veiligheid is immers van grote invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
- 1.5. De komst van de Omgevingswet en aanverwante wet- en regelgeving vergt van alle decentrale overheden een andere manier van werken. Dit brengt met zich mee dat het huidige producten- en dienstenaanbod van Brandweer Fryslân (i.c. de afdeling risicobeheersing) moet worden aangepast.
- 1.6. De oude manier van werken, waarbij de brandweer veelal optrad als toetsers of controleur, vervaagt en wordt gedeeltelijk vervangen door een meer adviserende rol waarin de brandweer, 'aan de voorkant' proactief meedenkt over de borging van het aspect brand- en omgevingsveiligheid bij initiatieven in de fysieke ruimte. Dit vraagt om een andere manier van samenwerken met gemeenten en overige partners (ook private partijen).
- 2.1. Financiering plustaken: zie paragraaf financiële consequenties.
- 2.2. Reden waarom voor een evaluatietermijn van 2 jaar (2022 en 2023) wordt gekozen is gelegen in het feit dat deze wetgevingsoperatie van dusdanig grote omvang is, dat 1 jaar te kort zou zijn om een gedegen inzicht te genereren.

Kanttekeningen/risico's

- 2.1. Op dit moment is nog niet exact in te schatten hoe groot het werkaanbod onder de Omgevingswet in de optioneel af te nemen plustaken werkelijk zal zijn. Dit zal de praktijk moeten uitwijzen. De benodigde personele capaciteit hierop wordt de eerste twee jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet nauwlettend gemonitord.
- 2.2. Taken in het kader van omgevingsveiligheid, omgevingsplannen en -visies maken geen deel uit van de plustaken maar vallen binnen de basistaken. Op deze thema's wordt op grond van een uitgevoerde impactanalyse en landelijk onderzoek een duidelijke toename van de werkvoorraad verwacht vanaf de invoering van de Omgevingswet. De eerste stap om deze groei op te vangen, wordt gezet door in de eigen begroting te zoeken naar formatieruimte. De basistaken worden ook betrokken bij de evaluatie van ons dienstverleningsconcept en de hierbij behorende financiering.

2.3. De Omgevingswet is de grootste wetgevingsoperatie ooit: nog niet alle gemeenten zijn even ver met de voorbereidingen qua implementatie hiervan.

Financiële consequenties

In voorliggend dienstverleningsconcept wordt een onderscheid gemaakt tussen basistaken en plustaken.

De basistaken vallen binnen de bestaande Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de VRF. Ten behoeve van deze GR dragen alle gemeenten een bedrag af aan de VRF waarmee binnen de afdeling Risicobeheersing het basispakket wordt gefinancierd.

De plustaken (plustaak module 1/toetsing brandveiligheid en plustaak module 2/toezicht brandveiligheid) zijn optioneel en worden separaat in rekening gebracht bij gemeenten die de hiertoe behorende producten afnemen bij Brandweer Fryslân. Gemeenten hebben de keuze of, en zo ja welke module(s) uit de plustaken zij afnemen.

Voorgesteld wordt om bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet de bestaande wijze van de financiering (en eindbedrag) van de plustaken (op dit moment nog maatwerkpakketten genoemd) vast te houden en te hanteren als minimum uitgangsniveau. Op dit moment is met de volledige financiering van beide plustaken een totaalbedrag van circa €400.000,- gemoeid (bij dit totaalbedrag is nog geen rekening gehouden met extra inkomsten van nieuwe gemeenten die vanaf 2021 plustaken afnemen). De kosten voor plustaak module 1/toetsing brandveiligheid blijven berekend op het aantal inwoners van desbetreffende gemeente. De kosten voor plustaak module 2/toezicht brandveiligheid blijven gebaseerd op de te controleren gebruiksfuncties uit het Bouwbesluit 2012 en de hieraan gekoppelde kengetallen qua ureninzet.

Gebleken is dat de afgelopen jaren op jaarbasis in totaal door Brandweer Fryslân voor circa €100.000,- meer werk is geleverd ten aanzien van de taken binnen het huidige maatwerkpakket 1/toetsing brandveiligheid (toekomstig plustaak module 1). Het herzien van de huidige financieringssysteem en deze op te hogen met minimaal de €100.000,- aan meerwerk ligt in beginsel dan ook voor de hand. Naar verwachting vindt onder de Omgevingswet echter een afname van het aantal vergunningen plaats. Dit brengt in eerste aanleg dan ook een kleinere werkvoorraad voor het product 'toetsing brandveiligheid' (toekomstige module plustaken 1) met zich mee. Deze afname is te verklaren door het feit dat een deel van de huidige vergunningsplichtige objecten onder de Omgevingswet ten aanzien van brandveiligheid alleen meldingsplichtig zijn. Ook zal een gedeelte van de werkvoorraad i.h.k.v. de Wet private kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) door de markt worden overgenomen. Na een analyse uit cijfers van de jaren 2018 en 2020 blijkt dat de afname van werkvoorraad (objecten die vallen onder gevolgklasse 1 Wkb) ongeveer 30% bedraagt, waardoor het bedrag dat gemoeid is met maatwerkpakket 1 weer neerkomt op het bedrag dat door ons voor maatwerkpakket 1 in rekening wordt gebracht.

Tegenover deze verwachte afname van de werkvoorraad binnen module plustaken 1/toetsing brandveiligheid, staat een verwachte toename van nieuwe werkzaamheden zoals vooroverleg en risicobeoordelingen private toetsing. Desondanks is op dit moment onvoldoende in te schatten hoe groot dit werkaanbod onder de Omgevingswet in de plustaken werkelijk zal zijn. De verwachting is dat de financiering van de totale werkomvang, in de module plustaken, in ieder geval ligt binnen een bandbreedte tussen het eerder genoemde minimum uitgangsniveau van €400.000,- en een maximaal niveau van €500.000,- (eerder genoemde €400.000,- voortkomend uit de huidige DVO's, aangevuld met het eerder benoemde meerwerk van €100.000,-).

Voorgesteld wordt om de huidige wijze van financiering van de plustaken (nu nog maatwerkpakketten genoemd) als vertrekpunt (minimumniveau) te nemen en vervolgens de eerste twee jaar (2022 en 2023) na inwerkingtreding van de Omgevingswet de personele inzet binnen zowel de basis- als plustaken nauwgezet te monitoren. Op deze wijze kan goed in beeld worden gebracht waar onze personele capaciteit onder de vigeur van de Omgevingswet daadwerkelijk 'aan op gaat' om vervolgens in samenspraak met de Friese gemeenten de dienstverlening in zowel de basis- als de plustaken, inclusief de financiering hiervan, te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Vervolgaanpak/uitvoering

Na instemming van het MT Brandweer, wordt het voorstel voorgelegd aan het directieteam en vervolgens aan de Bestuurscommissie Veiligheid (planning 16 juni 2021). In het derde kwartaal van dit jaar kan op basis van het bestuurlijke besluit worden gewerkt aan een nieuw afspraken document voor de basistaken en nieuwe dienstverleningsovereenkomsten voor de plustaken om deze vervolgens in het vierde kwartaal te laten ondertekenen. Vanaf 1 januari a.s. (voorziene datum inwerkingtreding Omgevingswet) kan vervolgens volgens het nieuwe dienstverleningsconcept worden gewerkt.

Communicatie

Communicatieve aspecten worden afgestemd met het cluster communicatie VRF.

Besluit:

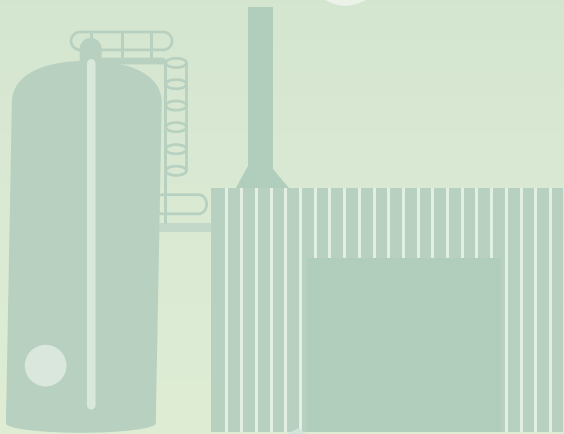
- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Omgevingswet - Dienstverleningsconcept risicobeheersing voor een veilige leefomgeving

Samenwerken aan een veilig en gezond Fryslân, wij dragen daar aan bij!

BRANDWEER

Fryslân

Inhoud

1. Inleiding	2	3. Visie Brandweer Fryslân	11
1.1 Stelselherziening omgevingsrecht	3	3.1. Inleiding	11
1.2 Aanleiding voor dit dienstverleningsconcept	3	3.2. Taken Veiligheidsregio Fryslân	11
1.3 Doel	3	3.3. Taken Brandweer Fryslân in relatie tot de Omgevingswet	11
1.4 Afbakening	3	3.4. Het belang van vroegtijdige betrokkenheid	12
1.5 Proces totstandkoming	3	3.5. Onze kracht: kennis over het totale systeem van brand- en omgevingsveiligheid	12
1.6 Proces	3	3.6. Kernwaarden veiligheidsregio's	13
1.7 Leeswijzer		3.7. Visie Brandweer Fryslân	14
2. Ontwikkelingen omgevingsrecht en de impact op ons werk	4	4. Dienstverleningsconcept na inwerkingtreding Omgevingswet	16
2.1. Inleiding	4	4.1 Inleiding	16
2.2. De Omgevingswet	4	4.2 Huidige producten- en dienstenaanbod	16
2.2.1. Maatschappelijke doel Omgevingswet	5	4.3 Financiering huidig producten- en dienstenaanbod	18
2.2.2. Gemeentelijk instrumentarium Omgevingswet	6	4.4 Nieuwe dienstverlening onder de Omgevingswet	18
2.3. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	7	4.5 Financiering nieuwe producten- en dienstenaanbod	21
2.4. Impactanalyse	8	Bijlagen	
		Bijlage 1 – Kostenanalyse dienstverleningsovereenkomsten	25
		Bijlage 2 – Praatplaat Brandweer in de Omgevingswet	29

1. Inleiding

1.1. Stelselherziening omgevingsrecht

Op 1 januari 2022 treedt naar verwachting de Omgevingswet en aanverwante wet- en regelgeving in werking. Deze toekomstige wet brengt een omvangrijke stelselherziening van het omgevingsrecht met zich mee. Een wirwar aan bestaande wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving (zoals bouwwerken, infrastructuur, water, bodem, lucht en natuur) gaat geheel of gedeeltelijk op in de Omgevingswet. Eenvoudig en beter is hierbij het oogmerk.

De wetgever streeft met de stelselherziening onderstaande verbeterdoelen na:

- Het omgevingsrecht is inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in het gebruik.
- Een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Het bieden van meer afwegingsruimte aan overheden volgens het principe 'decentraal, tenzij'.
- Het versnellen en verbeteren van de besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

De Omgevingswet omvat een verandering op meerdere gebieden, deze zijn op hoofdlijnen weergegeven in onderstaande afbeelding:

Naast aanpassingen in wet- en regelgeving en vergaande digitalisering, vraagt de Omgevingswet om een andere manier van werken. Sleutelwoorden hierbij zijn participatie, integraliteit, lokaal maatwerk, meer bestuurlijke afwegingsruimte en vertrouwen. Dit betekent over de muren van eigen taken kijken, zowel door betrokken bevoegde gezagen en initiatiefnemers, als de adviseurs in het ruimtelijke ontwikkel- en gebruiksproces. Brandweer Fryslân is één van deze adviseurs.

1.2. Aanleiding voor dit dienstverleningsconcept

Risicobeheersing levert - tegen de achtergrond van de Wet veiligheidsregio's - via verschillende producten en diensten op het gebied van brand- en omgevingsveiligheid een belangrijke bijdrage aan een veilige fysieke leefomgeving. Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en aanverwante wet- en regelgeving, is een analyse uitgevoerd naar de consequenties hiervan op ons huidige producten- en dienstenaanbod van de afdeling Risicobeheersing. Daarnaast participeert Brandweer Fryslân, samen met onder meer Friese gemeenten, in een aantal regionale projecten gericht op de Omgevingswet (waaronder het project ketensamenwerking, het project toepasbare regels, de Friese Aanpak/omgevingslabs). Mede op basis hiervan bestaat de wens én noodzaak om aanpassingen door te voeren in onze manier van werken.

1.3. Doel

In lijn met het gedachtengoed van de Omgevingswet en het beleidsplan 2019-2022 van Veiligheidsregio Fryslân, is gewerkt aan een aangepast toekomstgericht dienstverleningsconcept vanuit de afdeling Risicobeheersing richting Friese gemeenten. Deze aanpassing is nodig om een goede bijdrage te kunnen (blijven) leveren aan een veilige leefomgeving en daarmee invulling te geven aan onze taken voortvloeiende uit de Wet veiligheidsregio's. In voorliggende notitie is dit toekomstgerichte dienstverleningsconcept uitgewerkt.

Het streven is om vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2022 te werken volgens het in deze notitie voorgestelde nieuwe dienstverleningsconcept. In de daarop volgende jaren willen we, in samenwerking met de Friese gemeenten, op basis van opgedane leer- en praktijkervaringen onze dienstverlening doorontwikkelen.

1.4. Afbakening

Brandweer Fryslân blijft ook onder de Omgevingswet één van de (wettelijke) adviseurs van het lokale bevoegd gezag. Deze adviestaak wordt binnen de brandweer met name uitgevoerd door de afdeling Risicobeheersing. Om deze reden spitst deze notitie zich toe op de werkzaamheden van deze afdeling gericht op de Friese gemeenten.

1.5. Proces totstandkoming

Voorliggend voorstel is tot stand gekomen op basis van intensieve interne en externe afstemming. Extern hebben er verkennende gesprekken plaatsgevonden met de VTH en/of RO-coördinatoren, de programmamanagers OW en de AOV'ers van de Friese gemeenten. De input die hierbij is opgehaald is betrokken bij dit voorstel.

1.6. Proces

- 25 januari 2021 - Bespreken eerste denkrichting Functioneel overleg Risicobeheersing
- 2 februari 2021 - Bespreken eerste denkrichting MT Brandweer
- Februari / maart / april 2021 - Bespreken voorgestelde lijn met gemeenten + uitwerking dienstverleningsconcept
- 11 mei 2021 - MT Brandweer
- 17 mei 2021 - Directieteam VRF
- 2 juni 2021 - Agendacommissie Bestuurscommissie Veiligheid
- 16 juni 2021 - Bestuurscommissie Veiligheid

1.7. Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkelingen binnen het omgevingsrecht. Hierbij wordt stil gestaan bij de Omgevingswet en de hieraan gekoppelde gemeentelijke kerninstrumenten, de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen en een door de brandweer uitgevoerde impactanalyse. In hoofdstuk 3 worden de taken van de brandweer nader uitgewerkt in onze visie en wordt ingegaan op waar de kracht, kennis en kunde van de brandweer liggen. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op ons dienstverleningsconcept na inwerkingtreding van de Omgevingswet, inclusief de wijze van financiering hiervan. Belangrijk aspect daarbij is dat wordt uitgegaan van een groeimodel waarin gemeenten en Veiligheidsregio Fryslân in gezamenlijkheid optrekken om de samenwerking onder de Omgevingswet (verder) vorm en inhoud te geven.

2. Ontwikkelingen omgevingsrecht en de impact op ons werk

2.1. Inleiding

De Omgevingswet omvat een vergaande decentralisatie van de regels voor de fysieke leefomgeving. Uitgangspunt van deze toekomstige wet is dat afwegingen over ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk op decentraal niveau gemaakt worden vanuit een houding 'ja, mits...' in plaats van de huidige houding 'nee, tenzij...'.

Vroegtijdige betrokkenheid van de brandweer in de planfase van een ruimtelijke ontwikkeling is belangrijk; zowel voor de veiligheid van de Friese inwoners als voor onze medewerkers tijdens het brandweeroptreden op straat. Zonder onze tijdige betrokkenheid zijn defensievere afwegingen bij het bestrijden van een incident een mogelijk gevolg. Bovendien staan bij complexe ruimtelijke plannen vaak grote belangen op het spel. Tijdige betrokkenheid van de brandweer in de planfase levert winst op in het totale ontwikkelproces. Een goede samenwerking tussen gemeenten en de brandweer is hierbij essentieel.

Naast de planfase, speelt de brandweer een rol in de oprichtings- en gebruiksfase van bouwwerken en bouwsels. Denk onder meer aan toezicht op een brandveilig gebruik van bouwwerken, advisering en overleg over risico's en brandweezorg, advisering bij evenementen en voorlichting over brandveiligheid.

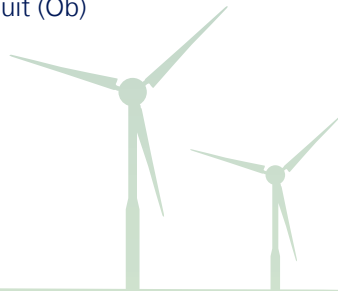
Brandweer Fryslân wil proactief voorsorteren op de komst van de Omgevingswet, aanverwante wet- en regelgeving en het hiermee gepaard gaande gedachtegoed. Alleen zo kunnen wij een professionele samenwerkingspartner en adviseur van het lokale bevoegd gezag blijven en invulling geven aan onze taken op grond van de Wet veiligheidsregio's. Deze taken richten zich op de risico's van branden en incidenten, brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen. Ons speerpunt hierbij is 'risicobewust en risicogericht samenwerken'.

In dit hoofdstuk worden allereerst op hoofdlijnen de twee ontwikkelingen binnen het omgevingsrecht beschreven; de toekomstige Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (hierna Wkb). Daarna wordt nader ingegaan op de impact hiervan op ons werk.

2.2. De Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt 26 bestaande wetten op het gebied van fysieke leefomgeving in 1 overzichtelijke wet, 5000 wetsartikelen worden vervangen door 350 wetsartikelen en in plaats van de huidige 60 Algemene Maatregelen van Bestuur zijn dat er vanaf 2022 nog maar 4:

- het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)
- het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)
- het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)
- het Omgevingsbesluit (Ob)

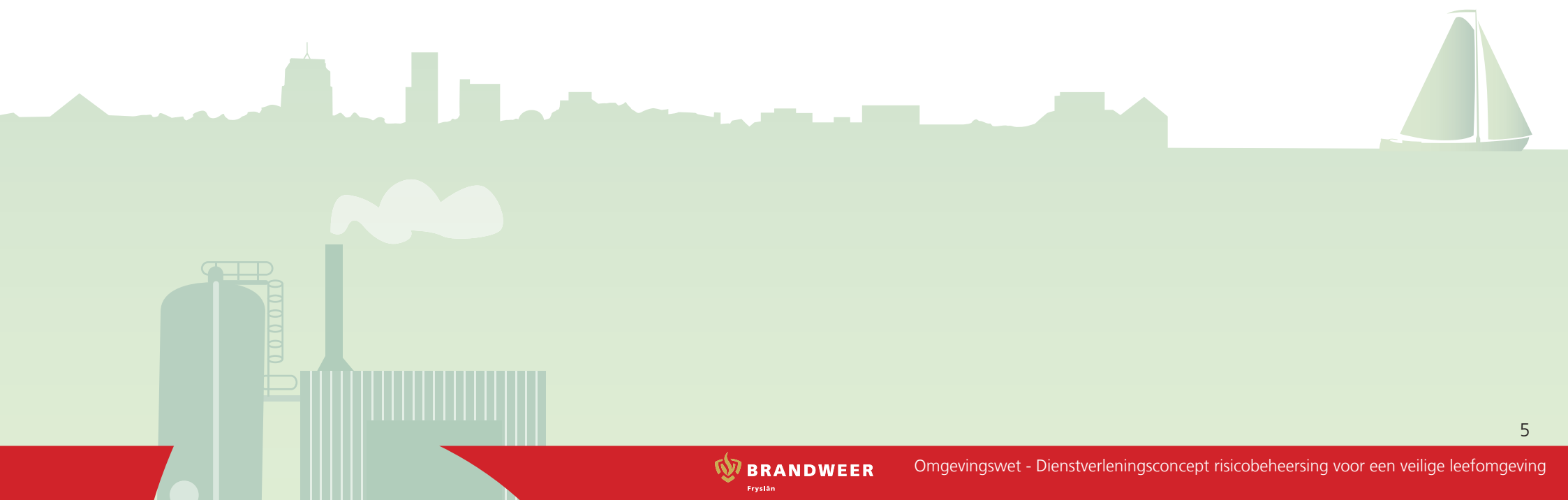

2.2.1. Maatschappelijke doel Omgevingswet

Het maatschappelijke doel van de Omgevingswet is gericht op de onderlinge samenhang tussen:

- Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De Omgevingswet beoogt een veilige en gezonde leefomgeving. Tegelijk moet er ruimte zijn om aanpassingen te maken in de leefomgeving zodat maatschappelijke functies zoals wonen, werken en recreëren, maar bijvoorbeeld ook diverse technologische ontwikkelingen rondom duurzaamheid, energietransitie en klimaatadaptatie naast elkaar kunnen bestaan. Alle partijen die in het stelsel van de fysieke leefomgeving acteren, richten zich op deze duale opgave. Zo ook Brandweer Fryslân.

2.2.2. Gemeentelijk instrumentarium Omgevingswet

Op grond van de Omgevingswet krijgen overheden verschillende kerninstrumenten tot hun beschikking waarmee zij genoemde doelen van de wet in praktijk kunnen brengen. Onderstaand een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke instrumentarium. Binnen dit lokale instrumentarium is een rol weggelegd voor de brandweer als zijnde (wettelijk) adviseur brand- en omgevingsveiligheid.

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. De gemeente stelt één omgevingsvisie voor haar gehele grondgebied op. Via de omgevingsvisie worden onder meer de lokale ambities op het gebied van veiligheid en gezondheid bepaald. De brandweer moet bij de uitvoering van haar adviestaken rekening houden met hetgeen in de omgevingsvisie is vastgelegd.

Omgevingsprogramma

Binnen de kaders van de omgevingsvisie kan het college van B&W omgevingsprogramma's opstellen die concrete maatregelen bevatten voor de bescherming, het beheer, het gebruik en de ontwikkeling van de leefomgeving. Programma's kunnen integraal of sectoraal van aard zijn. Voor het aspect fysieke veiligheid kan bijvoorbeeld een programma worden opgesteld waarin de gemeente aangeeft welke doelen zij zichzelf stelt.

Omgevingsplan

Tegen de achtergrond van de omgevingsvisie dient een gemeente alle regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving bijeen te brengen in één omgevingsplan. Wanneer iemand een activiteit wil verrichten die invloed heeft op de fysieke leefomgeving, wordt de aanvraag voor die activiteit getoetst aan de regels in het omgevingsplan (bijvoorbeeld bouwen, slopen, kappen, evenementen, het uitoefenen van een bedrijf etc.). Het omgevingsplan heeft een ruime reikwijdte. Het beslaat alle aspecten van de fysieke leefomgeving, waaronder fysieke veiligheid. Daarbij zijn de algemene rijksregels leidend, maar in bepaalde situaties mag een gemeente ruimere of juist strengere regels stellen of individueel maatwerk bieden.

Omgevingsvergunning

Veel activiteiten van burgers en bedrijven hebben gevolgen voor de leefomgeving. Dat geldt bijvoorbeeld als iemand een gebouw wil bouwen of als een ondernemer zijn bedrijf wil uitbreiden. Vanwege de invloed op de fysieke leefomgeving is in een aantal gevallen een omgevingsvergunning nodig.

Bij en na het uitvoeren van de activiteit dient van gemeentewege toezicht te worden georganiseerd en zal de situatie moeten worden gemonitord om te beoordelen of de gestelde ambities voor een bepaald gebied ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. Wanneer dat niet het geval is, is bijstelling van een omgevingsvisie of -plan noodzakelijk. Het gemeentelijke beleidsproces ten aanzien van de fysieke leefomgeving wordt daarmee cyclisch van aard.

Belangrijk verschil in de totstandkoming van besluiten:

Onder de Omgevingswet kennen de procedures een kortere doorlooptijd. In het besluitvormingsproces rondom ruimtelijke ontwikkelingen verschuift het accent dan ook naar het voortraject. Rond de nieuwe instrumenten omgevingsvisie en omgevingsplan kan de dialoog tussen overheid, initiatiefnemers en burgers worden vormgegeven. Gemeenten hebben hierbij een regierol en organiseren de participatie van alle partijen in dit proces.

2.3. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Het voornemen bestaat om gelijktijdig met de Omgevingswet de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (hierna Wkb) in werking te laten treden. Het doel van deze wet is de bouwkwiteit en het bouwtoezicht te verbeteren. Met de Wkb wordt de toetsing aan de bouwtechnische eisen van een bouwwerk verplaatst van de gemeente naar een onafhankelijke private partij; de zogenaamde kwaliteitsborger. Voor een aantal Friese gemeenten voert Brandweer Fryslân op dit moment via een dienstverleningsovereenkomst deze bouwtechnische toets uit (huidig maatwerkpakket).

Het overhevelen van de toetsing aan bouwtechnische eisen naar een kwaliteitsborger geldt niet direct voor alle typen bouwwerken, dit wordt in de loop der jaren gefaseerd ingevoerd. Deze fasering hangt samen met het risicoprofiel van bouwwerken; zogeheten gevolgklassen. De gevolgklasse neemt toe naarmate de gevolgen van een calamiteit (constructieve veiligheid en brandveiligheid) groter worden.

De invoering van het stelsel van private kwaliteitsborging start bij gevolgklasse 1. Onder deze gevolgklasse vallen – op hoofdlijnen – bouwwerken waarvoor geen melding in het kader van brandveilig gebruik, geen gelijkwaardige maatregel in verband met constructieve veiligheid of brandveiligheid wordt toegepast en waarvoor geen vergunningplicht voor de activiteit milieu geldt. Het gaat hier bijvoorbeeld om eengezinswoningen, woonboten, vakantiewoningen, en bedrijfspanden van maximaal 2 bouwlagen. Voor deze bouwwerken wordt de papieren preventieve toets vooraf door het bevoegd gezag vervangen door toetsing in de praktijk door een onafhankelijke kwaliteitsborger op conformiteit met de bouwtechnische voorschriften uit het Besluit bouwwerken leefomgeving. Daarnaast komt voor deze gevolgklasse de vergunningplicht voor de technische bouwactiviteit te vervallen. Deze wordt vervangen door een meldingsstelsel.

Vooralsnog blijft voor gevolgklasse 2 en 3 de vergunningplicht voor de technische bouwactiviteit bestaan en daarmee de huidige werkzaamheden van het bevoegd gezag (i.c. de gemeente) en de brandweer als zijnde adviseur voor de gemeenten die maatwerkpakket 1 bij ons afnemen. De gevolgklassen 2 en 3 omvatten bouwwerken waarbij er kans is op (aanzienlijke) maatschappelijke of persoonlijke gevolgen als niet aan de bouwtechnische voorschriften wordt voldaan, denk bijvoorbeeld aan hoogbouw, onderwijsinstellingen, zorginstellingen, ziekenhuizen, kantoren en voetbalstadions.

Vanzelfsprekend moet ook binnen het nieuwe stelsel brandveiligheid geborgd zijn. In dat kader heeft en houdt de brandweer een rol; nu nog voortvloeiende uit het Bouwbesluit 2012 en vanaf 2022 vanuit het Besluit bouwwerken leefomgeving. Feit blijft dat voorafgaand aan bouwwerkzaamheden over bijvoorbeeld de bereikbaarheid van een gebouw overleg moet worden gepleegd met de brandweer, zodat de brandweer haar repressieve taak (en de voorbereiding hierop) zo goed mogelijk kan uitvoeren. Daarnaast zal er een rol voor de brandweer weggelegd blijven in het kader van toezicht op de bouw.

Voortbouwend op de adviesrol van de brandweer uit de Wet veiligheidsregio's moet bij de verdere uitwerking van de Wkb nog worden bepaald bij welke bouwprojecten, afhankelijk van de gevolgklasse van het bouwwerk, vroegtijdig advies nodig is van de brandweer. Hoe hoger de gevolgklasse van het bouwwerk en hoe groter immers de brandveiligheidsrisico's en hoe zwaarder de rol van de brandweer zou moeten zijn.

2.4. Impactanalyse

Om succesvol te kunnen werken met het op handen zijnde aangepaste juridische kader is verandering in de cultuur, werkwijzen, van alle betrokkenen (bevoegde gezagen, adviseurs, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, initiatiefnemers) een belangrijke randvoorwaarde. In dit licht zijn uit een intern uitgevoerde impactanalyse onderstaande aandachtspunten naar voren gekomen:

Zicht op risico's

De Omgevingswet gaat uit van vertrouwen in plaats van controle en geeft – binnen de gestelde kaders en kwalitatieve doelen – meer ruimte om activiteiten op het gebied van de fysieke leefomgeving te ontplooiën. Eén van de uitgangspunten is om zoveel mogelijk activiteiten te regelen met algemene regels. In sommige gevallen moet een initiatiefnemer een melding doen voordat een activiteit mag worden uitgevoerd. Daarnaast blijft een beperkt aantal activiteiten vergunningplichtig. Een gevolg hiervan is dat het voor de brandweer in beginsel lastiger wordt om zicht te houden op de actuele risico's in haar verzorgingsgebied. Op grond van artikel 10 Wet veiligheidsregio's is dit echter één van onze taken. Ook bestuurders willen juist zicht op actuele risico's houden om op basis daarvan doelstellingen te kunnen formuleren in de onder andere de op te stellen omgevingsvisies. Dit betekent dat wij onder de vigeur van de Omgevingswet zorg moeten (blijven) dragen dat onze informatievoorziening op orde is. Een belangrijk product hierbij is dat wij de risico's niet alleen op regionaal niveau inzichtelijk maken, maar ook op gemeente- en of wijkniveau.

Versterken informatiemanagement

Gerelateerd aan bovenstaande ontwikkeling, zal er efficiënt informatiemanagement moeten worden doorontwikkeld. Daarmee kunnen ontwikkelingen in het fysieke leefomgeving sneller worden gemonitord en geanalyseerd.

Participeren in netwerken

Brandweer Fryslân wil bij aanvang van een ruimtelijke ontwikkeling aan tafel zitten bij het samenspel tussen initiatiefnemers, belanghebbenden en bevoegd gezag en participeren in lokale netwerken. Denk hierbij aan RO-afdelingen van gemeenten, maar ook ontwikkelaars en architecten. Door actieve participatie kunnen risico's tijdig worden gesignaleerd en kan hier – waar nodig – op worden geanticipeerd. In deze netwerken gaat het om co-creatie, meedenken en het bieden van passende oplossingen. Van 'toetsen of het mag' naar 'mogelijk maken dat het kan'. De afgelopen tijd is hier al de nodige ervaring mee opgedaan via een aantal eerder genoemde regionale Omgevingswet-gerelateerde projecten en door de inzet van onze accounthouders.

Integraal werken

Schotten tussen de sectorale regels gaan verdwijnen. Dit vraagt zowel intern als extern integrale afstemming om te komen tot een gezamenlijk plan. Intern binnen de veiligheidsregio en de brandweerorganisatie zullen de kaders rond brandveiligheid, risicobeheersing, industriële veiligheid en omgevingsveiligheid in samenhang moeten worden gebracht met zorgcontinuïteit en crisisbeheersing. Integraliteit is hierbij het uitgangspunt. Dit vraagt een optimale samenwerking tussen de verschillende disciplines van de veiligheidsregio (brandweer, risico- en crisisbeheersing, GGD/GHOR). Daarnaast moet de brandweer extern haar bijdrage leveren in de afwegingen ten aanzien van verschillende omgevingskwaliteiten; veiligheid is één van de belangen naast bijvoorbeeld gezondheid, leefbaarheid, economie en milieu.

Digitalisering

De Omgevingswet gaat ervan uit dat burgers, bedrijven en overheid samen verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Dit betekent dat voornoemde partijen over een gelijke informatiepositie moeten beschikken. Daarvoor wordt een Digitaal Stelsel Omgevingsrecht (DSO) ingericht met één digitaal loket. Dit loket is de centrale plek waar alle digitale informatie over de fysieke leefomgeving samenkomt. Om hier invulling aan te kunnen geven dient er een effectieve, digitale samenwerking tot stand te worden gebracht tussen gemeenten, veiligheidsregio, omgevingsdienst en vele andere partijen.

Kwaliteitscriteria

Brandweer Fryslân is een professionele organisatie die kwalitatief hoogwaardige producten levert ten behoeve van een veilige leefomgeving. Om deze producten te kunnen leveren, is het noodzakelijk dat deze worden opgesteld door medewerkers die aantoonbaar deskundig zijn. Landelijk wordt steeds meer het belang van het borgen van deskundigheid onderkend. Om die reden zijn er binnen het VTH-werkveld voor een scala aan deskundigheidsgebieden landelijke kwaliteitscriteria opgesteld. Deze deskundigheidsgebieden stellen eisen aan opleiding, ervaring, het maken van voldoende vliegreuen en continuïteit binnen de organisatie (de VTH kwaliteitscriteria). Ook op organisatieniveau zijn er kwaliteitscriteria van toepassing. Brandweer Fryslân heeft geborgd dat haar medewerkers aan de gestelde kwaliteitscriteria voldoen op de deskundigheidsgebieden brand- en omgevingsveiligheid. Dit wordt door ons zowel op medewerker- als op organisatieniveau continu gemonitord.

Medewerkers worden regelmatig bijgeschoold volgens het kwaliteitssysteem en beheersen daarmee de geldende wet- en regelgeving en hebben daarnaast kennis hoe zij risico's kunnen verminderen in de veiligheidsketen. Ook voorzien zij de repressieve dienst van de nodige informatie om veilig én adequaat te kunnen optreden. Hier komt bij dat het merendeel van onze medewerkers risicobeheersing ook repressief geschoold is en naast hun beheersmatige taak ook een rol vervult binnen de incidentbestrijding. Dit levert waardevolle praktijkkennis op voor de werkzaamheden binnen het domein brand- en omgevingsveiligheid.

Ontwikkelen nieuwe competenties

Naast inhoudelijke kennis, treden de grootste veranderingen op in de manier waarop de taken uitgevoerd worden. De Omgevingswet vraagt andere competenties van medewerkers, zij moeten nog meer risicogericht en risicobewust adviseren met een oplossingsgerichte houding. Het meedenken op strategisch niveau, integraal, netwerkgericht, communicatief sterk en digitaal werken zijn hierbij onmisbare vaardigheden. Door middel van opleidingen en intervisie wordt al gewerkt aan deze doorontwikkeling. De komende tijd wordt daarnaast ingezet op de individuele ontwikkeling op medewerker-niveau.

Het werk wordt breder en complexer

Uit de uitgevoerde impactanalyse blijkt dat de werkzaamheden binnen het taakveld risicobeheersing breder en complexer worden. Gedurende de implementatieperiode van de Omgevingswet wordt het werkaanbod lastiger te plannen aangezien gemeenten op wisselende snelheid de implementatie van de Omgevingswet ter hand nemen. Dit vraagt flexibele inzet van onze medewerkers en mensen die op meerdere onderwerpen en niveaus kunnen worden ingezet. De Omgevingswet brengt een aangepaste manier van werken met zich mee, waardoor naar verwachting de behoefte aan medewerkers op senior werk- en denkniveau zal toenemen. De minimale behoefte hieraan zal opgevangen worden door gebruik te maken van de intern beschikbare formatieruimte en inkomsten.

Technologische en maatschappelijke ontwikkelingen

De verwachting is dat gemeenten vaker advies gaan vragen over complexe plannen of bouwwerken, ook op aspecten die we nu nog niet kunnen overzien of waar nu nog niet op geadviseerd wordt. Dit komt deels voort uit de snelheid van technologische en maatschappelijke ontwikkelingen, denk bijvoorbeeld aan de energietransitie. Hierbij ontbreekt het vaak aan kennis en regelgeving en zijn veiligheidsrisico's nog weinig in beeld. Verwacht wordt dat hieromtrent een forse (tijds)investering van de brandweer wordt gevraagd.

Bereikbaarheid en bluswatervoorzieningen bouwwerken

Aspecten over bereikbaarheid van en bluswatervoorzieningen bij bouwwerken worden niet in de Omgevingswet opgenomen. Ook dit is aanleiding voor Brandweer Fryslân om (nog) actiever samen te willen werken met het bevoegd gezag. Deze aspecten zitten tijdelijk, voor zover gemeenten er geen invulling aan geven, in de zogeheten 'bruidsschat'. Om de aspecten echter goed (lokaal) te borgen zal overleg met, en input vanuit de brandweer noodzakelijk zijn.

Verbreiding taken omgevingsveiligheid

Ten aanzien van het taakveld omgevingsveiligheid wordt op dit moment enkel over zelfredzaamheid en rampenbestrijding in het kader van groepsrisico's geadviseerd. Deze adviestaak wordt onder de Omgevingswet verbreed over alle (brand)veiligheidsaspecten. Deze verbreding, in combinatie met de nieuwe werkwijze waarbij co-creatie voorop staat, leidt tot een duidelijke toename in deze taken en werklast. Landelijke schattingen variëren van 100% tot 300% extra werkzaamheden. Vooral nog wordt voor de Friese situatie uitgegaan van een toename van werk ter grootte van één fte. De minimale behoefte hieraan zal opgevangen worden door gebruik te maken van de intern beschikbare formatieruimte en inkomsten.

3. Visie Brandweer Fryslân

3.1. Inleiding

Brandweer Fryslân levert – als onderdeel van Veiligheidsregio Fryslân – via een breed scala aan producten en diensten een bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving. Deze producten en diensten hebben een gemeentelijke herkomst; veiligheid is in de kern een lokale verantwoordelijkheid.

3.2. Taken Veiligheidsregio Fryslân

Het college van B&W is op grond van artikel 2 Wet veiligheidsregio's verantwoordelijk voor de organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. Voor een individuele gemeente is dit echter een lastige opgave. Op grond van artikel 10 Wet veiligheidsregio's is dan ook een aantal taken overgedragen aan het (verlengd lokaal) bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân, waaronder:

- Het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises.
- Het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises.
- Het adviseren van het college van B&W over het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en alles wat daarmee verband houdt. Daarnaast valt ook het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand hieronder.
- Het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- Het instellen en in stand houden van een brandweer.

3.3. Taken Brandweer Fryslân in relatie tot de Omgevingswet

De door de Veiligheidsregio Fryslân ingestelde brandweer heeft op grond van artikel 25 Wet veiligheidsregio's onder meer als taak:

- Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand.
- Het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.
- Het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Voor wat betreft de adviesrol: het adviseren bij plan- en besluitvorming voortvloeiende uit de Omgevingswet valt hier ook onder. Hierin is een prominente rol weggelegd voor het omgevingsplan. Bij het opstellen van een omgevingsplan moet de gemeente (i.c. het bevoegd gezag) op basis van artikel 2.2. Omgevingswet rekening houden met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen. De grondslag voor de adviesrol van de brandweer bij het opstellen van omgevingsplannen is primair terug te vinden in bovengenoemde artikelen 10 en 25 van de Wet veiligheidsregio's en artikel 5.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Volgens artikel 5.2 van het Bkl moet in het omgevingsplan aandacht zijn voor het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises en de mogelijkheden voor personen om zich in veiligheid te brengen. Om dit te borgen, is het essentieel dat Brandweer Fryslân vroegtijdig bij gemeenten aan tafel zit; te beginnen bij de totstandkoming van de omgevingsvisie. Daarnaast bevat het Bkl instructieregels ten aanzien van het aspect externe veiligheid en de beoordelingsregels voor een aantal aangewezen vergunningen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), waaronder activiteiten met vuurwerk.

Naast bovenstaande, is op grond van artikel 4.33 en de daarbij behorende bijlage III van het Omgevingsbesluit de veiligheidsregio aangewezen als wettelijke adviespartner ten aanzien van milieubelastende activiteiten. Het gaat hierbij om activiteiten met veiligheidsrisico's, bijvoorbeeld het werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen.

3.4. Het belang van vroegtijdige betrokkenheid

Vroegtijdige betrokkenheid van de brandweer bij ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningen, draagt er aan bij risico's vooraf te elimineren dan wel te verkleinen. Strikt genomen leidt succesvolle risicobeheersing ertoe dat een risico zich feitelijk niet kan voordoen. Toch is het over het algemeen zo dat niet alle risico's (volledig) gedekt kunnen worden; deze risico's vragen aandacht in de volgende schakels van de veiligheidsketen; het zoveel mogelijk beperken en beheersen van de gevolgen van eventuele inbreuken op de brand- en omgevingsveiligheid.

3.5. Onze kracht: kennis over het totale systeem van brand- en omgevingsveiligheid

De kracht van de brandweer ligt in de kennis over het totale systeem van brand- en omgevingsveiligheid; de 'gesloten veiligheidsketen'. Het verbeteren van de brand- en omgevingsveiligheid in brede zin betekent dat alle schakels in de keten in ogenschouw worden genomen; brandpreventieve kennis en informatiemanagement ligt aan de basis van een goede preparatie, maar daarnaast ook een veilige en effectieve repressieve inzet. Met andere woorden: om branden en incidenten met gevaarlijke stoffen en de gevolgen hiervan zo goed mogelijk te beheersen, is het van belang geen zwakke schakels in de keten te hebben. Deze verhogen namelijk de kans op een incident en op een niet adequate bestrijding of nazorg. Door (blijvende) betrokkenheid van Brandweer Fryslân bij alle schakels van de veiligheidsketen kan passend invulling worden gegeven aan de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet. Het niveau van veiligheid is immers van grote invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

In onderstaande afbeelding zijn de schakels van de veiligheidsketen weergegeven:

Alle kennis en kunde ten aanzien van bovenstaande schakels binnen de veiligheidsketen heeft Brandweer Fryslân in huis en kan, indien nodig of gewenst, in afstemming met het bevoegd gezag worden ingezet. Een steeds belangrijk wordende schakel hierbij is informatiemanagement. Met het uitgangspunt van de Omgevingswet en de aanverwante Wet private kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) 'meer vergunningsvrij, meer privaat' zal deze schakel versterkt moeten worden, zowel voor een betere monitoring van risico's, als voor een betrouwbare informatievoorziening ten behoeve van een adequate incidentbestrijding en de veiligheid van onze brandweermensen op straat.

3.6. Kernwaarden veiligheidsregio's

Leidend voor de visie van Brandweer Fryslân, zoals verwoord in de volgende paragraaf, zijn de landelijke kernwaarden veiligheidsregio's:

Wettelijk kader	Het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises
Visie	Een duurzaam veilige fysieke leefomgeving
Doelen	<ul style="list-style-type: none">• Veilige bouwwerken en omgeving• Een zelfredzame en samenredzame samenleving• Beschermen van (zeer) kwetsbare groepen• Effectieve hulpverlening• Continuïteit van de samenleving (waaronder zorgcontinuïteit en vitale infrastructuur)
Kernwaarden	<ul style="list-style-type: none">• De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door (fysieke) veiligheid• Samen werken aan een veilige fysieke leefomgeving• De leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor veiligheid:<ul style="list-style-type: none">o Voorkomen of beperking van risico's vergroot de veiligheido Afstand tot de risico's vergroot de veiligheido Bouwwerken en omgeving bieden beschermingo Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlateno De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijko Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg• Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen

3.7. Visie Brandweer Fryslân

Wij zijn de deskundige adviseur brandweezorg, brandveiligheid en omgevingsveiligheid

- o Dat betekent klantgericht denken, als adviseur optreden en het gesprek aangaan over adequate omgang met risico's, mogelijkheden en te nemen maatregelen.
- o Het uitgangspunt hierbij is om risico's zoveel als mogelijk te beperken.
- o We betrekken hierbij alle schakels van de veiligheidsketen.

Wij zijn een netwerkorganisatie en investeren in onze relatie met gemeenten en partners

- o Wij willen een betrokken advies- en samenwerkingspartner zijn. Daarom investeren wij blijvend in een duurzame relatie met onze ketenpartners met als doel het borgen en verbeteren van de veiligheid in onze regio.
- o Wij werken proactief aan nieuwe methoden om onze relaties te beheren en te verbeteren. Voor zowel intern als extern gebruik levert een zaakstelsel hier handvatten voor. Zo kan snel informatie worden gedeeld en eenvoudig terug worden gemeld aan andere vakgebieden.

Doorbouwen en intensiveren van regelgericht naar risicogericht: we werken samen met partners aan samenwerking en het geven van advies

- o Vanuit onze deskundigheid op het gebied van brand- en omgevingsveiligheid werken we vanuit een brede blik.
- o Waar we nu vooral nog toetsen en controleren, denken we straks proactief mee met aanvrager en bevoegd gezag om initiatieven op een zo veilig mogelijke manier mogelijk te maken; van regelgericht naar risicogericht.
- o We werken aan een doorontwikkeling van onze producten om risicogericht werken en adviseren nog beter in te kunnen vullen.

We bevorderen de veiligheid voor de burger en het eigen brandweerpersoneel

- o Er komt nóg meer nadruk te liggen op het voorkomen en beheersbaar houden van incidenten. Dat vergt het scherp in beeld brengen en multidisciplinair afwegen van risico's. Met andere woorden: risicobewustzijn.
- o We bevorderen de komende jaren de (brand)veiligheid verder door zwakke schakels in de keten te versterken. De strategie daarbij is te zoeken naar winstpotentie: welke factoren zijn te verbeteren en welke actoren zijn hiervoor aanspreekbaar?
- o De veiligheid van onze eigen medewerkers tijdens repressief optreden wordt hierbij altijd in ogenschouw genomen.

We delen en verwerken samen informatie voor een adequate en veilige inzet van repressief personeel

- o De combinatie van steeds snellere rekenkracht van computers en slimmere technieken voor data- en documentenanalyse biedt veel kansen voor informatie-gestuurd en risicogericht werken.
- o Risicoprofielen bieden ons op alle schaalniveaus actueel inzicht in risico's binnen onze regio en geven een doorkijk naar mogelijke oplossingen.
- o Objectinformatie geeft ons snel en accuraat duiding van risico's binnen en rondom een object voor zowel bewoners, omwonenden als onze eigen medewerkers.
- o Ons Team Brandonderzoek levert nieuwe kennis over branden en incidenten die vervolgens worden betrokken bij onze advisering.

We proberen de vraag achter de vraag te achterhalen en pushen niet regels naar onze afnemers

- o We willen een sparringpartner zijn, zowel intern als extern.
- o We zijn scherp op het proces. We doen daarbij gericht aan verwachtingsmanagement en houden goed rekening met de verschillende belangen achter de vraagstukken.
- o We stellen open vragen en voeren gesprekken aan de hand van de LSD-techniek (luisteren, samenvatten en doorvragen).
- o We maken slim gebruik van data en informatie voor een goede analyse.

We leveren risicogericht werk per gemeente

- o We werken proactief op wat we signaleren.
- o We werken risicogericht en vraag gestuurd samen.
- o We treden met gemeenten en andere partijen in overleg en pakken vraagstukken zelf op.
- o We werken risicogericht en risicobewust.

4. Dienstverleningsconcept na inwerkingtreding Omgevingswet

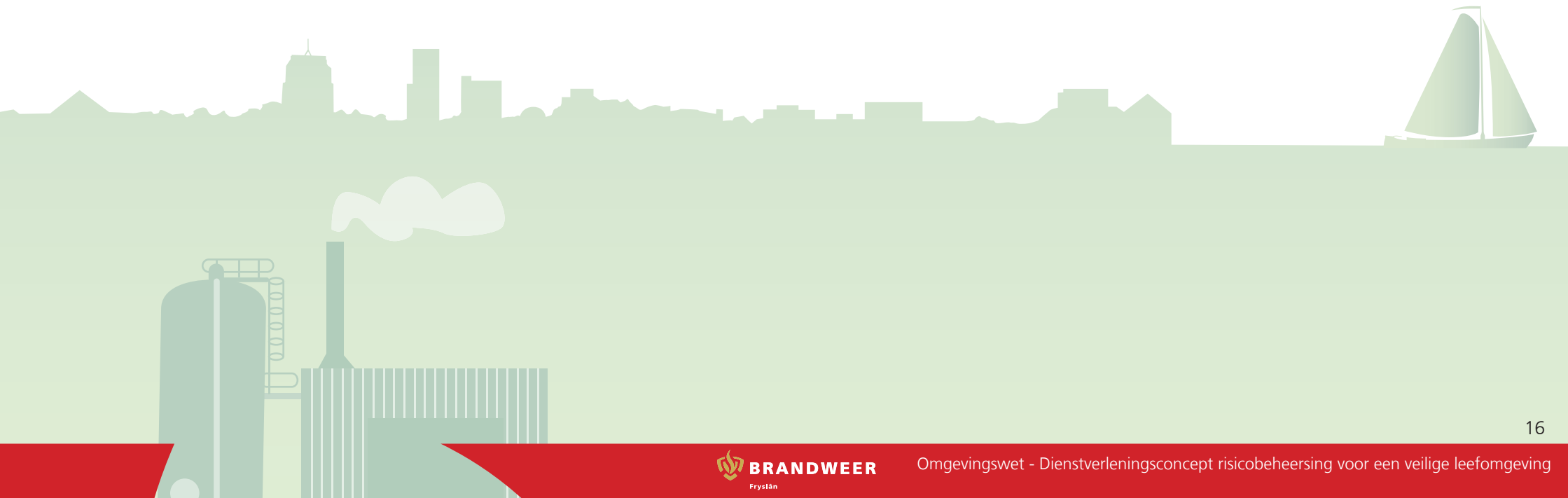
4.1. Inleiding

In voorgaande hoofdstukken is beschreven wat de consequenties van de stelselwijziging in de fysieke leefomgeving voor de dienstverlening vanuit Brandweer Fryslân zijn. De komst van de Omgevingswet en aanverwante wet- en regelgeving vergt van alle decentrale overheden een andere manier van werken. De oude manier van werken, waarbij de brandweer vaak optrad als toets- of controleur, vervaagt en wordt deels vervangen door een meer adviserende rol waarin de brandweer proactief meedenkt over de borging van het aspect veiligheid bij ontwikkelingen en andere initiatieven in de fysieke ruimte. Dit vraagt om een andere manier van samenwerken met gemeenten en overige partners (ook private partijen). Ons huidige dienstverleningsconcept, wat vooral gestoeld is op (grote aantallen) toets- en toezicht aanvragen, moet dan ook worden aangepast aan de toekomstige situatie. In dit hoofdstuk wordt een voorstel gedaan voor een nieuw dienstverleningsconcept.

4.2. Huidige producten- en dienstenaanbod

Risicobeheersing levert sinds jaar en dag vanuit verschillende invalshoeken kennis en expertise ten behoeve van een (brand)veilige leefomgeving. Zo geven wij uitvoering aan de wettelijke (advies)taken op het gebied van omgevingsveiligheid, industriële veiligheid, brandveiligheid en vuurwerk. Ook adviseren we het bevoegd gezag over evenementen en ruimtelijke ontwikkelingen. Bovendien treedt Brandweer Fryslân voor een groot aantal Friese gemeenten op als deskundige ten aanzien van (brand)veiligheidsaspecten binnen het huidige Wabo-proces. Daarnaast wordt door de inzet van brandveilig leven-activiteiten maatschappelijk geïnvesteerd in brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid. Risicobewust en risicogericht zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

In het overzicht op de volgende pagina is ons huidige producten -en dienstenaanbod weergegeven:

Basistaken

Productgroepen

Risicoprofielen en onderzoek

Producten

- Regionaal risicoprofiel
- Incident risicoprofiel
- Risico index natuurbranden
- Brandonderzoek

Brandveilig leven (BVL)

- BVL Thema onderwijs
- BVL Thema brandveilig wonen
- BVL Thema brandveiligheid in de zorg
- BVL Thema brandveilig ondernemen
- BVL Thema brandveilig recreëren
- BVL Thema landelijke campagnes

Omgevingsveiligheid

Wettelijke adviestitel

- Adviezen ruimtelijke ordening en visies
- Adviezen omgevingsvergunningen (RO en milieu)
- Adviezen vuurwerk
- Adviezen en inspecties BRZO en bedrijfsbrandweren

Evenementenveiligheid

- Adviezen evenementen
- Vooroverleg en schouws evenementen(terreinen)

Risico's en brandweezorg

- Adviezen basis brandweezorg
- Overleg risicobedrijven basis brandweezorg

Maatwerk deskundigheid brandveiligheid (optioneel)

Productgroepen

Maatwerkpakket 1: toetsing brandveiligheid

Adviezen op basis van dienstverleningsovereenkomst

Producten

- Adviezen activiteit bouw / milieu / RO
- Adviezen activiteit brandveilig gebruik
- Adviezen activiteit beoordelen PvE
- Inspecties tijdens de bouw

Maatwerkpakket 2: toezicht brandveilig gebruik

Adviezen op basis van dienstverleningsovereenkomst

- Periodieke controles brandveilig gebruik
- Hercontroles brandveilig gebruik

Zoals uit voorgaande tabel al blijkt, wordt binnen het huidige producten- en dienstenaanbod van risicobeheersing een onderscheid gemaakt tussen basistaken en optionele maatwerk taken. De basistaken voert Brandweer Fryslân voor alle Friese gemeenten uit. Daarnaast heeft Brandweer Fryslân op dit moment met een groot aantal gemeenten een zogenaamde dienstverleningsovereenkomst, waar maatwerk geleverd wordt op deskundigheid brandveiligheid. Via een dergelijke dienstverleningsovereenkomst kunnen gemeenten een tweetal optionele maatwerkpakketten afnemen bij de brandweer:

- toetsing brandveiligheid (maatwerkpakket 1)
- toezicht brandveilig gebruik (maatwerkpakket 2)

4.3. Financiering huidig producten- en dienstenaanbod

Kort gezegd is er op dit moment sprake van een splitsing in de dienstverlening en bijhorende financiering:

Basistaken

De financiering van de basistaken vloeit voort uit de bestaande gemeenschappelijke regeling. Dit blijft na de invoering van de Omgevingswet ongewijzigd.

Maatwerkpakketten

De optionele maatwerkpakketten, vastgelegd via separate dienstverleningsovereenkomsten, worden gefinancierd door de gemeenten die één of beide maatwerkpakketten afnemen. De kosten voor maatwerkpakket 1 zijn berekend op het aantal inwoners van desbetreffende gemeente. De kosten voor maatwerkpakket 2 zijn gebaseerd op de te controleren gebruiksfuncties uit het Bouwbesluit 2012 en de hieraan gekoppelde kengetallen qua ureninzet. Uit een analyse van de inkomsten en afgegeven adviezen en uitgevoerde controles over de afgelopen 4 jaar blijkt dat de afgesproken kosten en de daadwerkelijke kosten in de loop der jaren enigszins zijn scheefgegroeid. Deze analyse van de maatwerkpakketten is terug te vinden in bijlage 1.

4.4. Nieuwe dienstverlening onder de Omgevingswet

De komst van het nieuwe wettelijke kader betekent voor de brandweer een nog nauwere samenwerking met het bevoegd gezag en private partijen. Daarnaast vraagt dit een verdere ontwikkeling op het gebied van risicogericht werken en adviseren. Dit komt niet alleen de brandveiligheid, industriële veiligheid en omgevingsveiligheid binnen de gehele veiligheidsketen in het fysieke domein ten goede, maar garandeert ook een veilige en adequate inzet van onze brandweermedewerkers op straat.

Naast een andere manier van werken en denken door decentrale overheden, gaan ook private partijen via de Wet private kwaliteitsborging voor het bouwen een grotere rol spelen in de ontwikkeling van de fysieke ruimte. Brandweer Fryslân wil – zoals eerder aangegeven – als deskundige partner bevoegde gezagen blijven adviseren in deze ontwikkelingen en blijven ondersteunen waar nodig.

Om hier adequaat invulling aan te kunnen geven, hanteert Brandweer Fryslân binnen haar nieuwe dienstverleningsconcept de volgende negen productgroepen die aan alle Friese gemeenten worden aangeboden; hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen een basispakket voor alle Friese gemeenten en optioneel af te nemen plustaken op het gebied van deskundigheid brandveiligheid omgevingsvergunningen.

Basistaken

Productgroepen

Risicoprofielen en onderzoek

Producten

- Regionaal risicoprofiel
- Incident risicoprofiel
- Risico index natuurbranden
- Brandonderzoek
- Monitoring (risico's, kwetsbare objecten en omgevingswaarden)

Personele gevolgen

Afhankelijk van behoefte aan monitoring, vooralsnog wordt geen grote toename t.a.v. huidige capaciteit verwacht. Dit wordt gedekt vanuit bestaande capaciteit.

Risicobeïnvloeding

- Risicocommunicatie, in overleg met bevoegd gezag
- Inzet risicoanalyse monitor (RAM) bij bedrijven en instellingen

Dit wordt gedekt vanuit bestaande capaciteit.

Brandveilig Leven (BVL)

- BVL Thema's (nader te bepalen volgens een meerjarig uitvoeringsprogramma)

Dit wordt gedekt vanuit bestaande capaciteit.

Omgevingsveiligheid

Wettelijke adviestitel²

- Co-creatie en vooroverleg
- Advies omgevingsplan omgevingsvisie en omgevingsprogramma
- Adviezen omgevingsvergunningen / MBA's (RO en milieu)
- Advies brandweezorg (objectniveau)
- Adviezen (routing) gevaarlijke stoffen
- Adviezen vuurwerk
- Adviezen vitale infrastructuur
- Adviezen en inspecties Seveso en bedrijfsbrandweren

Landelijk³ wordt hier een duidelijke toename verwacht. Dit heeft onder andere te maken met een toename van het vooroverleg. Uit de eigen impactanalyse blijkt voor de Friese situatie een minimale toename van één fte realistisch. Dit zal opgevangen worden door gebruik te maken van de intern beschikbare formatieruimte en inkomsten.

Brandveiligheid (RO)

- Co-creatie en vooroverleg
- Advies omgevingsplan, omgevingsvisie en omgevingsprogramma

Hier wordt een toename verwacht in werkzaamheden. De hiervoor benodigde capaciteit is onder Omgevingsveiligheid genoemd (minimaal 1 fte).

Evenementenveiligheid

- Adviezen evenementen, omgevingsvergunningen en omgevingsplannen
- Vooroverleg en schouws evenementen(terreinen)

Dit wordt gedekt vanuit bestaande capaciteit.

Risico's en brandweezorg

- Adviezen basis brandweezorg
- Overleg risicobedrijven basis brandweezorg

Hierin wordt een toename verwacht. De benodigde capaciteit wordt intern gedekt binnen de bestaande formatieruimte, mede door samenwerking met de afdeling planvorming.

² Geldt voor MBA's, zie Omgevingsbesluit art. 4.33/ Bijlage 3 OB
³ O.b.v. Gevolgen risicobeheersingstaken stelselherziening Omgevingsrecht voor veiligheidsregio's (Cebeon, 2021)

Productgroepen

Module plustaken 1: Toetsing brandveiligheid

Producten

- Toetsen omgevingsvergunningen activiteit bouw / milieu / RO
- Toetsen omgevingsvergunningen activiteit brandveilig gebruik
- Toetsen omgevingsvergunningen activiteit beoordelen PvE
- Inspecties tijdens de bouw
- Co-creatie en vooroverleg
- Input risicobeoordeling private toetsing

Module plustaken 2: Toezicht brandveiligheid

- Periodieke controles brandveiligheid
- Hercontroles brandveiligheid

Personele gevolgen

Naar verwachting zal er een verplaatsing plaatsvinden in werkaanbod, zie paragraaf 4.5 hieronder. In de eerste jaren na invoering zal dit in gezamenlijkheid met deelnemende gemeenten worden geëvalueerd.

Dit wordt gedekt vanuit bestaande capaciteit en op basis van de huidige financieringssystematiek⁵. Deze taken worden meegenomen in de evaluatie.

⁴ Met Provincie Fryslân zijn separate afspraken gemaakt over afname en invulling van de pluspakketten.

⁵ In de eerste jaren na invoering van de Omgevingswet zal de financieringssystematiek worden geëvalueerd.

4.5. Financiering nieuwe producten- en dienstenaanbod

Om het nieuwe producten- en dienstenaanbod zoals opgenomen in paragraaf 4.4. aan te kunnen bieden en de kwaliteit hiervan te kunnen garanderen, wordt uitgegaan van onderstaande financiering:

- De basistaken vallen binnen de bestaande gemeenschappelijke regeling van de Veiligheidsregio Fryslân. Ten behoeve van deze gemeenschappelijke regeling dragen alle gemeenten een bedrag af aan de Veiligheidsregio waarmee binnen de afdeling Risicobeheersing het basispakket wordt gefinancierd.
- De plustaken worden separaat in rekening gebracht bij gemeenten die de hiertoe behorende producten afnemen bij Brandweer Fryslân. Gemeenten hebben de keuze welke module(s) zij afnemen bij de brandweer.

Op dit moment is met de volledige financiering van de plustaken een totaalbedrag van circa € 400.000,- gemoeid⁶. Gebleken is echter dat de afgelopen vier jaar op jaarbasis in totaal door Brandweer Fryslân voor circa € 100.000,- meer werk is geleverd ten aanzien van de taken binnen het huidige maatwerkpakket 1/toetsing brandveiligheid (zie bijlage 1).

Naar verwachting vindt onder de Omgevingswet een afname plaats van het aantal vergunningen. Dit brengt in eerste aanleg een kleinere werkvoorraad voor het product 'toetsing brandveiligheid' (toekomstige module plustaken 1) met zich mee. Deze afname is te verklaren door het feit dat een deel van de huidige vergunningsplichtige objecten onder de Omgevingswet ten aanzien van brandveiligheid alleen meldingsplichtig zijn. Tevens zal een gedeelte van de werkvoorraad door de markt worden overgenomen. Na een analyse uit cijfers van de jaren 2018 en 2020 blijkt dat de afname van werkvoorraad (objecten die vallen onder gevolgklasse 1 red.) ongeveer 30% bedraagt.

Financiering huidig Maatwerkpakket 1 (2021)

- Totaal werk (incl. meerwerk) MWP1: ± € 300.000
- Huidig gefactureerd bedrag MWP1 : ± € 210.000
- Bedrag met inachtneming 30% afname werkvoorraad: ± € 210.000

Op dit moment is onvoldoende in te schatten hoe groot het werkaanbod onder de Omgevingswet in de plustaken werkelijk zal zijn, daarom wordt voorgesteld om bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet de bestaande wijze van de financiering (en eindbedrag) vast te houden en te hanteren als minimum uitgangsniveau⁷. De komende jaren zal in samenspraak met gemeenten die plustaken bij Brandweer Fryslân afnemen, worden onderzocht of de huidige wijze van financiering toereikend is voor de uitvoering van de plustaken onder de Omgevingswet.

Het landelijke onderzoek 'Gevolgen risicobeheersingstaken stelselherziening omgevingsrecht voor veiligheidsregio's' van Cebeon (2021) gaat over de gehele keten uit van een toename van structurele kosten (landelijk) van tussen de 15 en 20 miljoen Euro. Een groot deel hiervan is terug te voeren op een toename van werkzaamheden, zoals bijvoorbeeld advisering op milieubelastende activiteiten, omgevingsplannen, -visies en programma's, maar ook het deelnemen aan vooroverleg en een aantal nieuwe werkzaamheden die samenhangen met de Wkb. Daarnaast wordt landelijk gewezen op de tendens dat door de stelselwijziging een grotere behoefte ontstaat aan hoger opgeleid personeel. Hiervoor wordt in beginsel intern gekeken naar onze eigen formatieruimte en inkomsten.

⁶ Bij dit totaalbedrag is nog geen rekening gehouden met extra inkomsten van nieuwe gemeenten die vanaf 2021 plustaken afnemen. Hier zal ook meer werkaanbod uit voortvloeien.

⁷ Zie bijlage 1 voor een toelichting op de berekeningssystematiek.

Een andere ontwikkeling is de eerder genoemde introductie van marktpartijen als toetsingsorgaan voor eenvoudige objecten (Wkb). Hier tegenover staat naar verwachting een toename van nieuwe werkzaamheden zoals vooroverleg en risicobeoordelingen private toetsing. De verwachting is dan ook dat de financiering van de totale werkomvang, in de module plustaken, in ieder geval ligt binnen een bandbreedte tussen het eerder genoemde minimum uitgangsniveau en het maximale niveau. Dit maximale niveau bestaat uit de eerder genoemde € 400.000,- voortkomend uit de huidige DVO's, aangevuld met het eerder benoemde meerwerk van € 100.000,-. De eerste twee jaar onder de Omgevingswet zal de personele inzet nauwlettend worden gemonitord, ten behoeve van de evaluatie met de deelnemende gemeenten.

Taken in het kader van omgevingsveiligheid⁸, omgevingsplannen en -visies maken geen deel uit van deze plustaken. Op deze thema's wordt op basis van de impactanalyse een duidelijke toename van de werkvoorraad verwacht⁹ vanaf de invoering van de Omgevingswet. De eerste stap om deze groei op te vangen, wordt gezet door in de eigen begroting te zoeken naar formatieruimte om deze extra taken/groei van taken op te vangen. Mocht dit niet voldoende zijn dan zal hiervoor een separaat bestuurlijk voorstel komen.

Hieronder wordt de huidige onderverdeling van kosten op de plustaken weergegeven (peildatum 2020). Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

⁸ Voorheen externe veiligheid. Deze taak wordt centraal uitgevoerd door de specialisten risicobeheersing.

⁹ O.b.v. Gevolgen risicobeheersingstaken stelselherziening Omgevingsrecht voor veiligheidsregio's (Cebeon, 2021).

Gemeente	Module plustaken 1		Module plustaken 2		Totale bijdrage
Achtkarspelen		€ 0,-		€ 0,-	€ 0,-
Ameland		€ 2.920,-		€ 14.272	€ 17.192,-
Dantumadiel		€ 13.870,-		€ 12.352,-	€ 26.222,-
De Fryske Marren		€ 37.960,-		€ 0,-	€ 37.960,-
Harlingen		€ 11.680,-		€ 9.088,-	€ 20.768,-
Heerenveen		€ 36.500,-		€ 0,-	€ 36.500,-
Leeuwarden		€ 0,-		€ 0,-	€ 0,-
Noardeast-Fryslân		€ 32.850,-		€ 36.544,-	€ 69.394,-
Ooststellingwerf		€ 8.000,-		€ 12.860,-	€ 20.860,-
Opsterland		€ 21.900,-		€ 19.904,-	€ 41.804,-
Schiermonnikoog		€ 730,-		€ 6.144,-	€ 6.874,-
Smallingerland		€ 0,-		€ 0,-	€ 0,-
Súdwest-Fryslân		€ 0,-		€ 58.432,-	€ 58.432,-
Terschelling		€ 3.650,-		€ 12.672,-	€ 16.322,-
Tytsjerksteradiel		€ 0,-		€ 0,-	€ 0,-
Vlieland		€ 730,-		€ 5.376,-	€ 6.106,-
Waadhoeke		€ 33.580,-		€ 21.952,-	€ 55.532,-
Weststellingwerf		€ 8.000,-		€ 11.040,-	€ 19.040,-

Uitleg bij de tabel:

Gemeente neemt taken af

Gemeente neemt taken niet af

Gemeente neemt gedeelte van de taken af in 2021

Bijlagen

- Kostenanalyses Maatwerkpakketten
- Praatplaat Brandweer in de Omgevingswet

Bijlage 1 – Kostenanalyse dienstverleningsovereenkomsten

Wijze van financiering

De beide maatwerkpakketten worden op verschillende manieren verrekend met deelnemende gemeenten:

Maatwerkpakket 1

Per aantal inwoners is bepaald hoeveel advies-uren een gemeente afneemt bij Brandweer Fryslân, en welke medewerker deze uren invult (schaal 8 (junior € 66,- per uur) of schaal 10 (senior € 82,- per uur). De stelregel is: per 25.000 inwoners zijn 150 advies-uren schaal 10 nodig en 100 advies-uren schaal 8. Deze regel is gebaseerd op ervaringscijfers en op de landelijke richtlijn PREVAP 2009. Het aantal inwoners wordt afgerond op duizendtallen. Als peildatum voor het aantal inwoners geldt 1 januari van het lopende kalenderjaar.

Maatwerkpakket 2

De gemeenten die maatwerkpakket 2 afnemen stemmen met de brandweer de te controleren objecten af. Deze worden bij de brandweer in de centrale planning opgenomen. Deze objecten zijn 'gelabeld' aan de gebruiksfuncties uit het Bouwbesluit 2012. Vervolgens is aan al deze objecten een prioritering toegekend waaraan kengetallen inzake de verwachte ureninzet per periodieke controle zijn gekoppeld.

- prioriteit 1: 4 uren per controle
- prioriteit 2: 3 uren per controle
- prioriteit 3: 2 uren per controle
- prioriteit 4: 2 uren per controle

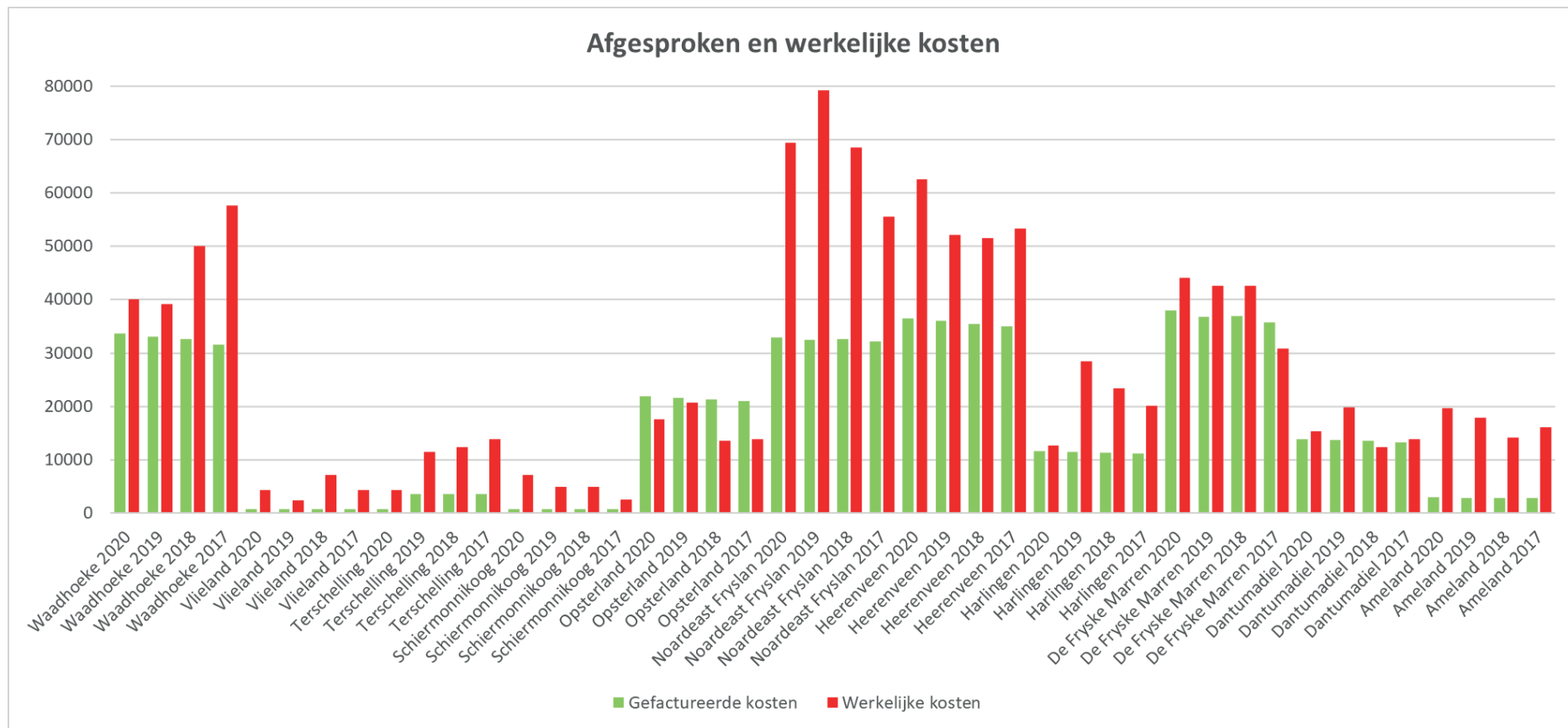
Bovenstaande prioritering en de daaraan gekoppelde kengetallen zijn een indicatie afgeleid uit de landelijke handleiding PREVAP 2009. Hier bovenop wordt ten aanzien van de tijdsbesteding aan hercontroles en ondersteuning bij handhavingkwesties gerekend met een opslag van 20%.

Beeld van de afgesproken en werkelijke kosten

Om goed zicht te krijgen op de huidige financiering van de DVO's (ook wel maatwerkpakketten) is een overzicht gemaakt van de (op basis van de DVO) afgesproken kosten versus de werkelijke kosten. Deze vergelijking is voor de beide maatwerkpakketten uitgevoerd op basis van de gegevens van de laatste 4 jaren.

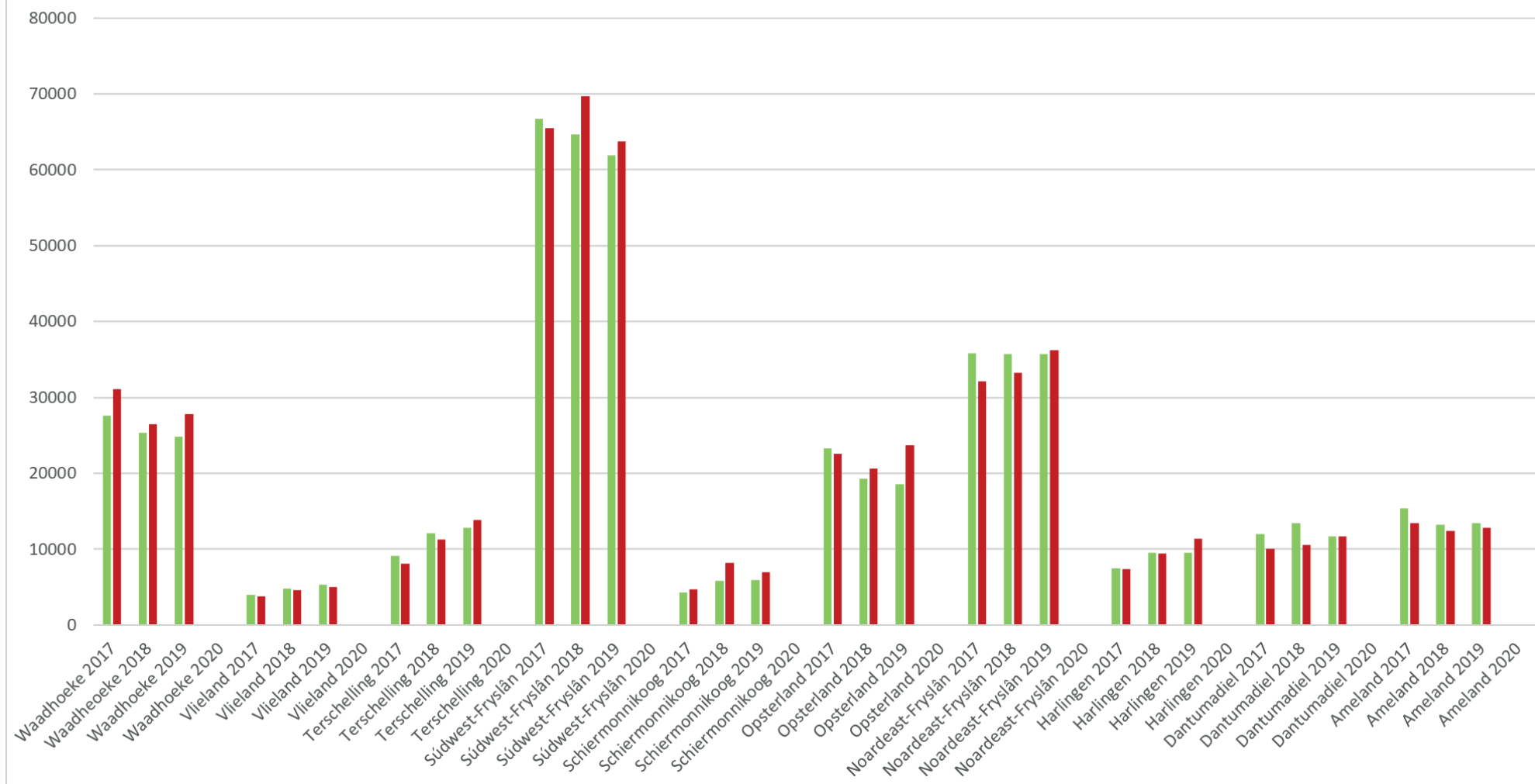
Maatwerkpakket 1

De kosten en aantal producten in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op administratieve gegevens over de laatste jaren. Hieruit is een gemiddelde afgeleid en dit is vertaald naar de huidige uurtarieven voor de verschillende medewerkers. Hieronder wordt per productgroep uiteengezet hoe deze gegevens tot stand zijn gekomen.

Jaartal	Producten verwacht	Producten Afname	Kosten gefactureerd	Werkelijke kosten	Vershil
2020	625	1.031	€ 193.450	€ 296.928	- € 103.478
2019	670	1.107	€ 192.960	€ 318.816	- € 125.856
2018	665	1.044	€ 191.700	€ 300.672	- € 108.972
2017	678	1.055	€ 195.300	€ 298.080	- € 102.780

Gefactureerde en werkelijke kosten

Jaartal	Producten verwacht	Producten Afname	Kosten gefactureerd	Werkelijke kosten	Vershil
2020	*	*	*	*	*
2019	1.029	1.136	€ 199.659	€ 213.577	- € 13.918
2018	1.056	1.081	€ 203.783	€ 205.548	- € 1.765
2017	1.148	1.098	€ 205.666	€ 198.655	+ € 7.011

Voor 2020 is geen reëel beeld te geven ten aanzien van de uitgevoerde taken versus de geplande taken. Door de Corona pandemie hebben veel controles voor langere tijd stil gelegen. Dit geeft een vertekend beeld ten opzichte van de andere jaren waar wel gerekend kan worden met een volle bezetting. In plaats van de gebruikelijke controles zijn in 2020 bij veel instellingen en bedrijven andere werkvormen toegepast zoals de Risico Analyse Monitor (RAM). De RAM is een model om gebouwgebonden risico's helder in kaart te brengen. Het is een vragenlijst die bij voorkeur samen met de eigenaar en de gebruiker wordt ingevuld. Zo ontstaat een goed beeld van wat een acceptabel 'restrisiko' is. De RAM wordt door Brandweer Fryslân op meerdere plekken in de organisatie gebruikt maar kan niet worden gezien als een officieel controlemiddel.

Voorsorteren op veiligheid

2022

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

OMGEVINGSWET

DOEL

Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke functies te vervullen.

3 BELANGRIJKE PRINCIPES

1. Meer ruimte voor initiatieven
2. Meer lokale afwegingsruimte: 'decentraal, tenzij'
3. Grondhouding 'ja, mits'

Vertrouwen

Co-creatie

Faciliteren

Lokaal maatwerk

Netwerken

Integraliteit

Participatie

HET GEMEENTELIJK INSTRUMENTARIUM

De rol van de brandweer

Omgevingsvisie

Omgevingsplan

Omgevings-
programma

Omgevingsvergunning
(incl. risicobeoordeling Wkb)

Om de doelen van de Omgevingswet te bereiken moet er over de muren van eigen taken worden heen gekeken, zowel door bevoegd gezag, initiatiefnemers en betrokken adviseurs.

Brandweer Fryslân is één van deze adviseurs. We richten ons op de risico's van branden, rampen en crises, brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen. Ons speerpunt hierbij is 'risicobewust en risicogericht samenwerken'.

Betrokkenheid van de brandweer bij ruimtelijke ontwikkelingen is belangrijk; zowel voor de veiligheid van de Friese inwoners als voor onze medewerkers tijdens het brandweeroptreden op straat.

MET DIT IN HET VOORUITZICHT

"Het is van belang om een goede samenwerking, ook na 2022, op het gebied van brandveiligheid en omgevingsveiligheid in Fryslân te waarborgen!"

HOE DRAGEN WIJ BIJ AAN GEMEENTELIJKE VEILIGHEID?

Brandweer Fryslân is dé specialist op het gebied van brandveiligheid, omgevingsveiligheid en brandweezorg, van en voor gemeentelijke overheden

Wij dragen bij aan de veiligheid van onze Friese inwoners

Wij voorkomen, beperken en bestrijden brand en ongevallen met gevaarlijke stoffen

Wij hebben zicht op risico's in de fysieke leefomgeving

Wij zijn voorbereid op een veilig en adequaat brandweeroptreden

Wij werken risicogericht samen met onze partners bij het geven van gedegen adviezen

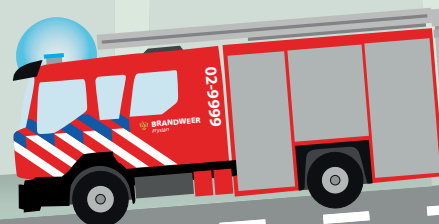
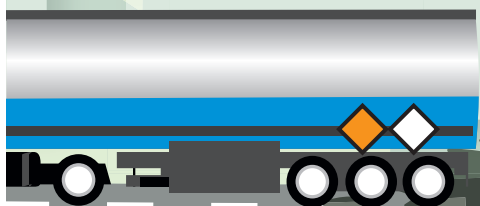
Wij leveren maatwerk per gemeente

Wij voldoen aan de landelijke VTH kwaliteitscriteria

Wij zijn een netwerkorganisatie en investeren in onze relatie met gemeenten en partners

GEBRUIK ONZE KRACHT

Brandweer Fryslân heeft kennis over het totale systeem van brand- en omgevingsveiligheid: de volledige veiligheidsketen

Om branden en incidenten met gevaarlijke stoffen zo goed en veilig mogelijk te beheersen, is het van belang geen zwakke schakels in de keten te hebben. Door (blijvende) betrokkenheid van Brandweer Fryslân bij alle schakels van de veiligheidsketen kan passend invulling worden gegeven aan de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet. Het niveau van veiligheid is immers van grote invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

BETREK ONS OP TIJD!

BRANDWEER
Fryslân

Vormgeving: Visser en de Graef Communicatie

O P L E G N O T I T I E I N F O R M E R E N D

Onderwerp	Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. J. Rijpstra
Auteur	Dhr. W. Kleinhuis
Bijlagen	1. Concept RBP Vliegbasis Leeuwarden 2. Multidisciplinaire informatiekaart RBP
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	10

Kennisnemen van

Het door het Algemeen Bestuur vast te stellen Rampbestrijdingsplan voor Vliegbasis Leeuwarden. Met de datum voor inwerkingtreding per 1 augustus 2021.

Inleiding

Overeenkomstig het Besluit Veiligheidsregio stelt het bestuur van de veiligheidsregio rampbestrijdingsplannen (RBP) vast voor onder andere:

1. Hoogdrempelige BRZO inrichtingen (artikel 6.1.1):

In Fryslân zijn drie hoogdrempelige BRZO inrichtingen waarvoor de Veiligheidsregio een RBP moet opstellen:

- Motip Dupli te Wolvega
- Renewi te Drachten
- BASF te Heerenveen

In december 2020 heeft het Algemeen Bestuur hiervoor een generiek rampbestrijdingsplan BRZO-inrichtingen Fryslân vastgesteld.

2. Vliegtuigongeval op een luchthaven binnen de veiligheidsregio (artikel 6.2.1):

Dit geldt voor de militaire Vliegbasis in Leeuwarden.

Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden

Een rampbestrijdingsplan van een luchthaven/militaire basis wordt conform het Besluit Veiligheidsregio's één keer in de vier jaar herzien. Het huidige rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden dateert van 1 december 2016. Het Algemeen Bestuur heeft op 16 december 2020 besloten om de looptijd van dit plan te verlengen tot 1 augustus 2021. Omdat eerdere vaststelling gezien de coronacrisis en de werkzaamheden van de betrokken functionarissen in de crisorganisatie niet haalbaar was.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden zijn betrokken; Veiligheidsregio Fryslân (GHOR, Brandweer en crisisbeheersing), Politie Noord-Nederland, gemeenten Waadhoeke en Leeuwarden, Vliegbasis Leeuwarden, Defensie, Koninklijke Marechaussee, Meldkamer Noord-Nederland en Wetterskip Fryslân.

Wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het rampbestrijdingsplan versie 2016 is dat de scenario's in het rampbestrijdingsplan versie 2021 zijn aangepast naar de landelijke meldingsclassificaties. Dit is cruciaal om efficiënt en effectief de juiste hulp te bieden en multidisciplinair samen te werken. Aanleiding voor de eenduidige meldingsclassificaties is de landelijke meldkamersamenwerking. Met eenduidige meldingsclassificaties spreken de 10 meldkamers dezelfde taal. Dit betekent onder meer dat de inzet van de civiele hulpdiensten zowel op de militaire vliegbasis als daarbuiten gelijk is. Het rampbestrijdingsplan kan dus ook toegepast worden bij een luchtvaartongeval met een militair toestel buiten de vliegbasis.

Ter inzagelegging en vaststelling

Het herziene rampbestrijdingsplan vliegbasis Leeuwarden ligt van 17 mei tot 26 juni 2021 ter inzage bij de Veiligheidsregio Fryslân en bij de gemeenten Leeuwarden en Waadhoeke. Na de ter inzagelegging wordt het rampbestrijdingsplan versie 2021 ter vaststelling aangeboden aan het Algemeen Bestuur (AB) op 8 juli 2021. Het AB wordt gevraagd:

- het definitieve rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden, versie 2021, vast te stellen en inwerking te laten treden per 1 augustus 2021.
- het vigerende rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden, versie 2016, in te trekken per 1 augustus 2021.

Kernboodschap

Zorgdragen voor kwalitatieve crisisbeheersing bij een luchtvaartongeval op en in de directe omgeving van de Vliegbasis Leeuwarden. Waarbij een van de pijlers de samenwerking is tussen civiele en militaire hulpdiensten en de multidisciplinaire crisisorganisatie.

Consequenties

Met het rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden voldoet de Veiligheidsregio Fryslân aan de verplichting zoals is gesteld in artikel 6.2.1. lid 1 Besluit Veiligheidsregio's.

Het bestuur van de Veiligheidsregio moet een rampbestrijdingsplan vaststellen voor een luchthaven/militaire basis.

Communicatie

Na de vaststelling zorgt de Veiligheidsregio voor de verspreiding van het rampbestrijdingsplan aan de partners die in het plan staan vermeld, Vliegbasis Leeuwarden en crisisfunctionarissen.

Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden

JULI 2021

1 Inhoudsopgave

2	Algemene informatie	3
2.1	Wettelijk kader	3
2.2	Doel rampbestrijdingsplan	3
2.3	Randvoorwaarden	3
2.4	Reikwijdte van het plan	4
2.5	Relatie met overige plannen	4
3	Besluitvormingsproces & Beheer	5
3.1	Vaststelling	5
3.2	Beheer	5
3.3	Publicatie en verspreiding	5
4	Implementatie en evalueren	6
4.1	Implementatieplan	6
4.2	Evalueren	6
5	Bedrijfsinformatie Vliegbasis Leeuwarden	7
5.1	Vliegbewegingen	7
5.2	Quick Reaction Alert	7
5.3	Internationale oefeningen en opleidingen	7
5.4	Munitieopslag	7
5.5	Omgeving	7
5.6	Toegang tot de Vliegbasis	8
6	Taken en bevoegdheden Vliegbasis Leeuwarden	9
6.1	Algemeen	9
6.2	Vertegenwoordigers Vliegbasis Leeuwarden	9
6.2.1	Commandant van de Vliegbasis (CVB)	9
6.2.2	Hoofd Bedrijfsveiligheid & Kwaliteit (H-B&K)	9
6.2.3	Hoofd Sectie Communicatie	9
6.2.4	Liaison Vliegbasis CoPI	10
6.2.5	Liaison Vliegbasis ROT	10
6.2.6	Liaison Vliegbasis GBT	10
6.3	Overleggen calamiteitenorganisatie Vliegbasis Leeuwarden	10
6.3.1	Crisis Management Team (CMT)	10
6.3.2	Actiecentrum Opvang en Verzorging (AC-O&V)	10
6.4	Luchthavenbrandweer	11
6.4.1	On Scene Commander (OSC)	11
6.5	Koninklijke Marechaussee (KMar)	12
6.5.1	Rollen KMar in CoPI, ROT en GBT	12
6.6	Betrokken organisaties bij onderzoek	12
7	Risico's	13

7.1	Regionaal risicoprofiel.....	13
7.2	Brandrisicoklasse.....	13
7.3	Risicoafweging.....	13
7.3.1	Zeer kleine luchtvaartincidenten.....	14
7.3.2	Klein, middel en grote luchtvaartincidenten.....	14
7.3.3	Brand in of nabij het munitiedepot.....	14
8	Scenario's.....	16
8.1	GRIP 1 scenario's.....	16
8.2	GRIP 2 scenario's.....	16
9	Randvoorwaardelijke processen.....	17
9.1	Melding en alarmering.....	17
9.2	Op- en afschalen.....	17
9.3	Leiding en coördinatie.....	18
9.4	Informatiemanagement.....	18
9.5	Communicatie.....	18
10	Bijlage 1: Verantwoording.....	19
11	Bijlage 2: Afkortingenlijst.....	20
12	Bijlage 3: Multidisciplinaire informatiekaarten zone 1 en Munitiedepot.....	21
13	Bijlage 4: Plattegronden zone 1 en CTR/Zone 2.....	22

2 Algemene informatie

2.1 Wettelijk kader

De formele grondslag voor het rampbestrijdingsplan voor de Vliegbasis Leeuwarden is gelegen in:

- Artikel 17. Wet veiligheidsregio's (Wvr)
- Artikel 6.2.1. Besluit veiligheidsregio's (Bvr)

2.2 Doel rampbestrijdingsplan

Het rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden beschrijft de wijze van gecoördineerde incidentbestrijding voor de beschreven scenario's op het terrein en de onmiddellijke omgeving van de Vliegbasis Leeuwarden. Tevens zijn de taken en verantwoordelijkheden van de specifieke functionarissen beschreven, voor zover deze niet staan omschreven in het Regionaal Crisisplan.

2.3 Randvoorwaarden rampbestrijdingsplan

- Het rampbestrijdingsplan en de oefencyclus voldoen aan de (wettelijke) eisen.
- Het regionaal crisisplan en de daaronder vallende deelplannen en draaiboeken zijn leidend. Slechts aanvullingen hierop worden meegenomen bij het op te stellen rampbestrijdingsplan.
- Het rampbestrijdingsplan gaat niet in op onderdelen die staan beschreven in het bedrijfsnoodplan van de Vliegbasis Leeuwarden
- Monodisciplinaire aspecten uit het rampbestrijdingsplan worden binnen de disciplines uitgewerkt en beoefend.
- Er is voldoende capaciteit beschikbaar bij de disciplines voor het openstellen en actualiseren van het rampbestrijdingsplan.
- De coördinatie voor het opstellen en actualiseren van het rampbestrijdingsplan ligt bij de afdeling Crisisbeheersing van de Veiligheidsregio Fryslân.
- Het rampbestrijdingsplan wordt digitaal beschikbaar gesteld.
- Voor het ontwikkelen van scenario's en operationele inzet wordt gebruik gemaakt van crisistype 'ongeval met luchtvaartuig', zoals beschreven in de Handreiking crisisbeheersing op luchthavens (versie 2.0).
- Bij scenario's die niet omschreven zijn in het rampbestrijdingsplan wordt opgeschaald naar behoefte.

2.4 Reikwijdte van het plan

In artikel 6.2.1 lid 2 van het Besluit veiligheidsregio's staat omschreven dat het bestuur van de veiligheidsregio in overleg met de basiscommandant van de militaire luchthaven vaststelt welk gebied tot de onmiddellijke omgeving wordt gerekend.

Het rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden geldt voor luchtvaartongevallen op het terrein van de vliegbasis en 1000 meter in het verlengde van de baankoppen met een breedte van 300 meter (zone 1, zie kaart in de bijlage) uitgebreid met het gehele gebied binnen de omheining van de vliegbasis. De reikwijdte is bepaald aan de hand van de Handreiking crisisbeheersing luchthavens (versie 2.0) en de nota van het Ministerie van Defensie¹.

Voor luchtvaartongevallen met een militair toestel buiten deze zone geldt een gelijke alarmering van de civiele hulpdiensten waarbij er een bijstandsverzoek gedaan kan worden aan de Vliegbasis Leeuwarden. Daarbij kan de informatie uit het rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden toegepast worden.

Het munitiedepot van de Vliegbasis Leeuwarden valt niet binnen zone 1 maar wel binnen de bedrijfsvoering van de vliegbasis en valt ook binnen de reikwijdte van het rampbestrijdingsplan.

2.5 Relatie met overige plannen

Het rampbestrijdingsplan sluit aan bij de volgende plannen:

- Bedrijfsnoodplan Vliegbasis Leeuwarden;
- Rapport risicoanalyse munitieactiviteiten op het MMC Bitgummole;
- Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Fryslân;
- Aanvalsplan/bereikbaarheidskaart Vliegbasis Leeuwarden;
- Bereikbaarheidskaart Munitiedepot Bitgummole;
- Handreiking Crisisbeheersing Luchthavens 2.0;
- Nationaal Crisisplan Luchtvaartongevallen (NCP-L).

¹ Nota CLSK2018009189, Ministerie van Defensie augustus 2018

3 Besluitvormingsproces & Beheer

3.1 Vaststelling

Het rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden is, conform afdeling 3:4 van de Algemene Wet Bestuursrecht - vastgesteld door de Bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Fryslân op 8 juli 2021, en treedt in werking per 1 augustus 2021.

3.2 Beheer

Het beheer van het van het rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden ligt op de afdeling Crisisbeheersing van de Veiligheidsregio Fryslân. Het rampbestrijdingsplan moet een actueel levend document zijn. Alle wijzigingen bij de Vliegbasis Leeuwarden of wijzigingen die plaatsvinden binnen de crisisorganisatie moeten terug te vinden zijn in het rampbestrijdingsplan. Het rampbestrijdingsplan wordt ten minste éénmaal per vier jaar geactualiseerd.

3.3 Publicatie en verspreiding

Na vaststelling wordt het rampbestrijdingsplan digitaal gepubliceerd op de website van de Veiligheidsregio Fryslân, in de app Crisisbeheersing van Veiligheidsregio Fryslân én wordt het toegezonden aan:

- Commandant van de Vliegbasis Leeuwarden;
- Burgemeester gemeente Leeuwarden;
- Burgemeester gemeente Waadhoeke;
- Koninklijke Marechaussee/Landelijk Tactisch Commando/Bureau Conflict- en Crisisbeheersing;
- Politie-eenheid Noord-Nederland/ Bureau Conflict- en Crisisbeheersing;
- Commandant Territoriaal Operationeel Commando Defensie;
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat;
- De directeur van MkNN;
- Directie van het Wetterskip;
- Rijkswaterstaat;
- Provincie Fryslân;
- GGD Fryslân;
- De directeuren van naburige veiligheidsregio's.

De ontvangers van het rampbestrijdingsplan zijn verantwoordelijk voor het informeren van hun eigen organisatie.

4 Implementatie & evalueren

4.1 Implementatieplan

Het rampbestrijdingsplan Vliegbasis geeft inzicht in de taken, bevoegdheden en processen die spelen tijdens de bestrijding van de luchtvaartongevallen of een scenario bij het munitiedepot. De doelgroep bestaat uit alle crisisfunctionarissen van het CoPI, ROT, (G)BT, MkNN en de functionarissen van de Vliegbasis Leeuwarden.

Bij de herziening of actualisatie van het rampbestrijdingsplan Vliegbasis is het belangrijk dat het plan in de systemen en processen van de crisisorganisatie wordt opgenomen. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld de meldkamersystemen, het Landelijk Crisismanagementsysteem (LCMS) en de app Crisisbeheersing, die door crisisfunctionarissen wordt gebruikt.

Daarnaast moeten de crisisfunctionarissen vakbekwaam worden én blijven met het generieke rampbestrijdingsplan. In artikel 6.2.3 Besluit veiligheidsregio staat de volgende oefenverplichting omschreven:

Artikel 6.2.3 Besluit veiligheidsregio

- Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat gezamenlijk met de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing met passende tussenpozen een oefening wordt gehouden waarbij het rampbestrijdingsplan op juistheid, volledigheid en bruikbaarheid wordt getoetst.
- In ieder geval vindt éénmaal per twee jaar een multidisciplinaire stafoefening en éénmaal per vier jaar een multidisciplinaire oefening van staf en operationele eenheden plaats.
- Bij de oefeningen, bedoeld in het tweede lid, wordt het calamiteitenplan van de luchthaven mede geoefend.
- Het bestuur van de veiligheidsregio draagt zorg voor de evaluatie van de oefeningen, bedoeld in het tweede lid. Bij de uitvoering van de evaluatie worden de exploitant van een burgerluchthaven en de basiscommandant, bedoeld in artikel 6.2.1, betrokken.

In het implementatieplan bevat de volgende onderdelen:

- Op welke wijze de oefeningen worden uitgevoerd.
- Op welke wijze de crisisfunctionarissen vakbekwaam blijven.
- Op welke wijze het plan wordt getoetst en bijgesteld naar de wensen van crisisfunctionarissen en de wettelijke vereisten.
- Op welke wijze het plan wordt geïmplementeerd in systemen en processen.

Het implementatieplan wordt uitgewerkt door de afdeling Crisisbeheersing van de Veiligheidsregio Fryslân.

4.2 Evalueren

Het is belangrijk dat crisisfunctionarissen het geleerde in de praktijk kunnen toepassen. In het implementatieplan worden de leerdoelen opgenomen en de evaluatiemethodiek. Op deze manier wordt er getoetst of het rampbestrijdingsplan en/of de multidisciplinaire informatiekaarten (nog) voldoen op het gebied van bruikbaarheid en juistheid van de informatie. Aan de hand van deze evaluaties worden indien nodig de multidisciplinaire informatiekaarten aangepast.

5 Bedrijfsinformatie Vliegbasis Leeuwarden

De Vliegbasis Leeuwarden is een militaire luchthaven waar gevechtsvliegtuigen van het type F-16 en F-35 zijn gestationeerd ter verdediging van het luchtruim van de NAVO. Daarnaast is de Ambulancehelikopter gestationeerd op de vliegbasis (24/7, inclusief personeel). In dit hoofdstuk worden de kernactiviteiten van de vliegbasis benoemd.

5.1 Vliegbewegingen

Op de vliegbasis staan vliegtuigen gestationeerd van het type F-16 en F-35 met maximaal 2 personen aan boord (2 POB). Dit zijn gevechtsvliegtuigen die uitgerust zijn met schietstoelen om de piloten in levensbedreigende situaties snel het vliegtuig te laten verlaten. Tot max. 23.00 uur vinden er op wekdagen starts en landingen plaats. Na 23.00 uur en in het weekeinde vinden er incidenteel vliegbewegingen plaats met militaire gevechtsvliegtuigen (dit kan zijn in het kader van de Quick Reaction Alert, incidentele operationele noodzaak of t.b.v. ceremoniële taken). Er is dan een beperktere bezetting van personeel aanwezig. Daarnaast is er sporadisch sprake van bezoekende vrachtvliegtuigen.

5.2 Quick Reaction Alert

Samen met Vliegbasis Volkel en de Belgian Airforce (BAF) heeft Vliegbasis Leeuwarden op toerbeurt de taak om het luchtruim van de Benelux te bewaken. Dan staan er 24 uur per dag twee volledig bewapende toestellen klaar om in geval van een alarm (scramble) binnen enkele minuten in het luchtruim te zijn. Zij hebben dan de taak om een binnendringer te onderscheppen en eventueel te begeleiden tot aan de grens van ons territoriale luchtruim.

5.3 Internationale oefeningen en opleidingen

De Vliegbasis Leeuwarden is gastheer voor internationale oefeningen en opleidingen, zoals Frisian Flag en de Weapon Instructor Course (WIC). De deelnemende coalitiepartners opereren met eigen personeel en materieel. Hierbij wordt veel personeel en materieel overgebracht, deels over land maar veel door de lucht. Een verdubbeling van personeel en materieel is geen uitzondering.

5.4 Munitieopslag

Buiten het terrein van de vliegbasis wordt munitie opgeslagen van een dermate kaliber (gevaarsklasse 1.1 en 1.2) dat er een massa-explosie kan plaatsvinden bij brand waar de munitie bij betrokken is. De munitie is opgeslagen in bunkers, waardoor een eventuele brand van buitenaf niet automatisch leidt tot brand in de munitieopslag. Het munitiecomplex Bitgummole heeft een apart veiligheidsbeheerssysteem om voorbereid te zijn op zware ongevallen.

5.5 Omgeving

Vliegbasis Leeuwarden ligt ten noordwesten van Leeuwarden. De vliegbasis is gelegen in de gemeente Leeuwarden en grenst aan de gemeente Waadhoeke. Aan de zuidwestzijde grenst de vliegbasis nagenoeg aan de woonwijk Westeinde, gemeente Leeuwarden. De volgende aansluitende woonbebouwing bevindt zich aan de zuidwestzijde op een afstand van 350 meter (Marsum, gemeente Waadhoeke) en aan de noordoostzijde op een afstand van 470 meter (Jelsum, gemeente Leeuwarden). Aan de noordwestzijde van de vliegbasis ligt op een afstand van circa 645 meter het munitiedepot Bitgummole.

Voor een overzichtskaart met betrekking tot de ligging, lay-out en andere relevante voorzieningen, gegevens van de vliegbasis en voor het munitiedepot wordt verwezen naar de multidisciplinaire informatiekaarten in de bijlage.

5.6 Toegang tot de Vliegbasis

Tijdens een incident geldt er een aangepaste toegangsregeling voor Vliegbasis Leeuwarden. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van vooraf bepaalde uitgangstellingen (UGS). De OSC/Bevelvoerder zal in eerste instantie de UGS en de aanrijdroute rood of blauw bepalen. Dit wordt kenbaar gemaakt aan de MkNN. De toegangsregeling voor civiele hulpdiensten tijdens een incident staat op de multidisciplinaire informatiekaart beschreven.

6 Taken & bevoegdheden Vliegbasis Leeuwarden

6.1 Algemeen

De organisatie, verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van de operationele diensten zijn vastgelegd in het Regionaal Crisisplan. De Vliegbasis Leeuwarden heeft een bedrijfsnoodplan opgesteld. Vertegenwoordigers van de Vliegbasis Leeuwarden en de KMar worden toegevoegd aan de relevante crisis overleggen in geval van een incident.

6.2 Vertegenwoordigers Vliegbasis Leeuwarden

6.2.1 Commandant van de Vliegbasis (CVB)

De Commandant Vliegbasis Leeuwarden (CVB) voert het commando over de vliegbasis is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid op de vliegbasis. Wanneer er bij een incident wordt opgeschaald naar GRIP 1 of hoger, verschuift de verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid naar de burgemeester/voorzitter veiligheidsregio en heeft de CVB de volgende taken:

- De CVB is de voorzitter van het Crisis Management Team (CMT).
- Wanneer er opgeschaald wordt naar GRIP 3 dan neemt de CVB, als adviseur, plaats in het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). De H-OPS neemt dan het voorzitterschap over.
- De CVB wordt door het CMT geïnformeerd over de ontwikkelingen en door het CMT geadviseerd over eventuele verdere communicatie naar derden binnen en buiten Defensie.
- De CVB stelt de Commandant der Luchtstrijdkrachten (C-LSK) op de hoogte.

6.2.2 Hoofd Bedrijfsveiligheid & Kwaliteit (H-B&K)

H-B&K vertegenwoordigt in eerste lijn de CVB en is belast met de (bestuurlijke) ondersteuning van ongeval- en rampenbestrijding. In tweede instantie is de H-B&K verantwoordelijk voor het technisch (voor)onderzoek van een luchtvaartongeval. De H-B&K wijst materiedeskundigen aan voor de ondersteuning bij de afhandeling van het ongeval, adviseert van het Operatie Centrum Operaties (OC-Ops) bij het vaststellen van de ongevalclassificatie en meldt het ongeval aan de wetgevende en certificerende instanties. De KMar is verantwoordelijk voor het strafrechtelijk onderzoek op de plaats van het ongeval met een militair toestel en de OvD-P (KMar) is zowel op de vliegbasis als buiten de vliegbasis het aanspreekpunt hiervoor in het CoPI (Zie paragraaf 6.5).

6.2.3 Hoofd Sectie Communicatie

Bij een calamiteit op de vliegbasis wordt onmiddellijk het Hoofd Sectie Communicatie (HSCOM) geïnformeerd. Het HSCOM informeert de Directie Communicatie van het Ministerie van Defensie. Wanneer er bij een incident wordt opgeschaald naar GRIP 1 of hoger, valt voorlichting onder verantwoordelijkheid van de (coördinerende) burgemeester. Als er vanuit de overheid nog geen voorlichting wordt gegeven, dan neemt de HSCOM zolang de woordvoering waar. De voorlichtingstaken die door het HSCOM en zijn staf kunnen worden uitgevoerd zijn persvoorlichting (over o.a. materiaal en personeel van de Vliegbasis en over door de Vliegbasis genomen maatregelen), begeleiding van de media naar de ongevalslocatie en interne voorlichting aan het eigen personeel. Er is nauw overleg met de communicatie experts en woordvoerders van crisisorganisatie.

6.2.4 Liaison Vliegbasis CoPI

Namens de vliegbasis neemt de brandweercommandant van de luchthaven als liaison zitting in het CoPI (vanaf GRIP1) bij een incident op de basis. Dit geldt ook bij een ongeval met een militair toestel buiten de basis, dan wel op verzoek van de leider CoPI bij andere vliegtuigongevallen. De liaison Vliegbasis Leeuwarden taak wordt ingevuld door het Hoofd Brandweer Vliegbasis Leeuwarden of diens plaatsvervanger. Indien voorgenoemde personen niet beschikbaar zijn zal deze ingevuld worden door een On Scene Commander (OSC) of de plv. H-B&K². De hoofdtaak van de liaison Vliegbasis Leeuwarden is het informeren van het CMT over de status van de calamiteit en de bestrijding hiervan en stemt de opdrachten van het CoPI af met het CMT.

6.2.5 Liaison Vliegbasis ROT

Defensie heeft standaard een vertegenwoordiger in het ROT (Regionaal Militair Operationeel Adviseur, RMOA) voor het waarborgen van de continuïteit van defensie, waaronder het aanvragen van bijstand. Daarnaast neemt het Hoofd Onderhoud & Logistiek (H-O&L) als liaison van de vliegbasis zitting in het ROT (vanaf GRIP 2). Ook bij een incident met een militair vliegtuig buiten de basis dan wel op verzoek van Operationeel Leider (OL) van het ROT. De Liaison adviseert het ROT en vertegenwoordigt de belangen van de Vliegbasis. De Liaison stemt opdrachten van het ROT af met het CMT van de Vliegbasis.

6.2.6 Liaison Vliegbasis GBT

Namens de vliegbasis neemt de CVB (of vervanger) als liaison Vliegbasis zitting in het GBT (vanaf GRIP 3) bij een incident op de basis. Ook bij een incident met een militair vliegtuig buiten de basis dan wel op verzoek van de voorzitter van het (regionaal) beleidsteam. De liaison adviseert de voorzitter van het GBT en vertegenwoordigt de belangen van de Vliegbasis. De liaison stemt opdrachten vanuit het GBT af met het CMT van de Vliegbasis. Namens Defensie neemt de Regionaal Militair Commandant zitting in het GBT. Beide vertegenwoordigers hebben een eigen netwerk en verantwoordelijkheid.

6.3 Overleggen calamiteitenorganisatie Vliegbasis Leeuwarden

6.3.1 Crisis Management Team (CMT)

- Het Crisis Management Team (CMT) komt bijeen op aanwijzing van de Commandant Vliegbasis (CVB) en heeft zitting in het Operatie Centrum Operaties (OC-Ops). Wanneer de CVB zitting neemt in het RBT of GBT dan neemt de **H-OPS**³ het voorzitterschap over.
- Het CMT is het aanspreekpunt voor de CVB, de sectie communicatie van de Vliegbasis en de liaisons in het CoPI, ROT en het GBT.
- Het CMT adviseert de CVB over de maatregelen die moeten worden genomen en heeft hem een complete rapportage over de situatie. Indien noodzakelijk worden ter zake kundige functionarissen opgeroepen.

6.3.2 Actiecentrum Opvang en Verzorging (AC-O&V)

Direct na een calamiteit op de Vliegbasis Leeuwarden zal een Actiecentrum Opvang en Verzorging (AC-O&V) worden ingesteld. Bij een GRIP 2 of hoger zal de leiding worden overgenomen zoals beschreven staat in het Regionaal Crisisplan. Vanuit dit AC-O&V kunnen een aantal opvanglocaties⁴ worden geactiveerd voor niet-gewonde en (behandelde) lichtgewonde slachtoffers en kunnen relaties worden opgevangen.

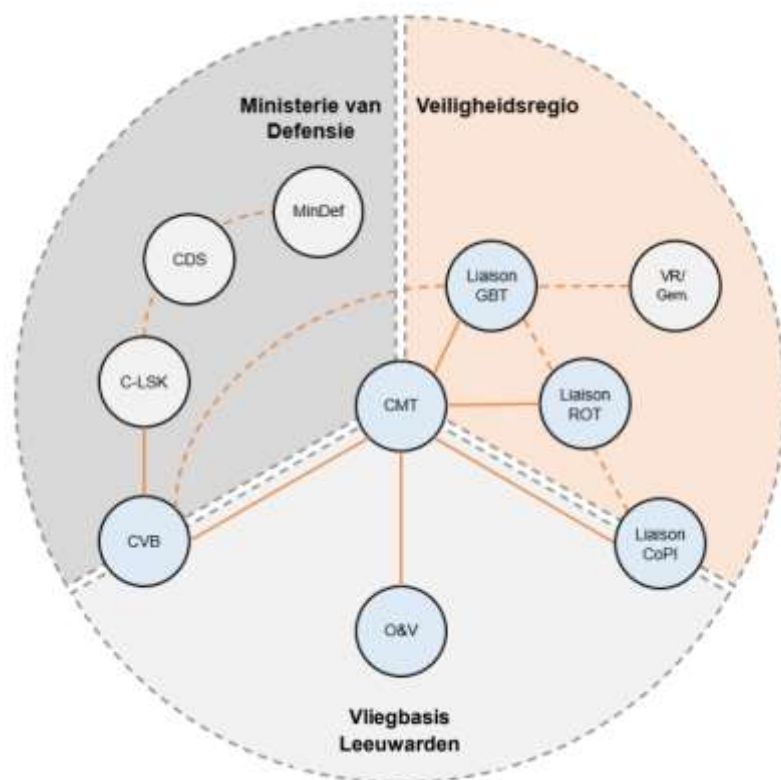
² Hoofd Bedrijfsveiligheid & Kwaliteit, volgens bedrijfsnoodplan Vliegbasis

³ Hoofd Operatiën, overeenkomstig bedrijfsnoodplan Vliegbasis

⁴ Locaties staan benoemd in bedrijfsnoodplan Vliegbasis

Formele aansturinglijnen en communicatielijnen Vliegbasis

Onderstaand figuur (figuur 1) laat zien op welke wijze door de interne calamiteitenorganisatie van de Vliegbasis Leeuwarden wordt gecommuniceerd naar welke entiteiten. Daarbij zijn de vaste lijnen formele aansturinglijnen en betreffen de gestreepte lijnen communicatielijnen ten behoeve van afstemming.

Figuur 1 Communicatie en aansturinglijnen interne calamiteitenorganisatie Vliegbasis

6.4 Luchthavenbrandweer

6.4.1 On Scene Commander (OSC)

De operationele leiding over een gezamenlijke inzet met de luchthavenbrandweer ligt bij de hoogst leidinggevende van de civiele brandweer. Tot diens aanwezigheid berust de leiding bij de On scene Commander of bevelvoerder van de luchthavenbrandweer. De eenheden van de luchthavenbrandweer blijven onder directe aansturing van de OSC.

Taakverdeling tussen luchthavenbrandweer en civiele brandweer

Bij een luchtvaartongeval is er een bepaalde taakverdeling tussen de luchthavenbrandweer en de civiele brandweer. De luchthavenbrandweer heeft bij vliegtuigongevallenbestrijding de taak het creëren van een overleefbare situatie. Zij leveren hiervoor de benodigde schuimbluscapaciteit. Indien mogelijk begint de luchthavenbrandweer met het redden van mensen. De civiele brandweer neemt de bevrijding van de slachtoffers over in samenwerking met de geneeskundige hulpverleners.

6.5 Koninklijke Marechaussee (KMar)

Op het terrein van de vliegbasis wordt de politionele en justitiële taak door en onder leiding van de Koninklijke Marechaussee verricht. De Koninklijke Marechaussee handelt ten aanzien van de openbare orde en veiligheid, evenals de politie, onder verantwoordelijkheid van de burgemeester. Bij strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde wordt opgetreden onder gezag van het Openbaar Ministerie. Bij een ongeval met een militair luchtvaartuig buiten de basis vervult de KMar een ondersteunende rol en is de politie leidend. Beide organisaties hebben een OvD als vertegenwoordiger in het CoPI, ROT en GBT.

6.5.1 Rollen KMar in CoPI, ROT en GBT

Namens de KMar neemt de OvD-P (KMar) zitting in het CoPI (vanaf GRIP1) bij een incident op de vliegbasis. Dit geldt ook bij een ongeval met een militair toestel buiten de basis. Voor het militair toestel gelden dan net als de vliegbasis de verantwoordelijkheden van de KMar. De politie en de KMar stemmen af over de uitvoering van taken en de vertegenwoordiging tijdens het crissoverleg, in lijn met het Regionaal Crisisplan. Totdat de OvD-P (KMar) op de vliegbasis aanwezig is en het overneemt, neemt de politie de taken van de KMar waar. De OvD-P in het CoPI vertegenwoordigt tot dan, naast de politie, ook de KMar. Voor de ondersteuning bij het uitvoeren van de taken van de KMar is een SGBO actief, vergelijkbaar met het SGBO-Politie. In het ROT en GBT is de KMar vertegenwoordigd door respectievelijk een AC-P (KMar) en adviseur KMar.

6.6 Betrokken organisaties bij onderzoek

De KMar is verantwoordelijk voor strafrechtelijk onderzoek op de plaats van het ongeval met een militair luchtvaartuig. De afdeling Luchtvaart van de Landelijke Eenheid van de Nationale Politie zal bij dat soort ongevallen ondersteuning aanbieden. Bij ieder luchtvaartongeval vinden diverse onderzoeken plaats, onder meer naar de oorzaak en mogelijke strafrechtelijke aspecten. In Nederland kunnen het Openbaar ministerie, de afdeling Luchtvaart van de Nationale Politie, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en andere inspecties, zoals Inspectie Justitie en Veiligheid (IJV), Inspectie Gezondheidszorg (IGZ), Inspectie Militaire Gezondheidszorg (IMG), Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) en een Commissie van Onderzoek (CvO) van het ministerie van Defensie onderzoeken uitvoeren.

Ministerie van Defensie

Bij een ongeval met een militair luchtvaartuig is het ministerie van Defensie altijd betrokken. Bij een militair ongeval kan ook een buitenlandse luchtmacht betrokken zijn. Het betreffende land en haar ministerie(s) en het ministerie van Defensie zijn dan een relevante en belangrijke partner in de afhandeling. De coördinatie van de buitenlandse partijen verloopt via het ministerie van Defensie.

Openbaar Ministerie (OM)

Bij een luchtvaartongeval met een militair luchtvaartuig berust de leiding van het opsporingsonderzoek bij het OM in Arnhem, alwaar de militaire strafzaken worden behandeld. Bij een terroristische aanslag of het vermoeden ervan worden het Openbaar ministerie (OM) en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) altijd betrokken.

7 Risico's

7.1 Regionaal risicoprofiel

Voor risico- en crisisbeheersing binnen de veiligheidsregio is het regionaal risicoprofiel een belangrijk uitgangspunt. Luchtvaartincidenten zijn opgenomen in het regionaal risicoprofiel van Fryslân. Er worden twee incidenttypen benoemd;

- Incident bij start of landing op of rond een luchtvaartterrein
- Incident vliegtoestel bij vliegshows

Niet alle incidenttypen die in het regionaal risicoprofiel staan worden nader uitgewerkt vanwege een beperkte aanwezigheid van indicatoren of beperkte impact op de regio in verhouding tot andere incidenttypen.

Het eerste incidenttype wordt verwerkt in dit rampbestrijdingsplan. In het regionaal risicoprofiel is ervoor gekozen om het incidenttype 'incident vliegtoestel bij vliegshows' als scenario verder uit te werken in een risicoanalyse. Afgelopen jaren werden er afwisselend met Vliegbasis Volkel en Vliegbasis Gilze-Rijen open dagen met een vliegshow georganiseerd. In 2016 is er tijdens een oefening een civiel toestel van een Zwitsers stuntteam neergestort in Bitgum. Dit gebeurde niet tijdens de vliegshow maar tijdens een training een dag voorafgaand. De open dagen van de Vliegbasis Leeuwarden vallen niet onder de reikwijdte van een rampbestrijdingsplan. Hiervoor worden aparte vergunningen afgegeven, waarvoor het opstellen van een veiligheidsplan een onderdeel is. De leerpunten uit de evaluatie van dit incident uit 2016 zijn meegenomen in dit rampbestrijdingsplan.

7.2 Brandrisicoklasse

De maximale grootte van het vliegtuig en de daaruit afgeleide brandrisicoklasse is bepalend voor de voorbereidende maatregelen die een luchthaven moet treffen in geval van een (dreigend) vliegtuigongeval. Voor Vliegbasis Leeuwarden geldt dat zij zich dient voor te bereiden op een brandrisicoklasse 6. In het uiterste geval kan de KDC-10 of de C-17 (transportvliegtuigen) op de vliegbasis landen. Deze situatie kan zich alleen voordoen tijdens "open veld" status. Tijdens een "open veld" status wordt de schuimbluscapaciteit van de luchthavenbrandweer verhoogd (in de vorm van extra crashtenders en personele capaciteit) naar het vereiste niveau (voor brandrisicoklasse 8).

7.3 Risicoafweging

Het is een bestuurlijke verantwoordelijkheid af te wegen welke scenario's opgenomen worden in het RBP voor de vliegbasis. De keuze voor de scenario's is onder meer afhankelijk van de brandrisicoklasse⁵ van een luchthaven en de redelijkerwijs te verwachten overige crises. Bij de ontwikkeling van het RBP voor de vliegbasis en de hieruit voortvloeiende consequenties voor de crisisbeheersing, zijn ook de KMar, brandweer, GHOR, politie, gemeente en de vliegbasis betrokken zijn bij deze keuze.

Volgens de [Veiligheidsstatistieken Luchtvaart 1993-2007](#) zijn er globale statische gegevens over fatale ongevallen in de burgerluchtvaart. Deze zijn gebaseerd op de civiele luchtvaart. Dat neemt niet weg dat ondanks de Vliegbasis Leeuwarden een militaire basis is de statische gegevens toe te passen zijn voor het gebruik van grote transportvliegtuigen met passagiers.

⁵ In EASA-regelgeving is aangegeven over welke voorzieningen een brandweer dient te beschikken op basis van de grootte van de vliegtuigen die er landen. Daartoe worden luchthavens in tien brandrisicoklassen onderverdeeld. Deze klasse van de luchthaven is direct gerelateerd aan de in theorie benodigde bluscapaciteit voor type vliegtuigen die regelmatig op de luchthaven landen. De vliegbasis Leeuwarden valt in de brandrisicoklasse 6.

Uit deze gegevens blijkt dat de meest cruciale momenten van een vlucht de start en de landing zijn. Tijdens deze twee vluchtfasen is veel manoeuvreren nodig, piloten moeten veel handelingen binnen een kort tijdbestek verrichten. In de landing vindt 55% van alle luchtvaartongevallen plaats, voor het opstijgen betreft dit 30%. Tijdens het vliegen op kruishoogte vindt 15% van de ongevallen plaats. Ongeveer 85% van de ongevallen in de burgerluchtvaart vindt dus plaats tijdens start en landing in de nabijheid van de luchthaven. Ongeveer 75% à 80% van de ongevallen vindt plaats binnen een zone die zich uitstrekt 150 meter aan weerszijden van de hartlijn van de start- en landingsbaan en tot 1000 meter voor en achter de baan. Dit gebied wordt aangegeven met zone 1. Voor de Vliegbasis Leeuwarden geldt dat het gebied dat binnen de omheining ook valt onder zone 1. (zie kaart in bijlage)

Nog eens 10% van de ongevallen vindt plaats in een strook relatief dicht bij de luchthaven. Deze strekt zich globaal zo'n 10 km uit rondom de luchthaven. Dit gebied wordt volgens de [Veiligheidsstatistieken Luchtvaart 1993-2007](#) omschreven als zone 2.

Volgens de nota van het Ministerie van Defensie⁶ wordt het CTR-gebied van de vliegbasis tot zone 2 gerekend. (zie kaart in bijlage)

Bij een luchtvaartongeval buiten de vliegbasis is de inzet van het aantal civiele hulpdiensten gelijk aan de inzet in zone 1 (op de vliegbasis). De informatie uit het rampbestrijdingsplan kan dan ook toegepast worden en er wordt eventueel een bijstand verzoek gedaan aan luchthavenbrandweer.

7.3.1 Zeer kleine luchtvaartincidenten

Zeer kleine luchtvaartongevallen, waarbij sprake is van maximaal 3 personen aan boord (POB), zoals een F-35, F-16 of helikopter, wordt op de vliegbasis afgehandeld door de luchthavenbrandweer. De risico's bij dit type vliegtuig is de grote hoeveelheid brandstof en de mogelijke bewapening in de vorm van bommen, raketten en boordmunitie. Er is voor gekozen om bij een dergelijk scenario wel multidisciplinaire coördinatie op te starten (CoPI) ter ondersteuning.

Buiten de vliegbasis wordt een zeer klein luchtvaartongeval met een militair toestel ook gestart met een multidisciplinaire coördinatie, waarbij de luchthavenbrandweer en de KMar ook worden gealarmeerd.

7.3.2 Klein, middel en grote luchtvaartincidenten

De maatscenario's luchtvaartongevallen klein, middel en groot hebben vooral betrekking op ongevallen met de bezoekende grotere vliegtuigen en helikopters binnen zone 1. Bij een dergelijk incident spelen diverse dilemma's en is een specifieke aanpak van de incidentbestrijding vereist. Deze scenario's worden omschreven als luchtvaartongeval 'klein', 'middel' en 'groot'.

7.3.3 Brand in of nabij het munitiedepot

Op basis van het rapport risicoanalyse⁷ munitieactiviteiten Munitiedepot Bitgummole is het gebied rondom het munitiedepot ingedeeld in drie gevaarzones A, B en C.

Binnen de gevaarzone C zijn bedrijven, woningen, scholen en zorginstellingen in kaart gebracht. Dit betreft een gebied van circa 1500 meter rondom het munitiedepot en is naast zone C nog verder opsplijst in een zone B en in een zone A. Het gebied buiten zone C betreft de

⁶ Nota CLSK2018009189, Ministerie van Defensie augustus 2018

⁷ TNO-DV2 2006 A098 QRA MMC Beetgumermolen

zogenaamde veilige zone. De geprojecteerde zones zijn een cumulatie van de effecten vanuit alle munitieopslagen en de werkplaats uitgaande van de maximale opslaghoeveelheid, hierbij zijn de factoren soort munitie en de constructie van de opslag bepalend. Er wordt uitgegaan van de worst case situatie (ergst denkbare scenario). In de praktijk is het afhankelijk van de situatie en omstandigheden en kan de cumulatie van de effecten en maximale opslag variëren. Actuele informatie is ten alle tijde beschikbaar bij de On Scene Commander (OSC) en Bevelvoerder van Dienst (BvD).

De effecten bij een brand op- of in het munitiedepot met een daadwerkelijke explosie zijn in de worst case situatie binnen:

- Zone A (+/- 600 meter): instortingen van bouwwerken, als gevolg van de drukgolf.
- Zone B (+/- 875 meter): neervallende brokstukken en munitiefragmenten, en een luchtschok van 5 kPa.
- Zone C (+/- 1500 meter): tijdelijke gehoorschade en glasbreuk, beweegbare constructieonderdelen (ramen/ deuren) zijn beschadigd en/of ontzet als gevolg van de drukgolf door een massa-explosie (alleen ADR 1.1).

Binnen zone A en B zijn secundaire branden mogelijk, veroorzaakt door directe warmtestraling van de explosie en hete brokstukken, bijvoorbeeld van voertuigen en gebouwen, struiken en bomen en van gas door leidingbreuk.

Handelingsperspectief omwonenden bij een brand met een dreigende explosie

Een handelingsperspectief is relevant bij het scenario 'dreigende explosie'. Er is altijd sprake van maatwerk, waarbij afstemming is in het CoPI. Voor het handelingsperspectief geldt een aantal uitgangspunten:

- Het gebied afzetten aan de rand van zone C.
- Mensen mogen het gebied verlaten, maar niet in.
- Niet zelfredzame bewoners worden indien nodig en mogelijk (veilig) door de hulpdiensten uit de woningen in zone B gehaald.

Richtlijnen voor het handelingsperspectief

Bewoners in zone C: In dit scenario is er sprake van tijdelijke gehoorschade en glasbreuk. Handelingsperspectief:

- Blijf binnen. Open de ramen en sluit de gordijnen voor de ramen, om te beschermen tegen vallend puin en glasscherven. Hangen er geen gordijnen voor de ramen? Ga dan naar een andere kamer zonder ramen of met gordijnen.

Bewoners in zone B: In dit scenario is er sprake van neervallende brokstukken en munitiefragmenten. Beweegbare constructieonderdelen zijn ontzet. Handelingsperspectief:

- Ga het gebied uit, bij voorkeur in de auto.
- Blijf je toch thuis? Blijf dan binnen. Sluit de gordijnen voor de ramen, om te beschermen tegen vallend puin en glasscherven. Hangen er geen gordijnen voor de ramen? Ga dan naar een andere kamer zonder ramen of met gordijnen.

Uitgangspunt is zelfredzaamheid, als bewoner bepaal je zelf of je het gebied verlaat en organiseer je je eigen vervoer. Geef hierbij inzicht in de effecten van het wel of niet thuisblijven. Op basis daarvan kan een bewoner een keuze maken.

8 Scenario's

Op basis van de aanwezige risico's zoals omschreven in hoofdstuk 7, zijn er vijf scenario's voor de Vliegbasis Leeuwarden uitgewerkt. Dit zijn de scenario's waarvoor minimaal een GRIP 1⁸ wordt gealarmeerd. In het scenario wordt omschreven wat de aandachtspunten zijn voor de betrokken organisaties en wat het vraagt aan capaciteit. Dit laat onverlet dat er sprake kan zijn van opschaling indiene vereiste initieel gealarmeerde capaciteit onvoldoende is. Het bijstellen van de opschaling kan worden uitgevoerd door de MKNN of de hoogst leidinggevende.

8.1 GRIP 1 scenario's

Luchtvaartongeval zeer klein

Betreft een ongeval met een gevechtsvliegtuig, kleine helikopter (bijv. Waddenheli) of drone. Het aantal (mogelijke) slachtoffers is 0 t/m 3 personen. Er is multidisciplinaire coördinatie nodig (CoPI).

Luchtvaartongeval klein

Bij het scenario 'Luchtvaartongeval klein' bedraagt het aantal (mogelijke) slachtoffers 4 t/m 7 personen. Het betreft een ongeval met een grote helikopter, een transport- of passagiersvliegtuig met alleen crew aan boord. Er is ter plaatste multidisciplinaire coördinatie nodig (CoPI).

Brand op- of in het munitiedepot met dreiging explosie

Er is brand op het munitiedepot in Bitgummole of in de munitieopslag/ assemblage hal met mogelijk een explosie door munitie. Er is ter plaatste multidisciplinaire coördinatie nodig (CoPI).

8.2 GRIP 2 scenario's

Luchtvaartongeval middel

Bij het scenario 'Luchtvaartongeval middel' bedraagt het aantal (mogelijke) slachtoffers 8 t/m 50 personen. Het betreft een ongeval met grote helikopter, transport of passagiersvliegtuig met maximaal 50 passagiers aan boord. Er is ter plaatste multidisciplinaire coördinatie nodig (CoPI) en er is sprake van een complex ongeval wat tactische coördinatie vereist en waarvoor er meerdere processen in het ROT moeten worden opgestart.

Luchtvaartongeval groot

Bij het scenario 'Luchtvaartongeval groot' bedraagt het aantal (mogelijke) slachtoffers 51 personen t/m 250 personen. Het betreft een ongeval een passagiersvliegtuig met 51 of meer personen aan boord. Er is ter plaatste multidisciplinaire coördinatie nodig (CoPI) en er is sprake van een complex ongeval wat tactische coördinatie vereist en waarvoor er meerdere processen in het ROT moeten worden opgestart.

⁸ [Wat gebeurt er tijdens een crisis? - Veiligheidsregio Fryslân \(veiligheidsregiofryslan.nl\)](https://www.veiligheidsregiofryslan.nl)

9 Randvoorwaardelijke processen

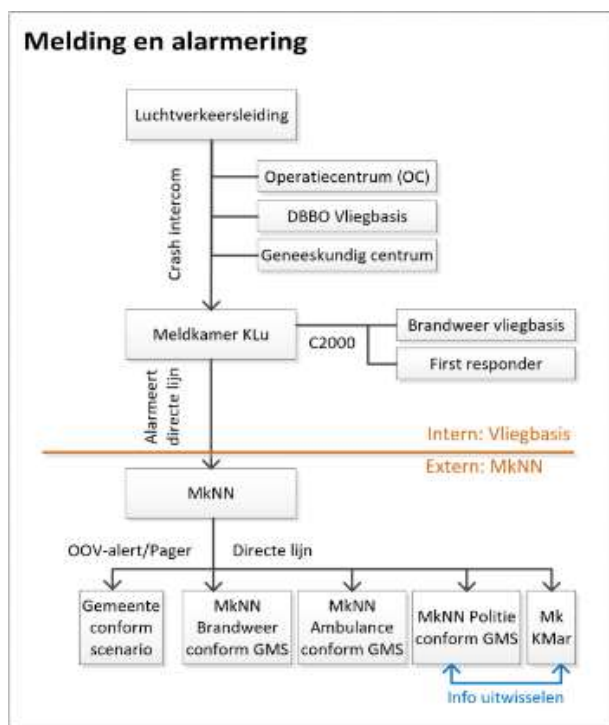
9.1 Melding en alarmering

Wanneer er sprake is van één van de scenario's van het rampbestrijdingsplan dan zal de luchtverkeersleiding van de Vliegbasis als eerste op de hoogte zijn. De Meldkamer Koninklijke Luchtmacht (MkKLu) besluit onder leiding van de On Scene Commander/Bevelvoerder van Dienst welk scenario moet worden gealarmeerd aan de MkNN.

De MkKLu zorgt voor de doormelding naar de landelijke meldkamer van de KMar (OPSCENT) die vervolgens de desbetreffende functionaris alarmeert.

De MkNN alarmeert in overeenstemming met Regionaal Crisisplan en zorgt ook voor een doormelding naar de landelijke meldkamer van de KMar (OPSCENT). De meldkamer van de KMar wordt dus dubbel gealarmeerd.

De OvD-P (KMar) is altijd, tijdens vliegbewegingen van de basis, met 2 eenheden ter plaatse. Bij het scenario "Brand op- of in het munitiedepot met dreiging explosie" en in geval van een Quick Reaction Alert⁹, buiten de normale vliegbewegingen van de basis, kan de OvD-P KMar de vereiste opkomsttijd voor CoPI-leden (30 min.) meestal niet halen. Deze functie wordt zo lang als nodig waargenomen door de OVD-P (Politie), naast zijn eigen taken¹⁰.

9.2 Op- en afschalen

De GRIP-structuur van het regionaal crisisplan is leidend. De afschaling vindt plaats zodra dat mogelijk is, na instemming van de hoogst leidinggevende functionarissen.

⁹ Zie hoofdstuk 5

¹⁰ Zie paragraaf 6.5.1

9.3 Leiding en coördinatie

De operationele leiding in dit rampbestrijdingsplan wordt ingevuld op basis van de GRIP-structuur zoals deze is beschreven in het Regionaal Crisisplan. In het hoofdstuk 6 en op de multidisciplinaire informatiekaart staat beschreven welke functionarissen van de Vliegbasis Leeuwarden en de KMar aansluiten bij het CoPI, ROT en het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT).

GRIP Niveau	Bezetting Vliegbasis/KMar
CoPI/GRIP 1	Liaison Vliegbasis, OvD-P (KMar)
ROT/GRIP 2	Liaison Vliegbasis (H-O&L), AC-P (KMar)
GBT/GRIP 3	Liaison Vliegbasis (CVB of plaatsvervanger), adviseur KMar
RBT/GRIP 4	Liaison Vliegbasis (CVB), adviseur KMar

9.4 Informatiemanagement

Het Landelijk Crisismanagementsysteem (LCMS) wordt gebruikt om tijdens een grootschalig incident de informatie die bij de verschillende partijen beschikbaar is op eenvoudige wijze te delen. De multidisciplinaire informatiekaarten en de bijbehorende plattegronden worden in LCMS opgenomen. Het CMT van de Vliegbasis houdt bij GRIP 1 en hoger het tabblad Defensie bij in de LCMS activiteit.

9.5 Communicatie

De communicatie-experts van de crisisorganisatie van Veiligheidsregio Fryslân en de sectie communicatie van Vliegbasis Leeuwarden werken bij een incident nauw met elkaar samen.

- De sectie communicatie van Vliegbasis Leeuwarden zorgt voor persvoorlichting (over o.a. materiaal en personeel van de Vliegbasis en over door de Vliegbasis genomen maatregelen), begeleiding van media van en naar de ongevalslocatie en interne voorlichting aan het eigen personeel. De Staf Personeel & Organisatie van de vliegbasis zorgt voor informatie aan verwanten van betrokken personeel van Defensie.
- De crisisorganisatie van Veiligheidsregio Fryslân zorgt voor brede pers- en publieksvoorlichting en het monitoren van wat er leeft in de samenleving. De pers- en publieksvoorlichting gaat met name over de effecten van het incident op de omgeving, zoals wegafsluitingen, informatie over gezondheidseffecten en het geven van handelingsperspectief. De eventuele inzet van bijv. NL-Alert of de rampenzender valt onder de verantwoordelijkheid van de crisisorganisatie, net als de communicatie met verwanten van eventuele burgerslachtoffers.

Op de volgende manieren wordt de communicatie onderling afgestemd:

- De CoPI communicatieadviseur stemt als eerste de communicatie af met de sectie communicatie van Vliegbasis Leeuwarden. Hij/zij legt rechtstreeks of anders via de liaison van Vliegbasis Leeuwarden in het CoPI contact met de sectie communicatie van de vliegbasis. Daarna zal er rechtstreeks contact zijn tussen de betrokken communicatieadviseurs (o.a. via direct contact op de plaats incident, telefonisch en via Whatsapp). Bij GRIP 2 of hoger wordt deze onderling afstemming uitgebreid met de ROT communicatieadviseur, het Hoofd Taakorganisatie Communicatie en de BT-communicatieadviseur.
- Bij de plaats incident, waar het CoPI zich (vlak bij) bevindt, zorgt de CoPI communicatieadviseur voor woordvoering ter plaatse, bij voorkeur samen met een woordvoerder van Vliegbasis Leeuwarden.
- De CoPI-communicatieadviseur (of vanaf GRIP 2 de HTOC) legt ook direct een lijntje met de communicatieteams van de gemeente Leeuwarden en (zo nodig) de Waadhoeke.

10 Bijlage: Verantwoording

Het Besluit Veiligheidsregio's stelt inhoudelijke eisen aan rampbestrijdingsplannen voor luchthavens (hoofdstuk 6, § 2 artikel 6.2.2). Het rampbestrijdingsplan bevat in ieder geval:

- a) de functies van de aan de luchthaven verbonden personen die bevoegd zijn om procedures van alarmering binnen en buiten de luchthaven en van bestrijdingsacties op de luchthaven in werking te doen treden;
- b) de functies van de personen die belast zijn met de operationele leiding van het geheel van de bestrijdingsacties;
- c) de maatregelen en de voorzieningen die zijn getroffen, opdat degene die is belast met de operationele leiding en de hulpverleningsdiensten snel worden geïnformeerd en de bij de bestrijding betrokken personen snel worden opgeroepen;
- d) het schema met betrekking tot de leiding over en de gecoördineerde inzet van diensten en organisaties die bij de bestrijding kunnen worden betrokken;
- e) de maatregelen en voorzieningen die zijn getroffen met het oog op de bestrijding van op en in de onmiddellijke omgeving van de luchthaven;
- f) een plan in hoofdlijnen met betrekking tot de geneeskundige organisatie, waaronder een plan op hoofdlijnen met betrekking tot de opvang en verzorging van de slachtoffers;
- g) de wijze waarop de bevolking wordt geïnformeerd en over de door haar te volgen gedragslijn;
- h) de maatregelen en voorzieningen die worden getroffen om de hulpverleningsdiensten van een andere staat te informeren, indien de bevolking of het milieu van die staat door het vliegtuigongeval worden getroffen of dreigen te worden getroffen;
- i) de wijze waarop slachtoffers, verwanten van slachtoffers, reizigers, medewerkers van de luchthaven en van vliegtuigmaatschappijen, binnen- en buitenlandse overheden en de media worden geïnformeerd, en
- j) een overzichtskaart van de indeling van de luchthaven en de onmiddellijke omgeving daarvan.

Ad a) Dit staat beschreven in hoofdstuk 6 en 9 van het rampbestrijdingsplan en is verder uitgewerkt in het bedrijfsnoodplan van de Vliegbasis Leeuwarden.

Ad b) De functies van de personen die belast zijn met de operationele leiding en hun taken en verantwoordelijkheden staan vermeld in hoofdstuk 6. Dit sluit aan bij Regionaal Crisisplan.

Ad c) Dit staat beschreven in hoofdstuk 9 van het rampbestrijdingsplan en in het Regionaal Crisisplan.

Ad d) Dit staat beschreven in hoofdstuk 9 en het Regionaal Crisisplan.

Ad e) In hoofdstuk 9 staat beschreven op welke wijze het rampbestrijdingsplan in LCMS wordt ontsloten. Op de multidisciplinaire informatiekaarten staan de specifieke aandachtspunten per scenario beschreven.

Ad f) Het plan in hoofdlijnen met betrekking tot de geneeskundige organisatie staat onder andere beschreven in het Regionaal Crisisplan en het deelplan van de GHOR.

Ad g en h) In hoofdstuk 9 staat beschreven op welke wijze crisiscommunicatie wordt georganiseerd en op de multidisciplinaire informatiekaarten staan specifieke aandachtspunten voor crisiscommunicatie benoemd.

Ad i) In hoofdstuk 6 en 9 staat aangegeven op welke wijze er wordt gecommuniceerd door de Vliegbasis Leeuwarden en crisiscommunicatie van de Veiligheidsregio.

Ad j) Het kaartmateriaal is een bijlage van het rampbestrijdingsplan en op de multidisciplinaire informatiekaarten worden plattegronden weergegeven. Het kaartmateriaal is tevens digitaal beschikbaar via LCMS.

11 Bijlage: Afkortingenlijst

BAF	Belgian Airforce
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
BVR	Besluit veiligheidsregio's
CoPI	Commando Plaats Incident
CDS	Commandant der Strijdkrachten
CLSK	Commando Luchtstrijdkrachten
CMT	Crisis Management Team
CVB	Commandant Vliegbasis Leeuwarden
DBBO	Defensie Beveiliging en Bewakings Organisatie
EASA	European Aviation Safety Agency
FWIT	Fighter Weapon Instructor Training
GAGS	Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
H-OPS	Hoofd Operatiën
H-B&K	Hoofd Bedrijfsveiligheid & Kwaliteit
KMar	Koninklijke Marechaussee
KLu	Koninklijke Luchtmacht
LCMS	Landelijk Crisismanagementsysteem
MkNN	Meldkamer Noord-Nederland
MkKLU	Meldkamer Koninklijke Luchtmacht
MMC	Munitiemagazijncomplex
NASOC	National Air & Space Operations Center
NCP-L	Nationaal Crisisplan Luchtvaartongevallen
OC-Ops	Operatie Centrum Operaties
OSC	On Scene Commander
OvD	Officier van Dienst
OvD-P (KMar)	Officier van Dienst – Koninklijke Marechaussee
OvD-P	Officier van Dienst – Politie
OPSCENT	Meldkamer Koninklijke Marechaussee Operatiecentrum
POB	Person On Board
QRA	Quick-Reaction-Alert
RBP	Regionaal Beleidsplan
RBT	Regionaal Beleidsteam
RMOA	Regionaal Militair Operationeel Adviseur
ROT	Regionaal Operationeel Team
SGBO	Staf Grootschalig Bijzonder Optreden
UGS	Uitgangsstelling
VRF	Veiligheidsregio Fryslân
WAS	Waarschuwings- en Alarmeringssysteem
WIC	Weapon Instructor Course
WVR	Wet veiligheidsregio's

12 Bijlage: Multidisciplinaire informatiekaarten zone 1 en Munitiedepot

13 Bijlage: Plattegronden zone 1 en CTR/Zone 2

Calamiteitenkaart Vliegbasis Leeuwarden/Zone 1

Algemene informatie

Adresgegevens Munitiedepot

- Hier worden de contactgegevens vermeld

Uitleg zone indeling

- - uitleg zonering munitiedepot

Zone indeling munitiedepot

Overzichtskaart zonering

Luchtfoto:

Legenda en toelichting zonering

GRIP 1 Brand op- of in het munitiedepot Bitgumermole met dreiging explosie
Beschrijving scenario

Handelingsperspectief hulpdiensten bij een brand met een dreigende explosie:

-

Multidisciplinaire aandachtspunten

Defensie/Koninklijke Luchtmacht

Gemeente

Brandweer

-

Crisiscommunicatie
Handelingsperspectief omwonenden

GHOR

-

Kmar/Politie

Strategisch/Bestuurlijk

Documenten

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Omgang met spontane burgerinitiatieven
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van Bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐
Portefeuillehouder	Dhr. Rijpstra
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. Visiedocument 2. Handreiking spontane burgerinitiatieven 3. Factsheet handreiking
Vergaderdatum	16 juni 2021
Agendapunt	11
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Crisisbeheersing
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. In te stemmen met Visiedocument spontane burgerinitiatieven en benoemde uitgangspunten
2. Kennis te nemen van de Handreiking omgang met spontane burgerinitiatieven
3. Kennis te nemen van vervolgproces incl. implementatie en borging

Inleiding

De wereld om ons heen is in verandering. De samenleving van vandaag is een netwerksamenleving waar burgerparticipatie een belangrijk onderdeel is. Burgers pakken steeds vaker gevraagd en ongevraagd hun rol op het gebied van veiligheid. In evaluaties van meerdere incidenten en crises van de afgelopen jaren is een opkomende trend gesignaleerd. Spontane, vrijwillige burgerhulp die buiten (coördinatie van) hulpdiensten en andere overheidsorganisaties omloopt. Enkele voorbeelden van dit soort hulp zijn de opvang van slachtoffers van de brand aan de Kelders in Leeuwarden, opvanglocatie in snackbar tijdens grote brand en de opruimacties in het Waddengebied als gevolg van de containercalamiteit begin 2019. De omgang met de netwerksamenleving en daarmee spontane burgerinitiatieven is een vraagstuk waar een oplossing voor geboden zal moeten worden om in te spelen op een veranderende wereld. Veiligheidsregio Fryslân heeft hierover in haar meerjarenbeleidsplan 2019- 2022 de ambitie uitgesproken om zich hiervoor sterk te maken: *'Wij participeren in de netwerksamenleving en faciliteren haar bij het werken aan veiligheid'*.

Het visiedocument geeft invulling aan deze ambitie en zal een handvat bieden voor verdere implementatie van deze visie en totstandkoming van operationele handreikingen.

Tijdens de afwikkeling van het containerincident van de MSC Zoe ontstond een toeloop van honderden vrijwilligers die een bijdrage hebben geleverd aan de opruimactie van stranden, dijken en kwelders. In het evaluatierapport 'Containercalamiteit: crisisbeheersing in het Waddengebied', dat op 18 juni 2019 gepubliceerd werd door het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) kwam naar voren dat de betrokken veiligheidsregio's nog geen (eenduidig) beleid ontwikkeld hebben voor de omgang met spontane burgerhulp tijdens rampen en crises. Het gevolg voor de Veiligheidsregio is dat de veiligheidsrisico's die spontane hulpverlening met zich meebrengt niet in kaart zijn gebracht. Er bestaat onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid voor (het handelen van) de burgervrijwilligers, risico's die dit handelen met zich meebrengt en hoe de coördinatie verloopt tussen betrokken partijen.

Naar aanleiding hiervan heeft het Bestuurlijk- en Tactische Waddenzeeoverleg van de CRW opdracht gegeven voor de uitwerking van handreikingen voor een drietal ecologische scenario's. Rijkswaterstaat en de Veiligheidsregio Fryslân zijn verzocht om de regie op de uitvoering ter hand te nemen, RWS voor een tweetal olie/chemicaliën gerelateerde scenario's, de VRF voor het scenario 'overige kustverontreinigingen'.

De opdracht aan het CRW blijkt te passen binnen van een breder vraagstuk, nl. de ambitie van de VRF en het programma netwerksamenleving van afdeling Crisisbeheersing om burgerparticipatie een prominenter positie te geven in de crisisorganisatie. Deze constatering geeft aanleiding om de handreiking, bedoeld ter ondersteuning van crisisfunctionarissen, voor gebruik bij meerdere incidenttypen geschikt te maken. Daarmee werd de opdracht verbreed en de handreiking breder inzetbaar. Er is daarmee sprake van een gecombineerd opdrachtgeverschap van de CRW en de VRF.

Beoogd effect

Samen met onze inwoners zetten we ons in voor een veilige en gezonde samenleving. We benutten de veerkracht van de netwerksamenleving, zoals spontane burgerinitiatieven. Afhankelijk van het type incident nemen we een passende rol op ons. Samen bewegen we de juiste kant op om zo een bijdrage te leveren aan een gezond en veilig Fryslân.

Argumenten

1. Volgt uit meerjarenbeleidsplan veiligheid 2019- 2022 en ontwikkelrichting programma netwerksamenleving afdeling Crisisbeheersing
2. Evaluatierapport 'Containercalamiteit: crisisbeheersing in het Waddengebied' en de daaruit voortvloeiende opdracht Bestuurlijk Waddenzee Overleg
3. Crisisfunctionarissen weten hoe om te gaan met spontane burgerinitiatieven middels het voorzien van een operationele handreiking.

Kanttekeningen

Visiedocument en Handreiking volgen een verschillend besluitvormingstraject, de Bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Fryslân respectievelijk het Bestuurlijk Waddenzee Overleg van de Coördinatie regeling Waddenzee.

Financiële consequenties

Uitvoering vindt plaats binnen de reguliere begroting.

Vervolgaanpak/uitvoering

Tijdspad besluitvorming visiedocument:

12 april	Besluitvorming Managementteam Crisisbeheersing
na 12 april	Afstemmen concept met Algemeen Directeur VRF, betrokken netwerkpartners
10 mei	Vaststelling overleg Crisisbeheersing
18 mei	Vaststelling Directie Crisisbeheersing
2 juni	Agendacommissie Veiligheid
7 juni	Plenair Overleg Oranje Kolom (POOK)
16 juni	Bestuurscommissie Veiligheid

Tijdspad besluitvorming Handreiking:

1 juli	Tactisch Waddenzeeoverleg van het CRW
Nov '21	Bestuurlijk Waddenzee overleg van het CRW

Na vaststelling van het visiedocument en de handreiking vindt implementatie en borging plaats binnen bestaande processen.

Communicatie

Na vaststelling worden documenten onder de aandacht gebracht bij crisisorganisatie en betrokken netwerkpartners.

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Visiedocument spontane burgerinitiatieven

De samenleving van vandaag is een echte 'netwerksamenleving'. Veel inwoners voelen zich betrokken bij hun omgeving en zetten zich daar vrijwillig voor in. Tijdens incidenten zien we meer mensen die spontaan hulp aanbieden: spontane burgerinitiatieven. Wij omarmen deze ontwikkelingen vanuit de samenleving en blijven oog houden voor de minder zelfredzamen en kwetsbare groepen in de samenleving.

Wat is onze visie

Samen met onze inwoners streven we naar een veilig en gezonde samenleving en zetten ons in voor een goede samenwerking. We benutten de veerkracht van de netwerksamenleving, zoals spontane burgerinitiatieven. Afhankelijk van het type incident nemen we een passende rol op ons. Samen bewegen we de juiste kant op om zo een bijdrage te leveren aan een gezond en veilig Fryslân.

Uitgangspunten

Een constructieve houding

- Oplossingsgerichte houding
- Ondersteuning op maat
- Helder rolverdeling

Heldere en duidelijke keuzes

- Helderheid en openheid over de mogelijkheden
- Helderheid over de voorwaarden
- Actief informatie verstrekken

Optreden als één overheid

- Eenduidig optreden
- Initiatieven nemen we serieus
- Er is een duidelijk aanspreekpunt

Meer weten? Neem dan contact op met afdeling Crisisbeheersing van Veiligheidsregio Fryslân, 088 22 99 111.

Mailen kan ook: crisisbeheersing@vrfryslan.nl

Handreiking omgang met spontane burgerinitiatieven

Datum	Versie	Wat gewijzigd	Reden

Inhoudsopgave

1. Opdracht en context

- 1.1 Aanleiding en opdracht
- 1.2 Betrokken partijen
- 1.3 Netwerksamenleving

2. Visie, Uitgangspunten en werkwijze burgerinitiatieven

- 2.1 Algemeen
- 2.1 Uitgangspunten
- 2.2 Werkwijze
 - 2.2.1 Maak contact en verbinding
 - 2.2.2 Omarm en beweeg mee
 - 2.2.3 Neem passende rol aan

3. Overige aanbevelingen en implementatie

- 3.1 Netwerkmanagement
- 3.2 Borging visie en uitgangspunten
- 3.3 Borging vakbekwaamheid
- 3.4 Evaluatie met initiatiefnemers

Bijlagen

Bijlage 1 Factsheet handreiking spontane burgerinitiatieven

Inleiding

De wereld om ons heen is in verandering. De samenleving van vandaag is een netwerksamenleving waar burgerparticipatie een belangrijk onderdeel is. Burgers pakken steeds vaker gevraagd en ongevraagd hun rol op het gebied van veiligheid. In evaluaties van meerdere incidenten en crises van de afgelopen jaren is een opkomende trend gesignaleerd. Spontane, vrijwillige burgerhulp die buiten (coördinatie van) hulpdiensten en andere overheidsorganisaties omloopt. Enkele voorbeelden van dit soort hulp zijn de opvang van slachtoffers van de brand aan de Kelders in Leeuwarden in 2013 en de opruimacties in het Waddengebied als gevolg van de containercalamiteit begin 2019.

In het evaluatierapport 'Containercalamiteit: crisisbeheersing in het Waddengebied', dat op 18 juni 2019 gepubliceerd werd door het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) kwam naar voren dat de betrokken veiligheidsregio's op dit moment nog geen (eenduidig) beleid ontwikkeld hebben voor de omgang met spontane burgerhulp tijdens rampen en crises. Het gevolg voor de Veiligheidsregio is dat de veiligheidsrisico's die spontane hulpverlening met zich meebrengt niet in kaart zijn gebracht. Er bestaat onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid voor (het handelen van) de burgervrijwilligers, risico's die dit handelen met zich meebrengt en hoe de coördinatie verloopt tussen betrokken partijen. De Veiligheidsregio weet deze spontane initiatieven nog niet altijd (tijdig) te vinden, waardoor er vaak geen (optimaal) gebruik gemaakt wordt van dit soort hulpaanbod.

De omgang met de netwerksamenleving en daarmee spontane burgerinitiatieven is een vraagstuk waar een oplossing voor geboden zal moeten worden om in te spelen op een veranderende wereld. Veiligheidsregio Fryslân heeft hierover in haar meerjarenbeleidsplan 2019- 2022 de ambitie uitgesproken om zich hiervoor sterk te maken: 'Wij participeren in de netwerksamenleving en faciliteren haar bij het werken aan veiligheid'. Dit is verder uitgewerkt in een visie omgang spontane burgerinitiatieven.

Doel van deze handreiking

Deze handreiking is een operationele uitwerking hoe om te gaan met spontane burgerinitiatieven voor de crisisorganisatie. Gelet op de brede toepasbaarheid en flexibiliteit is gekozen voor het opstellen van een handreiking en niet voor een handleiding. De handreiking kan worden beschouwd als een dynamisch document en kan na evaluaties en/of leerervaringen worden aangepast.

Hoofdstuk 1. Opdracht en context

1.1 Opdracht

Naar aanleiding van de containercalamiteit MSC Zoë in 2019 heeft het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) de opdracht gekregen van zowel de drie Veiligheidsregio's als van het Min. I&W een evaluatierapport op te stellen. In beide rapporten zijn aanbevelingen opgenomen met betrekking tot de inzet van vrijwilligers. Het IFV stelt dat:

Een veiligheidsregio die weerbaar en flexibel wil zijn en zich ontwikkelt naar een netwerkorganisatie zal de komende jaren een steviger relatie moeten opbouwen met potentiële vrijwilligers(organisaties). Van belang is na te denken hoe de mobilisatie van vrijwilligers te faciliteren, vraag en aanbod bij elkaar te brengen en daarbij rekening te houden met de beginselen van 'crowd-management'.

Naast diverse operationele adviezen concludeert de IFV dat:

Aangezien de CRW – waarin de verschillende partijen samenkomen die in het Waddengebied een rol spelen – in deze casus zijn waarde heeft bewezen, valt mogelijk meer langs deze lijn te organiseren (zoals bijvoorbeeld een gezamenlijk aanpak voor de coördinatie van de inzet van vrijwilligers).

Aldus is sprake van een gecombineerd opdrachtgeverschap van de CRW en de VRF die moet resulteren in de volgende producten:

- Visie op Spontane burgerinitiatieven
- Handreiking inzet van vrijwilligers, welke breed kan worden toegepast zowel voor scenario kustverontreiniging als voor diverse incidenttypen.
- Handreiking specifiek voor ecologische waterincidenten gerelateerd aan olie- en chemicaliën verontreinigingen. Deze wordt opgesteld onder regie van RWS.

De voorliggende handreiking heeft betrekking op het tweede aandachtspunt, de handreiking inzet vrijwilligers, overige deelopdrachten zijn reeds of worden separaat behandeld.

1.2 Betrokken partijen

Veiligheidsregio Fryslân

Wanneer een plotselinge gebeurtenis zich ontwikkelt tot een ramp of crisis wordt er een zogenoemde GRIP afgekondigd. Bij een GRIP-situatie worden snel de juiste mensen en middelen geregeld die nodig zijn voor het bestrijden van een ramp of crisis. Dit wordt de crisisorganisatie genoemd en bestaat in Fryslân uit 300 crisisfunctionarissen. Een groot deel werkt in het dagelijks leven bij één van de Friese gemeente of bij netwerkpartners. Het zijn professionals die klaar staan om in actie komen bij een crisis of ramp. Veiligheidsregio Fryslân (VRF) zorgt ervoor dat iedere crisisfunctionaris goed is voorbereid.

De crisisorganisatie staat er 24/7. Naast inzetten waarbij de pieper gaat (GRIP- opschaling), komt de crisisorganisatie ook in actie zonder dat er sprake is van een GRIP- opschaling: bijvoorbeeld bij een dreigende crisis of maatschappelijk vraagstuk.

Waddeneilanden

In Fryslân hebben de Waddeneilanden Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling en Vlieland een bijzondere positie. Door de geïsoleerde ligging moeten de hulpdiensten bij een incident zichzelf tijdens de eerste uren zien te redden. Om toch meteen goede hulp te kunnen verlenen, is het Coördinatieteam Waddeneilanden (CoWa) opgericht. Het CoWa verzorgt de coördinatie van de incidentbestrijding en zorgt dat er multidisciplinair wordt afgestemd.

Coördinatieregeling Waddenzee

Werkwijze spontane burgerinitiatieven	Versie 1.1 – 19 mei 2021	Afdeling Crisisbeheersing
Auteurs: Martin Kool/ Pieter Ros	Status: concept	Pagina 4 van 10

De Coördinatie Regeling Waddenzee (CRW) is een netwerk van hulpverleningsorganisaties die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de incident- en rampenbestrijding op de Waddenzee. Deze samenwerking is nodig omdat de Waddenzee een groot aaneengesloten en intensief gebruikt watergebied is, waar veel verschillende partijen een rol hebben bij de bestrijding van incidenten. De CRW vervult een rol op het gebied van bovenregionale coördinatie, planvorming, het operationaliseren van het Incidentbestrijdingsplan Waddenzee en specifieke watergerichte vakbekwaamheid van de betrokken crisisfunctionarissen.

In de CRW is een groot aantal overheden en organisaties vertegenwoordigd. Naast Veiligheidsregio's Groningen, Fryslân en Noord-Holland Noord en de aan de Waddenzee en Eems-Dollard gelegen gemeenten in deze drie provincies zijn dat onder meer Rijkswaterstaat, Kustwacht Nederland, de KNRM (Koninklijke Nederlandse Reddingmaatschappij) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Daarnaast behoren ook de brandweer, politie, GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio), de diverse 'land'- en 'water'-meldkamers en verschillende belangenorganisaties, terreinbeheerders, havenbedrijven en rederijen in het Waddengebied tot het netwerk van de CRW.

Overige netwerkpartners

Daarnaast zijn er nog tal van partijen betrokken als netwerkpartners, denk bijvoorbeeld ook aan belangen- en vrijwilligersorganisaties.

1.3 Netwerksamenleving

Veiligheidsregio Fryslân heeft in haar meerjarenbeleidsplan 2019- 2022 de ambitie uitgesproken om zich sterk te maken voor de netwerksamenleving: 'Wij participeren in de netwerksamenleving en faciliteren haar bij het werken aan veiligheid'. De omgang met de netwerksamenleving en in dit geval de spontane burgerinitiatieven is een vraagstuk welke passend is in deze ontwikkelrichting. De opgestelde handreiking biedt antwoord op het vraagstuk en de genoemde ontwikkelrichting en helpt om dit in de praktijk toe te kunnen passen. We willen proberen de veerkracht van onze inwoners zoveel mogelijk te benutten. De handreiking kan daarmee worden beschouwd als een dynamisch document welke telkens na leerervaringen kan worden aangepast en aangescherpt.

Hoofdstuk 2. Visie, uitgangspunten en werkwijze burgerinitiatieven

2.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt omschreven hoe moet worden omgegaan met spontane burgerinitiatieven. De essentie voor de crisisorganisatie is om burgerinitiatieven te omarmen en gezamenlijk de juiste kant op te bewegen passend bij de situatie. Daarbij zijn een aantal uitgangspunten van belang. Vervolgens kunnen we aan de hand van drie stappen bepalen wat het burgerinitiatief behelst, of het helpend is en welke rol vanuit de crisisorganisatie daarbij passend is.

2.2 Visie en uitgangspunten

In het visiedocument staat beschreven wat de visie is t.a.v. spontane burgerinitiatieven en welke uitgangspunten daarbij van belang zijn. Het visiedocument is opgesteld om de uitgangspunten t.a.v. spontane burgerinitiatieven binnen de organisatie te borgen. De handreiking is een operationele uitwerking van het visiedocument.

De visie luidt als volgt:

Samen met onze inwoners streven we naar een veilig en gezonde samenleving en zetten ons in voor een goede samenwerking. We benutten de veerkracht van de netwerksamenleving, zoals spontane burgerinitiatieven. Afhankelijk van het type incident nemen we een passende rol op ons. Samen bewegen we de juiste kant op om zo een bijdrage te leveren aan een gezond en veilig Fryslân.

Belangrijke uitgangspunten om hier invulling aan te geven zijn:

- Een constructieve houding
- Heldere en duidelijke keuzes
- Optreden als een overheid

2.3 Werkwijze

Mocht een burgerinitiatief zich aandienen dan is het van belang om erachter te komen wat het doel is van het initiatief, hoe en of het passend en/of helpend is en welke rol vanuit de crisisorganisatie daarbij passend is. Om te helpen dit te bepalen is een werkwijze beschreven met op hoofdlijnen een drietal te nemen stappen. Deze methode komt in grote lijnen overeen met de aanpak die is ontwikkeld door Politie/OM en wordt hierna verder toegelicht.

Figuur 1. Stappenmodel omgang burgerinitiatief

2.3.1 *Maak contact en verbinding (beeldvorming)*

Het is van belang om in een vroeg stadium contact te leggen met initiatiefnemers. Burgerinitiatieven hebben namelijk vaak een directe impact op crisisbeheersing, doordat mensen zelf activiteiten gaan ondernemen. De uitdaging is om hier als crisisorganisatie op te anticiperen en te zien waar burgers mee bezig zijn en daarover contact onderhouden. Concreet betekent dit goede communicatie en duidelijke afstemming van taken, rollen en posities en processen.

Het is van belang om een aanspreekpunt te creëren tussen de crisisorganisatie en initiatiefnemers. Voor de hand liggend is om het eerste contact met initiatiefnemers via Bevolkingszorg te laten verlopen in afstemming met overige betrokken partijen.

2.3.2 *Omarm & beweeg mee (oordeelsvorming)*

Om mee te bewegen is het essentieel om aan te laten sluiten en verbinding te leggen met burgerinitiatieven. Op deze manier kan worden beoordeeld of de initiatieven waarde hebben voor de crisisorganisatie en kunnen de opbrengsten van de burgerparticipatie beter worden ingeschat.

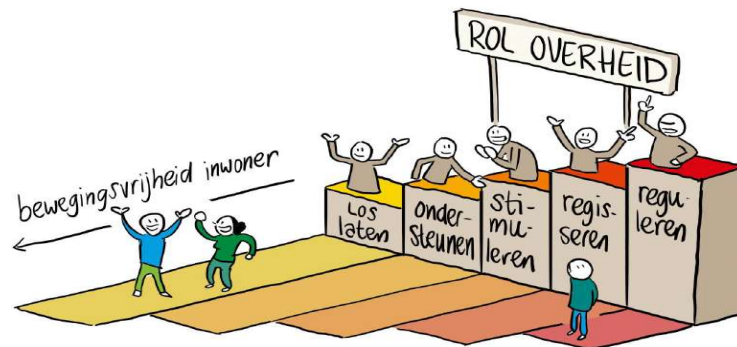
De crisisorganisatie moet voorbereid zijn op de informatie die door initiatiefnemers kan worden gegenereerd en worden gevraagd. Het is van belang dat deze informatiestromen op de juiste wijze in de crisisorganisatie worden geborgd. Met daarbij ook aandacht voor de informatiebehoefte van de initiatiefnemers.

Verder is het van belang om informatie van initiatiefnemers te beoordelen op relevantie en betrouwbaarheid. Dat vraagt van de crisisorganisatie een actieve en open houding in het aangaan van het gesprek.

2.3.3 *Neem passende rol aan (besluitvorming)*

Om een crisis effectief te bestrijden, is het van belang dat de crisisorganisatie een beeld heeft van het te behalen doel en hoe dat te bereiken (oogmerk). Stel daarom aan het begin van elke crisis de vraag wat spontane burgerinitiatieven kunnen betekenen. Soms is dat beperkt, bijvoorbeeld vanwege de (eigen) veiligheid of benodigde expertise. In andere gevallen kunnen initiatiefnemers met hun kennis en expertise een waardevolle bijdrage leveren.

Het is niet vanzelfsprekend dat de crisisorganisatie altijd de leidende rol op zich neemt. Soms is het wenselijk of noodzakelijk een meer ondersteunende of faciliterende rol te vervullen. Het is van belang de verschillende rollen en verantwoordelijkheden te benoemen en daarover te communiceren (wie heeft de regie). In figuur 2 worden de verschillende rollen van de overheid verder toegelicht.

Rollen overheid

Loslaten

De term loslaten spreekt voor zich. In dit geval heeft de overheid inhoudelijk noch in het proces enige bemoeienis. De overheid grijpt niet in of monitort de situatie alleen.

Ondersteunen

Het initiatief komt van elders en de overheid ziet er belang in om dat mogelijk te maken. De overheid grijpt in door bijvoorbeeld informatie te verschaffen en mensen in staat te stellen hun gedrag te veranderen.

Stimuleren

De overheid heeft wel de wens dat bepaald beleid of een interventie van de grond komt, maar laat de realisatie ervan over aan anderen. Ze zoekt slechts naar mogelijkheden om die anderen in beweging te krijgen. De overheid probeert bijvoorbeeld de veilige keuze de uitgangssituatie te laten maken en denkt mee in de aanpak.

Regisseren

Andere partijen hebben een rol, maar de overheid hecht er belang aan om de regie te hebben. De overheid grijpt in door de veilige keuze de uitgangssituatie te maken en door middel van positieve of negatieve prikkels om bepaald gedrag aan te zetten of te ontmoedigen.

Reguleren

Reguleren is het zwaarste instrument dat de overheid kan inzetten. Als consequentie van dit middel kan de overheid regels ook handhaven en overtreding daarvan sanctioneren. In dit geval grijpt de overheid in om keuzes te beperken of te elimineren.

Figuur 2. Toelichting rollen overheid

3. Implementatie en borging

3.1 Borging visie en uitgangspunten

Om deze werkwijze goed te borgen binnen de crisisorganisatie is het van belang om de visie en uitgangspunten te omarmen. De mindset van professionele hulpverleners en crisisfunctionarissen is nog niet altijd ingesteld op het open staan voor en omarmen van spontane burgerhulp. Om deze mindset te bewerkstelligen is het belangrijk om awareness en draagvlak te creëren over het onderwerp. Dit kan door de kennismaking met het onderwerp laagdrempelig te houden, bijvoorbeeld het plaatsen van korte berichten, nieuwsbrieven, het verspreiden van factsheets of het onderwerp ter sprake brengen tijdens een bijeenkomst van crisisfunctionarissen.

3.2 Netwerkmanagement

Het is van belang om in de voorbereidende fase (koude fase) inzicht te hebben en in verbinding te zijn met organisaties en netwerkpartners. Dit kunnen naast de bekende crisispartners ook organisaties en netwerkpartners zijn die niet vanzelfsprekend een rol en positie hebben in het bestaande netwerk, denk aan vrijwilligersorganisaties en belangenorganisaties.

3.3 Voorbereidingen koude fase

Ondanks dat dit een handreiking is en geen handleiding kunnen in de koude fase voorbereidingen worden getroffen om klaar te zijn en direct te handelen in de warme fase. Denk daarbij aan:

- Herkennen burgerinitiatieven/ monitoring
- Voorbereidende communicatieactiviteiten

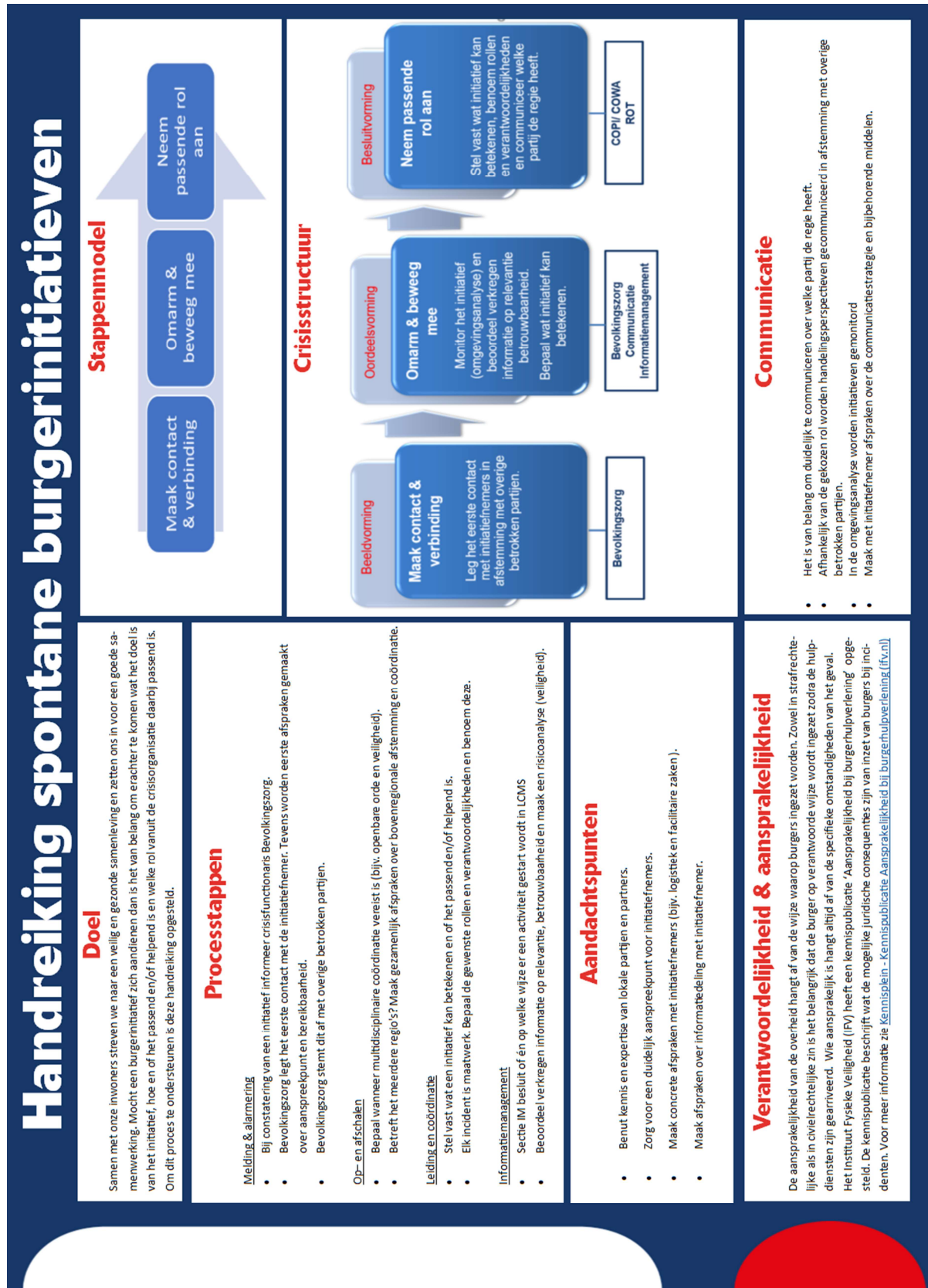
3.4 Borging vakbekwaamheid

Naast bewustwording vergt het ook training om open te staan voor spontane burgerinitiatieven. Het is belangrijk om dit onderwerp op te nemen in het vakbekwaamheidsprogramma van crisisfunctionarissen. Op deze manier worden medewerkers geconfronteerd met dit onderwerp in diverse oefenscenario's en kunnen zij er zo kennis mee maken en realistisch oefenen. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door het verwerken van spontane burgerhulp in de vakbekwaamheidsprogramma's. Hier kan bijvoorbeeld de werkwijze worden getoetst om zo aan te geven waar medewerkers mee geconfronteerd kunnen worden en welke afwegingen zij in dat geval moeten maken. Op die manier kunnen er stappen gezet worden naar het creëren van draagvlak en uitvoering in de praktijk.

3.5 Evaluatie met initiatiefnemers

Na praktijksituaties verdient het aanbeveling om te evalueren met beide partijen, dus burgers en veiligheidsregio. Op die manier kan men van elkaar leren en kunnen lessons learned direct verwerkt worden in de werkwijze, zodat crisisfunctionarissen in het vervolg nog beter kunnen handelen in de praktijk en burgers ook beter weten wat ze kunnen verwachten en vooral wat er van hun verwacht wordt. Het is van belang om dit te borgen binnen het bestaande proces evaluatie.

BIJLAGE 1 Factsheet handreiking spontane burgerinitiatieven

Handreiking spontane burgerinitiatieven

Doel

Samen met onze inwoners streven we naar een veilige en gezonde samenleving en zetten ons in voor een goede samenwerking. Mocht een burgerinitiatief zich aandienen dan is het van belang om erachter te komen wat het doel is van het initiatief, hoe en of het passend en/of helpend is en welke rol vanuit de crisisorganisatie daarbij passend is. Om dit proces te ondersteunen is deze handreiking opgesteld.

Processtappen

Melding & alarmering

- Bij constatering van een initiatief informeer crisisfunctionaris Bevolkingszorg.
- Bevolkingszorg legt het eerste contact met de initiatiefnemer. Tevens worden eerste afspraken gemaakt over aanspreekpunt en bereikbaarheid.
- Bevolkingszorg stemt dit af met overige betrokken partijen.

Op- en afschalen

- Bepaal wanneer multidisciplinaire coördinatie vereist is (bijv. openbare orde en veiligheid).
- Betreft het meerdere regio's? Maak gezamenlijk afspraken over bovenregionale afstemming en coördinatie.

Leiding en coördinatie

- Stel vast wat een initiatief kan betekenen en of het passend en/of helpend is.
- Elk incident is maatwerk. Bepaal de gewenste rollen en verantwoordelijkheden en benoem deze.

Informatiemanagement

- Sectie IM besluit of én op welke wijze er een activiteit gestart wordt in LCMS.
- Beoordeel verkregen informatie op relevantie, betrouwbaarheid en maak een risicoanalyse (veiligheid).

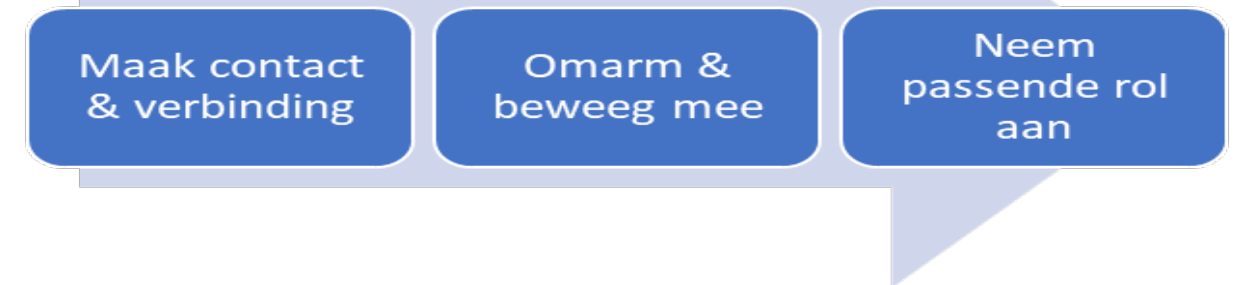
Aandachtspunten

- Benut kennis en expertise van lokale partijen en partners.
- Zorg voor een duidelijk aanspreekpunt voor initiatiefnemers.
- Maak concrete afspraken met initiatiefnemers (bijv. logistiek en facilitaire zaken).
- Maak afspraken over informatiedeling met initiatiefnemer.

Verantwoordelijkheid & aansprakelijkheid

De aansprakelijkheid van de overheid hangt af van de wijze waarop burgers ingezet worden. Zowel in strafrechtelijke als in civielrechtelijke zin is het belangrijk dat de burger op verantwoorde wijze wordt ingezet zodra de hulpdiensten zijn gearriveerd. Wie aansprakelijk is hangt altijd af van de specifieke omstandigheden van het geval. Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) heeft een kennispublicatie 'Aansprakelijkheid bij burgerhulpverlening' opgesteld. De kennispublicatie beschrijft wat de mogelijke juridische consequenties zijn van inzet van burgers bij incidenten. Voor meer informatie zie [Kennisplein - Kennispublicatie Aansprakelijkheid bij burgerhulpverlening \(ifv.nl\)](#)

Stappenmodel

Crisisstructuur

Communicatie

- Het is van belang om duidelijk te communiceren over welke partij de regie heeft.
- Afhankelijk van de gekozen rol worden handelingsperspectieven gecommuniceerd in afstemming met overige betrokken partijen.
- In de omgevingsanalyse worden initiatieven gemonitord.
- Maak met initiatiefnemer afspraken over de communicatiestrategie en bijbehorende middelen.